

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA ROMANISTIKY

Diccionario de americanismos español-checo:
Letra S

Magisterská diplomová práce

Autor: PAVLA VANKEOVÁ

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Studijní obor: Španělská filologie

OLOMOUC 2015

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma Španělsko-český slovník amerikanismů: Písmeno S vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce, prof. PhDr. Jiřího Černého, CSc., a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci, 2015

.....

Pavla Vankeová

Děkuji panu prof. PhDr. Jiřímu Černému, CSc. za vedení této diplomové práce, za konzultace a všechny cenné rady a připomínky, které mi poskytl. Děkuji také všem, kteří mě při jejím psaní podporovali.

V Olomouci, 2015

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN.....	5
2. LISTA DE ABREVIATURAS.....	7
3. DICCIONARIO.....	9
4. COMENTARIO.....	124
5. CONCLUSIÓN.....	136
6. ANOTACIÓN CHECA E INGLESA.....	137
7. BIBLIOGRAFÍA.....	139

1. INTRODUCCIÓN

Esta tesina forma parte del gran proyecto de profesor Jiří Černý, es decir, de la creación del diccionario de americanismos completado y traducido de la lengua española a la lengua checa. El diccionario tendrá una importancia considerable en el campo lingüístico ya que es el primer proyecto tan extenso de su tipo en el ambiente checo. El diccionario de americanismos trabaja con una cantidad de distintos diccionarios monolingües provenientes de varios países de América Latina, los que voy a mencionar detalladamente en el comentario, y traduce las expresiones utilizadas en el español latinoamericano al checo. Por eso es un honor para mí participar en algo tan grande y además nuevo, es decir, participar en algo que realmente tiene sentido y que es una aportación palpable.

Mi tarea era juntar todos los lemas que empiezan con la letra S, traducidas ya al checo, arreglarlas, unir las acepciones con las entradas particulares, ya que muchas veces iban separadas por la razón de su procedencia de varias fuentes diferentes, y completar los datos ausentes que también eran bastantes.

He elegido este tipo de trabajo por su carácter extraordinario e interesante porque, probablemente, no es tan común participar en la creación de diccionario junto a los profesores durante los estudios en el ambiente académico; no obstante, profesor Černý nos dió esa oportunidad y fue así muy lógico aprovecharla. El trabajo, por ejemplo, trae mucha información no sólo de la lengua española utilizada en otro continente, que va recibiendo una cantidad enorme de influencias lingüísticas desde la época de la colonización hasta la actualidad, sino también de la cultura, las costumbres, y el estilo de la vida en general de los habitantes de la América Latina, lo que me parece muy interesante y ahora también mejor accesible, gracias a este proyecto.

Mi tesina consiste en la lista de abreviaturas seguida por la parte principal, es decir por el diccionario. Después viene el comentario donde presento más detalladamente el proceso del trabajo como tal, menciono los problemas aparecidos y sus soluciones, lo que apoyo con la muestra de los ejemplos concretos. Para terminar la

tesina, naturalmente, no falta la conclusión, luego la anotación tanto en checo como en inglés y finalmente la lista de la bibliografía utilizada.

2. LISTA DE ABREVIATURAS

Fuentes de informaciones

ABS	John Lipski: <i>Afro-Bolivian Spanish, Lengua y Sociedad en el Mundo Hispánico</i>
AHM	Jorge Mejía Prieto: <i>Así habla el mexicano, diccionario básico de mexicanismos</i>
AM	Augusto Malaret: <i>Diccionario de americanismos</i>
BDE	Brian Steel: <i>Breve diccionario ejemplificado de americanismos</i>
DA	Asociación de Academias de la Lengua Española: <i>Diccionario de americanismos</i>
DMC	José Sánchez-Boudy: <i>Diccionario Mayor de Cubanismos</i>
EA	Azucena Palacios: <i>El español en América, Contactos lingüísticos en Hispanoamérica</i>
EEA	Antonio Molero: <i>El español de España y el español de América</i>
EHA	<i>Diccionario enciclopédico U.T.E.H.A.</i>
HB	Victor Hugo Viscarra: COBA, <i>Lenguaje secreto del hampa boliviano</i>
INEI	Instituto Nacional de Estadística e Informática (Perú)
JD	Josef Dubský: <i>Velký španělsko-český slovník</i>
LM	C. Coello Villa, E. Pinto Villegas, M. Soto Rodríguez: <i>Léxico mestizo. Diccionario de préstamos del quechua al castellano boliviano</i>
MM	Marcos Morínigo: <i>Diccionario del español de América</i>
MS	Marius Sala: <i>El español de América</i>
NET	doplňující informace získané z internetu
RAE	Real Academia Española: <i>Diccionario de la lengua española</i>
RR	Renaud Richard: <i>Diccionario de americanismos no recogidos por la Real Academia</i>
SUS	John Lipski: <i>Varieties of Spanish in the United States</i>

Tesinas especializadas utilizadas (Olomouc 2008-2010)

(S01)	- Zuzana Erdösová: <i>Indiánské jazyky v Peru.</i>
(S02)	- František Dratva: <i>Indiánské jazyky v Mexiku.</i>
(S03)	- Eva Kubátová: <i>Indiánské jazyky v Kolumbii.</i>
(S04)	- Alexandra Kováčová: <i>Aztéctí bohové.</i>
(M01)	- Kristina Ibiševičová: <i>El parlache en las obras escogidas de la literatura y cine colombianos.</i>

Abreviaturas de carácter geográfico

Am	Amerika	Nik	Nikaragua
Antil	Antily	Pan	Panama
Arg	Argentina	Par	Paraguay
Bol	Bolívie	Per	Peru
Dom	Dominikánská republika	Portor	Portoriko
Ekv	Ekvádor	Salv	El Salvador
Guat	Guatemala	StřAm	střední Amerika
Hond	Honduras	střPer	centrální Peru
Chil	Chile	sevArg	severní Argentina
JižAm	jižní Amerika	střArg	centrální Argentina
jižPer	jižní Peru	svArg	severovýchodní Argentina
Kol	Kolumbie	szArg	severozápadní Argentina
Kost	Kostarika	Urug	Uruguay
Kub	Kuba	US	USA
LaPlat	oblast La Plata	Ven	Venezuela
Mex	Mexiko	záp.	západní

Otras abreviaturas útiles

adj.	přídavné jméno	m.	maskulinum, mužský rod
adv.	přísluvce	m/f.	maskulinum i femininum
afr.	africké jazyky	map.	mapuche, araucano
afr-braz.	afrobrazilský původ	nah.	nahuatl
aim.	aimara, aymara	např.:	například
aj.	a jiné	pl.	množné číslo
angl.	angličtina	řeč.	řečtina
apod.	a podobně	sg.	jednotné číslo
arg.	argot	slang.	slangový výraz
arch.	archaický	spíše pl.	používané spíše v pl.
arw.	arahuaco, arawak	subst.	podstatné jméno
atd.	a tak dále	tr.	tranzitivní sloveso
citosl.	citoslovce	venk.	venkovský
část.	částice	vulg.	vulgární
čib.	chibcha	zájm.	zájmeno
despekt.	despektivní	zejm.	zejména
f.	femininum, ženský rod	zvrat.	zvrátané sloveso
fr.	francouzština	, i pl.	i množné číslo
guar.	guaraní	[Š: xxx]	ekvivalent evropské
hovor.	hovorový	španělštiny	
intr.	intransitivní sloveso	■ Syn:	synonymum
keč.	quechua	■ Var:	varianta
kič.	quichua	►	encyklopedické vysvětlení
lid.	lidově	●	nový pramen
lunf.	lunfardo	←	původ slova

3. DICCIONARIO

- s-** → **na konci slova nebo i slabiky aspirace nebo úplná ztráta (1)** ► změna typická pro tzv. atlantickou šp., viz: (*español*) *atlántico*, tj. pro Andalusii, Kanárské ostrovy, a v Americe v tzv. *tierras bajas* (viz), tj. v přímořských oblastech; (EA).
- sa;!**, citosl., **lid.** (1) (Dom, Chil): no nazdar!; ale kdepak!; to zrovna!; viz též: *jmiércole(s)!*; (DA).
- sabacuante**, m. (← nah.) (1) (Hond): viz: *cacalichuche*; (RAE).
- sábado**, m. (1) **dar el** ~ (Ven): dát někomu dárek za odměnu; (DA).
- sabalaje**, m. (1) (Arg): chudina, spodina; př.: *creció entre el sabalaje pero se distinguió por la nobleza de su espíritu*; ► slang; (RF).
- sabalí**, m. (1) parazitní strom, fíkovník, viz též: *matapalo*; (DA).
- sabana**, f. (1) **cocuyo de** ~ (Kub): strom *cocuyo*; ► typický strom savan; odolný, o něco menší než agáve; (RAE). • (2) (← karib.): savana ► rozlehlá rovina většinou bez stromů; v Peru se výraz nepoužívá, v Chile, Río de la Plata a dalších oblastech Jižní Ameriky existuje i lidový výraz *pampa*; (3) (Am): planina, rovina; (4) **estar alguien en la sabana**¹, fr., hovor. (Ven): být bohatý, být šťastný; (5) **estar en la** ~² (Ven): být propuštěn na svobodu; (AM). • (6) (Kub): pastvina; (7) **ponerse en la** ~ (Ven): nečekaně získat velké bohatství; (MM). • (8) (← arw.) (Am → Š) (Ven aj.): savana; př.: *el viajero, a primera vista, sufre una gran decepción; sabanas áridas, hierba reseca*; (BDE).
- sábana**, f. (1) (Kol): velký ručník, osuška; ► používá se v kadeřnictví; (RR). • (2) **slang caló**, viz: *jabuelita!*; ► mex. argot *caliche*; (3) **pegársele las ~s (a alguien)** (Mex): vstávat později než obvykle; (DEUM). • (4) **lid.** (Kub): rozsáhlý článek v novinách; př.: *no hay quién se lea esa sábana*; (5) ~ **camagüeyana** (Kub): velký bistek; ► bistek je mexický pokrm; naklepaná vepřová panenka obalená ve strouhance a osmažená, podává se většinou v tortillách jako *taco de bistek*; př.: *voy a comerme una sábana camagüeyana*; viz též: *pies*; (6) **casarse en ~ verde** (Kub): nemanželský anální sex; př.: *ayer me casé en sábana verde*; (7) **echa una ~ por arriba al muerto** (Kub): nemluvit o něčem zřejmém, co visí ve vzduchu; ► o něčem, co nelze ignorovat; př.: *hay que afrontarlo; no sirve echarle una sábana por arriba al muerto*; (DMC). • (8) ~ **esquinera** [Š: *sábana ajustable*] (Ven): elastické prostěradlo; (EEA). • (9) ~ **cortas** (Per, Chil): žert, vtip, legrace; ► tento žert spočívá v přehnutí pokrývky směrem k čelu postele, jako by byly dvě, takže když si jde osoba lehnout, tak nemůže natáhnout nohy; viz též: *chistería*; (10) **tener la ~ agarrada por el canto** (Dom): mít určitou situaci pod kontrolou; (DA).
- sabanal**, adj. (1) (Mex): savanový, stepní; (RAE). • (2) **m.** (Portor): savana, planina, rovina; (AM).
- sabanalamar**, m. (1) (Kub): pobřežní savana; (AM).
- sabanazo**, m. (1) (Kub): menší step, louka; (RAE). • (2) **fig.** (Kol: Riohacha): nevěra ženy; (AM).
- sabanda**, adj/subst., **lid.** (1) (Chil): odporný člověk, zmetek; viz též: *hijueputa*; (DA).
- sabandija**, m/f. (1) (Arg): ďáblík, darebák, neklidné zlobivé dítě; (BDE).
- sabanear**, tr/intr. (1) (Am): shánět dobytek; (RAE). • (2) (Nik; Guat, Kol, Ven): jít ve stopách nějaké osoby či zvířete, pronásledovat, sledovat, hledat, hlídat, dohlížet, kontrolovat; (RR). • (3) (Am): projíždět savanou; ► v Chile a Peru se výraz nepoužívá; (4) (StřAm): zadržet, dopadnout, zmocnit se; (5) **lichtit**; (AM).
- sabaneo**, m. (1) (Ven): shánění dobytka; (RAE). • (2) (Ven): jízda na koni po savaně; ► cílem je kontrola či shromáždění stáda; (RR).
- sabanero, -ra**, m/f. (1) **m.** (Am): pastevec; (2) **f.** (Guat, Hond, Mex, Ven): druhové jméno užovky; (RAE). • (3) **adj.** (Am): patřící či vztahující se k savaně; ► v Chile a Peru se výraz nepoužívá; (4) (StřAm): výtržník, rváč, obratný šermíř; (5) (Kub): prostitutka; ► výraz je

používán některými sociálními vrstvami v oblasti Ciénaga de Zapata; (AM). • **(6) m., ind. kmen a jazyk, viz: buglé; (EA).**

sabaneta, f. **(1)** (Hond, Salv, Ven): menší step; (RAE).

sabanetón, m. **(1)** (Kub): menší savana; (AM).

sabanilla, f. **(1)** (Chil): tenký vlněný přehoz na postel; **(2)** (Chil): ložní přehoz; **(3)** (Hond): dětská plenka; (RAE). • **(4)** (Chil: Chiloé): deka z ovčí vlny; (AM).

sabañón, m., lid. **(1)** (Par): dychtivá, hamižná, chtivá osoba; (RR).

sabara, f. **(1)** (Ven): velmi čirá mlha; (AM).

sabateño, m. **(1)** (Ven): milník, mezník, rozcestník; (AM).

Sabatés, m. **(1) convertir a alguien en ~** (Kub): vyhodit někoho; př.: *si no haces eso te convierto en Sabatés*; ► značka továrny na mýdlo a prací prášky; jejíž produkt obsahoval „Pirey y fuerza blanca“, „dar Pirey y fuerza blanca“ znamená vyhodit; (DMC).

sabatina, f. **(1)** (Chil): výprask, nakládačka; (MM).

sabayón, m. (← fr. *sabayon*) **(1)** (Arg): sladký krém; (MS).

sabe, m. **(1) ser el que más ~** (Kub): vycpávkové slovo, které Kubánec neustále používá, aby zdůraznil, že je ten nejchytřejší; ► při výslovnosti se zdůrazňují slova „más“ a „sabe“; př.: *no te preocupes que yo soy el que más sabe*; (DMC).

sabeca, f. (← *cabeza*) **(1)** (Arg): hlava; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); ■ Syn.: *zabeca*; (NET).

sabelección, amb. [Š: *mastuerzo*] **(1)** (Kub): řechicha virginská (*Lepidium virginicum*); ► bylina dorůstající výšky 30 až 60 cm; má bílé květy a využívá se v tradiční medicíně; (RAE).

saber, intr. **(1) ~ lo que se ponga** (Urug): mít všeobecné znalosti; **(2) a ~ Dios**, viz: *Dios*; (RR). • **(3) intr/tr.** (Hond, Ekv, Arg, Mex, StřAm, Ven, Kol, Per, Bol): mít ve zvyku; př.: *yo le he visto más de una vez. Sabía venir por acá a hacer la tarde*; (BDE). • **(4) ~ del pie que cojea** (Kub): vědět o chybě, poruše; př.: *yo sé del pie que cojea*; **(5) ~ lo que son cajetas o cajitas de dulce de guayaba** (Kub): viz: *caja*; **(6) ~ más que las bibijaguas** (Kub): hodně toho vědět; př.: *ése sabe más que las bibijaguas*; **(7) ~ por donde le entra el agua al coco** (Kub): viz: *coco*; **(8) el que sabe más que yo se muere** (Kub): vycpávkové slovo, které se používá velmi často; př.: *¿por qué no me van a mandar a mí a Roma?; si el que sabe más que yo se muere*; **(9) ser el que más sabe** (Kub): vycpávková fráze, kterou Kubánci používají, aby vyjádřili, že je někdo první, prvotřídní; př.: *él ganará. Es el que más sabe*; (DMC). • **(10) m.** [Š: *soler*] (Ekv): mít ve zvyku; obvykle něco dělat; př.: *sabe irse temprano*; (EA). • **(11) a ~ tr., hovor.** (Mex): nevědět; př.: *a saber cuándo llegue*; **(12) sepa** (Mex): neví se; př.: *sepa cuántas personas habrá aquí*; (EUM, MV). • **(13) ¿sepa Pancha! o ¿sepa la bola!** (Mex): nevím, nemám tušení; ► mex. argot *caliche*; (INFO). • **(14) ¿Sabe / sabés cuándo?** tr. (Kost): rozhodně ne, nikdy; př.: *¿te vas a ir en carro solo hasta Panamá? ¿Sabe cuándo?*; ► slang; (RF). • **(15)** (Hond, Salv, Nik, Arg, Ekv, Per): mít ve zvyku, obvykle něco dělat; **(16) cómo sabes** (Bol): to máš pravdu, to je fakt, to víš; ► pro vyjádření souhlasu s tím, co mluvčí naznačil; **(17) no saberle a nada** (Dom): být snadný soupeř, protivník; **(18) no saber cuántas son cinco** (Dom): nemít ani tušení, vědět velmi málo o něčem, co všichni vědí, co je všeobecně známé; **(19) no saber dónde está parado** (Salv, Kub, Dom, Portor, Ekv, Per, Bol, Chil, Arg, Urug): nevědět, která bije; ► nevědět v jaké situaci se člověk skutečně nachází nebo jak by se měl rozhodnout; ■ Syn.: *no saber ni dónde está parado*; **(20) no saber donde pararse**¹ (Portor): zůstat beze slov, nevědět, co říct, jak reagovat; **(21) no saber donde pararse**² (Portor): nevědět, kam zalézt; ► stydět se; **(22) no saber ni dónde está parado** (Salv, Nik, Kost, Pan, Dom, Portor, Kol, Ven, Per, Bol, Arg, Urug): nevědět, která bije; ■ Syn.: *no saber dónde está parado*; **(23) no sé cuantito** (Ekv, Chil): no ta, ten, tamta, tamten; ► v případě, že někoho neznáme nebo si nemůžeme vzpomenout na něčí jméno a snažíme se na tuto osobu odkázat; **(24) qué sabe el chanco de caramelo** (Bol): hledat na něčem mouchy; **(25) sabelo** (Nik, Arg): to si piš, to je fakt, to je pravda; ► pokud chceme ujistit o jistotě týkající se nějakého předchozího tvrzení; **(26) saberla** (Kub): být zručný nebo šikovný na něco; **(27) saberle a melón** (Mex): smrdět málem; ► být něčeho nedostatek, někoho

zklamat nebo neuspokojit; **(28) saber dónde está parado** (Pan, Portor): znát někoho jak své boty, vědět, o co mu jde; **(29) saberla hacer** (Kost, Portor, Per, Chil, zápArg): mít spoustu zkušeností a být schopný čelit jakýmkoliv komplikacím; **(30) saber hasta donde el jején puso el huevo** (Kub): znát, vědět hodně věci; **(31) saberlo Juan, Pedro y Diego y no saberlo uno** (Mex): nechápat něco, čemu celý svět rozumí; **(32) saberla lunga**¹ (Arg, Urug): umět jednat, vědět jak se zachovat v každé situaci; ■ Syn.: *sabérsela lunga*; **(33) saberla lunga**² (Arg): mít široký záběr týkající se něčeho konkrétního nebo mít s něčím hodně zkušeností; ■ Syn.: *sabérsela lunga*; **(34) sabérsela lunga**¹ (Arg, Urug): mít na něco talent, být zručný, obratný; ■ Syn.: *saberla lunga*; **(35) sabérsela lunga**² (Arg, Urug): mít hodně vědomostí; ■ Syn.: *saberla lunga*; **(36) sabérselas por libro** (Chil): ukazovat, že někdo má něco v malíčku; ► poukazovat, že někdo o něčem hodně ví nebo má hodně zkušeností; **(37) ¡sepa (sepa la bola, la chingada, la madre, Pancha)!** (Mex): copak já vím! bůhví! netuším!; **(38) ¡sepa Dios!** (Pan): bůhví! netuším! to kdybych věděl!; **(39) ¡sepa Juárez!** (Salv): to kdybych věděl!; **(40) ¡sepa Judas!** (Hond, Nik, Kost): copak já vím! bůhví! netuším!; **(41) ¡sepa putas!** (Hond): to kdybych věděl!; (DA).

sabiá, m. (← guar.) **(1)** (Arg, Urug): druhy jihoamerického drozda obývajícího území od Venezuely po Río de la Plata; ► *Turdus rufiventris*, *Turdus ferrugineus* a *Turdus albiventris*, v argentinském Buenos Aires se upřednostňuje název *zorzal* a v Paraguaji *habia* (s aspirovaným h); (MM).

sabicú, m. (← afr.) **(1)** (Kub, Ven): strom *Lysiloma sabicu*; ► strom z čeledi bobovitých (*Fabaceae*) s malými bílými nebo žlutými květy a tvrdým dřevem žluté, našedlé nebo vínové barvy; (RAE, MS).

sabido, -da, adj. **(1)** (Kol): živý, čiperný, čilý, bdělý; (AM). • **(2)** m/f. (Ekv): drzoun; ► ten, co si dovolí dělat drzé věci, nedodržovat pravidla a nepřemýšlet nad následky nebo škodou ostatních; př.: *no quieras hacerte el sabido porque conmigo vas a terminar mal*; ► slang; **(3)** m. (Ekv): náfuca; ► nezodpovědný člověk; baví se překračováním pravidel a nemyslí na důsledky svých kousků; slang; př.: *no quieras hacerte el sabido, porque conmigo vas a terminar mal*; (RF).

sabienque, adj., viz: *enque*; (RR).

sabichoso, -sa, adj. **(1)** (Antil): přechytralý, *chytrolín*; (AM).

sabichucha, m., lid. **(1)** (Kub): člověk, který si myslí, že toho hodně ví; př.: *¡qué mal me cae es sabichucha!*; (DMC).

sábila, f. [Š: *áloe*] **(1)** (Ant, Hond, Mex, Ven): aloe pravá (*Aloe vera*); ► červeno nebo bělokvětá rostlina z čeledi liliovitých, má masité trnitě zakončené listy, z nichž se získává hořká pryskyřičná šťáva využívaná v medicíně; (RAE).

sabín, m. **(1)** (svMex): lasička (*Mustela frenata*); ► až 48 cm dlouhá; má tenký ohon, krátké nohy, černou hlavu s bílou dolní čelistí; na hřbetě je tmavohnědá až černá, břicho má světle oranžové; ■ Syn.: *chucuri*, *comadreja andina*, *lince*; (RAE).

sabina, f. **(1)** (Mex), strom, viz: *ahuehuete*. • **(2)** m/f. (Kub): šťoural, dotěra, otrava; (AM). • **(3)** (Mex): jalovec virginský (*Juniperus virginianus*); ► druh jehličnanu; (MM).

sabinal, m. (← Camagüey) **(1) tener** ~ (Kub): mít hodně mozolů; ► používá se pouze ve městě Camagüey, kde se nachází ostrůvek zvaný Sabinal; př.: *yo tengo sabinal*; (DMC).

sabinilla, f. **(1)** (Chil): perloušek štětinatý (*Margyricarpus pinnatus*); ► rostlina z čeledi růžovitých, má složené listy a malé, jedlé, masité plody; (RAE).

sabino, m. **(1)** (Mex): velký strom typický pro Mexiko (*Taxodium mucronatum*); ► posvátný strom předkolumbovských civilizací; od r. 1910 národní strom Mexika; existují obrovské exempláře, např. *El árbol del Tule* ve státě Oaxaca, zvaný též *El Gigante*, vysoký 42 m s kmenem o průměru 14 m; ■ Syn.: *ahuehuete*, *cipres mexicano*, *cipres de Moctezuma*; **(2)** jalovec mexický (*Juniperus mexicana*); ■ Syn.: *tacaste*; (RAE, RR, NET).

sabiola, f., hovor. **(1)** (Urug): lidská hlava; (RAE). • **(2)** hlava, viz: *cráneo*; (NET). • **(3)** m. (Arg): hlava, mysl; př.: *Paco siempre dice todo lo que le pasa por la sabiola*; ► slang; (RF). • **(4)** (Arg, Urug): hlava, palice, kebulé; viz též: *pensadera*; (DA).

sabiompón, m., **lid.** (1) (Kub): ten, co všechno ví; př.: *se cree un sabiompón*; ■ Syn.: *sabichucha; sabichosa*; (DMC).

sabionda, f. (1) hlava, viz: *cráneo*; (NET).

sablazo, m. (1) (Bol): půjčka; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) **lid.** (Pan): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

sable, m. (1) (← fr. *sabre*, ← něm. *sabel*, ← maďar. *szablya*) (Kub): tkaničnice atlantská (*Trichiuruslepturus*); ► ryba připomínající svým tvarem úhoře; s dlouhým, plochým, lesknoucím se tělem stříbřité barvy; (2) **guindar alguien el ~**, hovor. [Š: *morir*] (Kub): zemřít; (RAE). • (3) **colgar el ~** (Kub): přestat s něčím, zanechat něčeho; viz též: *guante, colgar ...*; (4) **guindar o colgar el ~¹** (Kub): nechat něčeho; přestat něco dělat; př.: *guindé el sable; continuo dentro de media hora*; ■ Syn.: *guindar los guantes*; (5) **guindar o colgar el ~²** (Kub): odejít do důchodu; př.: *a los cincuenta años cuelgo el sable*; (DMC). • (6) **sacar un ~** (Kub): něco na někoho vytáhnout; (7) **lid.** (Salv, Nik): penis; viz též: *pinga*; (DA).

sableada, f. [Š: *sablazo*] (1) (Mex): tahat z někoho peníze; ■ Syn.: *sableo*; (RAE).

sablear, tr. (1) (Am): šermovat šavlí; (2) (Arg): zranit šavlí; (MM). • (3) (Bol): požádat o půjčku nebo o laskavost; (4) (Bol): žebrat; ► bol. argot *coba*; (HB).

sableo, m., viz: *sableada*; (RAE).

sablero, -ra, m/f. (1) [Š: *sableador*] (Chil): tahající peníze, vyžírka; (RAE). • (2) **m.** (Bol): žebrák; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *sablista*; (HB).

sablista, m. (1) (Bol): šejdř; ► bol. argot *coba*; (HB).

sabor, m. (1) **lid.** (Kub): slovo, které se vykřikuje, když hraje orchestr; ► jde o znamení souhlasu a radosti; př.: *arriba con los tambores, ¡sabor!*; (2) **tener una mujer ~** (Kub): o ženě: mít půvab; být okouzlující; př.: *esa mujer tiene, sin lugar a dudas, sabor*; (3) **tener una mujer ~ a mí** (Kub): věta, kterou pronese muž téměř vždy v pozici milence; ► zpěvák Rolando Laserie zpopularizoval tento kubanismus v jedné své velmi známé písni; př.: *como tu sabes, ella tiene sabor a mí*; viz též: *música; socato*; (DMC).

saboraje, m., **lid.** (1) (Kub): viz: *acción*; (DMC).

saboreadora, f., hovor. (1) (Mex): pusa; ► mex. argot *caliche*; (MV).

saboteo, m., **lid.** (1) (Kub): sabotáž; př.: *hay que terminar con este saboteo*; (DMC).

sabroso, f. (1) (Kost): chutnost, lahodnost; (RAE).

sabroso, -sa, adj/subst/adv. (1) hovor. (Kub, Ven): zábavný, veselý; zábavně; (2) hovor. (Kub, Ven): rytmický, melodický, veselý; rytmicky, vesele, radost se podívat; ► o smíchu, hudbě, tanci; př.: *este muchacho baila sabroso*; (3) adj/subst. (Kub): příživnický, příživník; ► o člověku; (RAE). • (4) ~ (**sabrosón, -ona**) adj. (Kub; Portor): příživnický, žijící na úkor někoho; ► o osobě; užívá se hlavně ve frázi: *vivir de ~ (~ón)*; př.: *¿Te crees que vamos a poder seguir aquí de 'sabrosones'?*; (RR). • (5) adj. (Kol Ven): dobrý, příjemný; př.: *es muy sabroso el golpe del agua del mar*; – *¿usted no cree..., señorita, que es mucho más sabroso estar así, con sus árboles...?*; (MM, BDE). • (6) adj. (Mex): chvástavý, vychloubačný; (7) m/f. (Mex): nafoukanec, chlubil; př.: *se siente muy sabroso*; (AHM).

sabrosón, -na, adj. (1) (Kub, Per, Portor, Ven): výmluvný, sympatický; (AM). • (2) (Mex): hezký, příjemný; př.: *...este [disco] es ... muy rítmico y sabrosón...*; (BDE).

sabrososa, adj., **lid.** (1) (Kub): viz: *cachín*; (DMC). • (2) **f.** (Dom): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

sabrosuana, f., **lid.** (1) (Dom): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

sabrosura, f. (1) (StřAm, Ant, Ekv, Mex, Ven): chutnost, lahodnost; (2) citosl. (Kub, Ven): ach!, krása!; ► zvolání pro vyjádření krásy, půvabu ženy; (RAE).

sabucán, m. (1) (Kol): typ síta ze zapletených palmových listů; ► používá se k vymačkání nastrouhané juky a odstranění její jedovaté šťávy před výrobou maniokového pečiva; (AM).

saca, f. (1) **venk.** (Kub): kuřata z jediné snášky; (2) (Nik): první ořezávání bavlny nebo kávy; (3) [Š: *selección*] (Nik): selekce zvířat pro chov; (RAE). • (4) (Nik, Kost, Kol): ilegální lihovar, kde se páli pálenka (kořalka); destilační přístroj; př.: *tenían una saca de cususa, ese guaro <aguardiente> que destilan con alambiques en la montaña*; viz též: *sacadera*; (RR). • (5) (StřAm, Kub, Mex): částka, která po zápase připadá majiteli vítězného kohouta; ►

v kohoutích zápasech; (6) (Kol, Kub, Pan, Dom): hnání dobytka; (7) (Kost): podání, výkop, servis; (8) (Per; Ica): pálení kořalky; (AM). • (9) (Bol): dům; ► přesmyk slabik: *vesre*; bol. argot *coba*; (HB). • (10) (← *casa*) (Arg): dům; (11) (Arg): byt; (12) (Arg): domov; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

sacabuche, m. (1) (Hond): vesnický hudební nástroj; ► hliněná nebo dřevěná spodní část je podobná misce, jejíž horní otevřená část se potahuje napjatou kůží a do jejího centra se vloží rákos, po němž se přejíždí navlhčenými prsty; (2) (Mex: Oaxaca): špičatý nůž; (AM). • (3) lid.(Mex): nůž; viz též: *naifa*; (DA).

sacacera, m/f. (1) (Ven): žák často chybějící ve výuce; (AM).

sacaclavos, m. (1) (Am): kleště na hřebíky; (MM).

sacacorchos, m. (1) vývrtka, viz: *descorchador*; (EEA).

sacada, f. (1) (Chil, Mex, Nik): vyjmutí, vytažení; (2) [Š: *chisme*] (Salv): klep, pomluva; (RAE). • (3) (Kub): aut hráče baseballu; ► který nedoběhl na metu dříve, než ji soupeř s míčkem zašlápl; př.: *Después de comentarse hasta la sociedad una formidable 'sacada en primera' y la cubba del pitcher que logró ponchar* al mejor bateador del Central, la conversación derivó hacia la política*; (RR). • (4) lid. (SzArg): práce, dřina, makačka; viz též: *negreada*; (DA).

sacadera, f. (1) (Hond; Salv, Mex): ilegální palírna kořalky (pálenky); viz též: *saca*; (RAE, RR).

sacadientes, m., hovor. [Š: *odontólogo*] (1) (Hond): zubní lékař; (RAE).

sacado, m. (1) (Kost): obsah pytle, vaku; (RAE).

sacadura, f. (1) (Chil): vyjmutí, vytažení; (RAE).

sacafuego, m., lid. (1) (Arg): dítě, děcko; viz též: *nené*; (DA).

sacachispas, f., pl. (1) (Bol): sportovní boty; ► bol. argot *coba*; (HB).

sacajugos, m. (1) odšťavňovač, viz: *juguera*; (EEA).

sacalagua, m. (1) (Per): člověk bílé pleti mající africký původ; ► k poznání z fyziologických rysů a rozbořem krve; (AM).

sácalas, adj/subst. (1) [Š: *entremetido*] (Kost): o člověku: dotěrný; (RAE). • (2) ~ (sacalas) (Kost): všetečný; drzý; hubatý; klevetivý; čmuchalský; slídívý; př.: *Ya se había dado cuenta de que la señora Mencha lo estaba atisbando, vieja sácalas, y agitó los dedos con un gesto de iguana adormilada a manera de saludo...*; (RR).

sacaleche, f., lid. (1) (Kub): nymfomanka; ► o ženě, která se často věnuje sexu; „leche“, tedy mléko, je zde metaforou pro sperma; př.: *esa mujer es sacaleche*; (DMC).

sacalosúchil, m. (1) (Mex): strom, viz: *cacalichuche*; (RAE).

sacamanteca, m. (1) (Per; Mex): dětská (chlapecká) hra; ► spočívá ve vytvoření čáry a vytlačování (vyhazování) jedinců, kteří jsou na krajích či nejvíce vzdáleni; př.: *Aquellas eran las noches de las risas ahogadas, del sacamanteca, que hacía saltar al del extremo...*; (RR).

sacamatraca, f. (1) (Mex): sloupovec pruhovaný (*Wilcoxia striata*); ► malý kaktus čeledi *Cactaceae* s jedlými plody; (MM).

sacamicas, adj/subst. (1) (Kol): lichotník; (2) m., lid. (Kol): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

sacamuelas, m/f., hanl. (1) (Mex): zubař; ► mex. argot *caliche*; (DBM).

sacaniguas, m., pl. (1) (Kol): rachejtle, ohňostrojová raketa; (AM).

sacapedos, m., lid. (1) (Hond, Salv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

sacapuntas, m. (1) (Am): ořezávkó; (MM).

sacar, tr/zvrat. (1) tr. [Š: *reprochar*] (Mex): vyčítat, předhazovat; (2) zvrat. [Š: *quitarse*] (Mex): odejít; (RAE). • (3) tr. (Guat): zvýšit, vyzvednout, zesílit; (4) (Chil, Mex): nahnat (strach), vzbudit (vzteky, pocity zuřivosti apod.); př.: *Si son pocos, les damos hasta no dejar uno; si son muchos aunque sea un buen susto les hemos de sacar*; (5) ~ **cachita**, viz: *cachita*; (6) ~ **canas verdes**, viz: *cana*; (7) ~ **franco** (Guat): pobavit, rozesmát; př.: *—¡Haceme cosquillas! / —No, hombre, si no es por sacarte franco; es cierto, créelo que es cierto...*; (8) ~ **la mugre**, viz: *mugre*; (9) ~ **rajando** (Arg; Urug): násilně vyhnat (vypudit); př.: *Y no se quiso venir conmigo*

<el perro> nunca, como el galgo de la chacra, que se me vino, pero Mita lo sacó rajando, y después se lo agarraron los del almacén; (RR). • (10) (StřAm, Ekv): pochlebovat, lichotit; (11) (Ekv, Mex): vytknout; (12) zvrát. (Mex): odstěhovat se; (13) ~le los colores a la cara a uno (Arg): zostudit, zahanbit, ztrapnit; (14) ~le tiras a alguien (Arg, Kol): pomlouvat; (15) ~se el sombrero¹ (Arg): obdivovat, mít v úctě; (16) ~se el sombrero² (Chil, Mex): přestat být zdvořilý; (17) ~la oreja (Arg): předechnat, předstihnout; ► v koňských dostizích; (MM). • (18) (Arg): sundat, svléct si; př.: –me tuve que sacar casi toda la ropa; (BDE). • (19) ~le (al bulto o al parche), tr., hovor. (Mex): utéct před něčím/někým nebo se něčeho/někoho bát; vyhnout se ze strachu zodpovědnosti; př.: no le saques al bulto y enfrenta los problemas con tu jefe; (20) ¡sáquese!, ¡sácate!, citosl. (Mex): pryč odsud!; př.: ¡sáquese perro mugroso!; (21) ¡sácatelas!, citosl. (Mex): no, tak to mě podrž!; ► vyj. údiv; př.: estaban jugando con los cerillos y ¡sácatelas! que va llegando su mamá; ► mex. argot caliche; (DEUM). • (22) ~agua del pozo, tr. (Kub): způsob tance; př.: mira esos dos sacando agua del pozo; (23) ~fiestas, tr. (Kub): flirtovat; př.: me estaba sacando fiestas anoche, ¿la viste?; (24) ~lascas, tr. (Kub): využít; zneužít; př.: a su declaración yo le voy a sacar lascas de verdad; (25) ~los trapos sucios, tr. (Kub): vytáhnout na někoho špínu; odhalit něčí osobní tajemství; př.: si sigue al puesto le saco los trapos sucios; (DMC). • (26) [Š: quitarse (la ropa)] (Arg, Chil, Urug): svléknout si (oblečení); ■ Syn.: quitarse (Mex, Ven); (27) ~una foto, tr., viz: foto, tomar una foto; (EEA). • (28) ~el impuesto, tr. (Bol): kouřit nedopalky cigaret; (29) ~la manguera, tr. (Bol): močit; (30) ~su puta, tr. (Bol): viz: romper su puta; ► bol. argot coba; (HB). • (31) (~) canas verdes, tr. (Mex): ztratit naději; naštvat někoho nebo mu dělat starosti; (32) ~de onda, tr. (Mex): být zaskočený, zůstat stát s otevřenou pusou; (33) ~un pedo, tr., viz: escamar; (INFO). • (34) ~el cuero, tr. (Arg): kritizovat; př.: las viejas estaban entretenidas sacándole el cuero a la vecina nueva; ► slang; (35) ~la mugre (a alguien) (Chil): dát nakládačku; př.: Miguel iba borracho y le sacó la mugre a un pobre mendigo que encontró; ► slang; (36) ~la piedra (~el bloque) a alguien, tr. (Kol): vytočit, rozčílit; př.: es que parece que a mi mamá le gustara pelear conmigo, y eso a mí me saca la piedra; ► slang; (37) ~la vuelta, tr. (Chil): flákat se v práci, zašívát se; př.: Armando es un experto en sacar la vuelta en la oficina; su jefe no se da cuenta que pasa casi todo el tiempo navegando en internet; ► slang; (RF). • (38) tr. (Mex, Salv): znovu něco vyčítat; (39) tr. (Kub): vyčítat někomu něco; (40) intr/zvrát. (Mex): odejít odněkud; (41) (Mex): mít z někoho nebo něčeho strach; (42) tr. (Nik, Kub, Dom, Portor): vyoutovat; ► v baseballu; (43) tr. (Nik, Kub, Dom, Portor): vystřídat hráče, hlavně nadhazovače; ► v baseballu; (44) (Nik, Per, Bol, Chil): něčeho dosáhnout náhodou, mít kliku; (45) tr. (Dom, Portor): pomáhat na svět kuřátkům; (46) intr. (Kub): klovat do vajec, aby se mohla vylíhnout mláďata, hlavně slepice; (47) tr. (Ekv, Kost): vybrat si dovolenou; (48) (Pan, Ekv): odvést si manželku; (49) tr.; viz: gata, ser como la de Flora, que si se lo meten, grita, y si se lo sacan, llora; (50) ~la gandinga, tr., lid. (Kub): zabít (někoho); viz též: ultimar; (51) ~la mano, tr., viz: mano (natáhnout bačkory); (52) ~le la punta al lápiz, intr., lid. (Hond, Salv): souložit; viz též: jinetear; (53) ~se la gafera, intr., lid. (Hond): souložit; viz též: jinetear; (54) ¿sacás? (Urug): chytáš se?, jsi v obraze?, souhlas?; ► používá se, aby byl mluvčí ujistěn, že byl pochopen nebo že se s ním souhlasí; (55) sacárselas (Chil): vyhnout se něčemu, co by mohlo být nepříjemné nebo těžké, složité; (56) ¡sácatelas! (¡zacátelas!) (Mex): tak to je mazec!; ► vyjádřuje překvapení nad nějakým mimořádným nebo neobvyklým skutkem; ■ Syn.: ¡sácate las babuchas!; (57) ¡sácate las babuchas! (Mex): viz: ¡sácatelas!; (58) ¡sacó trago! (zápBol): to si zaslouží přípitek!, a na to se napijeme!; (DA).

sacarronchas, m., lid. (1) (Per): kořalka; viz též: mataburro; (DA).

sacasebo, m., despekt., hovor. (1) (Hond): podlézavý člověk, vlezdoprdelka; (RAE). • (2) f., lid. (Per): prostitutka, děvka; viz též: callejera; (DA).

sacate, m., lid. (1) (Mex, Salv): píce, pastva; viz též: zacate; (DA).

sacatín, m. (1) (Kol): palírna lihovin; ■ Var: zacatín; (MM).

sacatinta, m. (1) (StřAm): právenka (*Jacobinia tinctoria*); ► keř dorůstající do výšky okolo jednoho metru, z jeho listů se získává modrá barva; (RAE).

sacatón, -ona, adj/subst., lid. (1) (Mex): zbabělý; viz též: *culicagado*; (DA).

sacazón, m. (1) (Mex): destilování alkoholu; (MM).

sacerdote, m. (1) **hacer a alguien** ~ (Kub): rozkazovat; př.: *déjate de hacerme sacerdote*; (DMC).

saco (corto), m. (1) ~ **abierto**, dámská vesta, propínací svetr, viz: *saquito*; (EEA).

saco de cachas, adj/subst., lid. (1) (Chil): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

saco de huevas, adj/subst., lid. (1) (Chil): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

saco de pelotas, adj/subst., lid. (1) (Chil): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

saco de peras, adj/subst., lid. (1) (Chil): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

saco, m. (1) (Am): sako, kabát; (2) (Urug): dámský plášť, kabátek; (3) **ponerse el** ~ (Mex): být vztahovačný; (RAE). • (4) viz: *traje de saco*; (5) **echarse al** ~ (Kost): zabít; zapíchnout; zastřelit; př.: *Allí habían <había> hombres que tenían su panteoncito aparte con la gente que habían matao; bruto de esos que se había echao al saco ciento y pico 'e viejos**; (RR). • (6) **meterse en el** ~ (Kub): opít se; (7) **ser un ~ de huesos** (Ekv, Portor): být hubený; (AM). • (8) (Arg): dámský široký kabát; (MM). • (9) ~ (**largo**) (Bol): delší sako zvané *americana*; ► vhodnější do společnosti než kabáty zvané *chaquetas*; obvykle doprovázeno kravatou; př.: *usaba un pantalón abombado y un saco de cuadros amarillos*; (BDE). • (10) (Kub): být hypochondr; př.: *él es un saco de ay, ay, ay; hay que tenerlo siempre en el médico*; (11) **ser alguien un ~ de ay, ay, ay** (Kub): o člověku, který si moc stěžuje; př.: *él no tiene nada, pero es un saco de ay, ay, ay*; (12) **ser alguien un ~ de recoger bolas**¹ (Kub): člověk, který v míčových hrách pochyťá všechny odpálené míče; př.: *ese muchacho es un saco de recoger bolas*; (13) **ser alguien un ~ de recoger bolas**² (Kub): člověk, který vytváří fámy, lži; př.: *no le creas es un saco de recoger bolas*; (14) **ser un ~ de hueso** (Kub): být odvážný; př.: *Juan es un saco de hueso*; viz též: *bola*; (DMC). • (15) [Š: *chaqueta, americana*] (Arg, Mex, Urug, Ven): sako, kabátek; ■ Syn.: *blazer* (Arg, Mex, Urug, Ven), *chaqueta, vestón* (Chil), *paltó* (Ven); (16) plášť, viz: *abrigo*; (EEA). • (17) [Š: *chaqueta*] (Arg, Dom, Hond, Kol, Kub, Kost, Mex, Nik, Pan, Per, Urug): bolerko, bunda, kabát, sako; př.: *el color de ese saco no le queda a los pantalones*; (RF). • (18) **echar al** ~ (Ven): jíst; (19) **llevarse en el** ~¹ (Nik): někomu ublížit, někoho zranit; (20) **llevarse en el** ~² (Nik): svést někoho; (21) **ponerse el** ~ (Mex): potrefená husa nejvíc kejhá; ► při nepřímé narážce zareagovat; (22) **¡saco!**, citosl., lid. (Salv): no nazdar!; ale kdepak!; to zrovna!; viz též: *¡miércole(s)!*; (DA).

sacol, m. (1) (Kol): druh lepidla; ► jeho čichání má halucinogenní účinky; př.: *y a mí, ¿quién me mató cuando fumé marihuana y tiré sacol?*; ► kol. argot *parlache*; (M01).

sacoleado, -a, m. (1) (Kol): zdrogovaný (čicháním lepidla *sacol*); př.: *vea cómo está sacoleada*; ► kol. argot *parlache*; viz též: *arañado*; (M01).

sacoleva, m. [Š: *chaqué*] (1) (Kol): žaket; ► pánské sako s šosy; ■ Syn.: *sacolevita* (Kol); (RAE).

sacolevita, m., žaket, viz: *sacoleva*; (RAE).

sacón, -ona, adj/subst. (1) [Š: *chismoso*] (Salv): pomlouvačný, klevetník; (2) [Š: *entremetido*] (Hond): dotěrný; ■ Syn.: *safrisco* (Ven); (3) (Hond): vyzvídavý; (4) despekt., hovor. [Š: *adulador*] (Hond): podlézavý, úlisný; (5) m. (Mex): uhnutí; (6) [Š: *chaquetón*] (Arg, Urug): tříčtvrteční kabát; (RAE). • (7) (Per, Urug): velký široký kabát (sako); (RR). • (8) (StřAm): žalobník, donašeč, udavač; (AM). • (9) (Arg): dámský kratší kabát; (MM). • (10) hovor. (Mex): zbabělec; ► mex. argot *caliche*; (DBM). • (11) lid. (Mex): zbabělý; viz též: *culicagado*; (12) m., viz: *abrigo*; (13) subst., lid. (Salv): policajt; viz též: *buitre*; (DA).

saconear, tr., hovor. [Š: *sonsacar*] (1) (Hond, Salv): vyzvídát, vymámit; (RAE).

saconería, f. (1) (Salv): podlézavost; (2) hovor. (Hond): pochvala (vypočítavá, ziskná); (RAE).

sacramento, m. (1) [Š: *medianoche*] (Arg): plněná bageta, sendvič; (2) (Arg): toust s cukrem; (RAE).

Sacramento, m. (1) **estar llegando a ~** (Kub): přijít něčemu na kloub; dostat se k cíli; ► kubanismus vychází z názvu severoamerického filmu „Camino de Sacramento“; př.: *no te pongas nervioso en el asunto, que estamos llegando a Sacramento*; ■ Syn.: *estamos llegando a Pénjamo*; ► text jedné mexické písně; (2) **ir camino de ~** (Kub): vydat se po dobré cestě vstříč budoucnosti; ► název filmu; př.: *por ahí van camino de Sacramento*; (DMC).

sacre, adj. (1) (Per): příživník, parazit, vyžírka; (AM).

sacrismocho, m. (1) (Kol): kostelník; (MM).

sacristán, -ana, adj. (1) (Ven): všetečný; př.: *...bien merecido lo tengo por sacristana. ¡Quién me manda dejarme traer y llevar por esta loquita!*; (RR).

sacristía, f., lid. (1) (Kub): viz: *rata*; (DMC).

sacrón, -na, adj. (1) (Ekv): tahající peníze, příživník; (AM).

sacronería, f. (1) (StřAm): pochlebování, lichocení; (AM).

sacuanjoche, m. (1) (Nik): strom, viz: *cacalichuche*; (2) (Nik): květ tohoto stromu; ► zároveň nikaragujský národní květ; (RAE). • (3) (←nah.) (Kost, Nik): plumérie (*Plumeria rubra*); ► stále zelený sukulentní keř až 5 m vysoký; má podlouhlé kožovité listy s výraznou žilnatinou; květy mohou mít bílou, žlutou, oranžovou nebo růžovou barvu; silně voní; (MS, NET).

sacuara, f. (← guar. *tacuara*) (1) (Per): výhonek rašící z některých rostlin; (RAE).

sacudecolchón, m. (1) (Hond): střízlík rezavošijný (*Campylorhynchus rufinucha*); ► pták z řádu pěvců (*Passeriformes*), obývá území od Mexika po Kostariku, má dlouhý zahnutý zobák, hřbet skořicové barvy, bílou hrud' černobíle pruhovaná křídla a modravě šedé nohy; ■ Syn.: *sacudico* (Hond); (RAE).

sacudico, m., pták, viz: *sacudecolchón*; (RAE).

sacudón, m. (1) (Am): otřesení, trhnutí; (RAE).

sacyab, m. (1) strom, viz též: *matarratón*; (DA).

sádico, -ca, adj. (1) (Am): zvrhlý, zvrácený, krutý; (MM).

sadista, adj. (1) (Am): sadistický; (MM).

safagina, f. (1) (Kol): povyk, rámus, zmatek, chaos; (AM).

safe, adj. (← angl. *safe*) (1) (Mex): nehybný, klidný, v terminologii baseballu; (MS).

safety first, m. (← angl.) (1) (Chil): ve fotbale: taktika spočívající především v obranné hře (beton); (MS).

safrisco, -ca, adj., hovor. [Š: *entremetido*] (1) (Ven): o člověku: dotěrný; ■ Syn.: *sacón* (Hond); (RAE).

sagarrera, f. (1) (Kol): hádka, rvačka, mela; (AM).

sagino, m. (1) (Per): pekari páskovaný (*Tayassu tajacu*); ► savec Jižní a Střední Ameriky podobný praseti; (MM).

sagitariano, -na, adj/subst. (1) (Arg, Salv, Urug): o člověku: Střelec; ► narozený ve znamení Střelce; (RAE).

sagú, m. (1) (StřAm, Kub): maranta třtinová (*Manantha arundinácea*); (2) škrob, který se z této byliny získává; (MM). • (3) f., lid. (Kub): síla; př.: *ese hombre tiene sagú*; (DMC).

saguaipé, m. (←guar.) (1) (Arg, Bol, Par, Urug): motolice jaterní (*Fasciola hepatica*); ► parazitický červ 2-3 cm dlouhý; napadá ovce, skot, další savce i člověka; živí se krví hostitele; (2) (Arg, Bol, Urug): fasciolóza; ► nemoc způsobená tímto parazitujícím červem; ■ Var: *sobaipé*; *sagüipé*; *zaguaipé*; (RAE, MS, NET). • (3) (Arg, Urug): pijavice; (MM).

saguaro, m. (1) (Mex): karnegie obrovská (*Carnegiea gigantea*); ► rostlina z čeledi kaktusovitých; roste v pouštních oblastech Mexika a na jihozápadě Spojených států; má bílé květy a jedlé plody; (RAE).

saguasán, m. (1) **mi ~** (Kub): můj přítel; ► výraz, který používají chucheros; př.: *¿cómo estás mi saguasán?*; viz též: *chuchero*; (DMC).

sagüesero, m. (1) **estar hecho un ~** (Kub): chovat se neslušně; př.: *este hombre está hecho un sagüesero*; viz též: *vampiro*; (DMC). • (2) adj/subst. (US): Hispánc žijící v oblasi South West (jihozáp. Miami); ■ Syn.: *sauecero*; (DA).

sagüí, m. (← guar.) (1) (Par): druh malé opice; ► *Hanale leonina*; ■ Var: *zagüí*; (MM).

sagüipé, viz: *saguaipé*; (MS).

sahornarse, zvrát. (1) (Kub): o listech tabáku: zkazit se (silnou fermentací); (RAE).

sahumerio, m. (1) (Pan): druh stromu z čeledi sturačovitých; ► *Styrax argenteum*; (MM).

sahurín, com. (1) (Hond): člověk s jasnovidetskými a léčitelskými schopnostmi; (RAE).

sacha, adj/subst. (1) adj. (Ekv): nepravý, předstíraný, fingovaný; př.: *Así miso <mismo> el Juancho, hecho el sacha masón, desde que jue al Guayáquil <fue a Guayaquil>, no hizo bendiciar <hizo bendecir> ningún paño...*; (RR). • (2) f. (← keč.) (Arg): holub divoký skalní; (3) (Arg, Ekv): les, prales, lesík; (4) adj. (Arg, Ekv, Per): nepravý, podobný; (MS). • (5) (Arg, Bol, Kol, Per, Ekv): břídil; ► přívlastek naznačující výsměch někomu ne příliš zručnému v oboru; př.: *sacha carpintero, sacha doctor*; (6) **sacha (~ mato)**, m., viz: *alpamato*; (MM). • (7) f., lid. (← keč. *sach'a*, „strom, keč“) (Bol: alt/vall): keč rostoucí mimo oseté pole; (8) ~ **poroto** (← keč. *purutu*, „druhy fazole“) (Bol), viz: *poroto*; (9) ~ **rosa**, (Bol: Cbb): kaktus *Pereskia sacarosa*; ► dorůstá až 4 m a má bobulovité plody; (10) ~ **sandía**, (Bol: Chuq): keč *Capparis salicifolia*; ► různé druhy keřů a stromů dorůstajících až 7 m; mají žluté květy a bobulovité halucinogenní plody; výluh z listů je užíván v lékařství jako sedativum; ■ Syn.: *coca de cabra, sacha poroto*; (11) ~ **tola** (← keč. *t'ula*, „pryskyřičný keč“) (Bol), viz: *tola*; (LM).

sachacebil (sachasebil), m., strom, viz: *curupay*; (DA).

sachaguasca, f. (1) (Arg): popínavá rostlina (*Dolichandra cynanchoides*); ► z čeledi trubačovitých, přisuzují se jí léčivé účinky; (RAE).

sachalimón, m. (1) strom, viz též: *naranjillo*; (DA).

sachapera, f. (← keč. *sách'a*, „divoký, lesní, horský“ + *pera*) (1) (szArg, Bol): trnitý ozdobný strom s podlouhlými listy a malými nazelenalými květy; (RAE).

saché, m. (← fr. *sachet*) (1) (Kub): voňavý pytlík; (MS).

sacho, m. (1) (Chil): kotva ze dřeva a kamene; (2) [Š: *pico*] (Kost): krumpáč; (3) (Kost): prase s dlouhým rypákem; (RAE). • (4) (szArg): nedopalek cigarety nebo doutníku, špaček; viz též: *bacha*; (5) lid. (Arg): nedopalek, špaček; viz též: *bacha*; (DA).

sai, tr. (1) ¿*sai*? (Chil): víš?; (BDE). • (2) **haber un «~ Lan»**, m. (Kub): mít koníček, hobby; ► nějaké rozptýlení; z angl. *Side Line*, což je výraz pro okrajovou činnost; př.: *treinta años trabajando y sin haber habido un sai lan para mitigar el trabajo*; (DMC).

saibó, viz: *saibor*; (MS).

saibor, m. (← angl. *sideboard*) (1) (StřAm, Kol, Mex, Portor, Dom): kredenc, nábytek; (MS).

saija, m., ind. dialekt, viz: *chocó*; (EA).

saimirí, m., druh opice, viz: *sapajú*; (MM).

sain, m. (← angl. *sign*) (1) (Mex): vývěska; (MS).

saine, m. (← angl. *sign*) [Š: *letrero*] (1) (US): nápis, vývěsní štít; př.: *había unaaine que decía que la máquina no funcionaba*; ► slang; (RF).

sainear, tr. (1) (US): podepsat; (MS). • (2) tr/zvr. (← angl. *to sign*) [Š: *firmar*] (US): podepsat, podepsat se, upsat se; př.: *se me olvidó sainear el cheque y se me devolvió*; ► slang; (RF).

sainete, m., hovor. (1) (Arg, Kub, Urug): groteskní, tragikomická situace, příhoda; (2) (Kub): obvinění, výtka; (RAE).

saino, m. (1) viz: *sagino*; (MM). • (2) lid. (Kub): homosexuál; ► výraz, který používají *chucheros*; př.: *es un saino*; viz též: *chuchero*; (DMC).

saire, m. (1) tabák; ■ Var: *zaire*; (MM).

saisi, m. (1) (Bol): typické bolivijské jídlo; ► z brambor, hovězího masa a papriky; (AM).

sajalagua, f. (1) (Kol): druh palmy; ► *Carludovica palmata*, z jejích listů se vyrábějí slaměné klobouky; (MM).

sajín, m., viz: *sajino*; (AM).

sajino, m., hovor. [Š: *sobaquina*] (1) (Nik): pot v podpaží; (RAE).

sajiro, m. (1) **dar** ~¹ (Per): provokovat, vzrušit, dráždit; př.: *ella sabe bailar de un modo que les da sajiro a todos los hombres*; ► slang; (RF). • (2) **dar** ~² (Per): umožnit; (3) **dar** ~³ (Per): poskytnout výhodu; (4) **dar** ~⁴ (Per): vyprovokovat, rozdráždit; (DA).

sajón, m. (1) (Mex): říznutí, řezná rána; (MM).

sajorín, m., lid. (1) (jvMex.): dítě, děcko; viz též: *nené*; (DA).

sajornado, adj. (1) **estar** ~ (Kub): mít popálenou kůži na varlatech; př.: *échale vaselina que estás sajornado*; (DMC).

sajornar, tr. (1) (Kub): otravovat, štvát, obtěžovat; (AM).

sajra, adj/subst. (1) m., lid. (← keč. *saqra*, „padouch“) (Bol: alt/vall): zlý duch; (2) (Bol: alt/Yungas): škodolibý duch odebírající dětskou duši; ■ Syn.: *lari-lari*; (3) (Bol: alt): andský dechový nástroj; ► je až 80 cm dlouhý ve tvaru trubky; (4) adj/subst., lid. (Bol: alt): mazaný, vychytralý, podlý člověk; (5) ~ **hora**¹, lid. (Bol: alt/Cbb): rychlá svačina; (6) ~ **hora**², lid. (Bol: alt/Cbb): špatný, zlý okamžik; (LM).

sajrahorear, intr., lid. (← keč. *saqra*, „padouch“) (1) (Bol: alt/vall): dát si rychlou svačinu; (LM).

sajraña, f. (1) lid. (← keč. *saqraña*) (Bol: alt/vall): venkovský hřeben z kaktusu *cayara*; (2) (Bol: alt): hřeben venkovaneč; ► z bambusu, z kosti nebo jiného odolného materiálu; (LM).

sajta, f. (1) lid. (← keč. *saqtay*, „zlomit“) (Bol): dušený pokrm; ► připravuje se z kuřecího masa, bobů, hrachu, cibule, barevné papriky a okoření se pepřem, bobkovým listem a dalším kořením; podává se s vařeným nebo sušeným bramborem či ostružiníkem; ■ Syn.: *sajta de pollo*; (2) ~ **de pollo**, (Bol) viz: *sajta*; (LM).

sajtar, tr., lid. (← keč. *saqtay*, „zlomit“) (1) (Bol: Tj): rozmačkat, roztlout; (LM).

sajú, m. (← guar.) (1) (StřAm): chápan; ► druh opice; (MS).

sajumaya, f. (1) (Kub): nemoc prasat; ► končí jejich udušením; (RAE).

sajuriana, f. (1) (Chile): lidový tanec; ► tanec v páru s šátkem a podupáváním, v současnosti se již netančí, podobnost s tancem Cueca; (AM).

sajurín, -na, adj. [Š: *travieso*] (1) (Salv): o člověku: neklidný, nepokojný; (RAE).

sakapulteko, adj/subst. (1) (Guat, Mex): příslušník minoritního mayského kmene Sakapulteko; (2) příslušné adjektivum (sakapultekský); (3) jazyk mayského kmene Sakapulteko (sakapultekština); ► podle sčítání z r. 2001 patřil v Guatemale k jazykům s méně než 15.000 mluvčími; (EA).

sal, f. (1) (StřAm, Dom): pech, smůla; (RAE). • (2) (Am): síran hořečnatý; ► používá se jako projímadlo; (MM). • (3) **formarse un ~ pa' fuera**, m/f. (Kub): vzniknout zmatek, rvačka; př.: *en la reunión se formó un sal pa' fuera tremendo*; ■ Syn.: *retrove*; (4) **¡que se lo coma con su ~ y su mojito!** (Kub): ať trpí; př.: *ahora dice que el consejo que le dieron con la mujer era cierto*; —*no oyó, pues que se la coma con su sal y su mojito*; (5) **quitarse la ~ de arriba** (Kub): zbavit se neštěstí; př.: *tengo que quitarme la sal de arriba*; viz též: *espuma*; *mujer*; (DMC). • (6) (Guat): smůla, neštěstí; př.: *¡qué sal, me toca lavar los platos!*; ► slang; (7) (Kol): smůla; př.: *¡qué sal! ¡llegaron mis papás preciso cuando yo estaba saliendo sin permiso!*; ► slang; (8) (Kost): smůla, neštěstí; př.: *¡qué sal! ¡Entró el profesor justo cuando yo estaba copiando el examen!*; ► slang; (9) [Š: *mala suerte*] (Guat, Kol, Kost, Mex): smůla; př.: *no me echen la sal; no me digan que mi equipo va a perder*; (RF). • (10) viz: *costal*, *ser un costal de sal*; (11) viz: *pipián*, *ser pipián sin sal*; (12) lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kost, Dom, Kol, Ekv, Per): smůla, pech; viz též: *jodida*; (13) **bajito de ~**, lid. (Pan, Kub, Kol): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (14) **echar la ~** (Mex): říct, že něco špatně dopadne nebo se to nestane; (15) **no dar ~ ni para un huevo**, lid. (Kost): být velmi lakomý; (DA).

sala, f. (1) ~ **Cuarta** (Kost): ústavní soud; př.: *Este proyecto de Ley una vez aprobado en la Comisión Legislativa Plena I fue enviado a la Sala Cuarta, hace varias semanas...*; (RR). • (2) obývací pokoj, viz: *living*; (3) ~ **de clases**, třída, aula, posluchárna, viz: *salón*; (4) **fútbol ~**, sálová kopaná, futsal, viz: *fútbol de salón*; (5) **juego de ~**, sedací souprava, viz: *juego*; (EEA).

salacate, m. (1) houselník Barlandierův (keř), viz též: *negrito*; (DA).

salación, f., hovor. [Š: *calamidad*] (1) (Kub, Mex): neštěstí, smůla; (RAE). • (2) (Kub): smůla, pech; problém, intrika, malér; př.: *La vieja se preguntó si su hijo no habría sido víctima de alguna brujería disuelta en una taza de café. ¡Cuando menos se lo piensa uno le echan la salación...!*; (RR). • (3) lid. (Kub): smůla, neštěstí; př.: *me ha caído la salación*; (4) **buscarse una** ~ (Kub): vyhledávat potíže, zmatek; př.: *salir con él es buscarse una salación*; (5) **tener una** ~ (Kub): mít problém; př.: *a este paso vamos a tener una salación*; ■ Syn.: *sacar chaqueta*; (DMC). • (6) lid. (Kub): obtěžování, otrava; viz též: *molesta*; (DA).

saladera, f., lid. (1) (Dom, Portor, Per): smůla, pech; viz též: *jodida*; (DA).

saladeril, adj. (1) (Arg): solírenský; (AM).

saladero, m. (1) (Kost): liz pro dobytek; (RAE).

saladillo, m. (1) (Ven): druh stepní palmy; př.: *Nos emboscamos detrás de estos saladillos...*; (RR).

saladito, m. (1) lid. (Kub): různé druhy předkrmů, které se podávají na oslavách; jídlo, které se podává k nápoji; př.: *¿no ponen aquí saladitos con la cerveza?*; (DMC). • (2) jednohubka, chuťovka, viz: *pasapalo*; (EEA).

saladitos, m., pl. (1) (Kub; Urug): slané *tapas*; ► malé porce jídla podávané k pití; př.: *confitería «Oro»: Sandwiches, Masas, Saladitos, Jesuitas*; (BDE, RR).

salado, -da, adj., f. (1) adj. [Š: *insoporable*] (Urug): o člověku: mrzutý; (2) f. (Kol): šikana; (RAE). • (3) adj. [Š: *desafortunado*] (StřAm, Ant, Ekv, Per, Ven): smolný; př.: *está fregado eso de estar muriéndose tres días; faltaban sólo dos meses para terminar, eso se llama ser salado; nosotros no buscamos líos, pero si tenemos que defender a alguno vamos para adelante. Para el barra brava el fútbol es una religión; y para los demás hinchas, el barra es un «salado»*; (4) adj., hovor. [Š: *caro*] (Arg, Bol, Chil, Urug): mastný (nákladný); př.: *espero que la cuenta sea menos salada que esta sopa*; (BDE). • (5) adj., hovor. (Mex): ten, kdo má smůlu; př.: *estaba tan salado, que el día que se sacó la lotería se murió de un ataque*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (6) adj/subst. (Bol): nešťastný, bez štěstí; (7) **estar** ~ (Bol): mít smůlu; ► bol. argot *coba*; (HB). • (8) adj. (Arg): drahý, předražený; př.: *los precios en este supermercado están cada vez más salados*; ► slang; (9) adj. (Kol): nešťastný, smolařský; př.: *el pobre de Valentín está más salado que bragueta de carnicero; se acababa de comprar un carro nuevo y se lo estrellaron*; ► slang; (10) adj. [Š: *desafortunado, con mala suerte*] (Dom, Guat, Hond, Kol, Kost, Kub, Mex, Nik, Per, Portor, Ven): mající smůlu, našťastný; ► sloveso *salar(se)*; př.: *don Roque está bien salado—ayer le chocaron el carro y hace sólo una semana que lo había comprado*; (11) adj/subst. (Urug): úžasně, skvěle, zázrak, hrůzné, strašné, hrůza, děs; př.: *mi profesor de historia es un salado; siempre relata acontecimientos interesantes y poco conocidos del pasado*; (12) adj/subst. (Kost, Kub, Mex, Guat, Per, Dom, Nik, Hond, Portor, Kol): nešťastný, nešťastník, smolař; př.: *mi compadre está salado; ya perdió el puesto otra vez*; ► slang; (13) adj. (Arg): drahý, nákladný; př.: *me parece que este abogado es demasiado salado para lo que sabe hacer*; ► slang; (14) **estar** ~ (**ser** ~, **andar** ~), adj. (Kub): mít smůlu; př.: *el pobre de Pancho está bien salado; se acababa de comprar un carro nuevo cuando lo chocaron*; ► slang; (RF).

salagente, m. (1) **ser un** ~ (Kub): o lidech: nosit smůlu; př.: *Pedro es un salagente; desgracia a cualquiera*; ■ Syn.: *ñeuqe; ser un ñeuqe*; (DMC).

salalar, m. (1) (Kub): typ rybářské sítě; (MM).

salamanca, f. (1) (Arg, Chil, Urug): přírodní jeskyně v horách; (2) (Arg): leguáni se zlou mocí; ► v lidových tradicích; (3) [Š: *juego de manos*] (Filip): trik, kejklářství; (RAE). • (4) (Arg; Chil): jeskyně; ► ve které šamani provádějí své obřady (kouzla); př.: *una tal Doña Tecla que habíamos conocido en el velorio de Robles y que, según las malas lenguas, no tenía rival como trotadora de Salamancas, administradora de gualichos*, componedora de roturas y rompedora de integridades*; (RR). • (5) (Arg, Chil): čarodějnictví; (AM).

salamandra, f. (1) **parecer alguien una** ~ (Kub): být bílý jako stěna; př.: *no me gusta ni mirarlo; parece una salamandra*; (2) **ser alguien una** ~ **de noche** (Kub): být velmi bílý; př.: *no me gusta esa mujer; es una salamandra de noche*; (DMC).

salamanqueja, f. [Š: *salamanquesa*] (1) (Ekv, Kol, Salv): gekon zední (*Tarentola mauritanica*); ► plaz popelavé barvy z čeledi gekonovitých, dorůstá do délky zhruba 8 centimetrů; žije ve spárách budov a pod kameny; žíví se hmyzem a mylně je považován za jedovatého; (RAE).

salamanquesa, f., viz: *salamanquita*; (MM).

salamanquina, f. [Š: *lagartija*] (1) (Chil, Kub): ještěrka (*Lacerta*); ► běžně se vyskytující ještěrka dorůstající délky okolo 20 centimetrů; hnědavé, zelenavé i načervenalé barvy; je hbitá a plachá; žíví se hmyzem a žije v dutinách zdí; (RAE).

salamanquita, f. (1) (Kub, Chil): druh malé ještěrky; ► *Sphecatodactylus sputater*; (MM).

salame, m. (1) despekt., hovor. (Arg, Urug): hlupák; ■ Syn.: *salamín* (Arg); (RAE). • (2) (← it. *salame*) (Arg, Kol, Kub, Chil, Mex, Pan, Par, Per, Portor, Dom, Urug): určitý druh salámu; (3) adj/subst. (LaPla): hloupý; hlupák, dobrák; (4) adj/subst. (Arg): nešika (-ovný); ■ Var.: *salami*; (MS). • (5) [Š: *salami*] (Am): salám; ■ Syn.: *salamín* (Arg, Urug); př.: *sorprendimos una vez a una señora joven, elegante y buenamozza metiéndose un salame en el escote*; (BDE). • (6) adj/subst, viz: *dobolu*; viz též: *logi*; (7) adj/subst., hloupý, viz též: *estaso, pamela*; ► hloupoučký nebo směšný člověk; (NET, DA). • (8) adj/subst. [Š: *tonto, idiota*] (Arg, Urug): hloupý, idiotský, pitomý; hlupák, blbec, idiot, pitomec; př.: *la salame de Laura volvió a ordenar joyería cara que vio por televisión, y no es más que plástico y vidrio*; ► slang; (RF). • (9) adj/subst., lid. (Arg, Urug): hlupák, viz též: *güevón*; (DA).

salami, viz: *salame*; (MS).

salamiento, m. (1) (Portor): uhranutí, uřknutí, prokletí jedince jinou osobou; př.: *El salamiento me lo hizo la corteja* de uno de mis primos de La Cantera cuando se enteró de que yo moteleaba* con uno de mis primos de La Cantera (...). Y la vampira, la manganzona <holgazana>, la culisucia se fue derecho al centro espiritista de Toya Gerena y me hizo un salamiento con batata mameya y churra* de cabro*; (RR).

salamín, -ina, adj/subst. (1) m. (← it.) (Arg, Par, Urug): malý salám; (2) m. (LaPla): hlupák; ■ Var.: *salamines*; (MS). • (3) hloupý, viz též: *estaso, pamela, salame*; ► hloupoučký nebo směšný člověk; (NET, DA). • (4) m., lid. (Arg, Urug): hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

salamines, viz: *salamín*; (MS).

salamo, m. (1) (Hond): strom *Calycophyllum candidissimum*; ► viz též: *calán*; (RAE).

salao, adj. (1) **tipo** ~ (Kub): nemít štěstí; ► správně je „salado“, ale Kubánec vdechne písmeno „d“; př.: *él es un tipo salao*; (DMC).

salar, tr/zvrat. (1) (StřAm, Kol, Kub, Per, Portor): zničit, zkazit (se); (2) (StřAm, Kol, Kub, Mex): přivodit smůlu; (3) (Per): pošpinit, zneuctít; (4) m. [Š: *salitral*] (Arg): ložisko ledku; (RAE). • (5) m. (Chil; Bol, Arg): solná poušť, solná laguna, solné jezero, solný důl; př.: *comprendo que resulte enigmático un país que nace en el helado Polo Sur y llega hasta los salares y desiertos donde no llueve hace un siglo*; (RR). • (6) (Kol, Ekv): dát dobytku sůl; (AM). • (7) **matar y** ~, intr. (Kub): udělat něco okamžitě; př.: *en cuanto llegue, matando y salando*; (DMC). • (8) tr. (Bol): přinést neštěstí; ► bol. argot *coba*; (HB). • (9) tr/zvrat. (Kol): mít smůlu; př.: *te vas a salar si pasas debajo de esa escalera*; ► slang; (10) zvrat. (Urug): zlepšit či zhoršit, zintenzivnit; př.: *mi jugador favorito se saló y metió dos goles en ese partido*; ► slang; (RF). • (11) lid. (Ekv): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; (DA).

salariante, adj. (1) (Pan): nádenický; (AM).

salario, m. (1) ~ **escolar** (Kost): povinné spoření pracovníků během roku; ► vydá se jim v lednu; př.: *la propuesta del salario escolar es buena porque al final del año cada trabajador podrá contar con un salario adicional, el cual no es regalado sino producto de su propio ahorro*; (RR). • (2) (Am): plat, výplata; (MM).

salastraga, lid., viz: *finá*; (DMC).

salazón, m. (1) [Š: *infortunio*] (Kost, Kub, Salv): pech, smůla; (RAE). • (2) f., lid. (Mex, Hond, Salv, Nik, Kost, Pan, Kub, Dom, Portor, Per, Bol): smůla, pech; viz též: *jodida*; (DA).

salbecazo, m. (1) (Salv): falešná hrozba, výhrůžka; ■ Syn.: *salbeque* (Salv); (RAE).

salbegar, tr. (1) (Hond): zamazat hlínou drobné trhliny v nádobě; (RAE).

salbeque, m. (1) (Salv): viz: *salbecazo*; (2) (Salv): vak; (RAE).

salbequear, tr. (1) (Salv): planě vyhrožovat; (RAE).

salbute, m. (1) (← may. *zaal* „lehký“ + *but* „plněný“) (Mex): druh kukuřičné tortily *chalupa* (se zeleninou, rajčaty a mletým vepřovým masem); (RAE). • (2) (← may. *zal* „lehký“ + *buth* „plný“) (Mex: Yucatán): typický pokrm; (AHM).

salcochera, f., lid. (1) (Kub): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (DA).

salcocho, m. (1) (Am): vaření ve slané vodě; (RAE). • (2) (Kub): zbytky jídla určené na výkrm vepřů; (AM).

saldo, -da, adj. (1) (Kol, Portor, Ven): zrušený; vyprodaný; (2) splacený; (AM).

sale y vale!, (1) (Mex): dobře!, výborně!, platí!, tak jo!; viz též: *jándale!*; (EEA).

sale!, citosl., lid. (1) (Chil): no nazdar!; ale kdepak!; to zrovna!; viz též: *¡miércole(s)!*; (DA).

salemén, exp. (1) (Bol): To je dobré!; ► bol. argot *coba*; (HB).

salengar, tr. (1) (Hond): natřít, nabílit; (MM).

saleo, -ea, m/f. (1) (Dom): oslí mládě; (AM).

salera, f. (1) (Chil): solný důl; (AM).

salero, m. (1) (Chil): solný důl; (AM).

saleta, m/f. (1) (Kub): nestálý, nespolehlivý člověk; (AM).

salfumán, m., lid. (1) (Kub): viz: *periódico*; (DMC).

salchicha, f. (1) (Hond): jelito, klobása; (MM). • (2) **ser algo una** ~ (Kub): být nekonečný; př.: *este dolor es una salchicha*; (DMC).

salchichón, m., lid. (1) (Salv, Nik, Kost, Ekv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

salchichonería, f. (1) uzenářství, viz: *fiambrería*; (EEA).

salchipapa, f. (1) (Per): obložená bageta plněná klobásou a bramborem; př.: ...*varias carretillas que alumbraban su mercancía con lamparines de gas: frituras, ... bistec, apanados, salchichas calientes, salchipapas*; (BDE).

sáliba, m. (1) (Kol aj.): ind. kmen z oblasti *Orinoquia*; (2) (Kol aj.): ind. jazyk z rodiny *Sáliba-Piaroa*; (EA). • (3) adj/subst. (Kol): příslušník ind. kmene *Sáliba*; (4) příslušné adjektivum (*sálibský*); (5) jazyk kmene *Sáliba*; patří do jaz. rodiny *Sáliba-Piaroa*; ► kmen žije na levém břehu řeky Meta; počet příslušníků etnika se odhaduje na 387 osob, žijících na rozloze 42.682 ha; (S03).

salibú, m., lid. (1) (Salv): panák (kořalky); viz též: *morterazo*; (DA).

salida, f. (1) **cortar para la** ~ (Urug): provokace (vyzvání k boji) mezi dvěma studenty; ► za účelem bitky (vyřízení účtů) po odchodu z hodiny (vyučování); př.: *Quedaban como cuentas pendientes, como cortadas para la salida sin concreción*; (RR). • (2) adj. (Kub, Mex): o ženě: provokativní; (3) (Kub, Par): háravá, sexuálně vzrušená; př.: *gata salida, hembra salida*; (MM). • (4) lid. (Kub): viz: *bolero*; (DMC). • (5) ~ **de baño** (Arg, Urug): župan; viz též: *bata*; (6) ~ **(s) y arribos** [Š: *salidas y llegadas*] (Arg): přílety a odlety, příjezdy a odjezdy; ■ Syn.: *salidas y llegadas* (Chil, Mex, Urug, Ven); (EEA). • (7) **dar la** ~ (Kost): propustit z nemocnice (na revers); (8) **estar en la sin** ~ (Kol): být ve slepé uličce; ► mít vážný problém bez východiska; (DA).

salidera, f., lid. (1) (Kub): únik vzduchu, vody; př.: *esta goma de automóvil tiene una salidera*; (DMC). • (2) (Kost): průjem, běhavka; viz též: *cagazón*; (DA).

salidor, -ora, adj. (1) (Ven): troufalý, smělý, ukvapený; ■ Var.: *salido*, -da (Arg); př.: *—Ahí tienes, Florentino, lo que se gana con ser salidor. Si no te hubieras precipitado a ofrecer lo que no estaban pidiéndote, ahora estaríamos en otro terreno...*; (RR). • (2) (Chil, Ven): milující noční život; (AM). • (3) (Mex): nadšený, odhodlaný, zpálený; (4) (Mex): chvastounský; (AHM).

salinense, adj/subst., lid. (1) (Portor): obyvatel municipia a města Salinas; (DA).

salinera, f. (1) (Per, Portor): solný důl; (AM). • (2) (Arg): společnost zabývající se obchodem se solí; (MM).

salir, intr. (1) (Kol): o věci: ladiť; př.: *la corbata no le sale con la camisa*; (2) (Kol): o věci: přizpůsobit; př.: *esa canta no salió*; (3) ~ **de abajo**, hov. (Ven): ekonomicky si polepšit; (RAE). • (4) ~ **de alguien** (Per; Portor): oddělit se od někoho (separovat se); př.: *Como Jefa*

de Personal, rápido encontró la excusa para salir de la recepcionista que tenían y colocarme a mí en el puesto; (5) ~ **rascando** (Kost): snášet (trpět) nepřímé důsledky (následky, dohru) něčeho, v čem člověk není zapleten; př.: *Tío Tigre le dijo: –Bueno, tía Zorra, cuidado* me va a chamarrear*, porque entonces usted también sale rascando*; (6) ~ **sobrando** (Mex): být zbytečnou věcí; př.: *El matrimonio no es asunto de si haya o no haya luna. Es cosa de quererse. Y en habiendo esto, todo lo demás sale sobrando*; (RR). • (7) ~ **le a uno la viuda** (Arg, Bol): nečekaně se stát něco nepříjemného; (8) ~ **le cargado a alguno** (Ven): být složité (komplikované); (9) ~ **le el sueño del perro** (Arg): zklamant se; (10) ~ **al saco** (Portor, Dom): o kohoutu: nemít před protivníkem navrch; ► hantýrka chovatelů kohoutů, používáno i v přeneseném významu o lidech; ■ Var.: *salir al peso*; (11) ~ **a trompa tañida** (Kol): rychle vyjít (odejít); (12) ~ **con batea de babas** (Mex): být jednoduché; (13) ~ **con que aquí están las velas** (Kol, Ven): vymyslet hloupost; (14) ~ **de Guatemala y caer en Guatepeor** (Am): jít (dařit se) od špatného k horšímu; (15) ~ **la marrana mal capada** (Kol): zbankrotovat; (16) ~ **silbando iguanas** (Ven): poníženě utéct; (17) ~ **vendiendo almanaques** (Arg): urychleně odejít; (18) **sin ~nos** (Kub, Portor): v sázce: neustoupit; (AM). • (19) ~ **se uno de la vaina** (Arg): být netrpělivý; (20) ~ **cantando bajito** (Arg): být zostuzený, být ponížený; (21) ~ **uno con una pata de banco** (Arg): zblbnout, být hloupý; (MM). • (22) **¡sale!**, citosl., viz: *jándale pues!*; (DBM). • (23) ~ **de Guatemala para entrar en Guatepeor (o Guatepeo)** (Kub): jít z bláta do louže; př.: *creí mejorar pero salí de Guatemala para entrar en Guatepeor*; (24) **ser una mujer de las que se sale** (Kub): o ženě: působit hloupě, ale nebýt hloupá; př.: *no te cases con ella que es de las que se sale*; (DMC). • (25) **sale y vale**¹, platí, viz: *ándale*; (EEA). • (26) ~ **bollo** (Bol): nepovést se spáchat zločin; ► bol. argot *coba*; (HB). • (27) **sale y vale**² (Kost): domluveno, dohodnuto; ► slang; (RF). • (28) (Nik, Kol): zkombinovat jedno s druhým, sladit oblečení; ■ Syn.: *cuadrar*; (29) intr/zvrat. (Nik, Kub, výchBol): říct nebo udělat něco neočekávaného nebo nepříjemného; (30) **el sol sale para que lo vean** (Ven): ► žádost o ukázkou peněz, o kterých se jedná v obchodě; (31) **que salga el salir por donde salga** (Kub): ať to stojí, co to stojí; (32) **que salga pato o gallareta** (Ekv, Bol, Arg, Urug): ať se stane, co se stane, ať se děje, co se děje, ať už to dopadne jakkoliv; (33) **sale** (Mex, Nik, výchBol): platí; ► používá se k potvrzení nebo k vyjádření důrazného souhlasu; (34) **¡salí!** (Arg, Urug): stačí! to by stačilo!; ► slouží k tomu, aby se mluvčímu naznačilo, že už nemá pokračovat, protože s ním nikdo nesouhlasí; (DA).

salistroso, adj. (1) **ser ~** (Kub): nevrlý člověk; př.: *él es salistroso*; (DMC).

salitre, m. (1) (Chil): čilský ledek; př.: *en su etapa de «oro», la industria del salitre llegó a representar el 52% de las ventas ordinarias del país ...*; (BDE).

salitrera, f. [Š: *salitrería*] (1) (Bol, Chil): továrna na zpracování ledku; (RAE). • (2) adj. (Chil): obsahující ledek; (MM).

saliva, f. (1) **el que tiene más ~, traga más harina (más fororo)** (Ven): silnější vždy zvítězí; př.: *–Que le pidan a Dios que no se les acabe el viejo, porque entonces el que tenga más saliva será quien trague más harina*; (RR). • (2) **no alcanzar ~** (Mex: Durango): být vystrašený; (AM). • (3) **gastar ~**, hovor. (Mex): zbytečně mluvit; př.: *es un necio, ya no gastes saliva, no lo vas a convencer*; (4) **tragar ~** (Mex): potlačit v sobě hněv a rozhořčení; př.: *ante esa respuesta tragó saliva pero después se le salieron las lágrimas de rabia y de coraje*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (5) **estar pegado algo con ~ de cotorra** (Kub): nebýt věrohodný; př.: *eso que tú me dices está pegado con saliva de cotorra*; (6) **más barata es la ~ de la cotorra** (Kub): věta, kterou Kubánci užívají během špatně organizované debaty, když se řečníci překřikují; př.: *cállense; más barata es la saliva de cotorra*; (7) **no dar alguien ni la ~ para el sello** (Kub): o člověku: velmi egoistický lakomec; př.: *debe de tener mucho dinero, pues no da ni la saliva para el sello*; viz též: *colmillo*; (DMC). • (8) viz: *pegado, -da, estar pegado con saliva de cotorra*; (DA).

salivada, f. [Š: *salivazo*] (1) (Ven): plivnutí; (RAE).

salivadera, f. [Š: *escupidera*] (1) (JižAm): plivátko; ► nádoba na sliny; př.: *... y una salivadera repleta de materias secas e indefinibles ...*; (RAE, BDE).

salivera, f., viz: *salivadera*; (AM).

salivita, f., lid. (1) (Kub): viz: *paciencia*; (DMC).

salmón, m/f., lid. (1) (Portor): hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

salmorear, tr. (1) (Ven): dělat kázání, mluvit do duše; (AM).

salmuera, f. (1) (Per): smůla; př.: *Qué salmuera, no sólo por el balazo en la cabeza, encima lo operaron no sé cuántas veces, y encima morirse, no creo que a nadie le haya pasado cosa peor*; (RR).

Saló, m/f., lid. (1) f., hovor. (Bol): tvar jména *Roxana*; (2) m., hovor. (Salv, Pan): tvar jména *Salomón*; (DA).

salóbrego, -ga, adj. (1) (Mex): solný; (MM).

salomar, tr. (1) (Ekv: Esmeraldas): pokřikovat na někoho; (AM).

Salomé, f. (1) **ser ~ en pantalones** (Kub): být homosexuál; př.: *ése es Salomé en pantalones*; ■ Syn.: *aceite*; (DMC).

salomeo, m. (1) (Pan): popěvek dělníků a námořníků; ► za účelem sjednocení tempa práce; (AM).

salomón, m. (1) ~ **ahumado** (Kub): uzený losos; př.: *dame un salomón ahumado*; (DMC).

salón, m. (1) [Š: *aula*] (Mex, Pan, Per, Portor, Urug): třída, posluchárna na školách; (RAE). •

(2) (Kost): místnost, sál; nemocniční pokoj s více lůžky; př.: *Hoy, cerca del salón de los cardíacos estaban unos médicos discutiendo de política y hacían un alboroto como el de unos italianos jugando a los naipes*; (3) ~ (**de clases, de la escuela**) (Portor; Pan, Kol, Chil, Urug): aula, třída, učebna; př.: *La escuelita tenía dos salones separados por un largo tabique. En uno de estos salones enseñaba ahora un nuevo maestro: Mister Johny Rosas*; (4) ~ **nocturno** (Ekv): noční bar, ve kterém se tančí a hraje hudba; př.: *También habían organizado conjuntos musicales y de las actuaciones como aficionados en la radiodifusora de Imbaquí y algunas de la capital, habían pasado al profesionalismo y actuaban con buen éxito en hoteles y salones nocturnos*; (RR). • (5) (← ang. *saloon*) (Ekv): luxusní prodejna sladkostí, likérů a jiných nápojů; (AM). • (6) (Mex, Pan): hospoda, hostinec; (MM). • (7) **clase** ~ (Chil): první třída; př.: *trae clase salón, coche bar, económica*; (BDE). • (8) ~ **de clases** [Š: *aula*] (Mex, Urug, Ven): třída, aula, posluchárna; ■ Syn.: *aula* (Arg, Ven), *salón* (Arg), *sala de clases* (Chil); (9) **fútbol de ~**, sálová kopaná, futsal; viz: *futbol de salón*; (EEA). • (10) f. (Kol, Mex): aula, posluchárna; třída (ve významu studenti); př.: *Ileana es la más inteligente del salón*; (RF). • (11) **dejar como ~ de baile** (Hond): úplně vykrást nějaké místo (nic tam nenechat); (DA).

saloneo, m. (1) (Bol): velká jeskynní dutina; ► nacházející se v rozšířené sluji a sloužící k další těžbě; př.: *El saloneo 'Boya' era como el comienzo del 'Nivel 208', un gran espacio abovedado que resultó de la antigua explotación de un clavo* de estaño*; (RR).

salonero, m. (1) (Kost; Pan): číšník, stevard; př.: *...Y los clientes, como yo allá, me trataban mal porque soy un salonero, un sirviente y, por qué no decirlo, porque vivo arrimado en su país*; (RR).

salpafuera, m. (1) (Portor; Kub): útěk, uprchnutí, únik; bitka, hádka, rvačka, vzpoura, rebelie; př.: *me di cuenta de que el salpafuera era en el apartamento de al lado*; (RR). • (2) **formarse un** ~ (Kub): udělat se velký povyk; viz též: *Guantanamo, formar...*; (DMC).

salpicadera, f. (1) (Mex): pocákání, postříkání; (2) [Š: *guardabarros*] (Mex): blatník; př.: *tratando de pasar entre los coches, golpeándose en contra de las salpicaderas, atorándose en las portezuelas ...*; (RAE, BDE). • (3) pl., blatníky, viz: *guardafangos*; (EEA).

salpicar, tr. (1) lid. (Kub): přenechat peníze i jiným; př.: *el secretario cogió dinero pero salpicó a los demás*; (2) **tiburón se baña pero salpica** (Kub): mít z něčeho prospěch, ale nezapomínat i na ostatní; (DMC).

salpicón, -ona, adj/subst. (1) adj. [Š: *coqueto*] (Kub): koketující, flirtující; (2) m. (Arg, Urug): studené jídlo; ► z rozdroleného masa, brambor, cibule a jiných ingrediencí ochucené pepřem, solí, olejem a octem; (3) m. (Ekv): ledová tříšť z ovocné šťávy; (4) ~ **de frutas**, m. (Kol): limonáda s ovocem; ► ze směsi kusů ovoce ve vlastní nebo jiné šťávě; (RAE). • (5) adj. (Kub): neslušná, necudná, nemožná, hulvátská; ► o pouličních prostitutkách; př.: *...me di a*

pasear con el dinero. Me lo gasté todo con mujeres salpiconas; (RR). • **(6)** f., lid. (Kub): koketa; př.: *tu hija es muy salpicona*; (DMC).

salpique, m. **(1)** lid. (Pan): peníze, prachy; viz též: *plata*; **(2)** **dar su** ~¹ (Pan): podplatit; **(3)** **dar su** ~² (Pan): pomoci, pomáhat; **(4)** **dar su** ~³ (Kub): konverzovat, bavít se (o něčem); (DA).

salpiquear, tr. **(1)** (Kol, Portor): stříkat, postříkat, vystříknout; (AM).

salpiqueo, m., lid. **(1)** (Kub): koketování, flirtování; př.: *no me gusta el salpiqueo que traes*; (DMC).

salpuido, m. **(1)** (Portor): vyrážka; (AM).

salpullido, m. **(1)** ~ **con paticas** (Kub): vši; př.: *por falta de higiene le cayó salpullido con paticas*; **(2)** **tener** ~ **inglés** (Kub): být homosexuál; př.: *él tiene salpullido inglés*; ■ Syn.: *aceite*; *gitano*; viz též: *botella*; *espalda*; *pito*; (DMC).

salpuria, f. **(1)** (Dom): křiklavě barevná bavlněná látka; (AM).

salsa, f. **(1)** **dar la** ~, hov. (Arg): dát výprask, nařezat; (RAE). • **(2)** (Portor; Kol, Kub, Ven): živá hudba a tanec portor. původu; ► odvozená z kub. rytmů a ovlivněná jazzovou instrumentací; **(3)** (Portor; Urug, Arg): výprask; př.: *A ese lo que hay que hacerle es meterle una rica salsa en un callejón oscuro*; (RR). • **(4)** ~ **borracha** (Mex): omáčka z chilli papriček a pálenky z agáve; (AM). • **(5)** ~ **ranchera** (Mex): omáčka ze zelených čili papriček, rajčat, cibule a koriandru; (BDE). • **(6)** (Am → Š) (Am): salsa; ► latinskoamerický tanec; př.: *los orígenes de la salsa son cubanos; pero fueron los jóvenes puertorriqueños quienes la mantuvieron viva en Nueva York*; (BDE, NET). • **(7)** **sentirse en su propia** ~ (Mex): cítit se jako ryba ve vodě; př.: *se siente en su propia salsa hablando con los especialistas de cómputo*; **(8)** **ser o creerse muy** ~, hovor. (Mex): věřit si, být namyšlený; př.: *se cree muy salsa porque fue el único que aprobó el examen de matemáticas*; **(9)** **traer en ~ a alguien**¹ (Mex): vyčerpávat, zaneprázdnit; př.: *el jefe nos trae en salsa*; **(10)** **traer en ~ a alguien**² (Mex): mít chuť někoho zmlátit; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(11)** **estar en la** ~¹ (Kub): pořádně si něco užívat; př.: *yo en ese trabajo estoy en la salsa*; **(12)** **estar en la** ~² (Kub): mít všechno pod kontrolou; př.: *esa mujer siempre está en la salsa*; **(13)** **estar en la** ~³ (Kub): být součástí něčeho: piklí, oslavy; př.: *yo lo que hacen lo sé porque estoy en la salsa*; ■ Syn.: *estar donde se bate la salsa*; **(14)** **gustarle a alguien más la ~ que el pescado** (Kub): upřednostňovat to povrchní před něčím hlubším; př.: *a ti te gusta más la salsa que el pescado*; **(15)** **poner ~ en algo** (Kub): rozradostnit, rozveselit; př.: *a todo lo de ellos le pone salsa*; **(16)** **ser de la misma** ~ (Kub): být ze stejného těsta; př.: *yo con ustedes me llevo muy bien porque somos de la misma salsa*; **(17)** **tener algo** ~ (Kub): mít rytmus; př.: *esa música tiene salsa*; **(18)** **tener alguien más ~ que pescado** (Kub): o člověku: dělat ze sebe něco, co není; př.: *Pedro tiene más salsa que pescado*; viz též: *espuma*; *viejo*; (DMC). • **(19)** ~ **golf** [Š: *salsa rosa*] (Arg, Urug): růžová omáčka (majonéza s kečupem a popř. dalšími ingrediencemi); ■ Syn.: ~ *rosa* (Chil, Mex), ~ *rosada* (Ven); (EEA). • **(20)** výprask, viz též: *felpada*; **(21)** **creerse muy** ~ (Mex, Guat): považovat sám sebe v něčem za nejdůležitějšího, jedinečného; **(22)** **dar la** ~¹, lid. (Arg): týrat; **(23)** **dar la** ~², lid. (Arg): ve sportu: porazit soupeře vysokým rozdílem; **(24)** **dar una** ~¹ (Arg, Urug): ve sportu: porazit někoho s náskokem; **(25)** **dar una** ~² (Arg): zbit, zřítit někoho; nařezat, dát někomu výprask; **(26)** **dar una** ~³ (Urug): kárat, vyčítat, hubovat; **(27)** **estar en** ~ (Ven): dostat sodu, slíznout co; ► za průšvih; **(28)** **tener en** ~ (Ven): chtít někomu ublížit nebo ho potrestat; (DA).

salsamentaría, f. **(1)** (Kol): uzenářství; (RAE).

salsear, intr., lid. **(1)** (Kub): užívat si života; př.: *¡cómo recuerdo esos pueblos donde yo salseaba de niño!*; (DMC).

salseo, m. **(1)** lid. (Kub): zábava; př.: *allí había un gran salseo*; **(2)** **estar en el** ~¹ (Kub): žít skvělý život; př.: *él siempre ha estado en el salseo*; **(3)** **estar en el** ~² (Kub): být protagonistou něčeho, co se zrovna odehrává; př.: *en ese caso él está en el salseo*; **(4)** **querer** ~ (Kub): chtít se dostat do problémů; př.: *parece que esa gente quiere salseo. Vamos a complacerlos*; (DMC).

salsero, adj., m/f. **(1)** (Kub; Antil): hudebník hrající salsu; zpěvák salsy; milovník salsy; viz též: *cocolo, roquero*; př.: *La panameña baila tamborera / ¡ay! la puertorriqueña es la más salsera / y la dominicana la merenguera / todas me dicen que soy salsera / ¡ay! salsa con más salsa sabe a más salsa*; (RR). • **(2)** (Chil): prodavač soli; (AM).

salsibiquear, intr., lid. **(1)** (Kub): nevydržet stát na místě; př.: *Juan anda siempre salsibiqueando*; (DMC).

salsina, f. **(1)** (Hond): rajčatový protlak; (RAE).

salsita, f. **(1)** *échale* ~¹ (Kub): udělat něco zábavné; př.: *chico, a eso que dices, échale salsita*; **(2)** *échale* ~² (Kub): křičí se, když orchestr hraje velmi dobře vášnivé rytmy; ► text slavné písně, kterou nazpívala kubánská hudební skupina Sexteto Habanero; př.: *jéchale salsita! ¡arriba! jéchale salsita! ¡qué ritmo!*; (DMC).

salsoso, -a, adj. **(1)** (Portor): se zájmem (určitým vztahem) k salse; př.: *...un bailecito salsoso en el Centro Comunal...*; (RR). • **(2)** m. (Pan): kámoš; viz též: *mano*; (DA).

saltadero, m., vulg. **(1)** (Portor): mužská hysterie; (AM).

saltado, -da, adj. **(1)** (Per, Ven): o pokrmu: lehce osmahnutý; př.: *coliflor saltada, pollo saltado*; (RAE).

saltagatos, m. [Š: *saltamontes*] **(1)** (Kol): kobylka, saranče; (RAE).

saltamontes, m. **(1)** kobylka, viz: *chapulín*; (EEA).

saltana, f. **(1)** (szArg): přechod (přes potok, řeku); (RAE).

saltaneja, f. **(1)** (Ven): výmol, kolej, šikmá brázda; ► vytvořen v polních (prašných) cestách vlivem eroze či častým užíváním zvěře nebo dopravních prostředků; př.: *La sabana parece muy llanita, vista así por encima del pajonal <herbazal>; pero tiene sus saltanejas y sus desnucaderos*...*; (RR).

saltanejo, m., viz: *saltaneja*; (AM).

saltanejoso, -sa, adj. **(1)** (Kub): o terénu: zvlněný; (RAE).

saltante, adj., f. **(1)** [Š: *destacado*] (Per): skvělý, vynikající; (RAE). • **(2)** (Kuba): v karetní hře: první tažená karta; (AM).

saltapatrás, m/f. **(1)** (Ekv): jedinec, jehož kůže je tmavšího odstínu než jednoho z jeho rodičů, míšenec; př.: *Su papá dice que en la familia hay de todo: negros, indios, mestizos, saltapatrás*; (RR).

saltaperico, m. **(1)** hovor. (Kub): vrtkavý člověk; (RAE). • **(2)** (Mex): malá petarda (rozbuška); ► vyrobená z kuliček cizrný (hrachu) pokrytých střelným prachem; př.: *Las cucarachas truenan como saltapericos cuando uno las destripa*; (RR). • **(3)** (Ven): rámus, kravál, povyk; **(4)** (Kub): rachejtle, ohňostrojová raketa; (AM). • **(5)** *andar alguien de* ~ (Kub): říká se o člověku, který je neposedný; př.: *Juan, anda, a los cuarenta años, de saltaperico*; **(6)** *poner a alguien a jugar el* ~ (Kub): nechat někoho projít si peklem; př.: *con el artículo lo puso a jugar el saltaperico*; **(7)** *ser un* ~ (Kub): člověk, který hraje na všechny strany; př.: *ése no es más que un saltaperico*; (DMC).

saltaperiqueo, m., lid. **(1)** (Kub): název činnosti: chodit od jednoho k druhému; př.: *siempre está en el saltaperiqueo*; (DMC).

saltapurriche, m. **(1)** (Mex): nepříteli dobrý jezdec; (AM).

saltar, intr. **(1)** (Ekv): vylézt z vody na břeh; př.: *...—No, compadre —dijo don Facundo al mismo tiempo que saltó para vestirse. Alberto Morcú y el ‘pelacara*’ lo siguieron...*; (RR). • **(2)** ~*le a la mujer*, tr. (Kub: exil): podvádět ženu; př.: *le está saltando a la mujer continuamente*; (DMC).

saltarín, m. **(1)** *ser un* ~ (Kub): o muži: být nevěrník; př.: *ese hombre es un saltarín*; (DMC).

saltarse la talanquera, viz: *brincarse la* ~; (DA).

salteado, adv. **(1)** (Urug; Arg): občas, jednou za čas, časem; ► užívá se ve spojení se slovesy *comer* (jíst), *venir* (přicházet), *trabajar* (pracovat); př.: *Estando yo, comen salteado. Si me voy, se tienen que alimentar a jugo de madre selvas*; (RR).

saltearse (no saltearse), intr/zvrat. **(1)** (Arg): zapomenout (nezapomenout) na určitou část těla (vzhledu) při popisu nějaké osoby; př.: *—Y después la cintura bien ceñida. Y la pollera*

<falda> ... –*Describime el escote. No te saltees. –Bueno, es de esa época tan linda en que venía el escote bien bajo...*; (RR).

salteña, f. (1) (Arg, Bol): pirožek; ► plněný masem, paprikou, tvrdými vejci, rozinkami, olivami a dalšími ingrediencemi; pojmenovaná podle arg. města Salta; př.: *...si quieren apostemos unas coca-colas con sus salteñas...*; (RAE, RR).

salteñada, f. (1) (Bol): hostina s pirožky (viz: *salteña*); (RAE).

saltico, m. (1) (Ven): okamžik, krátký časový úsek, moment, chvilka, chvílička; př.: *–Pero lo tengo de plantón. ¿No gusta sentase <sentarse> un saltico aunque sea?*; (RR).

saltimbanqui, m., vulg. (1) (Arg): loutkář, loutkoherec; (AM). • (2) lid. (Kub, Pan): hyperaktivní dítě, děčko; viz též: *nené*; (DA).

saltito, m. (1) **dar** ~ (Per): udělat krátkou návštěvu, krátký výlet; (DA).

salto, m. (1) (Am): vodopád; (2) ~ **peruano** (Per): dětská hra, při které se skáče; (3) **al** ~ (Kub): zaplatit; ► celou dlužnou částku najednou; (AM). • (4) **conmigo es como el ~ en paracaídas** (Kub): jestli se selže, není jiná možnost; př.: *trabaja mucho que conmigo es como el salto en paracaídas*; (DMC). • (5) ~ **de clavados** (~s de trampolín, ~s olímpicos, ~s ornamentales), viz: *clavados*; (EEA).

saltón, -ona, adj. (1) (Chil, Kol): polosyrový; (RAE). • (2) **estar, poner(se), sentir(se)** ~ (Per): být (cítit se) nervózní, neklidný; znervóznět; př.: *–...¿No te sientes un gran cojudo <tonto> aquí, en Naccos, Tomasito? / –Me siento saltón, más bien*; (RR). • (3) (Ekv): bystrý, důvtipný, čiperný; (AM). • (4) subst. (Mex): saranče krátce po opuštění stádia nymfy; ► ještě nelétá; (MM). • (5) m. (Bol): vychloubač; ► bol. argot *coba*; (HB).

saltoneada, f. (1) (Bol): souboj, slovní potyčka; ► bol. argot *coba*; (HB).

saltonear, tr. (1) (Bol): provokovat, změnit se; ► bol. argot *coba*; (HB).

saltoñate, m. (1) (Kub): dětská hra; ► děti si při ní umístí na nehet palce malou kuličku a vystřelují ji; (AM).

salud, f. (1) **mandar ~es** (Guat, Salv, Kol, Pan): někoho po někom pozdravovat, prosit někoho, aby pozdravoval někoho dalšího; (DA).

Salud, f. (1) ~ **y Belascoaín**¹ (Kub): způsob rozloučení; ► „Salud“ a „Belascoaín“ jsou dvě ulice v Havaně; př.: *Salud; que te vaya bien*; (2) ~ **y Belascoaín**² (Kub): na zdraví; př.: *bueno señores, brindemos; Salud y Belascoaín*; viz též: *casa*; (DMC).

saludable, adj. (1) **estar una mujer o un hombre** ~ (Kub): o ženě: velmi krásná, o muži: dobře stavěný; př.: *esa mujer está muy saludable*; (DMC).

saludes, f., pl. [Š: *saludos*] (1) (StřAm, Kol; vEkv také m., pl.): pozdravy; př.: *les traigo las saludes de los amigos*; (RAE).

Salutaris, lid. (1) (Kub): viz: *jinete*; (DMC).

salute!; citosl., lid. (1) (Arg): ty bláho!; to je co říct!; viz též: *jmiércole(s)!*; (DA).

salva sea la parte, f., lid. (1) (Hond): ženské přirození; viz též: *palomita*; (DA).

salvada, f. (1) (Kost; Kub, Mex, Guat): záchrana, spása; př.: *La chaqueta de Gunther era una salvada, se ve desde largo**; (RR). • (2) (Arg, Par, Urug): ve hře: záchrana, život; (MM). • (3) **darse una** ~ (Kub): zachránit se; př.: *Pedro con ella se dio una salvada; lo enderezó*; (DMC).

salvadera, f. (1) [Š: *jabillo*] (Kub): hura chřestivá (*Hura crepitans*); ► košatý strom z čeledi pryšcovitých s výškou přesahující 15 metrů, má střídavé listy, jednodomé květy, plody ve skořápce, mléčnou, jedovatou šťávu a jeho měkké, vláknité dřevo s dlouhou životností ve vodě se využívá k výrobě kanoí; (RAE). • (2) (Kol): jemný písek; (AM).

Salvador, m. (Am → Š) (1) **El** ~ (Am): Salvádor; (BDE).

salvadoreñismo, m. (1) (Am): slovo nebo slovní obrat typický pro salvadorskou španělštinu; (MM).

salvadoreño, -ña, adj/subst. (Am → Š) (1) (Am): salvadorský; (2) Salvadořan; (BDE). • (3) adj. (Am): salvádorský; (4) subst. (Am): obyvatel Salvádoru; ■ Syn.: *cuscatleco, guanaco, salvatruche, salvatrucho, salvatruco*; (DA).

salvaguardar, tr. (← fr. *sauvegarder*) (1) (Am): bránit, chránit, hájit; (MM).

salvajada, f., **lid.** (1) (Kub): ohromný, úžasný; př.: *vi el edificio; ¡qué salvajada!*; (DMC).

salvaje, adj. (1) (Nik): úžasný, skvělý, viz: *bárbaro*; (EEA). • (2) (Nik): úžasný, výborný; př.: *la película que estrenaron ayer en el cine está salvaje; ese anillo que traes es salvaje*; ► slang; (RF).

Salvaje, adj. (1) **ser la ~ Blanca** (Kub): o ženě: být překrásná, nádherná jako bájná Amazonka; př.: *en la Universidad Elena era la Salvaje Blanca*; (DMC).

salvar, tr/intr., hovor. (1) (Urug): absolvovat, projít (ročník, zkoušku); (RAE). • (2) (Arg; Santiago): vyprázdnit se, kálet; (AM). • (3) ~ **a alguien el ay, ay, ay de Fleta**, tr. (Kub): zachránit někoho nářek, stížnost; ► kubanismus, který byl vytvořen v roce 1927, v době, kdy byl španělský operní tenor Fleta velice populární na Kubě; používaný pouze mezi lidmi staršími šedesáti let; př.: *a mi marido lo salvó el ay, ay, ay de Fleta*; (DMC). • (4) tr. (Bol): ekonomicky pomoci; ► bol. argot *coba*; (HB).

Salvasán, m. (1) **no lo salva ni ~** (Kub): nic už vás nezachrání; ► účinný výrobek „Neo-Salvasán“, jenž byl velmi oblíbený na Kubě, se používal ke konci století na léčbu syfilidy; př.: *a esa gente no la salva ni Salvasán*; (DMC).

salvataje, m. (1) (Arg; Urug): záchrana, spása, vykoupení, osvobození; př.: *el cuerpo de salvataje de la policía [en la playa] ...*; (BDE, RR).

salvatruche, adj/subst. [Š: *salvadoreño, -ña*] (1) (Salv): o člověku: Salvadoran; (RAE).

salvatruche, salvatrucho, salvatruco, adj/subst. (1) (Salv aj.), viz: *salvadoreño*; (DA).

salvavida, m/f. (1) (Kub, Nik, Salv, Urug): plavčík; (2) m. (Kub): viz: *salvavidas*; (RAE).

salvavidas, m. (1) (Kub, Urug): tukový záhyb, fald na těle; ■ Syn.: *salvavida* (Kub); (RAE). • (2) lid. (Kub): kondom; př.: *ponte el salvavidas si no quieres coger una enfermedad venérea*; (3) (Kub): žaludek; př.: *tienes el tumor en el salvavidas*; (4) **tener alguien un ~ incorporado** (Kub): mít silný žaludek; př.: *debes hacer dieta pues tienes un salvavidas incorporado*; viz též: *tabla*; (DMC).

salveque, m. (1) (Hond, Kost, Nik): brašna; ► na rybářské nebo lovecké potřeby; (2) hovor. [Š: *escroto*] (Hond): šourek; (RAE).

salvia, f. (1) (Arg, Kub, Urug): šalvěj (*Salvia*); ► aromatická rostlina; používá se proti hemeroidům a její odvar jako bylinný čaj na žaludek; (RAE). • (2) ~ **real**, viz: *rosa de castilla*; (RR).

salvilla, f. (1) (Chile): nádobka na ocet; (AM).

salvilora, f. (1) (Arg): komule (*Buddleja*); ► keř z čeledi krtičníkovité (*Scrophulariaceae*), původní druh z vyprahlé oblasti západní Argentiny; (RAE).

salviona, f. (1) (Salv): salvadorský druh šalvěje; ► Komule americká (*Buddleja americana*); (MM).

sama, f. (1) (Bol): svačina, oběd; př.: *Próximos a la merienda o 'sama', los hombres maduros solían entregar las herramientas a los rapaces*; (RR). • (2) lid. (← keč. *sama*, „odpočinek“) (Bol: vall): oběd; ► připravený nadřizeným pro své zaměstnance; (LM).

samacoa, f. (1) (Am): těžba zbarvených minerálů; (MM).

samadera, f. (1) (Dom): osahávání; ■ Var: *samadero*; (AM).

samaguare, m., viz: *samán*; (MM).

samán, m. (1) (Ven): strom *Pithecellobium saman*; ► strom z čeledi bobovitých (*Fabaceae*); dorůstá do výška až 25 metrů; má širokou listnatou korunu, chlupaté listy a růžové květy; roste v teplých oblastech; př.: *a lo lejos se divisó un samán frondoso rodeado de una vegetación densa*; (RAE, BDE).

samana, m., **lid.** (1) ~ **alma** (← keč. *samana*, „místo k odpočinku“) (Bol: Pt): hřbitov; ■ Syn.: *aya marca*; (LM).

samapa, f. (1) (Bol): alkohol smíchaný s vodou; ► bol. argot *coba*; (HB).

samapear, intr. (1) (Bol): pít alkohol smíchaný s vodou; ► bol. argot *coba*; (HB).

samaquear, tr. (1) (Ven): cloumat, houpat, třást, kolébat; (AM).

samar, tr. (1) (Dom): vilně osahávat; (AM).

samarar, intr., lid. (← keč. *samaray*, „krátce si odpočinout“) (1) (Bol: alt): povýšit, postoupit; (LM).

samario, adj/subst., lid. (1) (Kol): obyvatel města Santa Marta; (DA).

samaritano, m. (1) strom, viz: *hujé*; (DA).

samaruco, m. (1) (Chile): lovecký vak; (AM).

samba, m. (1) (Arg, Urug): brazilská hudba a tanec; (AM). • (2) (Arg): hudba a tanec typický pro andskou oblast Argentiny; (MM). • (3) f. (← afr., Portor) (Am → Š) (Am): samba; (BDE).

sambambé, m. (1) (Dom): hádka, roztržka; (AM).

sambate, m. (1) (Ekv): pokrm; viz: *humita*; (RAE).

sambé, f. (← afr.) (1) (Kub): aféra; (2) (Kol): sázka; (MS).

sambeque, m. (← afr.) (1) (Kub): randál, rámus; zmatený a hlučný tanec; hlupák; ■ Var.: *zambeque*; (MS).

sambequería, f. (← afr.) (1) (Kub): hloupost, pitomost; (MS).

sambeta, f. (1) (Dom): nožík s dlouhým ostřím; (AM). • (2) lid. (Dom): nůž; viz též: *naifa*; (DA).

sambí, m. (← afr.) (1) (Kub): hudební nástroj; (MS).

sambito, m., lid. (1) **bailar el** ~ (Mex): vyzout, vyvléknout se nenápadně z čeho; ■ Syn.: *bailar el pelado*; (DA).

sambo, m. (← kič *sambu*) (1) (Ekv): druh dýně, tykve; (RAE).

samborio, m. (1) **ser un** ~ (Kub: exil): říkat se o místě, kde je takový zmatek, že přechází až v nepřístojnost, v naprostý chaos; ► toto slovo je spojením výrazu „Uncle Sam“, pocházejícího z USA, a výrazu „Liborio“, což je osoba, která je symbolem Kubánců; př.: *esta situación de radio es un samborio*; (DMC).

sambrote, m. (1) (Kost): hromada; zmatek; (MM).

sambucucú, m. (1) (Kol): podezřelá smlouva, dohoda; (AM).

sambumbe, m. (1) (Kol): vesnické jídlo; ► vařený banán nebo dýně se solí, octem a cibulí; (2) směsice, směska, hromada; (AM).

sambumbia, f. (1) (Kol): zničená věc; (2) (Kub): osvěžující třtinový nápoj; (3) hovor., spíš despekt. (Kub): patok, blaf; (RAE). • (4) (Hond; Guat, Salv, Nik): hudební nástroj; ► podobající se v určitých rysech bubnu a v jiných violoncellu; pochází z venkova; př.: *Don Eulalio Sánchez era el director del conjunto, compuesto por tres guitarras, un acordeón, una sambumbia y la mandolina, que era el instrumento que él mismo tocaba*; (RR). • (5) (← afr.) (Kub): nápoj z třtinového sirupu, vody a papriky; (6) (Mex): osvěžující nápoj (ananas, voda, cukr); (7) (Kol): věc roztříštěná na malé kousky; (8) (Kol, Mex, Portor): špatně připravené pití nebo jiná věc; (9) (Per): nápoj z vody, ledu, cukru, citrónu a tvrdých sušenek; (10) **volver ~ culquier cosa** (Kol): zničit, rozbít něco na kousky; (MS). • (11) (Ven): typický pokrm; ► záměrně nedovařený; (AM). • (12) (Mex): nápoj z ječmene kvašený ve vodě s medem; (MM). • (13) lid. (Kub): osvěžující nápoj; (14) (Kub): špatné kafe; př.: *échalo para allá, eso es una sambumbia*; (15) (Kub): špatně připravené jídlo; př.: *lo que sirven ahí es pura sambumbia*; (DMC).

sambumbiao, m. (← afr.) (1) (Portor): skandál, rámus; (MS).

sambumbiar, tr. (← afr.) (1) (Mex): promíchat nějakou tekutinu; ■ Var.: *zambumbiar*; (MS).

sambumbiera, f. (← afr.) (1) (Kub): místo, kde se vyrábí a prodává nápoj z třtinové melasy, vody a papriky; viz též: *sambumbia*; (MS).

sambumbiería, f. (← afr.) (1) (Kub, Mex): místo, kde se vyrábí a prodává nápoj z třtinové melasy, vody a papriky; viz též: *sambumbia*; (MS).

sambumbiero, -ra, subst. (← afr.) (1) (Kub): prodejce nápoje z medové melasy, vody a papriky; viz též: *sambumbia*; (MS).

sambutir, tr. (1) (Mex): vložit, zavést, potopit, ponořit; (AM).

samotana, f. (1) [Š: *algazara*] (Nik, Salv): povyk, rámus; (RAE). • (2) lid. (Guat, Hond, Salv, Nik): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (DA).

sampa, f. (1) (Arg): lebeda (*Atriplex lampa*); ► keř z čeledi merlíkovitých (*Chenopodiaceae*); košatý s okrouhlými zelenými listy; pěstuje se v ledkových oblastech; (RAE).

sampablara, f., hovor. (1) [Š: *pleito*] (Ven): hádka, spor; (2) [Š: *alboroto*] (Ven): zmatek; ■ Syn.: *sampegorio* (Ven); (RAE).

sampaguabas, m/f., lid. (1) (Kost): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sampedrillo, m. (1) (Dom): ošklivý černoš; (AM).

sampedro, m. (1) (Per): rostlina; viz: *achuma*; (2) (Per): výtažek této rostliny; ► je využíván mastičkáři a má halucinogenní účinky; (RAE). • (3) (Kub): označení pro některé druhy orchidejí na Kubě; (4) (Kub): označení některých druhů lián; (MM).

sampianito, m. (1) (Kol): tanec; ► běžný v oblasti Santa Fe za časů španělské kolonie; (AM).

sampiarse, intr/zvrat., lid. (1) (Kub): odejít; př.: *me sampio en cuanto pueda; no aguanto esto*; (DMC).

sampietri, adj/subst., lid. (1) (Per): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

sampegorio, m. (1) (Arg, Par): strom *Ceiba speciosa*; ► strom z čeledi slézovitých (*Malvaceae*); (2) hovor.[Š: *alboroto*] (Ven): zmatek; ■ Syn.: *sampablara* (Ven); (RAE). • (3) lid. (Ven): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (DA).

samporlino, adj/subst., lid. (1) (Arg): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

samuel, m. (1) (Kost): zírání (ženě do výstřihu, na stehna); (2) **echar un** ~ (Kost): viz: *samulear*; (RAE). • (3) **echarse un** ~ (Kost): tajně okukovat nahé osoby, zvláště ženy: viz též: *samulear*; (DA).

samueleador, m. (1) (Kost): muž, který civí ženám do výstřihu (na stehna, apod.); (RAE).

samulear, tr. (1) (Kost): zírat ženě do výstřihu (na stehna, apod.); ■ Syn.: *echar un samuel* (Kost); (RAE). • (2) (Kost): tajně okukovat nahé osoby, zvláště ženy; (DA).

samuhú, m., lid. (1) (Arg, Par): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

samura, f. (1) (Ven): kosodélníkový papírový drak, zakončený dvojčípým ocasem; (AM).

samurai, m. (1) **estar hecho un ~ con la mocha en la mano** (Kub): nasekat hodně cukrové třtiny; ► „mocha“ je druh mačety, kterým se seká cukrová třtina; př.: *estoy hecho un samurai con la mocha en el mano*; (DMC).

samurar, intr., viz: *samurear*; (MM).

samurear, intr. (1) (Ven): chodit skloněný; (AM).

samurito, m. (1) (Kol, Ven): černý pták z čeledi kukačkovitých; ► drží se v hejnu a živí se odpadky, *Cretepkara mayer*; (2) (Ven): sladkovodní ryba; ► Anténovec velkoploutvý (*Calophysus macropterus*); (MM).

samuro, m. (1) (Kol): viz: *zopilote*; (RAE). • (2) (Dom): neplodný kohout; (3) (Ven): kuřinec; (4) ~ **no cae en trampa** (Ven): obezřetnosti není nikdy dost; (5) **es como el ~: come de todos y de él, ninguno** (Ven): příživník; (6) **estar en pico de ~** (Ven): být v ohrožení života; (AM). • (7) ~ **come bailando** (Ven): je třeba jednat svižně a rozhodně; (MM). • (8) adj/subst., lid. (Dom): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

san Antonio, m. (1) beruška, slunéčko, viz: *chinita*; (EEA).

san gil, m. (1) (Peru: Arequipa): rachitický, neduživý člověk; (AM).

san juan, m. (1) (Ekv): incká melancholická hudba; ► dvoudobý takt, není taneční; (2) **entre ~ y Mendoza**¹ (Arg, Urug): být nerozhodný; (AM). • (3) **entre ~ y Mendoza**² (Arg, Urug): být opilý; (MM).

san martín, m. (1) (Ekv, Per): bič; (AM). • (2) (Ekv, Mex, Per): výprask, bičování; (MM).

san, m. (1) **jugar un ~** (Dom): hrát peněžní hru; (2) **coger uno su ~** (Dom): být po zásluze odměněn; (AM).

San, adj. (1) ~ **Agapito, amárramelo al clavito**¹ (Kub): o někom, kdo udělá nebo řekne něco, kvůli čemu vypadá jako blázen; př.: *te comiste esa cosa que estaba vieja; ¡San Agapito, amárramelo al clavito!*; (2) ~ **Agapito, amárramelo al clavito**² (Kub): o aktivním člověku; př.: *¿te vas de viaje otra vez?; ¡San Agapito, amárramelo al clavito!*; (3) ~ **Lázaro** (Kub): název, který se dnes na Kubě používá pro hlavní město Havanu; ► kubanismus, který vznikl z důvodu velkého množství podepřených budov v Havaně za účelem zachránit je před

strhnutím; sv. Lazar používá berle, odtud podobnost s jeho osobou; př.: *San Lázaro se está cayendo, ¿cuándo la reconstruirán?*; (4) **decirle a un hombre viejo ~ Lázaro** (Kub): o starém člověku: chodí jako svatý katolík, o berlích; př.: *a ése le dicen San Lázaro; ¿qué falta de respeto!*; (5) **hacerle la propaganda a ~ Lázaro** (Kub): být jako lazar; ► o člověku, který je pořád nemocný; př.: *está hace años haciéndole la propaganda a San Lázaro*; (6) **¡que ~ Lázaro me pegue con las muletas!** (Kub): Ať se propadnu, jestli...!; př.: *¡que San Lázaro me pegue con las muletas si no es verdad!*; (7) **ser ~ Mateo** (Kub): o člověku, který má stále ruce na obličej; př.: *él es San Mateo; ¿no lo ves?*; (8) **tener un ~ Alejo colgado** (Kub): o člověku, který se vyhýbá lidem; př.: *Oscar tiene un San Alejo colgado*; (9) **terminar alguien como ~ Lázaro** (Kub): skončit o berlích; př.: *yo sabía que con la artritis terminaría como San Lázaro*; (DMC). • (10) **~ Petersburgo** (Bol): v La Paz, vězení Svatý Petr; ► bol. argot *coba*; (11) **~ Piter** (Bol): v La Paz (hlavní město Bolívie), vězení Svatý Petr; (12) **~ roque** (Bol): narozeniny; (13) **~ Sebas** (Bol): v Cochabamba, vězení Svatý Sebastián; (HB).

sanaco, -ca, adj/subst. (← afr.) (1) (Kub, Dom): hlupáček, moulá, hloupý; (MS). • (2) m., lid. (Kub): hlupák, blbec; př.: *¿qué sanaco eres, Paco!*; viz též: *zanaco*; (DMC). • (3) lid. (Dom, Kub): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sanagoria, adj. (1) (Arg): hloupý, natvrdlý; ■ Var: *zanagoria*; (AM). • (2) m. (Arg): mrkev; (MM).

sanalotodo, m. (1) (Kol): keř; viz: *chilca*; (DA).

sananada, f., lid. (1) (Portor): hloupost, pitomost, blbost; viz též: *pendejada*; (DA).

sanandresano, m. (1) (Kol): kreolský jazyk mluvený v San Andrés; (EA).

sananduva, f., strom, viz: *ceibo*; (MM).

sananería, f. (1) (Portor): hloupost, pošetilost; (RAE).

sanano, -na, adj. (1) [Š: *tonto*] (Portor): hloupý; (RAE). • (2) adj/subst., lid. (svBol): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sanantonio, m. (1) (Arg): druh rostliny; ► *Hyrsinia floribunda*; (MM).

sana-sana (sanasana), m. (1) (Ekv, Per): začátek popěvku (písň); útěcha, potěšení; ► zpívá se pro uklidnění dítěti, které si ublíží; př.: *el indio volvió, a la tarde, con la cajita <pequeño fêretro> pintada de cielo, con la coronita de papel blanco. Y con el sanasana del aguardiente*; (RR).

sanata, m. (1) (Arg): pomluva, drb; (MM). • (2) f., lid. (Arg): lež, kecy; viz též: *mentolina*; (DA).

sanate (zanate), m. (1) (Guat; Mex, Hond, Salv, Nik): černý pták (*Quiscalus mexicanus*); ► běžně se vyskytuje v oblastech střední Ameriky; viz též: *zanate*; př.: *Pero una vez sí cantaron (...) a las nueve en punto de la noche, de todos sus nidos todos los pájaros: sharas <Cissilopha san-blasiana, pájaro de color azul pálido>, sanates, clarineros...*; (RAE, RR).

sanatear, intr., lid. (1) (Arg, Urug): kecat, tlachat; viz též: *lengüetear*; (DA).

sanatero, adj/subst., lid. (1) (Arg, Urug): mluvka, ukecaný člověk; viz též: *blablá*; (DA).

sanavavich, m. (← angl. *son of a bitch*) (1) (Chil): zkurvysyn; (MS).

sanavirón, m. (1) (Arg): indián; ► dříve žil na severu a východě provincie Córdoba; (MM).

sanca, f., lid. (← keč. *sanqa*, „posměch“) (1) (Bol: alt): Panova flétna; ► velká, vydává nízké tóny; (LM).

sanco, m. (← keč. *sankhu*) (1) (szArg): jídlo z mouky nebo měkké kukuřice, které se obvykle vaří společně se smaženou cibulkou a česnekem; (2) (Chil): kaše z pražené kukuřičné nebo pšeničné mouky, vody, tuku, soli a dalšího koření; (3) (Chil): velmi husté bahno, bláto; (RAE). • (4) (Arg, Bol, Chil, Ekv, Kol, Per): kaše z pražené obilné nebo kukuřičné mouky; (5) (Arg, Bol, Ekv, Kol, Per): dušený pokrm; ► kukuřičná mouka, tuk, cibule, mléko, čerstvý sýr a sůl; (6) (Chil): velmi husté bahno; (7) (Chil, Ekv, Kol): kaše ze zeleného banánu; (8) **hacer ~ una cosa** (Chil): zničit něco, rozbít na kusy; (9) **parecer ~ una cosa** (Arg): říká se o polévce nebo o něčem kapalném velmi hustém; ■ Var: *sancu*; *sango*; *zanco*; *zancu*; *zango*; (MS, DA).

sancochado, m. (1) hovor., despekt. (Kub): blaf; (2) (Per): pokrm; ► z vařeného masa se zeleninou; (3) hovor. (Per): šlamastyka, zmatek; (RAE). • (4) (Chil): typ ovocného alkoholového nápoje; (AM).

sancochar(se), tr/intr/zvrat. (1) tr. (Kost): vařit ve slané vodě; (2) tr/intr., hovor., despekt. (Kub): vařit blafy; (3) (Ven): uvařit ve vodě; (RAE). • (4) intr/zvrat. (Portor; Chil, Kol): být teplo, zahřát se, péct se, smažit se; př.: *el pobre Aschenbach ..., quien tuvo que sancocharse dos veces hasta agonizar; primero en sus pensamientos y segundo bajo el pestilente sol de la playa veneciana*; (RR). • (5) (Arg): rozvařit; (BDE).

sancochera, m., lid. (1) (Kub): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (DA).

sancocho, m. (1) (Am): ragú se zeleninou; (2) (Kost): pokrm vařený ve slané vodě; (3) [Š: *revoltijo*] (Kost): motanice, zmatek; (4) (Kub): pomeje; (5) hovor., despekt. (Kub, Urug): blaf; (RAE). • (6) (Kost; Portor, Mex, StřAm, Kol): spleť záležitostí, pleticha, intrika, zapletení; př.: *No sé por qué demonios se me hacía simpático ese tipo, a pesar de estar seguro de que él era (...) el que había preparado todo el sancocho electoral*; (RR). • (7) (Arg, Bol, Kol, Ekv, Pan, Per, Portor, Dom, Urug, Ven): teplý pokrm z masa, juky, banánu a dalších ingrediencí; ► v Peru banán neobsahuje; (AM). • (8) (Arg): fušerství, odbytá práce; (BDE). • (9) **hacer ~ con alguien** (Kub): poškodit, zničit někoho; př.: *con ese amigo tuyo, como lo coja, voy a hacerlo sancocho*; ■ Syn.: *hacer fufú de plátano; hacer machuquillo*; (DMC).

sancu, m. (1) viz: *sanco*; (MS). • (2) (← keč. *sankhu*, „hustý“) (Bol: Tj): hustá polévka; ► připravuje se z kukuřičné mouky, pálivé cibule, vepřového nebo dybytčího tuku a soli; (3) adj. (Bol: alt/vall): hustý; (LM).

sandalias, f., pl. (1) sandály, viz: *chancletas*; (EEA).

sandalo, m. (1) (Hond): potahový materiál; (MM).

sandía, f. (1) hlava, viz též: *cráneo*; (NET). • (2) (Chil): hlava, palice, kebulé; viz též: *pensadera*; (DA).

sandialahuén, m. (1) (Chil): sporýš (*Glandularia laciniata*); ► rostlina z čeledi sporýšovitých (*Verbenaceae*); používá se jako aperitiv nebo močopudný lék; (RAE).

sandié!, citosl. (1) (Arg): vyjádření úžasu, překvapení; (AM).

sandiego, m. (1) (Kub): pestrovka kulovitá (*Gomphrena globosa*); ► rostlina z čeledi laskavcovitých (*Amaranthaceae*); má fialové a bílé květy; (RAE). • (2) (Mex): popínavá rostlina s trsy květů šarlatové barvy; ► antigonon mexický (*Antigenen leptopus*); (MM).

sandinista, subst. (Am → Š) (1) hist. (Am aj.): člen sandinistického partyzánského hnutí (1927-1933) později pojmenovaném po svém vůdci (Augusto César Sandino); (2) (Mex, Salv aj.): sandinista; člen nikaraguijského hnutí roku 1970, později (1979-1990) levicový člen nikaraguijské vlády; př.: *un grupo de sandinistas, rodeado, se entrega al enemigo*; (BDE).

sandino, m. (1) (Hond, Salv): vlásenka; (RAE). • (2) **montar ~**, adj. (Salv): zbít, uhodit někoho; (DA).

sánduche, viz: *sandwich*; (MS).

sanduich, viz: *sandwich*; (MS).

sandullo, m. (1) (Dom): klobása z vepřových vnitřností; (AM).

sandunga (zandunga), f. (1) (Mex; Guat): lidový tanec; ► velmi oblíbený v mex. státě Oaxaca a známý také ve státě Chiapas a v Guatemale; př.: *A los que lo tacharon de renegar su nacionalismo anterior, contestó con la segunda sinfonía: 'mestiza', dividida en cuatro movimientos: huapango <baile popular en tarima o entablado>, alabado <canto devoto que se entonaba al principiar y terminar las faenas agrícolas>, sandunga y jarabe**; (RR). • (2) (Chil, Mex, Per, Portor): večírek, povyk, zábava; (3) (Mex): populární lidový tanec oblasti Tehuantepec ; (AM).

sandunguear, intr. (1) [Š: *bailar*] (Chil): tancovat; (2) (Mex): flámovat; (RAE).

sandwich(e), m. (← angl. *sandwich*) (1) (Am, US): obložený chlebiček, bageta, sendvič; př.: *...donde los maestros comenzaron a repartir sándwiches y fruta; los tímidos que esperaban todo el día a que el tráfico disminuya y comen «sanguchitos» mientras tanto*; (BDE). • (2) **hacer ~ a una persona** (Kol): tlačit na někoho, rozmačkat ho; (MS).

sándwich, m. (1) [Š: *bocadillo, bocata* (hovor.)] (Arg: se studeným masem, Chil, Mex, Urug, Ven): sendvič; ■ Syn.: *choripán* (Arg, s kořeněným salámem), *lomito* (Arg, s masem), *torta* (Mex), *refuerzo* (Urug), *pepito* (Ven); (2) **día** ~, [Š: *punte*] (Urug): prodloužení si volných dnů; viz též: *agarrarse el fin de semana largo*; (3) **hacer un** ~ [Š: *hacer puente*] (Chil): mít nebo si udělat prodloužený víkend; ■ Syn.: *agarrarse el fin de semana largo* (Arg), *tener un* ~ (Chil), *hacer puente* (Mex, Ven), *día* ~ (Urug); (4) **hacer (tener) un** ~ (Chil): prodloužit si volné dny; viz též: *agarrarse el fin de semana largo*; (EEA).

sandwichería, f. (1) (LaPlat): prodejna sendvičů, baget; př.: *necesito mozos ayudantes pago hasta 1500 ...[sic]*; (MS, BDE).

sandwichero, m. (1) (Chil): výrobce sendvičů; (MS).

sandwichito, m., zdrob. (1) (Chil) viz: *sandwich*; (MS).

sanfasón, m. (← fr. *sans façon*) (1) (Arg, Chil, Guat, Mex): (mluvit či chovat se) bez okolků, nebrat si servítky, (jednat) cynicky; drze, nesoudně; (2) **a la** ~ (Arg, Pan, Par, Portor, Urug): bez okolků, bez ohledů; ■ Var.: *sanzaforón*; (MS).

sanfazón, viz: *sanfasón*; (MS).

sangararau, adj. (← aim. *sankhu*, „tlustý, hustý“) (1) (Bol: Yungas): komplikovaný, spleťitý; ► dialekt *afro-yungueño*; (ABS).

sangarete, adj. (1) (Kol): o káče (dětská hračka): špatně se točící; (AM).

sangaretear, intr. (1) (Kol): o káče: poskakovat; (AM).

sangarro, m. (1) (Hond): ruční mlýnek na cukrovou třtinu; ■ Syn.: *zangarro* (Hond); (RAE).

sangaruto, m. (1) (Mex: Hidalgo): nepravidelně se pohybující káča; (AM).

sanglomisque, m. (← kič) (1) (Kol): moučník; ► měkký sýr obalený v cukru; (MM).

sango, m., častěji zdrob. (1) (Per): kaše; ► z kukuřičné nebo pšeničné mouky, vody, tuku, soli a koření; př.: *sanguito de pasas*; ■ Syn.: *sanco* (Chil); (RAE).

sangoi, m. (1) (Ven: Trujillo): dámská vesnická tunika; (AM).

sangraco, m. (1) (Per): indiánský léčitel, který praktikuje pouštění žilou; (AM).

sangradera, f. (1) (JižAm, StřAm): ohyb paže; (RAE). • (2) (StřAm, Kol, Chil, Mex, Per): pouštění žilou; (MM).

sangradero, m. (1) (Arg): část krku, kde se podřezává dobytek; (MM).

sangrador, m. (1) (Urug): přírodní vyústění (odvodnění, odtok); ► umožňuje odtékání řeky či potoka v případě, že se řeka vylije ze svého řečiště; př.: *...Por la noche se detienen a pescar, en las 'canchas' <los remansos> apropiadas o junto a 'sangradores', donde es fácil sorprender 'tarariras' <pez de color pardo y carne sabrosa> grandes...*; (RR).

sangrar, tr. (1) ~ **se la lengua**, viz: *lengua*; (RR). • (2) intr., lid. (Kub): utéct; př.: *en cuanto nos divisó, sangró*; (3) ~ **por la herida**, intr. (Kub); viz: *herida*; (DMC). • (4) (Per): žádat o peníze; př.: *como mi viejo ha cobrado quincena, lo voy a sangrar para una falda nueva*; ► slang; (RF).

sangre, f. (1) ~ **de atole** [Š: *sangre de horchata*] (Mex): klid'as; (2) ~ **ligera** (JižAm, StřAm): sympat'ák; (3) ~ **pesada** (JižAm, StřAm): protiva; (RAE). • (4) ~ **charrúa** (Urug): mužnost, odvaha, udatnost, kuráž; ► vlastnosti, které charakterizují Uruguayce a vytvářejí skutečný mýtus v této zemi; př.: *...Claro que cuando no hay más remedio que hacer algo, entonces nos sale de adentro una fuerza acumulada –la sangre charrúa– que aplana cualquier cosa*; (5) ~ **de agua**, m. (Portor): zaražený, nesmělý, ustrašený člověk; př.: *El otro –un pobre diablo, pusilánime, un 'sangre de agua'– cedió*; (6) ~ **de toro**, m. (Arg): keř z čeledi lícidlovitých (*Rivina humilis*); ► jeho načervenalé bobule obsahují barvivo s hojivými účinky; př.: *Cerquita, como de aquí al jogón <fogón>, de la flor que estaba contemplando, se había asentao un flamenco grande como un ñandú y colorao como sangre'e toro*; (7) **aguar la** ~ (Kub): omrzet se, znechutit se, ztratit zájem či náladu; př.: *yo no me aguo la sangre con la vida ajena*; (8) **comer la ~ de alguien** (Per, Ekv): zabít někoho; př.: *–Pase lo que pase, <el juez> Montenegro terminará. (...) Yo tengo amigos dispuestos a comer su sangre*; (9) **hacerse mala** ~ (Kol, Portor, Chil, Urug, Arg): dělat si starosti, znepokojovat se, zneklidnit se, mrzet; př.: *los rehenes tuvieron que mediar para que no se batieran a bala. Salvo esa vez*,

Hero Buss y Richard lo tomaban a la ligera por no hacerse mala sangre; (10) tenerse mala ~ (Guat): mít špatný vztah, být ve špatném vztahu s někým; př.: *No ignoraba que Sebastián y los Cajal se tenían mala sangre, pero utilizar a la policía para arreglar cuentas personales le parecía innoble*; (RR). • **(11) cobrar la ~** (Ven): pomstít se; **(12) darse ~ dos o más personas** (Portor): být příbuzní (patřící do rodiny); **(13) hacer ~** (Ven): získat si přízeň; (AM). • **(14) ~ de drago¹** (Am): dračinec; **(15) ~ de drago²** (Am): červená pryskyřice z kmene dračince; ► používá se v lidovém léčitelství; (MM). • **(16) mi ~¹** (Kub): můj přítel; př.: *¿qué vamos a hacer, mi sangre?*; **(17) mi ~²** (Kub): můj bratr; př.: *¿tú sabes que tú eres mi sangre?*; ► v exilu se připojilo slovo *brother*, což znamená bratr; př.: *¿tú sabes que tú eres mi sangre, brother?*; **(18) mi ~³** (Kub): způsob pozdravu; ■ Syn.: *microbio*; *mi hermano*; *mi tierra*; **(19) ¿qué pasa mi ~?** (Kub): jak se máš?; př.: *¿qué pasa mi sangre, hace tiempo que no te veo?*; **(20) ser ~ de chinche¹** (Kub): člověk, který nikam nespěchá; př.: *el avión sale a la cinco y ya lo ves; es sangre de chinche*; **(21) ser ~ de chinche²** (Kub): nenechat se ničím rozhodit; př.: *lo ofendieron y se quedó como si tal cosa; es sangre de chinche*; **(22) tener la ~ espesa** (Kub): mít špatnou náladu; př.: *él siempre tiene la sangre espesa*; **(23) tener la ~ hecha cuadritos** (Kub): být velmi naštvaný; př.: *con su conducta tengo la sangre hecha cuadritos*; **(24) tener ~ de batracio** (Kub): říká se o člověku, kterému je stále zima; př.: *ya te pones el abrigo; tú tienes sangre de batracio*; **(25) tener ~ de perro** (Kub): být věrný jako pes; ► člověk, kterému se líbí být stále na někom závislý; psi jsou stále přilepení na svého pána; př.: *no se separa de la madre; tiene sangre de perro*; **(26) tener ~ de pescado** (Kub): být jako leklá ryba; ► ve smyslu být flegmatik, být lhostejný; př.: *tú tienes sangre de pescado; no te inmutas por nada*; (DMC). • **(27) m., lid.** (Salv, Portor): cigareta; viz též: *nicotinoso*; **(28) darse ~**, lid. (Portor): být s někým pokrevně příbuzný; **(29) irse en ~**, lid. (Kost, Kub, Dom, Bol, Chil, Arg, Urug): vykrváčet; **(30) írsele la ~ a los pies**, lid. (Mex): velmi se vyděsit; **(31) tener ~** (Pan): mít v krvi, umět jednat s lidmi; ► být schopný jednat s určitými skupinami lidí; **(32) tener ~ de atole** (Mex): být nerozhodný, zbabělý, slaboduchý; ■ Syn.: *tener atole en las venas*; **(33) tener ~ en la cara** (Ekv): stydět se; (DA).

sangrecristo, m. [Š: *petirrojo*] **(1)** (Hond): červenka obecná (*Erethacus rubecula*); ► pták z čeledi drozdovitých (*Turdidae*); (RAE).

sangreligero, adj., lid. **(1)** (Kub): sympatický; př.: *él es sangreligero*; (DMC).

sangrerío, m. **(1)** (Hond, Salv): velké množství krve; ■ Syn.: *sangrero* (Ven); (RAE).

sangrero, m., hovor. **(1)** (Ven): velké krveprolití; př.: *Y salió y empezó a matar muchachos. Daban grima ese sangrero y esa gritería y ese pilón de muertos*; viz: *sangrerío*; (RR).

sangría, f. **(1)** (Arg): směs sirupu a vařených jablek; ► popíjí se při mlácení obilí v oblasti Mendoza a San Juan; (MM). • **(2) pruhovatka visutá** (keř), viz též: *matalí*; (DA).

sangricán, m. **(1)** (Chil): pokrm ze smažené krve; (MM).

sangrigordería, f. **(1)** (Portor): nemístnost, nestoudnost, nepatřičnost; (AM).

sangrigordo, -da (**sangregordo, -a**), adj. **(1)** (Portor): nepříjemný, odporný, hnusný, nevhodný, nemístný, nesympatický; př.: *—No le jagah <hagas> caso a ese sangrigordo, Lito*; (RR).

sangriligero, -ra, adj. **(1)** (StřAm, Kol, Kub, Portor): sympatický, příjemný; (AM).

sangriliviano, -na, adj. **(1)** (Kol, Kub, Mex, Portor): sympatický, příjemný; (AM).

sangripesado, -da, adj. **(1)** (StřAm, Kol, Kub, Portor): nesympatický, otravný; (AM).

sangrita, f. **(1)** (Mex): nápoj z rajčatové a pomerančové šťávy; ► obvykle podávaný k tequile; (RAE).

sangrón, -ona, adj/subst. **(1)** (Hond, Kost): využívající druhé (především slabší); **(2)** [Š: *impertinente*] (Kub, Mex): nestydatý, nestyda; **(3)** [Š: *grosero*] (Salv): o vtipu: hrubý, sprostý; **(4)** (Hond): slušně vydělávající; (RAE). • **(5)** (Kost): sadistický, se zájmem ubližovat a týrat ostatní (především malé děti či lidi z nižších vrstev); př.: *El langostino corrió a refugiarse debajo de una piedra, porque los peces amigos de la tortuga le iban a pegar por grosero y sangrón*; **(6)** (US; Kub, Mex): odporný, hnusný, odpuzující, nemilý, nepříjemný; př.: *—es un sangrón ... nadie lo puede ver*; (RR, BDE). • **(7)** (Mex): drzý, nemístný, nevhodný, nepříjemný; **(8)** subst. (Mex): drzoun, otrava; (AHM). • **(9)** m., lid. (Kub): nesympatický; př.:

a ese individuo no lo puedo soportar; me cae mal; es un sangrón; (10) m. (Kub): o člověku: otrava; př.: muchacho, no pidas más; ¡qué sangrón eres!; viz též: sangreligero; (DMC). • (11) adj., viz: fregón, -na; (MV). • (12) (Per): žadonivec; př.: siempre estaba que quiero un heladito, quiero un chocolatito, quiero una gaseosita...; ► slang; (RF).

sangronada, f. (1) (Mex): nepřístojnost, nevhodná věc; (AHM).

sangronería, f. [Š: *impertinencia*] (1) (Mex): drzost, nepatřičnost; (RAE).

sangrú, -úa, adj., vulg. (1) (Portor, Dom): nesympatický, nepříjemný; (AM).

sangrudo, adj/subst. (1) (Dom): nesympatický; př.: *Rogelio se volvió muy sangrudo desde que empezó a trabajar en la embajada de Inglaterra; ► slang; (RF).*

sangruno, -na, adj. (1) (Portor): nesympatický, nepříjemný; (AM).

sanguango, adj/subst., lid. (1) (Kub): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sanguanguería, f., lid. (1) (Kub): hloupost, pitomost, blbost; viz též: *pendejada*; (DA).

sanguaraña, f. (1) (Per): lidový tanec; (RAE). • (2) (Arg, Ekv, Per): okolky, vytáčky; ► přednostně se užívá v množném čísle; (AM).

sanguche, m. (← angl. *sandwich*) [Š: *sanduche*] (1) (Bol: Yungas): sandvič, chlebiček; př.: *sanguches, niñitos, con aceite* („chlebičky, děti, s olejem“); ► dialekt *afro-yungueño*; (ABS).

sánguche, m. (1) viz: *sandwich*; (MS). • (2) (Urug): sendvič, obložený chleba; př.: *no va a haber tiempo para pararnos a comer en el viaje. Prepará unos sánguches para el camino; ► slang; (3) [Š: *emparedado*] (Arg, Bol, Dom, Chil, Par, Per, Urug): sendvič, obložený chlebiček; př.: *no quedaron más que sánguches de queso y de pollo; (RF).**

sanguchera, f. (1) (Chil): ústa, pusa; ► u člověka i zvířete; viz též: *mascadero*; (DA).

sanguchero, m. (1) viz: *sandwichero*; (MS). • (2) lid. (Per): místo, zaměstnání; viz též: *colmena*; (DA).

sángüich (sángüiche, sanguichi, sanhuichi), viz: *sandwich*; (MS).

sangüich, m. (1) *ir de ~* (Kub): používá se ve spojení s politickou kandidaturou: politik, který se rozhodne kandidovat společně se dvěma dalšími, aby jednoho podpořil a druhému ukradl hlasy; ► „sangüich“ je kubánská výslovnost angl. slova *sandwich*, což znamená obložený chleba; př.: *en la candidatura demócrata yo iba de sangüich con Pedro y Fernando; (2) ~ de Chucho que no cabe en el cartucho* (Kub): penis; ■ Syn.: *barilla*; (DMC).

sanguijuela, f. (1) (LaPla): pasák (prostitutek), viz též: *caferata*; (NET). • (2) m., pasák, kuplíř; viz též: *caferata*; (NET, DA).

sánha, adj/subst. (1) (Kol): příslušník ind. kmene Sánha; (2) příslušné adjektivum (sánhský); (3) jazyk kmene Sánha; patří do jaz. rodiny čibča; ► kmen žije na severovýchodních svazích pohorí Sierra Nevada de Santa Marta; počet příslušníků etnika se odhaduje na 9.765 osob, pohybují se na rozloze 329.758 ha; (S03).

sanhuichi, viz: *sandwich*; (MS).

sancha, f. (1) (Mex): samičí odstavené mládě; ► vychované jinou samicí než je jeho matka; (RAE).

sanchaque, m. (1) (Mex): vařené maso se zeleninou; ► bez soli a koření; (MM).

sanchito, m. (1) (Mex): nepříjaté, odstavené mládě; (AM).

sancho, m. (1) (Mex): samčí odstavené mládě; ► vychované jinou samicí než je jeho matka; (RAE). • (2) m/f. (Mex): beran; ► všeobecný název, bez rozlišení stáří; (3) (Mex: Nuevo León): mírný beran vycvičený k vedení stáda; (4) každé mírné a ochočené zvíře; (AM).

sanchomo, m. (1) (Guat): druh rumu; ► dříve nazývaný San Jerónimo; (AM).

sanitario, m. (1) (Hond, Kol, Mex, Salv, Urug, Ven): veřejný záchod; př.: *refacciones, baños, cocinas, sanitarios; ... les cobra a los trabajadores ... hasta 'derechos por los sanitarios'; (RAE, BDE). • (2) (Arg): instalatér; (3) (Chil): záchodová mísa; (BDE). • (4) **papel ~**, adj., toaletní papír, viz: *papel confort*; (EEA).*

sanjorge, m. (1) (Arg): druh hmyzu; (MM).

sanjuaneá, intr. (← Š: *San Juan*) (1) (Bol: Yungas): rozsévat semena; ► dialekt *afro-yungueño*; (ABS).

sanjuaneada, f. (1) (Mex): nářez, nakládačka; (AM).

sanjuanear, tr. (1) [Š: *castigar*] (Mex): potrestat; (RAE). • (2) (Mex): bít, mlátit, namlátit; (AM).

sanjuanera, f. (1) (Kub, Portor): hrdlička karibská (*Columba zenaida*); (MM).

sanjuanero, -ra, adj. (1) (Dom; Kol): z městečka San Juan; (RR).

sanjuanito, m. (1) (Ekv): lidový tanec; (2) (Ekv): doprovodná hudba k němu; (RAE). • (3) (Kol, Ekv): druh krytosemenné rostliny; ► *Macrocnemum roseum*; (4) (Kol): druh brouka; (MM).

sanjuarero, m. (1) (Portor): obyvatel hl. města San Juan; viz též: *capitalino*; (DA).

sanjuliana, f. (1) (Nik): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (DA).

sanluiseno, -ña, adj/subst. (1) (Arg), viz: *puntano* (provincie a město San Luis); (DA).

sanlunero, -ra, adj. (1) (Chil): opilec; (AM).

sanmiguel (san miguel), m. (1) (Kost): ozdobný keř (*Blakea gracilis*); ► z vlhkých oblastí, s bílými a růžovými květy a tmavě zelenými listy; př.: *Chica y Felicidad fueron después de comer al bosque a traer san migueles en botón*; (RR).

sano, m., adj. (1) (Kol): nevinátka; naivní, natvrdlý; (2) (Kol): slušný, dobře vychovaný; př.: *mucha gente que entra aquí es sana, pero como los trámites judiciales se demoran tanto, pasan meses o años para que la persona pueda salir; en ese tiempo se vuelven malos ... porque el bueno no sobrevive*; ► kol. argot *parlache*; (M01).

sans arrier pensée, adv. (← fr.) (1) (Per): bez postranních úmyslů; (MS).

sansalvadoreño, -ña, adj/subst., lid. (1) (Salv): obyvatel hl. města San Salvador; (DA).

sánsara, f. (1) **dar** ~¹ (Kub): hodně chodit; př.: *hoy me he pasado el día dando sánsara*; (DMC). • (2) **dar** ~² (Kub): chodit sem tam za nějakým účelem; (3) **dar** ~³ (Kub): konverzovat; (DA).

sanseacabó, m., lid. (1) (Kub): konec diskuse!; dost!; př.: *sanseacabó; vete para tu casa*; (DMC).

Sansón, m. (1) **conocer a ~ Melena** (Kub): znát celý svět; př.: *yo conozco a Sansón Melena*; (2) **no creer ni en ~ Melena** (Kub): nevěřit ani nos mezi očima; ► ve smyslu nevěřit nikomu; př.: *yo no creo ni en Sansón Melena; soy muy desconfiado*; (3) **ser ~ Melena** (Kub): být velmi silný; př.: *ése ganó la competencia por ser Sansón Melena*; (DMC). • (4) **ponerse con ~ a las patadas** (Mex): vyzvat na souboj silnějšího; (DA).

santa cachucha!; citosl., lid. (1) ty bláho!; to je co říct!; viz též: *¡miércoles(s)!*; (DA).

santa clos, m. (← angl.) (1) (Mex): ježíšek; př.: *¿qué le pidieron los niños de San Juanico a Santa Clos?*; (BDE).

santa crucino, ind. jazyk a kmen, viz: *aguano*.

santa Rita, buganvillie, viz: *bugambilia*; (EEA).

santa, f. (1) (Ven): druh malé říční ryby; ► má protáhlé tělo; (MM).

santaclara, f. (1) (Kost): ženský rozkrok, který je vidět proti slunci, když žena např. nenosí spodničku; př.: *...La complicidad les cierra la boca a todos hasta que la dama no se pierda de vista, y sólo recuperan el habla para exclamar después de respirar profundo: '¡vieron, se le vio la santaclara!'*; (RR).

santal, m. (1) (Guat): strom; viz: *cañadonga*.

santalucía, f. (1) (Kost): nestařec hnidákovitý (*Ageratum conyzoides*); ► rostlina se světle fialovými a namodralými květy; považovaná za plevel; (RAE). • (2) (Arg, Par): rostlina (*Commelina erecta*); ► bylina s modrým květem používaná na léčbu podrážděných očí; (MM).

santamaría, f. (1) (Portor): sporýšovitá rostlina (*Lantana involucrata*); může se také jednat o tropický strom zvaný též *palomaría* (*Calophyllum antillanum*); ► má v tropech široké využití ve stavebnictví, jako ochrana proti větru nebo slunci, šťáva získávaná z kmene má léčivé účinky, plody se využívají jako krmivo pro prasata apod.; př.: *En las frondas, entre las matas de salvia, higuillo, albahaca, santamaría, y rompecota*, juega y se lamenta el viento*; ■ Syn.: *bálsamo de María, calaba, ocuje, palomaría, palo María*; (RR). • (2) strom, viz: *caca de mico*; (DA).

santaneco, -ca, adj/subst., lid. (1) (Salv): obyvatel depart. Santa Ana; ■ Syn.: *cafetero, coludo, creído, cuchillero, dulcero, fasista, fufurufo, moreno, santaneco, tigrillo*; (2) m. (Salv), viz: *santaneco*; (DA).

santanica, f. (1) (Kub, Mex): mravenec (*Wasmannia auropunctata*); ► malý mravenec hnědé barvy, bělavý vespod, význačný silným zápachem; (MM).

santantón, m., adj. (1) (Kol): lepra, malomocenství; (2) (Kol): malomocný; (AM).

santarrita, f. (1) (Arg): bugenvilea nádherná (*Bougainvillea spectabilis*); ► popínavá okrasná rostlina s převážně fialovými květy; ■ Syn.: *trinitaria*; (MM).

santazo, m. (1) **darse de ~s**, viz: *darse de santos*; (AM).

santeño, -ña, adj/subst. (1) (Pan), viz: *santiagoño*; (DA).

santería, f. (1) (Am): obchod s náboženskými potřebami; (2) (Kub): kult vzývající božstva ze spojení afr. a katol.; (3) (Ven): víra; (RAE). • (4) (**Santería**) (Kub; Kol): náboženství členů černošské sekty; ► kteří se jmenují lukumiové; kult Orichas; viz též: *santero -a*; př.: ... *su collar de santería*; (RR, BDE). • (5) lid. (Kub): všechno, co je spojené s africkými náboženstvími platnými na Kubě; př.: *a mí no me gusta la santería*; (DMC). • (6) **tener la ~ en bandeja** (Kub): být domýšlivá; (DA).

santero, -ra, m/f. (1) (Kub): člověk praktikující afrokubánský kult *santería*; (2) (Ven): zaříkavač; (RAE). • (3) (Kub): duchovní, osoba sloužící v afrokubánském kultu *santería*; mastičkář, zaříkavač; př.: *yo visité a dos santeros ...*; (RAE, RR, BDE). • (4) (Am): prodáváč náboženských obrázků a předmětů; (5) (Am): výrobce těchto předmětů; (MM). • (6) m., lid. (Kub): pojmenování, které získá člověk, který se věnuje obřadům afrického kultu, jenž přežívá na Kubě; př.: *voy al santero a que me tire los caracoles*; (DMC).

Santiago, m. (1) **parecerse a un ~ Habana** (Kub): používat speciální velké brýle proti slunci; ► autobusy, které jezdily z města Santiago de Cuba do Havany, měly velká čelní skla stejné barvy, jako byla barva speciálních brýlí proti slunci; př.: *tú pareces un Santiago Habana*; viz též: *Habana*; (DMC).

santiagoño, -ña, adj/subst. (1) adj. (Arg): týkající se provincie a města Santiago del Estero; (2) m/f. (Arg): obyvatel provincie a města Santiago del Estero; (3) (Pan): obyvatel provincie Los Santos; ■ Syn.: *santeño*; (DA).

santiaguero, -ra, adj/subst. (1) (Kub): obyvatel města a provincie Santiago de Cuba; ► možno užít také jako adjektivum; (BDE, DA).

santiaguino, -na, adj/subst. (1) (Chil): obyvatel Santiaga de Chile; ► možno užít také jako adjektivum; př.: *para pasear por las veredas santiaguinas*; (BDE). • (2) m/f. (Chil): obyvatel Santiaga de Chile; ■ Syn.: *capitalino*; (DA).

santiaguito, m. (1) **hacer ~s** (Mex): otáčet se s koněm; (AM).

santigüero, -ra, m/f. (1) (Portor): venkovský léčitel; ► léčí zaříkáváním a žehnáním; (MM).

santo, m/f. (1) ~ **chupado (~a chupada)** (Kub): chromý člověk, invalida, osoba s vrozenou fyzickou vadou; př.: *A los deformes, y enclenques, los negros les llamaban santos chupados: 'Nacían así porque no tuvieron tiempo para completarse'*; (RR). • (2) **darse de ~s (con un puñal)** (Méx): být rád (mohlo to být horší), oddechnout si (když nám něco vyjde); př.: *date de santos, que llegamos a tiempo*; ■ Syn.: *darse de santazos* (StřAm); (3) **deberle a cada ~ una vela (o una misa)** [Š: *deberle a las once mil vírgenes*] (Arg, Chile, Kol, Kub, Portor, Per, Urug): být zadlužen; (4) **estar con el ~ de espaldas** (Per): mít smůlu (když se štěstí obrací zády); (5) **ni tanto que queme al ~ ni tanto que no lo alumbre** (Mex): tak akorát, ani moc ani málo; ■ Syn.: *ni tanto alumbrar al santo ni tanto dejarlo a oscuras*; (6) **pasar el ~** [Š: *zurrar, golpear*] (Chil): bít, mlátit; (7) **prenderle a cada ~ una vela** (Per, Portor): ovlivňovat s cílem něčeho dosáhnout nebo získat; (8) **tener el ~ volteado** (Mex): mít smůlu; (AM). • (9) (Chil): záplata; (10) (Am): podšívka u kalhot; (MM). • (11) pl., lid. (Kub): modřiny na těle způsobené kousnutím; př.: *está lleno de santas*; ■ Syn.: *chupones*; (12) **asentar el ~** (Kub): říká se během části obřadu věnované jednomu ze svatých, jenž je součástí afrických náboženství existujících na Kubě; př.: *hoy asenté el santo*; (13) **bajar el ~** (Kub): vstoupit do někoho svatý; ► používá se u afrických náboženství, která přežívají na Kubě, když někdo

upadne do transu, říká se, že do něj sestoupil svatý; př.: *a Juana anoche le bajó el santo*; (14) **bajarle a alguien el** ~ (Kub): přemoci v energickém střetu; př.: *me gritó, pero le bajé el santo*; ► upadnout do transu, padnout vzteky na zem v křečích; věřící věří, že takový člověk je posedlý svatým; jedná se o africký rituál dovezený na Kubu otroky; (15) **con los ~s no se juega** (Kub): s tím, kdo ví, není radno si zahrávat; př.: *aprende la lección, con los santos no se juega*; (16) **darle el ~ a alguien** (Kub): rozzlobit se; ► pochází z afrických náboženství platných na Kubě; př.: *cuando se lo dije, le dio el santo*; (17) **dar el ~ todo lo que iba a dar** (Kub): více už se neobětuji; př.: *no me pidan más que ya el santo dio todo lo que iba a dar*; (18) **él está haciendo el** ~ (Kub): o člověku, který se podrobuje svatým rituálům; (19) **el ~ está claro** (Kub): svatý ochraňuje; ► používá se také při čtení budoucnosti pomocí šnečích ulit; př.: *yo no tengo qué temer; mi santo está claro*; (20) **estar muy** ~ (Kub): o muži: být fešák; vypadat skvěle; př.: *las mujeres me quieren porque estoy muy santo*; (21) **estar** ~ (Kub): o ženě: být hodná; př.: *esa mujer está santa*; (22) **estar un hombre** ~ (Kub): o muži: být fešák; vypadat skvěle; př.: *ese hombre está santo*; (23) **estar una mujer** ~ (Kub): o ženě: být velmi krásná; př.: *esa mujer está muy santa*; (24) **estar vestido de** ~ (Kub): být oblečený celý v bílém; ► ti, kteří se v afrických náboženstvích platných na Kubě podrobí rituálu, aby se stali „yaguó“, tedy knězem, se musí obléct celí do bílé, aby se „stali svatými“; př.: *¿viste a tu hermano vestido de santo?*; (25) **hacer** ~ (Kub): procházet různými etapami obřadu přeměny v kněze; ► v afrických náboženstvích platných na Kubě: kněz je nazýván „yaguó“ nebo „iawo“; př.: *voy a hacerme el santo*; (26) **le dio el** ~ (Kub): chytil ho rapl; ► ve smyslu rozzlobil se; př.: *al jefe cuando le pedí aumento le dio santo*; (27) **los ~s lo están pidiendo** (Kub): svatí si ho žádají; ► říká se, když někdo rozlije víno; v afrických náboženstvích platných na Kubě se nabízí svatým víno; př.: *derramé el vino; no se preocupen, los santos lo están pidiendo*; (28) **montar alguien un** ~ (Kub): kout pikle; ► pochází z kub. čarodějnictví; př.: *hay que vigilarlo pues está montando un santo para hacer daño*; (29) **¿qué ~ se celebra hoy?** (Kub): který svatý se dnes slaví?; ► otázka, která se pokládá, když si někdo prdne; (30) **¡que tu boca sea ~!** (Kub): ať se splní to, co říkáš; př.: *ojalá que tu boca sea santa*; (31) **querer como a los ~s** (Kub): milovat na dálku; ► svaté milujeme zobrazené na obrazech, tedy na dálku; př.: *mi marido, quiere como a los santos*; (32) **ser como los** ~ (Kub): být chytrý; př.: *ese hombre es como los santos*; (33) **tener el ~ subido**¹ (Kub): být napůl blázen; př.: *hoy tienen el santo subido*; (34) **tener el ~ subido**² (Kub): být nevrlý; př.: *no le hables que tiene el santo subido*; ■ Syn.: *tener el bigote de santo subido*; (DMC). • (35) **¿a qué ~?** (Bol): proč?, na co?, za jakým účelem?; ► bol. argot *coba*; (HB). • (36) m., lid. (Hond): lež, kecy; viz též: *mentolina*; (37) **dar le el** ~ (Kub): ztratit kontrolu nad svými činy; (38) **darse de ~s** (Mex): vybízet někoho, ať se těší z jeho nepříznivých podmínek v situaci, která by mohla být horší; (39) **estar ~a clara**, adj., lid. (Dom): prosvítat ženě nohy v protisvětlu; ► přes tenké oblečení; (40) **tener el ~ subido** (Kub): být špatně naložený, rozladěný, nevrlý; (41) **tener ~s en la corte** (Chil): mít vlivné kamarády; (DA).

Santo, m/f. (1) **acordarse de ~ Bárbara sólo cuando truena** (Kub): o člověku: modlit se, jenom když je v těžké situaci; obrátit se na někoho, jen když je něco potřeba; př.: *uno no debe de ser así, pero sólo se acuerda de Santa Bárbara cuando truena*; (2) **aplacar al** ~ (Kub): přinášet oběti svatým; ► platí pro africká náboženství, jež legálně existují na Kubě; př.: *estás muy nervioso; tienes que aplacar al santo*; ■ Syn.: *aplacar a los espíritus*; (3) **estar una mujer como ~Bárbara** (Kub): o ženě: být velmi krásná; př.: *esa mujer está como Santa Bárbara*; ■ Syn.: *estar como Santa Bárbara; Santa por delante y Bárbara por detrás*; (4) **trabajar alguien en ~s y Artigas** (Kub): o ošklivém nebo zakrslém člověku; ► „Santos y Artigas“ byl kubánský cirkus; př.: *cómo lo iba a aceptar mi prima, si trabaja en Santos y Artigas; no tiene más de cuatro pies de altura*; viz též: *cabeza; coco; espíritu; fuifio; hueso; león; melcocha; negrita; pantomima; príncipe; yerba*; (DMC).

santocristo, m. (1) **dejar como un** ~ (Mex): pořádně, krutě někoho zmlátit; (DA).

santomadero, m. (1) (Mex): dřevěný džbán na kořalku *pulque*; (AM).

Santoral, m. (1) **tener alguien el ~ al dorso** (Kub): o člověku, který tráví den odevzdán do vůle svatých; př.: *ésa tiene el Santoral al dorso*; (DMC).

Santovenia, m. (1) lid. (Kub): staří lidé; ► azyl Santovenia býval útočištěm pro staré lidi v Havaně; př.: *en Miami viven los Santovenias*; (2) **el ~ Aéreo** (Kub: exil): říká se tak letadlům, která přilétají z Kuby; ► letadla, která létala z Kuby do Miami, dorážela jednu dobu naprosto přeplněná starými lidmi, kterým bylo uděleno povolení k výjezdu; př.: *¿a qué hora llega el Santovenia aéreo?*; (3) **estar para ~** (Kub): být velmi starý; př.: *mis tíos están ya para Santovenia*; (4) **ser ~** (Kub): člověk, který se svým chováním a svými názory podobá starci; př.: *muchacho, espábilate, que eres Santovenia*; (DMC).

santuario, -ria, adj/subst. (1) m. (Kol): poklad; (RAE). • (2) adj. (Kub): pokrytecky předstírající zbožnost či oddanost k Bohu; př.: *...los curas nunca me han entrado por los ojos. Algunos eran hasta criminales. (...) Eran carnívoros y santuarios*; (RR). • (3) (Kol, Ven): indiánský bůžek; (AM).

santulario, -ria, adj. [Š: *santurrón*] (1) (Arg, Kol, Par, Per): pánbíčkářský; (MM).

santulón, -na, adj. [Š: *santurrón*] (1) (Am): pánbíčkářský; (RAE).

santulonada, f. (1) (Hond): pánbíčkářství; ► přehnaná zbožnost; (RAE).

sao, m. (← antil.) (1) janovec; ► keř nebo malý strom; (2) (Kub): malá savana s houštinami nebo skupinami stromů; (RAE). • (3) (Kub, Dom): step, savana s houštinami a stromy; (RAE, AM).

saó, m. (1) (Bol): palma rostoucí na východě země; (2) (Bol): lýkový klobouk vyrobený z vláknů této palmy; (RAE).

saoco, m. (1) lid. (Kub): **nápoj** na bázi kokosového mléka s rumem; př.: *¡qué divino y refrescante es el saoco!*; (2) **darle a alguien ~** (Kub): zabít někoho; př.: *yo tengo la seguridad que a él le dieron saoco*; (3) **darle ~ a una cosa** (Kub): hodně na něco myslet; př.: *yo, a eso que me dices, le voy a darle saoco*; (4) **ser alguien ~** (Kub): být zločinec; př.: *lo que llegaba a la Audiencia de La Habana era saoco*; (5) **tirar ~** (Kub): udělat něco skvělého; př.: *en ese libro tiraste saoco*; (DMC).

sapa, f. (1) (Bol): žena, která v opilosti nesouhlasí s pohlavním stykem; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) tr., imper. (← *pasa*) (Arg): vstup, projdi (2. os. sing.); ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); viz též: *sarpar*; (NET). • (3) lid. (Hond): ženské přirození; viz též: *palomita*; (DA).

sapacala, m. (1) (Bol): listonos nosatý (*Vampyrum spectrum*); ► druh netopýra; (MM).

sapada, f. (← *pasada*) (1) (Arg): přehánění, nadsázka; (2) (Arg): nadšení; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

sapajú, m. (1) (Chil, Ekv, Per): kotul veverovitý (*Saimiri sciureus*); ► druh opice; ■ Syn.: *saimirí*; (MM).

sapallada, viz: *zapallada*; (MS).

sapallera, viz: *zapallera*; (MS).

sapallo, m. (1) (JižAm): dýně; (RAE). • (2) viz: *zapallo*; (MS).

sapán, f., hovor. (← *panza*) (1) (Arg): velké břicho, pupek, panděro; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); ■ Syn.: *zapán*; (NET).

sapance, adj. (1) (Kost): tvrdohlavý, zatvrzelý, neotesaný, hrubý; ► původně název indiánského kmene; (AM). • (2) (Kost): o dobytku: nepoddajný, nezvladatelný; (3) (Kost): necivilizovaný, neurvalý; (MM).

sapaneco, -ca, adj., venk. (1) (Hond): o člověku: nízký a zavalitý; ■ Syn.: *sapirulo* (Salv), *saplucu* (Salv); (RAE). • (2) (← nah.) (Mex, StřAm): baculatý; ■ Var: *chapaneco*; *zapaneco*; (MS).

sapara, f. (1) (Ven): ryba (*Pelamys sp.*); ► druh říční ryby; (MM).

sápapo, m. (1) (Kol): proutěný košík; (MM).

saparruco, -ca, adj., baculatý, viz: *saporro*; (AM, MM).

sapayolo, m. (← nah. *tzápotl*, „zapote“ + *yolotli*, „srdce“) (1) (Hond): rodové jméno dvou druhů ptáků řádu papoušci *Psittaciformes* středního vzrůstu a jemně oranžové barvy; (RAE).

sapeado, adj. (1) **estar** ~ (Kub): mít smůlu; př.: *yo hace tiempo que estoy sapeado*; (DMC).

sapear, tr. (1) slang. [Š: *acusar*] (Chil, Kost, Ven): obvinít, udat (mezi delinkventy); (2) hovor. (Chil): hlídat (nepozorovaně); (3) (Chil): civět, zírat; (RAE). • (4) (Kol; Kost): donášet, udávat, zradit, vyzradit, žalovat, obvinít, nařknout; př.: *Pero aún no salta ningún sapo* a sapear quién pateó la maldita caneca <cubo de la basura>*; viz též: **sapo**; (5) (Chil): špehovat, slídit, stopovat, čmuchat, číhat; shovívavě poslouchat (naslouchat); př.: *También me gustaría comprar revistas donde salen mujeres y tenerlas guardadas con llave para que no las sapee mi hermano y se ponga degenerado igual que yo*; (RR). • (6) lid. (Kub): o člověku, který hlídá ostatní hráče při hraní karet nebo domina; (7) (Kub): nosit někomu smůlu; př.: *chico, no me sapees más*; (8) **me sapeó el almuerzo** (Kub): kvůli jeho přítomnosti jsem promarnil oběd; ► může se použít pro jakoukoliv příležitost; př.: *Elio me sapeó el almuerzo*; (DMC). • (9) (Bol): uvědomit si, že bude obětí podvodu; ► bol. argot *coba*; (HB). • (10) (Kol): prozradit, vyzradit; př.: *Camila descubrió que yo estaba haciendo copia en el examen y me fue a sapear*; ► slang; (11) (Per): zpozorovat; př.: *los ladrones sapearon al dueño de la casa noc una pistola y escaparon*; ► slang; (RF).

sapero, -ra, adj. (1) (Chil): o hráči: mající štěstí ve hře; (AM).

sapeta, f. (← yaqui *supeta* „šaty“) (1) (Mex: Sonora): zástěrka, sukénka kolem pasu; (AHM).

sapi, f. (1) lid. (← keč. *saphi*, „kořen rostlin“) (Bol: alt): kořen rostlin; (LM). • (2) (← *pizza*) (Arg): pizza, placka; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); ■ Syn.: *zapi*; (NET).

sapillo, m. (1) (Kub, Ven): aft u kojenců; ► vřídek v ústech některých kojenců; ■ Syn.: *sapito* (Arg); (RAE, MM).

sapingo, m., lid. (1) (Kub): člověk, který není přínosný, je k ničemu; př.: *mi hermanito es un sapingo*; (DMC).

sapiroco, m., lid. (1) (výchBol): ženské přirození; viz též: *palomita*; (DA).

sapirote, m. (1) **hacerse el** ~, hovor. (Guat): hrát mrtvého brouka; ■ Syn.: *hacerse el sapo* (StřAm); (AM).

sapirulo, -la, adj. (1) (Salv): o člověku: nízký a zavalitý; ■ Syn.: *sapluco* (Salv), *sapaneco* (Hond); (RAE).

sapiteri, ind. jazyk, viz: *huachipaeri*.

sapito, m. (1) (Arg, Chil, Urug): odraz kamene od vody při házení žabek; (2) (Salv): kamenné patníky podél cest; (RAE). • (3) ~s, pl. (1) (Chil): fyzické cvičení; ► co nejrychlejší běh ve dřepu na určitou vzdálenost; př.: *...50 metros de sapitos, esto es, correr a toda velocidad en cucullas*; (RR). • (4) (Arg): vřídek, viz: *sapillo*; (AM). • (5) (Bol): kalhotky; ► bol. argot *coba*; (HB).

sapituntún, m. (1) (Kost): dětská hra; ► děti při ní skáčou ve dřepu podobně jako žáby; (AM).

sapluco, -ca, adj. (1) (Salv): o člověku: nízký a zavalitý; ■ Syn.: *sapirulo* (Salv), *sapaneco* (Hond); (RAE).

sapo, -pa, m/f. (← onomat.) (1) (Kol, Kostr, Ven): donašeč, udavač; (2) (Kub): lampa, páte kolo u vozu; ► člověk obtěžující pár zamilovaných; (3) (Guat, Hond, Mex, Salv): člověk nízké postavy; (4) m. [Š: *rana*] (Arg, Bol, Chil, Per, Urug): hra, jejímž cílem je strefit se z určité vzdálenosti plískem nebo mincí kovové žábě do otevřené pusy; (5) m., hovor. (Chil, Per): zvědavec, špeh; (6) m. (Chil): štěstí ve hře; (7) m. (Chil): vzduchový ventil u studny bránící vniknutí vzduchu; (8) m., despekt. (Kostr): fízl; (9) m. (Kub): ryba (*Batrachoididae*); ► ryba z čeledi žaboohlavcovitých (*Batrachoididae*) žijící v ústích řek; (10) m., hovor. (Ekv, Per): o člověku: čipera, šibal; (11) ~ **de cuatro ojos**, m. (Chil): čtyřočka Bibronova (*Cystignathus bibroni*); ► malá ropucha se čtyřmi výčnělky na hřbetě; ■ Syn.: *coicoy* (Chil); (12) **hacerse el** ~, hov. (Guat): hrát mrtvého brouka; (13) **ser ~ de otro pozo**, hov. (Arg): patřit k jiné třídě nebo oblasti zájmu; (RAE). • (14) (Ekv; Kol): lůno; ženský pohlavní orgán; př.: *—Ar <al> fin es lo mismo <mismo> que el sapo de ellas*; (15) (Arg): sklenice, ve které se podává pivo; př.: *El sapo de la cerveza alternaba con el café con leche*; (16) viz: *sapitos*; (17) ~, -pa¹, m/f. (Pan; Kol, Nik, Kost): udavač, donašeč, zrádce; př.: *Ayer trajeron a un hombre por una infracción de tránsito y dijo que en la calle no se puede hablar nada: la ciudad es*

una inmensa ciénaga llena de sapos; viz též: *sapear*; **(18)** ~, **-pa²**, adj. (Kost; Kol): všetečný; př.: *¡Pero ella por sapa los iba a levantar <los ojos>!*; **(19)** ~, **-pa³**, adj. (Ekv; Per): bystrý, chytrý, prohnáný, vychytralý, čilý; vzdělaný, moudrý, rozumný; př.: *Yo creo que decidió ser más sabio que todos nosotros, sapo'e la Grecia. (...) Luego le pusimos nombres 'sapo-conropa', 'garabanto', 'renacuajo'*; (RR). • **(20)** (Dom, Kol, Portor): viz: *sapillo*; **(21) matar el** ~ (Arg): zabíjet čas; **(22) reventarle el** ~ (Kub): otevřít oči, zbavit iluzí; (AM). • **(23)** m., lid. (Kub): velmi měkká část dobytčího masa; př.: *dame bstecks de sapo*; **(24)** (Kub): člověk, který hlídá ostatní hráče při hraní karet nebo domina; ► všeobecně se používá k označení člověka, který kontroluje, co někdo jiný dělá; př.: *tú no eres más que un sapo*; **(25) estar como el** ~ (Kub): nevystřčit nos z domu; ► ve smyslu být schovaný, zavřený doma; př.: *mi hermano está como el sapo*; **(26) haber sido ~ y salir a croar** (Kub: exil): o člověku, který zprvu nic neznamenal, ale poté, co ho objevili, začal se objevovat ve všech bulvárních sloupcích; př.: *ése en Cuba no fue nadie y aquí salió a croar*; **(27) meterse, como los ~s, debajo de la piedra** (Kub): strčit hlavu do písku; zrudnout a víc už nemluvit; př.: *cuando se lo dije, se metió como los sapos, bajo las piedras*; **(28) pasar un ~ veinte años debajo de una piedra¹** (Kub): netrap se; př.: *me condenaron a veinte años*; —*veinte años lo pasa un sapo debajo de una piedra*; **(29) pasar un ~ veinte años debajo de una piedra²** (Kub): všichni přežijou; ► není proč se zneklidňovat; př.: *no te dejes morir que veinte años lo pasa un sapo debajo de una piedra*; **(30) ser alguien un ~** (Kub): žít ze vzduchu; ► nemít co jíst; „sapo“, tedy ropucha, se živí hmyzem ze vzduchu; př.: *yo te digo que ese señor es un sapo*; **(31) un año lo pasa un ~ debajo de una piedra** (Kub): je třeba být trpělivý; př.: *yo te lo digo; no te desesperes; un año lo pasa un sapo debajo de una piedra*; viz též: *época*; (DMC). • **(32)** m. (Bol): člověk, který se nenechá snadno podvést; **(33)** (Bol): vagina; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(34)** adj/subst. (Per): bdělý; př.: *Walter es muy sapo, siempre obtiene las mejores calificaciones en la escuela*; ► slang; **(35)** m. (Hond): lichotník, pochlebovač, vlezdoprdelka, přisluhovač; př.: *solamente porque sos sapo pudiste conseguir ese puesto*; ► slang; **(36)** adj/subst. (Kol): drbna, klepna; př.: *no le cuentes tus cosas a Lucía porque es una sapa y en tres minutos se las contará a todo el barrio*; ► slang; (RF). • **(37)** m., lid. (Guat): skrček, prcek; viz též: *figurita*; **(38)** m., lid. (Hond, Kost, Kol, Nik, Salv): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; **(39)** m., lid. (Hond, Salv, Kost, Ekv, Bol, Chil): ženské přirození; viz též: *palomita*; **(40)** m., lid. (Pan): příslušník tajné policie; viz též: *buitre*; **(41)** viz: *cola, estar en la cola de un sapo*; **(42)** viz: *empurrado, -da, estar empurrado como el sapo*; **(43)** m., viz též: *agua de sapo* (kořalka); **(44)** m., viz též: *ojo de sapo* (kořalka); **(45) estar como ~ toreado**, m. (Nik): zuřit jak tur; **(46) ponerse como ~ de letrina**, m. (Nik, Portor): jíst jako zjednaný, nacpávat si břuch; **(47) salir** ~ (Salv): dopadnout, skončit špatně; (DA).

sapobuche, m. **(1)** (Hond): bachratka mexická (*Rhinophrynus dorsalis*); ► obojživelník s lesklou flekatou kůží, žije pod kameny a často nafukuje břicho; (RAE).

saponeto, -ta, adj., viz: *saporro*; (AM, MM).

sapopeta, adj/subst., lid. **(1)** (vBol): skrček, prcek; viz též: *figurita*; (DA).

saporreto, -ta, adj., viz: *saporro*; (AM, MM).

saporro, -rra, adj. [Š: *rechoncho*] **(1)** (StřAm, Kol): baculatý, oplácáný; ■ Syn.: *saparruco* (StřAm), *saponeto* (Ven), *saporreto* (Ven); (AM, MM).

sapote, m., strom, viz: *zapote*; (MM).

sapotear, tr. [Š: *manosear*] **(1)** (Kol): ohmatat, osahat; (AM).

sapitolón, strom, viz: *apompo*.

sapoyol, viz: *zapoyol*; (MS).

sapuara, m. **(1)** (Ven): ryba (*Semaprochilodus laticeps*); ► malá bílá okrouhlá ryba žijící v řece Orinoco; její maso je mdlé chuti; (MM).

sapuyulo, m. viz: *zapoyol*; (MS).

saque, m. **(1)** (Arg): úder rukou; **(2) de un ~**, hov. (Arg, Urug): náraz; jedním dechem, jedním vrzem, najednou; př.: *ayer leí la novela de un saque*; (RAE). • **(3)** (Arg): riskantní,

nebezpečné, nerozvážené jednání; př.: *Se acabaron esos saques / de cincuenta ganadores*; (4) (Arg; Urug): rána (obecně); rána pěsti, bouchnutí; př.: *un saque de guadaña* de esas que te la debo**; (RR). • (5) (Kol): pálinka kořalky; (AM). • (6) **el ~ de la yuca** (Kub): vyndat juku ze země; př.: *vamos al saque de la yuca*; (DMC). • (7) (Arg): užití drogy; př.: *no hacía más que dormir entre un saque y otro*; (8) **darse ~** (Arg): užívat drogu, zdrogovat se; př.: *la cantante fue al baño a darse otro saque antes de volver al escenario*; ► slang; (RF).

saquear, tr., lid. (1) (Par): krást, okrást; viz též: *ladroñar*; (DA).

saquero, -ra, m/f. (1) (Kol): kupec dobytka; (MM).

Saqui, m., lid. (1) (Arg): hovor. tvar jména *Isaac*; (DA).

saquito, m. (1) (Urug; Arg): kabát (sako) se šosy; př.: *—Mirá que está frío y te vas a resfriar. Ponete el saquito de lana*; (RR). • (2) (Arg): čajový sáček; (BDE). • (3) **tira con su ~ como un japonés en tiempos de guerra** (Kub): nosit hodně vrstev oblečení; př.: *ése tira con un saquito como un japonés en tiempos de guerra*; (DMC). • (4) [Š: *chaqueta, rebeca*] (Arg, Urug): dámská vesta, propínací svetr; ■ Syn.: *chaleco* (Chil), *saco corto* (Mex), *saco*, *chaqueta* (Urug), *suéter abierto* (Ven); (EEA).

sara, f., arch. (1) (← keč.) [Š: *maíz*] (Am): kukuřice; ► zastaralý výraz často se vyskytující v ind. kronikách; ■ Var.: *zara*; (MM). • (2) ~ **tanta**, m. (← keč. *t'anta*, „chléb“) (Bol): viz: *tanta*²; (3) ~ **tawca**, m. (← keč. *tawqay*, „nakupit“) (Bol): viz: *tawca*; (LM).

saracowa, f., lid. (← keč. *sara*, „zvyk“) (1) (Bol): rituální oběť; ► připravuje se nad bílým papírem; je tvořena z různých bonbonů, různobarevné lamí vlny, pomletého kadidla, lamího lákadla, ořechů, stromu *Satureja* a cesmíny; rituálem se žádá o nejrůznější prospěchy; ■ Syn.: *cowa*², *wira cowa*, *mesa*; (LM).

saracowar, intr., lid. (← keč. *sara*, „zvyk“) (1) (Bol: Valleg): spálit rituální oběť; ► například pro požádání o ochranu; ■ Syn.: *cowar*; (LM).

saracutear, intr. (← port. *saracotearse*) (1) (Arg, Par): neustále se hýbat, vrtět se; (MS, MM).

saraguato, m. (1) viz: *saragato*; (RAE). • (2) (StřAm): vřešťan; viz též: *aragato*; (MM). • (3) vřešťan plástíkový, viz též: *mono aullador*; (DA).

saragato, m. [Š: *mono aullador*] (1) (Mex): vřešťan; ► opice z čeledi chápanovitých (*Atelidae*); ■ Syn.: *saraguate*; (RAE). • (2) (Mex, StřAm): vřešťan; viz též: *aragato*; (MM). • (3) vřešťan plástíkový, viz též: *mono aullador*; (DA).

saracho, m. (1) (Bol): kapesní zloděj; (2) (Bol): taxikář; ► bol. argot *coba*; (HB).

saramambiche, m., lid, vulg. (1) (Kub): zkurvysyn; hajzl; ► jedná se o slovo, které pochází z angl. *son of a bitch*, říká se na Kubě od doby zásahu Spojených států amerických; př.: *ahí viene ese saramambiche*; (DMC).

sarambí, m., lid. (1) (Par): nepořádek, binec; viz též: *quilombo*; (DA).

sarambí, m. (← guar.) (1) (Par): zmatek, randál, povyk; (EA).

sarambo, m. (1) (Dom): lidový tanec; (AM).

sarampión, m. (1) lid. (Kub): viz: *ladillas*; (DMC). • (2) spalničky, viz: *alfombrilla*; (EEA).

sarandí, m. (← guar.) (1) (Arg, Ur): keř; ► rodové jméno různých druhů věčně zelených keřů rostoucích na březích řek, potoků a bažin, často zaplavovaných vodou; mají ohebné větve, malé květy a podlouhlé listy; (RAE). • (2) ~ **blanco** (Arg, Urug): keř (*Phyllanthus sellowianus*); ► má kopinaté listy; zelené květy, malý plod; odvar z listů má léčivé účinky; (3) ~ **colorado** (Arg, Urug): keř (*Cephalanthus glabratus*); ► má jednoduché listy, jemně voňavé bílé květy seskupené do hlaviček, plod téměř pyramidovitého tvaru; (4) ~ **negro** (Arg, Urug): keř (*Sebastiania schottiana*); ► má kopinaté listy, malé žlutobílé květy, květenství klas; plodem je kaštan; (MS, DA). • (5) (Arg, Par, Urug): keř (*Cephalanthus sarandí*); ► keř z čeledi mořenovitých (*Rubiaceae*); má dlouhé ohebné větve, roste na vlhkých místech a využívá se jako živý plot; (MM).

sarandinal, m. (1) (LaPlat): oblast zarostlá keři *sarandí*; (MS).

sarango, m., hovor. [Š: *sarampión*] (1) (Portor): spalničky; (AM).

sarape, m. (1) (Guat, Mex): vlněný oděv, pokrývka; ► většinou v živých barvách, ve svém středu může mít otvor pro hlavu; ■ Var.: *zarape*; (RAE, AM). • (2) ~ **que no caliente**,

no merece bocamanga (Mex): v pravém slova smyslu: pokrývka špatné kvality si nezaslouží ozdoby; v přeneseném významu: žena bez srdce si nezaslouží žádnou něhu; ► *bocamanga* je název otvoru pro hlavu uprostřed deky, který některé mají; (AM). • (3) (Am → Š) (Mex aj.): ručně tkaná mexická přikrývka; př.: *envolvieron el cadáver en el sarape*; (BDE). • (4) (Mex): přehoz, přikrývka; ■ Var.: *zarape*; (AHM). • (5) přikrývka, viz: *frazada*; (EEA).

sarapia, f., viz: *sarrapia*; (MM).

sarapico, m. (1) (Kub, Portor): označení několika druhů brodivých ptáků (*Actodromas*, *Bartramia*, *Himantopus*, *Tobanus*); ■ Syn.: *sarapito*; (MM).

saraquear, tr. (1) (Bol): krást kabelky; ► bol. argot *coba*; (HB).

sararí, adj. (1) (Ven): o ptácích: kropenatý; (AM).

Sarasota, f. (1) **dejar** ~ (Kub): částečně ztopořený penis; př.: *ella en el cine me lo dejó Sarasota*; (2) **tenerla** ~ (Kub): mít částečně ztopořený penis; př.: *tengo tantas ganas que está Sarasota*; (DMC).

saratano, -na, adj. (1) (Kol): o ptácích: se žlutými, bílými nebo černými skvrnami; (AM).

saratauca, f., keč. (1) (Bol): dětská hra; (AM).

saraveado, -da, adj. viz: *saraviado*; (RAE, BDE).

saraviado, -da, adj. (1) (Kol): o ptáku: kropenatý; př.: *plumas saraviadas*; ■ Syn.: *saraveado* (Ven); (RAE, BDE). • (2) (Portor): o člověku: pihovatý; (MM).

sarazo, -za, adj/subst. (1) adj. (Am, Andy): o ovoci (kukuřici): dozrávající; (2) (Portor): o kokosové šťávě: pocházející ze zralých plodů kokosové palmy; (3) m. (Dom): napůl uvařený banán; (RAE). • (4) (Ekv): o kokosu: ani tvrdý ani měkký, ani suchý ani zelený; (5) [Š: *rancio*] (Portor): o kokosu nebo kokosovém mléce: žluklý; (6) [Š: *calamocano*] (Guat, Kol, Ven): lehce opilý, stříknutý; (AM). • (7) (Mex): viz: *zarazo*; (MM).

sarazón, adj., viz: *zarazo*; (MM).

sarbelia, f., lid. (1) (Salv): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

sardina, f. (1) (Mex): ruční pila ovládaná dvěma řemeslníky; (AM). • (2) (Mex): vyhublý kůň; ► mex. argot *caliche*; (3) **como ~s en lata**, hovor. (Mex): jako sardinky; ► namačkaní těsně na sobě; (DEUM). • (4) **corre ~ que se te va la lata** (Kub): viz: *lata*; (5) **da la vuelta ~** (Kub): posuň se; změň místo; př.: *da la vuelta sardina para que él se siente aquí*; (6) **ponerse como ~ en lata por todo el pecho** (Kub): mít sevřený hrudník kvůli astmatu; př.: *a las cinco se puso como sardina en lata por todo el pecho*; (7) **tener alguien más escamas que las ~ gallegas** (Kub): být necitlivý k prosbě; př.: *no te rebaja un centavo pues tiene más escamas que las sardinas gallegas*; (DMC). • (8) **mojar la ~**, vulg. (Kost): souložit, mít pohlavní styk; (DA).

sardiné, f., lid. (1) (Kub: Cárdenas): chodník; př.: *aquí le dicen sardiné por los franceses en vez de acera*; (DMC).

sardinear, intr. (1) (Kol): navazovat vztahy s nezletilými, být pedofil; př.: *supe que un compañero de trabajo se ponía a sardinear por Internet desde la oficina*; ► slang; (RF).

sardinell, m. (← kat., *sardinell*) (1) (Kol, Per): obrubník; (RAE).

sardino, -na, m/f. [Š: *adolescente*] (1) (Kol): dospívající; (RAE). • (2) (Kub; Kol): mladík, dívka, adolescent; př.: *Cada vez que una sardina me cruzaba por el lado, yo lanzaba el jamo* y la atrapaba*; (RR). • (3) (Kol): adolescent, dospívající; př.: *iba muy arreglada y pintada, y parecía mayor de edad, pero era sólo una sardina*; (4) (Kol): začátečník; př.: *Hugo es un sardino en computación pero tiene ganas de aprender*; ► slang; (RF).

sardo, m., hovor. [Š: *soldado*] (1) (Mex): vojín; (RAE). • (2) lid. (Mex): voják; př.: *yo vine a pelear contra los sardos, por eso de la educación socialista*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM).

sardónico, -ca, adj. [Š: *irónico, sarcástico*] (1) (Arg, Per, Portor): ironický, sarkastický; (AM).

sargazo, m. (Am → Š) [Š: *alga*] (1) (Mex, Kub aj.): vodní řasa, chaluha; př.: *la tonelada de sargazo de primera ... se las pagan a los pescadores a 3.500 pesos*; (BDE).

sargentear, intr. (1) (Kol): umět si poradit; (AM). • (2) (Arg): nedbat povinností a zahálet; (3) (Am): loudit u opačného pohlaví; (MM). • (4) (Kol): honit, štvát se; (JD).

sargentería, f. (1) ~ **política** (Kub): skupina politických generálů; př.: *yo poseo una gran sargentería política*; viz též: *sargento*; (DMC).

sargento, m. (1) (Am): strážník; (2) ~ **político** (Kub): politický korteš; (3) **es un ~** (Kub): ten by je všechny jen honil/komandoval; všechny sekýruje (též o ženě); (JD). • (4) ~ **de barrio** (Kub): volební intrikán zodpovědný za ohraničení území; př.: *ese sargento de barrio es muy activo*; (5) ~ **político** (Kub): volební intrikán; př.: *ese político tiene varios sargentos políticos*; (6) **ser alguien solamente ~ de barrio** (Kub): neumět se chovat; ► „sargento de barrio“ bylo na Kubě označení pro politického intrikána, který pocházel z velmi nízkých vrstev a neměl vzdělání; př.: *tú no eres más que un sargento de barrio; ofendes a todo el mundo*; (7) **sonar de ~ a capitán** (Kub): povýšit ze seržanta na kapitána; př.: *a él lo sonaron, en la compañía, de sargento a capitán*; (DMC).

sargo, m. (1) (Mex): mořská ryba (*Pagellus micropa*); (MM).

sariá, f. (← guar.) (1) (Arg): druh jihoamerického ptáka; ► stejného řádu jako kráčiví; s dlouhým ocasem a našedlým peřím; na začátku zobáku má jemná pírka uspořádaná do vějíře; hnízdí v nízkých větvích stromů; (RAE).

saría, f. (← guar.) (1) (SvArg): brodivý pták seriema rudozobá (*Cariama cristata*); ■ Syn.: *sariama* (Arg); (MM).

sariama, f. (← guar.) (1) (Arg): brodivý pták; ► špinavě červené barvy s dlouhým krkem a malou chocholkou; hubí havěť; (RAE). • (2) f., viz: *saría*; (MM).

sariga, f., vačnatec, viz: *zarigüeya*; (MM).

sarita, f. (1) (Per): slaměný klobouk; (MM).

sarna, f. (1) (Kost): virus napadající brambory; (2) m. (Kost): podlý člověk; (RAE). • (3) (Kub): vyrážka; (JD). • (4) **caerle a alguien ~¹** (Kub): být v blízkosti velmi otravného člověka; př.: *¿así que te hiciste amigo de él?; te cayó la sarna*; (5) **caerle a alguien ~²** (Kub): přihodit se někomu něco, co jej trápí; př.: *¿llegó tu suegra a tu casa?; te cayó la sarna*; (DMC). • (6) svrab, viz: *roña*; (EEA).

sarnambí, m. (1) (Per): guma; (AM).

sarniento, -ta, adj. [Š: *sarnoso*] (1) (StřAm, Mex): prašivý, svrabovitý; (RAE).

sarnífugo, m. (1) (Arg, Par, Urug): lék na svrab; (MM).

sarnilla, f. (1) (Hond): ptačí veš; (RAE).

sarnoso, -sa, adj. (1) (Arg, Bol, Kost): o člověku: podlý; (2) hovor., despekt. (Kub): o člověku: prašivý; (RAE, MM). • (3) **hacerse el ~**, [Š: *hacerse el sueco*] (Arg): dělat se nechápavým; (AM). • (4) (Bol): mizerný; (5) (Mex): sprostý; (JD).

sarnudo, adj. (1) (Mex): prašivý; (JD).

sarpado, m. (← *pasado*) (1) (Arg): troufalá, opovážlivá, drzá osoba; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); viz též: *sarpar*; (NET).

sarpar, tr. (← *pasar*) (1) (Arg): překročit, narušit, zajít příliš daleko; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

sarrá, lid. (1) (Kub): viz: *atracción*; *Pompeya*; (DMC).

sarra, f., viz: *sara*; (MM).

sarrajar, tr. (1) (Mex): třísknout; (JD).

sarrapia, f. (1) (Ven): vonná jadérka (semínka); ► podobná mandlím, pocházející ze stromu stejného jména; rozdrčená se používají v parfumeriích a také jako aroma do šňupavých tabáků; př.: *La <Guayana> (...) del oro que poco aparece y solo para enriquecer avariciosas manos extrañas, la de la sarrapia, apenas, continúa manteniendo la ilusión de riqueza conquistable sólo con unos meses de montaña <selva>; viz též: sarrapiar, sarrapiero, -a; (RR). • (2) (Ven): silovoň obecný (*Dipterys odorata*); ► strom z čeledi bobovitých (*Fabaceae*); ► jeho plod se využívá v kosmetickém průmyslu; (3) (Ven): plod tohoto stromu; (MM).*

sarrapiar, intr. (1) (Ven): sklízet jadérka (semínka) zvaná *sarrapia*; př.: *...cuando estábamos sarrapiando siempre se llegaba hasta allí en busca de sal y papelón <pan de azúcar sin*

refinar> ...; viz též: *sarrapia*, *sarrapiero*, -ra; (RR). • (2) (Ven): kácet stromy *sarrapia* a sklízet plody; ► jedná se o boby stromu silovoň obecný (*Dipteryx odorata*); (AM).

sarrapiero, -ra, adj. (1) (Ven): vztahující se či týkající se využití jadérek (semínek) *sarrapia*; př.: ...*la zona sarrapiera del Bajo Caura, hasta el salto de Pará, se despide con tres grandes árboles que producen de sesenta a ochenta kilos de pepas cada uno*...; viz též: *sarrapia*, *sarrapiar*; (RR).

sarro, m. (1) (Kol): stromovité kapradí (*Cythaca incana* aj.); (MM). • (2) (Kub): sliz; (JD).

sarrumas, f., pl. (1) (Dom): zbytky jídel (sýrů, škvarků apod.); (AM).

sarsaganeta, f. [Š: *llovizna*] (1) (Per): mrhnutí, poprchávání; (AM).

sartalada, f. [Š: *sarta*] (1) (Chil): šňůra (perel, apod.); (MM).

sartanejas, f., pl. (1) (Bol): půda kypřená žížalami; (2) (Bol): mraveniště; (AM).

sartén, m. (1) (Hond): glazovaný kastrol s uchy; (2) [Š: *jofaina*] (Mex): umyvadlo, lavor; (AM). • (3) **tener el ~ (la ~) por el mango**, m/f., hovor. (Mex): mít autoritu, moc rozhodovat; být pánem situace; př.: *el patrón siempre tiene el sartén por el mango*; (4) **slang caló, viz: almeja**; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (5) lid. (Kub): velký zlatý medailon, který nosí Kubánci buď s pannou Caridad del Cobre, nebo se San Lázarem; ► *Caridad del Cobre* je patronka Kuby; př.: *te compraste un bello sartén; se te ve muy bien en el cuello*; (DMC). • (6) **caer fuera de la ~**, f. (Portor): nevyužít něco pro vlastní prospěch; (DA).

sarteneja, f. (1) (And, Ekv, Mex): trhlina v půdě způsobená suchem; (2) (Chil, Ekv, Mex): prohlubeň vzniklá odpařením vody z bažin nebo nížin; (3) (Mex): stopy dobytka v blátivém terénu; (RAE, MM). • (4) (Mex): hluboká bažina, močál; (MM). • (5) (Am): jílovitá savana; (JD).

sartenejal, m. (1) (Ekv): část savany, v níž převládají *sartanejas*; ► viz: *sartaneja*; (RAE).

saruma, viz: *guarumo*; (MS).

sarura, f. (← arw/karib.) (1) (Ven): druh keře; (MS). • (2) (Ven): hroznýš královský (*Boa constrictor*); ■ Syn.: *tragavenado*; (MM).

sasafrás, m. (1) (Am): strom (*Amyris balsamifera*); ► jeho dřevitá kůra (santalové dřevo) se využívala a dodnes využívá v medicíně; (MM).

sasal, m. (1) (Hond): pokrm indiánů *Pech*; ► mletá juka pečená v listech kukuřice; (RAE).

sasasa, f. (1) (Ven): pískovec vhodný pro stavebnictví; (AM).

saseme, m. (1) (Mex): touha, chuť, choutky; (2) **ya está con el ~** (Mex): zas už má chuť/na něj lezou choutky; (JD).

sastre, m. (1) (Mex): mlynařík černouchý (*Psaltiriparus melamotis*); ► malý pták; pohybuje se v hejnech a živí se hmyzem; (AM). • (2) **ser un buen ~** (Kub): nemít charakter; ► o člověku, který stále mluví o tom, že něco udělá, ale vždy zůstane jen u výhrůžek; př.: *no le hagas caso; nada pasará; él es un buen sastre*; (DMC). • (3) **traje ~**, dámský kostým, viz: *tailleur*; (EEA).

Sastre, m. (1) **ser el ~ Lampillo** (Kub): dělat věci zadarmo; př.: *a mí tienes que pagarme, yo no soy el Sastre Lampillo*; (DMC).

sata, f. (1) (Kub): bradka; klika; (2) (Kub): prostitutka; (MM). • (3) (Kub): koketa, frajerka; (JD). • (4) adj. (Kub): nadbytek; př.: *en el parque el tiro está sato*; (5) m. (Kub): muž, který flirtuje; př.: *ese hombre es un sato con las mujeres*; (6) **estar algo o alguien ~**, adj. (Kub): být úplně zničený; př.: *Pedrito, estás algo sato*; (7) **estar ~**, adj. (Kub): o člověku, který koketuje; př.: *¡qué sata está María!*; (8) **mujer ~**, adj. (Kub): koketa; př.: *¡mira que eres sata, muchacha!*; (9) **perro ~** (Kub): pes, který není moc bystrý; viz též: *carga*; (DMC). • (10) adj/subst. (Bol): perverzní; ► bol. argot *coba*; (HB).

Satanás, m. (1) **escapársele a ~¹** (Kub): být velmi schopný; př.: *ése se le escapó a Satanás*; (2) **escapársele a ~²** (Kub): být velmi rozpustilý; př.: *Enriquito hizo otra de las suyas; ese niño se le escapó a Satanás, por debajo de la saya*; (DMC).

satanear, tr. (1) (Bol): opít se; (2) (Bol): špatně pracovat; ► bol. argot *coba*; (HB).

satear, intr., lid. (1) (Kub): flirtovat; př.: *se pasa el día sateando*; (DMC).

satelital, adj. (1) (Arg, Hond, Mex, Ven): družicový, satelitní; (RAE).

satélite, m. (1) (Salv): flám, opice; viz též: *juerga*; (DA).

sateria, f. [Š: *coquetería*] (1) (Dom): koketování; (AM). • (2) lid. (Kub): koketování; př.: *¡que sateria tiene esa muchacha!*; (3) **tener la ~ en bandeja** (Kub): být koketa; př.: *esa mujer tiene la sateria en bandeja*; *¡qué coqueta es!*; (4) **tener una mujer la ~ en bandeja** (Kub): o ženě: být neskutečně koketní; př.: *mi hermana tiene la sateria en bandeja*; viz též: *relambía*; (DMC).

satín, m. (← fr.) [Š: *satén*] (1) (StřAm, Arg, Chil, Kol, Mex): satén; (AM).

satiné, m. (← fr. *satinette*) (1) (Arg, Par): satén; viz též: *satin*; (MS).

sátiro, m. (1) (Kost): pedofil; (2) iron. (Kost): muž mající pletky s mladšími; (3) (Urug): násilník, znásilňovatel; (RAE).

satisfacción, f., lid. (1) (Kub): viz: *hemorragia*; (DMC).

sato, -ta, adj. (1) (Kub, Portor): o psovi, kočce: pouliční, podvratácký; (2) hovor. (Kub, Portor): o ženě: laškovná; (3) hovor. (Kub): o věci: přebývající; (4) (Dom): roztomilý; (RAE, AM). • (5) (Kol): o dobytku: nízkého vzrůstu; (6) (Arg): podvratácký; (7) (Dom): lichotnický; (8) (Kub): špatně naladěný; o úmyslu: špatný, nekalý; (AM). • (9) (Kub): o psovi: šlechtěný, krátkosrstý a uštěkaný; (MM). • (10) (Kub): vyzývavý; prohnáný, mazaný, vykutálený; záludný; hojný; př.: *por esta comarca el mosquito está sato*; (11) **perro ~** (Kub): voříšek, hafánek; (JD).

satuca, f. (1) (Bol): narkomanka; (2) (Bol): kokain; ► bol. argot *coba*; (HB).

satuco, adj/subst. (1) (Bol): narkoman; (2) (Bol): afektovaný *účinek* drogy; (3) **estar ~** (Bol): viz: *estar en mambo*; ► bol. argot *coba*; (HB).

saturada, f. (1) (Mex): nasycení; (JD).

saúba, m/f., mravenec, viz: *bachaco*; (MM).

saúco, m. (1) ~ **falso** (Chil): strom (*Pseudopanax laetevoirens*); ► strom dorůstající do výšky 5 m, s dlouhými kopinatými listy a okolíkem se třemi až pěti květy; (RAE). • (2) ~ **hediondo** (Mex): houselník Barlandierův (keř), viz též: *negrito*; (3) (szArg): strom, viz: *cochucho*; (DA).

saudade, f. (← port. *saudade*) (1) (Kol): osamělost, nostalgie, stesk; (MS).

saucero, m. (1) (US), viz: *sagüesero*; (DA).

sauerkraut, m. (← něm.) (1) (Per): kyselé zelí; (MS).

sauna, m. (1) (Chil, Arg): sauna; př.: *van al sauna a reducir peso*; (BDE). • (2) viz: *telo*; (NET).

sax, m., hovor. (1) (Mex): saxofon; př.: *se reintegró a la banda con su sax barítono*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM).

saxo, m. (1) (Per): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (2) lid. (Per): zadek, zadnice; viz též: *fundamento*; (DA).

saya, f. (1) pl. (Kol): ženské, sukně; (JD). • (2) (možná ← kikongo *nsaya*, „komunální, společná práce“) (Bol: Yungas): tradiční afro-bolivijský tanec provozovaný za zvuku bubnů; ► dialekt *afro-yungueño*; (ABS). • (3) **tener la ~ al filo de la navaja** (Kub): mít tak krátkou sukni, že jsou vidět hýždě; ► kubanismus vznikl podle názvu filmu „Al filo de la navaja“; př.: *ella tiene la saya al filo de la navaja*; (DMC). • (4) **salírsele la ~¹** (Hond): projevovat svou homosexualitu; (5) **salírsele la ~²** (Hond): nechtíc dávat najevo své nápady a city; (DA).

sayama, f. (1) (Ekv): druh užovky; (RAE).

sayo, m., lid. (1) (Kub): viz: *capa*; (DMC).

sayol, viz: *sayole*; (MS).

sayole, m. (← nah.) (1) (Kost, Mex): druh mouchy; (2) (Mex): druh včelíčky; (3) (Mex): plástev včelího medu; ■ Var: *sayol*; *sayul*; *zayul*; (MS).

sayona (la Sayona), f. (1) (Ven): noční přízrak (duch, prelud); ► ženského vzhledu; straší, zahání či děsí muže, kteří ponocují a flámují; př.: *la Sayona, hermosa enlutada, escarmiento de los mujeriegos, trasnochadores, que les sale al paso, les dice 'Sígueme' ...*; (RR, AM).

sayonara, m. (1) (Kub): homosexuál; viz též: *cafiaspirínico*; (DMC). • (2) lid. (Salv): zženštilý, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (DA).

sayri, m. (1) **jatun** ~ (← keč. *sayri*, „tabák“) (← keč. *jatun*, „velký“) (Bol: LP): strom *Nicotiana glauca*; ► dorůstá až 5 m; jeho květy jsou žluté a plody připomínají tobolky; ■ Syn.: *cara lawa*, *cara llanta*; (LM).

sayuela, f. [Š: *enagua*] (1) (Kub): spodnička; ► ženské spodní prádlo nošené pod sukni; (RAE). • (2) (Kub): dlouhá dámská košile; ► v pase převázaná, s krátkými rukávy; (AM). • (3) (Kub): sukně; (4) ~ **de vuelos** (Kub): široká sukně; (JD).

sayul, viz: *sayole*; (MS).

sayulear, tr. (1) (Mex): hledat v lese med od včely *sayul*; (MS).

sayulero, -ra, adj. (1) (Mex): týkající se hledání medu *sayole*; (MS).

sazón, -ona, adj/subst. (1) adj. (Salv; Kost, Mex, StřAm, Kol): zralý, vyzrálý, dorostlý, vyvinutý, sezónní; př.: *—(...) Déme diez centavos de esos <tomates> más sazones, pues...*; (RR). • (2) adj. [Š: *sazonado*] (StřAm, Mex, Per): o ovoci: uztřídlý; (3) m. (Kol, Mex, Per, Portor, Ven): dobrá chuť, ochucení; (AM). • (4) (Am): vkus, půvabná chuť; (JD).

sazonada, f., lid. (1) (Kub): pokárání, důtka; viz též: *limpiada*; (DA).

sazonador, m. (1) (Kub): koření; (JD).

sazonar, tr. [Š: *endulzar*] (1) (Portor): osladit; (AM). • (2) lid. (Kub): vyčítat, kárat, zjebat; viz též: *joder*; (DA).

sborgna, viz: *esbornia*; (MS).

sbornia, viz: *esbornia*; (MS).

scent, m. (← angl.) (1) (Am): pachová stopa; ► lovecká terminologie; (MS, MM).

scon, m. (← angl.) (1) (Arg): typ sladkého pečiva; (BDE).

scooter, m. (← angl.) (1) (Am, US): motorka, skútr; (MS).

score, m. (← angl.) (1) (Am, US): stav zápasu, skóre, výsledek; (MS, MM).

scorer, m. (← angl.) (1) (Am): lídr tabulky; (MS, MM).

scotch, adj. (1) m. (Am): whisky; (JD). • (2) **no poder ser alguien ni «escotch teip»** (Kub): být totální flákač; ► angl. výraz *scotch tape*, jenž Kubánek vysloví tak, jak je napsán, označuje lepicí pásku; lepicí páska slouží k lepení, což španělština vyjádří slovem „pegar“, jež je v kubánské španělštině synonymem pro „trabajar“, tedy pracovat; odtud pochází tento kubanismus; př.: *ese hombre no puede ser ni escotch teip*; (DMC). • (3) m., lepicí páska, viz: *cinta scotch*; (EEA).

scout, m., viz: *boyscout*.

scracht, viz: *scratch*; (MS).

scratch, m. (← angl.) (1) (Chil): skreč (zrušení výsledku sportovního utkání); (MS).

script, m. (← angl.) (1) (Am): filmový scénář; (2) (Am): filmový přepis; (MS, MM).

scruchante, m/f. (← it.) (1) (LaPla): zloděj, který (násilně) otevírá dveře; ■ Var.: *escruchante*, *escruschante*, *scruchante*, *scrushante*; př.: *cayó una gavilla de scruchantes*; (MS, BDE).

scruchar, intr. (← it.) (1) (LaPla): násilně vniknout a krást; ■ Var.: *escruchar*, *scruchar*, *escrushar*; (MS).

scruche, viz: *scrusho*; (MS).

scrucho, viz: *scrusho*; (MS).

scrum, m. (← angl. *scrum*) (1) (Chil): v rugby: postavení hráčů obou útočných týmů v určitém pořadí; (2) ~-fijo, pevné postavení; (3) ~-half, poloviční postavení; (4) ~-suelto, volné postavení; (5) ~-volante, pohyblivé postavení; (MS).

scrumm, viz: *scrum*; (MS).

scrushante, viz: *scruchante*; (MS).

scrushar, viz: *scruchar*; (MS).

scrusho, m. (← it. mil. *skrush*) (1) (LaPla): krádež v bytech; ■ Var.: *escruche*, *escrucho*, *scruche*, *scrucho*; (MS).

scull, m. (← angl.) (1) (Chil): druh člunu; (2) **singl** ~ (Chil): veslařský člun pro jednu osobu; (MS).

se, (1) lid. (Kub): viz: *China*; (DMC). • (2) zájm. (Per): jedno zvrat. zájm pro všechny tři osoby; př.: *voy, vas, va a lavarse*; ► vliv jaz. kečua; (EA). • (3) intr. (← *es*) (Arg): je (3. os. sing.); ► přehození hlásek, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

seá, f. (1) (Am): panička; (JD).

sea, intr. (1) **lo que ~ pero que ~ pronto** (Kub): ať se stane cokoliv, jen ať je to rychle; ► vycpávkový výraz, který se používá velmi často; př.: *yo sí que no tengo miedo; en esto del gobierno, lo que sea pero que sea pronto*; (DMC).

sealed beam, m. (← angl.) (1) (Portor): přední světlo, svítilny; (MS).

season, m. (← angl.) (1) (Am): sezóna, období představení; (MS, MM).

seba, m. (1) (Bol): sulfátní základ kokainu; ► přesmyk slabik: *vesre*; bol. argot *coba*; (HB).

sebear, tr. [Š: *hacer el amor*] (1) (Ven): milovat se, souložit; (AM). • (2) (Ven): milovat; (JD).

sebera, f. (1) (Chil): kožená taška na lůž; (MM).

sebiento, -ta, adj/subst., hovor., despekt. (1) (Chil): zmaštěný; (RAE).

sebiche, m. (1) (Hond, Kub, Mex): pokrm ze syrových ryb nebo syrových mořských plodů; ► viz: *cebiche*; (RAE).

sebija, f., viz: *quechol*.

sebil, m. (1) (Am): škumpa koželužská (*Rhus coriaria*); ► **rostlina**; (MM).

sebista, m. (1) (Arg): čundrák, vandrák; (JD).

sebiya, f. (1) (Kub): kolpík růžový (*Platalea ajaja*); ► pták z řádu brodivých (*Ciconiiformes*), má narůžovělé peří, černé nohy a rozšířený zobák ve tvaru špachtle; (RAE).

sebo, m. (1) **hacer ~** [Š: *holgazanear*] (Par, Arg, Urug): lenošit, zahálet; př.: *–Vamos a meterle <al trabajo>, Perú. Estamos haciendo demasiado sebo y así no rinde el día*; (2) **poner ~**, tr., ind. (Kol): obtěžovat, zatěžovat, dotírat, nudit nemístnými řečmi či vtípky; př.: *Las enfermeras están bien, pero los médicos ponen mucho sebo*; (3) **rebanarle el ~ a alguien** (Per): zabít (utrátit) někoho, rozsekat někoho na kaši; př.: *–(...) Terminaré rebanándoles el sebo y chupándoles la sangre a todos*; (RR). • (4) (Per): dárek od kmotra; (5) **dar ~** [Š: *dar coba, importunar*] (Kol, Ven): obtěžovat, podlézat; (6) **haber ~**¹ [Š: *haber lio, chisme*] (Mex): být zmatek; nastat problém, objevit se pomluva; (7) **hacer/volver ~** (Kub): překvapit, zaskočit; (8) **hacer el ~ a una persona**¹ [Š: *enamorarla*] (Ven): vzbudit v někom lásku; (9) **helársele el ~** [Š: *fracasar, morir*] (Arg, Bol): neuspět, zemřít; (AM). • (10) (Mex): mergele, prašule; (11) **hay ~**² (Mex): šušká/povídá se; (12) **hacer ~ a una persona** (Kub): odkráglovat/vyřídít koho; (13) **hacer el ~ a una persona**² (Ven): namlouvat si koho, chodit s kým; (14) **volver ~ a una persona** (Kub): vyřídít koho; (JD). • (15) **ser ~ y rincón** (Kub): člověk, který je k ničemu; př.: *no suelo equivocarme; ese es sebo y rincón*; (DMC). • (16) lid. (Ven): vztah (mezi osobami), poměr; viz též: *entretención*; (17) **poner ~** (střKol): někoho obtěžovat, otravovat; (DA).

sebón, -ona, adj. (1) [Š: *haragán*] (Arg, Guat): zahálčivý, povalečský, lenošný; př.: *te plantaron del laburo <echaron del trabajo> / por marmota* y por sebón*; (RR, MM). • (2) m. (Am): o osobě: líné prase; (JD). • (3) adj. (LaPla, Salv): líný, lhostejný, viz též: *fiacún*; (NET).

seboro, m. (1) (Bol): říční rak; (RAE).

seborucal, m. (1) (Kub): povrch pokrytý pórovitým kamenem; (2) (Portor): geoda, drůza; (MM). • (3) **ser algo ~** adj. (Kub): ve velkém; př.: *tu fracaso es seborucal*; (DMC).

seboruco, m. (1) [Š: *diente de perro*] (Kub): pórovitý kámen; (2) hovor. (Kub): hlupák, trouba; (RAE). • (3) (Portor): kraj, venkov, pole s nevelkou úrodností; př.: *Da compasión el pobre guácaro <campesino> de los seborucos*; (RR). • (4) (Portor): neobdělávaný terén; terén se stromy, keři apod.; (AM). • (5) (Kub): zkamenělý korál; (6) balvan; (7) bedna (hlava); (JD). • (8) lid. (Kub): hloupý člověk; př.: *Juan es un seboruco*; viz též: *cebonoco*; (DMC).

sebosa, f., lid. (1) (Salv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

seboso, -a, adj. (1) (Per): tučný, obalený tuky; př.: *La mujer era gorda, sebosa y sucia; los pelos lacios caían a cada momento sobre su frente*; (RR).

sebucán, m., viz: *cebucán*; (RAE).

sebudo, -da, adj/subst. [Š: *perezoso*] (1) (Mex): pomalý, těžkopádný; (RAE). • (2) (Arg): líný jako prase; (JD).

seca, f. (1) (Arg): orel; ► rubová strana mince; (MM). • (2) (Arg): polknutý kouř; (3) (Ven): sušení trávy; (JD). • (4) a ~ (Mex): jednoduše; ► mex. argot *caliche*; (DBM).

secadera, f. (1) (Portor): široké, dřevěné desky na kolečkách; ► jsou umístěné pod domy a slouží k sušení kávy; př.: *La tienda se extendió como enredadera que escala un muro. Junto a ella hiciéronse tres casas; en una constituyéronse seis secaderas, especies de anchas bateas que, rodando sobre ruedecillas de madera, se guardaban debajo del pavimento de la casa, y servían para secar al sol el café*; (RR). • (2) (Kol): nemoc rostlin; ► napadá zvláště tabák, jehož listy usychají dřívě, než dozrají; (AM). • (3) (Kol): vyschlá neúrodná půda; (MM).

secadero, m. (1) (Kub): nemoc rostlin; viz: *secadera*; (AM). • (2) (Kol): suchý, vyprahlý terén; (MM).

secador de platos, m. (1) odkapávač, viz: *escurridor*; (EEA).

secador, m. (1) (Arg): mop na podlahu; (2) (Bol, Nik, Per, Salv): utěrka; (RAE). • (3) (Am): fén na vlasy; (4) (Arg, Chil): sušička na prádlo; (MM). • (5) (Arg): ručník, osuška; (6) ~ **manual** (Am): ruční sušák (na vlasy); (JD). • (7) (Bol): zloděj šatstva; viz: *sequero*; (HB).

secadora, f. (1) lid. (Kub): viz: *tángana*; (DMC). • (2) sušička na prádlo, viz: *secarropa*; (EEA).

secaleche, com. (1) (Hond, Salv): poslední narozené dítě; (RAE).

secante, adj/subst., hovor. (1) [Š: *gafe*] (Urug): o člověku: kakabus, morous; (RAE). • (2) [Š: *fastidioso*] (Arg): otravný; (AM). • (3) (Am): sekýrující; (4) (Arg): štěnice, otrava; (JD). • (5) **ser alguien como el ~**, m. (Kub): dítě se někomu všechno špatné; být smolař; př.: *ese primo mío es como el secante*; viz též: *papel*; (DMC).

secaplatos, m. (1) odkapávač, viz: *escurridor*; (EEA).

secar, tr., hovor. (1) (Urug): nosit smůlu; (2) (Urug): zhatit, zkřížit plány a očekávání; (RAE). • (3) [Š: *importunar*] (Arg): obtěžovat, otravovat; (MM). • (4) (Am): sekýrovat; (5) zvrat. (Arg): otravovat se; (6) ~ **hasta un papayo** (Kol): být strašný suchar; (JD). • (7) lid. (Kub): zabít; př.: *los secaron a todos cuando tomaron el poder*; (DMC). • (8) obtěžovat, viz též: *escorchar*; (NET).

secarropa, f. (1) [Š: *secadora*] (Arg, Urug): sušička na prádlo; ■ Syn.: *centrífuga* (Chil), *secadora* (Mex, Ven); (EEA).

sección, f. (1) [Š: *sesión*] (Arg, Urug): divadelní nebo filmové představení; př.: *sección verquí*; (2) málo použ. (Arg): scéna; ► část divadelního představení; (RAE). • (3) (Mex): dopravní pásmo; (4) ~ **dispensarial de Salud Pública** (Kub): zdravotní středisko; (JD).

seccional, f. (1) (Arg): komisařství, stanice; př.: *fueron detenidos ... y conducidos a la seccional 9ª ...*; (2) (Arg, Kol): pobočka (odborové organizace apod.); př.: *ante el anuncio de privatización del banco de la provincia, la seccional local de la Asociación Bancaria se declaró en estado de alerta y movilización*; (BDE).

seco, -ca, adj/subst. (1) adj., hovor. (Ven): o člověku: abstinující; ► nekonzumující alkohol; (2) adj., hovor. (Ven): o oslavě: bezalkoholová; (3) m. (Hond): úder; ► špičky káči o druhou káču (hračka); (4) f. (Kost, Ven): bolestivá boule na kůži; (5) f. [Š: *bajamar*] (Kost): odliv; (6) f. (Kub): období sucha; ► od listopadu do dubna; (7) f., hovor. (Kub, Salv): bolestivý otok lymfatických uzlin v podpaží nebo v tříslech způsobený infekcí; (8) ~ **como parto de gallina**¹ (Arg, Urug): drsný, nevlídný; (9) ~ **como parto de gallina**² (Urug): chudý jako kostelní myš; (10) **pararse alguien en ~o** (Kost): stát zpříma; (11) **parar en ~o (a alguien)** (Chil, Urug): napomínat; (12) **tener ~ a alguien**¹ (Kub): popudit neustálým obtěžováním; (13) **tener ~ a alguien**², hovor. (Ven): prudit; (RAE). • (14) m. (Bol): množství cigaretového kouře či kouře z doutníku; ► které se dostává až do plic; př.: *...aprendíamos a fumar. Olver ya había logrado superar la fase de las simples pitadas* y hacía secos...*; (15) (Bol): lok alkoholu vypitý naráz; př.: *...-¡Salud, compadre Manuel! ¡Salud, comadrita!... / -¡Seco!... ¡Seco!... -los animan de las otras mesas*; (16) (Ekv, Per): domorodé jídlo; ► připravené z brambor, masa či ryby, bez omáčky (šťávy); viz: *seco de chivo*; př.: *explica rápidamente que se han*

*terminado los caldos, los secos, los tamales; (17) ~ (~ **Herrerano**) (Pan): třtinová pálenka; př.: *ordenó* una botella de seco Herrerano y comenzó a beber en serio; (18) ~, -ca, adj. (Per): skromný, střidmý, skoupý; př.: Dice que lo pescaron borracho y debe ser la pura verdad, me parece imposible que si lo agarran seco lo hubieran machacado en esa forma; (19) adj/subst. (Urug; Arg): chudý, bez peněz; chudák; př.: ... ¡Pato! / Aunque quieras despistar. / ¡Seco!; (20) ~ **de chivo**, m. (Ekv): pokrm připravený ze žluté rýže s *achiote*, na kterou se pokládá dušené kozí maso, koření, olivový olej, česnek a zkvašený roztok kukuřičné kořalky; př.: *Un matrimonio* es una fiesta popular, y parece cosa muy puesta en razón que, mientras alguien se casa, todo el vecindario tenga derecho de beber de lo fuerte y de comer seco de chivo; (RR). • (21) m/f. (Portor): stoupenec autonomie; ► v době svrchovanosti Španělska; (22) m. (StřAm, Mex, Portor): trknutí, náraz hrotu káči o druhou; (23) (Chil, Mex, Urug): bouchnutí, rána, úder pěstí; (24) (Pan): třtinová pálenka; (25) (Per): kreolský pokrm z masa nebo ryb, brambor apod.; př.: *me distraigo probando el seco de cordero; deliciosos platos peruanos: papas a la huancaína, tamales, ... seco de ternera con frejoles, turrones de doña Pepa y otros. Cantina surtida a precios módicos; (26) jugar los ~s (Mex): ve hře s kácou: když shodíte protivníkovi káču tou svou bez toho, aby se přestala točit; (AM, BDE). • (27) **estar** ~¹ (Arg): být na mizině; (MM). • (28) záhlavec, pohlavek, plácnutí; (29) (Kub): akorát; př.: *diez pesos secos* (akorát deset pesos); (30) **estar** ~² (Kub): být našprtáný/nadřený; (31) **la miré** ~ (Chil): podíval jsem se na ni upřeně; (JD). • (32) **tenerlo a uno** ~¹, adj. (Kub): lézt někdo někomu na nervy; ► o člověku, který se na někoho zaměří a neustále jej otravuje; př.: *me tiene seco con sus preguntas; (33) tenerlo a uno ~² (Kub): lézt někdo někomu na nervy; ► o člověku, který trápi někoho svým jednáním; př.: *ha hecho tantas cosas que tiene a la madre seca*; viz též: *mamar; putería; regla*; (DMC). • (34) m., hlavní chod, viz: *plato principal; (35) **estar** ~³, adj. [Š: *no tener un duro* (hovor.), *estar sin blanca* (hovor.)] (Arg, Urug): být bez peněz, nemít ani floka, nemít ani vindru; ■ Syn.: *estar sin un mango* (Arg, Urug, hovor.), *estar sin un peso* (Arg, hovor.), *estar sin un cinco, estar pato* (Chil, hovor.), *estar sin un quinto, estar quebrado, estar sin un clavo* (Mex, hovor.), *estar sin un vintén* (Urug, hovor.), *estar en la lona, estar ladrando* (Ven, hovor.); (EEA). • (36) m. (Bol): anální otvor; (37) **por el** ~ (Bol): análním otvorem; ► bol. argot *coba*; (HB). • (38) adj., chudý, bez prostředků, švorc; viz též: *fundido*; (NET). • (39) m., lid. (Bol): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín; (40) m., lid. (Salv): soulož; viz též: chingadera; (41) adj., viz: dique, estar en dique; (42) **tener** ~, adj. (Ven, Urug): ždímat někoho; ► pronásledovat, popohánět, obtěžovat někoho neustálým naléháním nebo požadavky; (DA).*******

secofi(n), f. (1) (Mex): ministerstvo průmyslu a obchodu; ► *la secretaría de comercio y fomento industrial*; (BDE).

secona, f. (1) (Per): suchý pocit v ústech; př.: *Fiorella está noc secona porque anoche se amaneció toneando en "La Huaca"*; ► slang; (RF).

second, m. (← angl.) (1) (Chil, Mex): pomocník boxera, nebo hráče; (2) **¡~ out!** citosl. (Chil): pokyn pro pomocníky boxerů, aby odešli z ringu; (MS).

secoya, adj/subst. (1) (Ekv, Per): příslušník ind. kmene *Secoya*; (2) příslušné adjektivum (sekoyský); (3) jazyk kmene *Secoya*; ► kmen žije v deštném pralese v Ekvádoru (provincie Sucumbíos, na řekách Aguarico, Shushufindi, Cuyabeno a Eno) a v Peru (departament Loreto, na řece Napo); jeho členové sami sebe nazývají *Pai*; jazyk náleží do tucanoské jazykové rodiny a také se může nazývat *angotero, piojé, encabellado*; (S01).

secreta, f. [Š: *guantera*] (1) (Ekv): čalounění dveří u aut; (RAE).

secretaire, viz: *secreter*; (MS).

secretaría, f. [Š: *ministerio*] (1) (Am): ministerstvo; př.: *trabajadores de cinco secretarías de estado serán reubicados ...*; (RAE, BDE).

secretariado, m. (← angl.) (1) (Am): sekretariát; (2) (Am): přípravné kurzy pro práci sekretáře; (3) (Am): funkce sekretáře; (MM).

secretario, -ria, m/f. [Š: *ministro*] (1) (Am): ministr; př.: *Fernando Solana, secretario de Relaciones Internacionales, dijo que ...; el secretario de Comercio y Fomento Industrial acaba de firmar ...*; (RAE, BDE).

secreter, m. (← fr. *secrétaire*) (1) (Kol, Chil, Guat, Mex): psací stůl (sekretář) pro ženy; ■ Var.: *secrétaire*; (MS).

secreto, m. (1) **el ~ está en la mezcla** (Kub): v tom je zakopaný pes; ► jedná se o motto jistých kubánských cigaret; př.: *¿cómo es que ganaste?; —el secreto está en la mezcla*; (DMC). • (2) (Bol): tajná kantýna; ► bol. argot *coba*; (HB).

secua, f. (1) (Ven): rostlina (*Fevillea cordifolia*); ► dřevnatá popínavá rostlina z řádu tykvotvarých (*Cucurbitae*) s větveným květenstvím; (RAE). • (2) (Portor, Ven): viz: *cabalonga*; (MM).

secuestro, m. (1) **~ al paso** (Per): druh únosu; ► realizovaný prostřednictvím auta nebo v autě, s cílem oloupení přepadeného; (RAE). • (2) (Kol): krádež; (JD).

secundaria, f. (1) střední škola; viz: *enseñanza media*; (EEA).

secundario, m. [Š: *segundero*] (1) (Kub): vteřinová ručička; (RAE). • (2) **~a básica** (Kub): nižší střední škola; (JD). • (3) střední škola; viz: *enseñanza media*; (EEA).

secuoia, f. (1) (Am): sekvojovec obrovský (*Sequoia gigantea*); ► obří jehličnatý strom dosahující výšky až 150 m, má nejmohtnější kmen na světě o průměru až 10 m, pochází z hor ve střední Kalifornii; (MM).

sed, f. (1) **hace ~** (Bol): mám žízeň; (JD). • (2) **darle a alguien una ~ de agua** (Kub): pomoci někomu; ► má převážně negativní význam; př.: *él me dio una sed de agua y no lo olvido*; (DMC).

seda, f. (1) **bufanda de ~**, šátek, jemná hedvábná šála, viz: *bufanda*; (EEA).

sedalina, f. (1) (Am): tenká bavlněná látka; ► podobná hedvábí a používaná na dámské šaty; (MM).

sedán, m. (1) (Par): rodinný vůz (automobil) s maximálním počtem šesti sedadel; př.: *No subí al sedán sino al convertible <descapotable>*; (RR). • (2) (← angl. *sedan*) (Am): sedan (typ automobilu); (3) člověk, který dosáhl prestiže nebo bohatství díky svému vlastnímu úsilí; (4) automatika ve voze; (MS, MM).

sedanita, f. (1) **ser una ~** (Kub): být klid'as; ► „La Sedanita“ byl název kubánského utišujícího léku; př.: *él es una sedanita*; viz též: *ser una pasiflora*; (DMC).

sedena, f. (1) (Mex): ministerstvo obrany; ► *secretaría de la defensa nacional*; př.: *se desempeñaba como militar bajo las órdenes directas del titular de la Sedena ...*; (BDE).

sedería, f. [Š: *mercería*] (1) (Kol, Pan): obchod s galanterií; (RAE).

seepsá, ind. kmen, viz: *cholón*.

sefolé, m. (← franc. h. *des oeufs au lait*) (1) (Dom): druh pudinku; (MS).

seglador, m. (1) (Arg): světský křtitel s licenci; (AM).

segovia, f. (1) (Bol): člověk, který používá dalekohled; (2) (Bol): nevidomý člověk; ► bol. argot *coba*; (HB).

segoviano, m., viz: *segovia*; (HB).

seguchán, m. (← *sándwich*) (1) (Arg): sendvič; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); ■ Syn.: *chegusán*; (NET).

seguida, f. (1) **en ~ que**, adv. (Portor; Urug, Arg): jakmile, hned jak; př.: *En seguida que se fueron los peones, salí a desensillar mi caballo y retirarme a mi aposento*; (RR).

seguidilla, f. (1) (Arg, Bol, Urug): řetěz (podobných událostí, předmětů); (RAE). • (2) **dar ~** (Kub): přitlačit na někoho; př.: *le di una cantidad de seguidilla que lo volví loco y me firmó el papel*; (3) **tener alguien ~** (Kub): být neodbytný; př.: *te convence porque él tiene seguidilla*; (DMC). • (4) lid. (Mex): schůze, schůzka, setkání; viz též: *concejillo*; (DA).

seguido, adv. (1) (Mex; Arg, Kost, Kol): často; př.: *es de eso de lo que quizá nos acordemos aquí más seguido*; (RR, BDE). • (2) **a ~das** (Am): ihned; (3) **de ~** (Am): ustavičně, pořád; (4) **de ~ en ~** (Am): potom; (JD). • (5) [Š: *a menudo, frecuentemente*] (Arg, Bol, Hond, Chil,

Kol, Kost, Mex, Par, Per, Portor, Urug): často; př.: *nosotros venimos seguido a este parque*; (RF).

seguimiento, m. (1) lid. (Kub): rýže s fazolemi; př.: *ahora quiero seguimiento*; (2) (Kub): jídlo, které doplňuje hlavní chod; př.: *queso con papas es el seguimiento de hoy*; (DMC). • (3) **dar** ~¹ (Dom, Portor, Ven): pokračovat v něčem; (4) **dar** ~² (Kub, Portor): prohlížet, kontrolovat; (DA).

seguín, m. (1) (Mex): agáve (*Agave tequilana*); ► agáve sloužící k výrobě tequily; (MM).

seguir, tr. (1) ~ **el barreno a una persona** (Mex): neodporovat komu; (2) ~ **la tonada a una persona** (Mex): přikyvovat komu; (3) **¡sígale!** (Mex): a zase!, ještě jednou!; (4) **sigá no más** (Am): jen pokračujte; (5) **¡siguelo!** (Ven): dále!, jedeme! (v autobusu) aj.; (JD). • (6) ~ **siguiendo** (Kub): pokračovat; př.: *bueno, voy a seguir siguiendo*; (7) **sigue durmiendo de ese lado que te va a salir ronchas** (Kub): viz: *lado*; (DMC).

segunda, f. (1) (Mex): oseté pole zakryté novou vrstvou hlíny; ► ve většině případů se jedná o kukuřičná pole; př.: *La segunda se da también con arado de dos alas, pero bien abiertas, para que las matas queden bien arropadas con la tierra fresca que derraman*; (RR). • (2) (Kub): pomoc; př.: *hacer una segunda* (hledat pomoc); (JD).

segundar, tr. (1) (Arg, Par): oplatit útočníkovi první úder; (2) (Arg, Par): obecně: vrátit úder; (3) (Mex): zahrnout hlinou (především kukuřici); (MM).

segundilla, f. [Š: *refrigerio*] (1) (Kol): občerstvení; (RAE).

segundillo, m. (1) (Kol): zvoneček; (AM).

segundina, f. (1) (Chil): vaječný koňak; (JD).

segundino, m. (1) (Chil): vaječný koňak; (AM).

segundo, -da, čísl. (1) (Per): označení umístění ulice; (2) viz: *azúcar segunda*; (RR). • (3) **coger un ~ aire**, adj. (Kub): chytit druhý dech; ► kubanismus pocházející z boxu; př.: *cuando estaba vencido cogió un segundo aire*; (4) **el ~ asalto a Palacio**, adj. (Kub): pojmenování pro všechny, kteří navštívili kub. diktátora Fulgencia Batistu po útoku na Palác v roce 1957; př.: *el segundo asalto a Palacio fue un bochorno*; (5) **poner una ~**, adj. (Kub): přidat ruku k dílu; př.: *ponme una segunda a ver si resuelvo el problema y consigo trabajo*; (6) **ponerle a alguien una ~**, adj. (Kub): přimluvit se za někoho; př.: *conseguí el trabajo porque me puso una segunda*; ■ Syn.: *poner una buena*; viz též: *acelerado*; *piedra*; *primera*; (DMC). • (7) ~ **plato**, hlavní chod, viz: *plato principal*; (EEA). • (8) ~ **do frente**, adj. (Guat): milenec; viz též: *frente*; (RF).

segundón, -ona, adj. (1) (Mex; Arg): druhé kategorie, druhořadý; př.: *...un futbolista segundón (...) había creído que su habilidad en el campo de Pachuca (...) lo protegía de haber tratado de seducir con violencia a una muchacha*; (RR).

segurete, m. (1) lid. (Kub): malinká kapsička u kalhot; př.: *mete el dinero en el segurete*; (2) **ir al ~** (Kub): jít na jistotu; př.: *en eso voy al segurete*; (3) **jugar al ~** (Kub): hrát na jistotu; (DMC).

seguro, -ra, adj/subst. (1) m. (Portor): důchod; (RAE). • (2) adv. [Š: *seguramente*] (Am): jistě, určitě; (AM). • (3) adj. (Am): o člověku: důvěryhodný, spolehlivý; (4) **irse uno del ~** [Š: *encolerizarse*] (Am): naštvat se, rozzlobit se; (MM). • (5) f. (Mex): jistota; (6) (Am): pojišťovna; (JD). • (7) (StřAm, Mex): zavírací špendlík; (BDE). • (8) **a ~ se lo llevaron preso** adj. (Kub): nic není jisté; ► nejpoužívanější fráze; př.: *¿es seguro que él venga?*; — *a seguro se lo llevaron preso*; (9) **el único ~ es Godoy** (Kub): jediná jistota je Godoy; odpověď na určitou poznámku; př.: *eso está seguro; lo de Pedro es seguro; el único seguro es Godoy*; (DMC). • (10) m. (Mex): zavírací špendlík; viz též: *alfiler de gancho*; (EEA). • (11) **ir a lo ~**, adj. (Ekv): jít nejschůdnější cestou; (12) **ir al ~**, m. (Kub): pracovat sebejistě; (DA).

seguro, adj., zaručený, viz též: *clavado*.

seguro, adv., viz: *jabuelita!*; (DBM).

seibano, adj/subst. (1) (Dom): obyvatel města Santa Cruz del Seibo; viz též: *seibense*; (DA).

seibense, adj/subst. (1) (Dom): obyvatel provincie Ceibo; viz též: *seibano*; (DA).

seibó, m. (← angl. *sideboard*) [Š: *aparador*] (1) (Dom, Kol, Portor, Ven): kredenc, příborník; př.: ... *mesa ovalada*, ... *ocho sillas y un lindo seibó* ...; (RAE, AM, BDE). • (2) f. (← angl. *sideboard*) [Š: *aparador*] (Ven): příborník; ■ Syn.: *aparador* (Š, Arg, Chil, Mex, Urug aj.), *mueble* (Urug), *trinchador* (Mex); (EEA).

seibo, m., strom, viz: *ceibo*; (MM).

seibón, m., strom, viz: *ceibo*; (MM).

seis, čísl/m. (1) (Portor): lidový tanec; ► druh dupáku; (RAE). • (2) ~ **bombea(d)o**, m. (Portor): lidový tanec; ► zpívají se k němu popěvky (*coplas*) zvané *bombas*, při nichž se přerušuje hudba i tanec a tanečníci opačného pohlaví si odpovídají; př.: – ¡*Un seis bombeo, Natito!* ¡*Que venga lo d'antes!* ¡*Vamos! Repícale que tenga timba**; (3) ~ **chorreao** (Portor): jedna z variant lidového tance *seis*; viz též: *chorea(d)o*; př.: – (...) ¿*Tú te creeh <crees> que pa ehtar contenta una se tié que pasar la vía <vida> bailando un seis chorreao?*; (RR). • (4) (Dom, Ven): další lidový tanec; (5) ~ **enojao** (Portor): typ lidového tance *seis chorreao*; ► páry v něm předstírají naštvání; (AM). • (6) **quedarse de a ~** (Mex): být úplně vedle; (JD). • (7) **estar en el ~ por ocho**, čísl. (Kub): žít si skvěle; ► výraz vznikl díky tomu, že lidé, kteří na Kubě pracovali jako řidiči autobusu, pracovali šest hodin, avšak byli placeni za osm; př.: *últimamente estoy en el seis por ocho*; viz též: *guagua*; (DMC). • (8) m. (← angl. *six-pack*) [Š: *envase múltiple de seis*] (US): pakl, balení po šesti, např. piv, plechovek atd.; př.: *no se te olvide comprarme un seis de XX cuando vayas a la marketa*; ► slang; (RF). • (9) **echar ~es**, čísl. (Salv): souložit; (DA).

seiscientos, (1) lid. (Kub): viz: *carga*; (DMC).

seje, m. (1) (Kol, Ven): palma (*Ocrocarpus bataba* aj.); ► druhy palmy s kokosovým ořechem velikosti oříšku; (MM).

sejser, m. (1) (Bol): sirky; ► bol. argot *coba*; (HB).

Selástraga, m. (1) **ser de apellido ~** (Kub): být homosexuál; ► kubanismus vzniká ze slovní hříčky; ■ Syn.: *aceite*; (DMC).

seleccionado, m. [Š: *selección*] (1) (Arg, Hond, Salv, Urug): reprezentační družstvo; (RAE). • (2) (Per, Arg, Urug): výběr; reprezentační družstvo; družstvo vybrané k reprezentaci země či regionu; př.: ...*se había logrado (...) dotar uniformes al seleccionado de fútbol del departamento...*; (RR).

seleque, adj. (1) (Salv): hubený, slabý; (RAE).

selfstarter, m. (← angl. *self starter*) (1) (Am): automatický startér u automobilu; (MM).

self-made man (self-made-man), m. (← angl.) (1) (Am): člověk, který se sám vypracoval; (2) [Š: *autodidacto*] (Am): samouk; (MS, MM).

selknam, adj/subst. (1) (Chil): příslušník stejnojmenného kmene; (2) příslušné adjektivum; (3) jazyk tohoto kmene; ► částečně byl popsán, dochovaly se i některé nahrávky; (4) (**los ~**), **m.**, **pl.**, jeden z vymřelých ind. kmenů na území Ohňové země; ► řízený zánik kmene v pol. 20. stol. způsobily ekonomické zájmy přistěhovalců; ■ Syn.: (*los*) *onas*; (EA).

sellito, m. (1) **estarse acabando los ~ porque Rigan le quitó la goma** (Kub: exil): dostat se do těžké ekonomické nebo politické situace; ► ve Spojených státech se těm, kteří neměli ekonomické prostředky, přidělovaly potravinové kupóny, neboli „sellitos“; jelikož je prezident Reagan reguloval, často byly zneužívány; př.: *chica, en el Golfo Pérsico se están acabando los sellitos porque Rigan le quitó la goma*; viz též: *comemierda*; (DMC).

sello, m. [Š: *cruz*] (1) (Bol, Chil, Kol, Per, Ven): rub mince; (RAE). • (2) [Š: *papel sellado*] (Arg): okolkovaný papír; (MM). • (3) **dale Sello Lazo instantáneo** (Kub): znič to; skoncuji s tím; ► „Sello Lazo“ byl kubánský aspirin, jehož motto znělo: „Sello Lazo, Instantáneo“, jelikož okamžitě utišil bolest hlavy; př.: *a esa relación con esa mujer dale Sello Lazo instantáneo*; (4) **mucho ojo con el ~ rojo** (Kub): viz: *ojo*; (5) **no me pongas el ~ que te falta el lazo** (Kub): nepokoušej se mě obalamutit; př.: *te repito lo dicho: no me pongas el sello que te falta el lazo*; (6) **no pegar ni un ~ roto** (Kub): ani nehnout prstem; ► superlativ od výrazu: *no pegar ni sellos*; př.: *ése no pega ni un sello roto*; (7) **no pegar ni ~s¹** (Kub): o boxerovi: nebýt schopen silně udeřit; př.: *ese boxeador no pegó ni los sellos*; (8) **no pegar ni ~s²** (Kub):

flákat se; ► „pegar“ zde znamená „trabajar“, tedy pracovat; př.: *Genaro no pega ni los sellos*; (9) **ser algo o alguien como el Sello Lazo** (Kub): být rychlý; př.: *es como el Sello Lazo*; *la vio y se declaró*; (10) **ser alguien un ~ sin goma** (Kub): být lhostejný; př.: *mi marido es un sello sin goma*; viz též: *no*; *pegar*; (DMC). • (11) poštovní známka, viz: *estampilla*; (12) **cojín de ~s** (Mex): poduška na namáčení známek; viz též: *almohadilla*; (13) **echar al cara y ~** [Š: *echar algo a suertes*] (Chil): ponechat něco náhodě; hodit si korunu; ■ Syn.: *echar una moneda* (Arg), *echar un volado* (Mex), *echar a suerte* (Urug), *echar a la suerte* (Ven); (EEA). • (14) (Hond): řít, zadek; viz též: *cagón*; (15) **a cualquiera le cae el ~** (Portor): i mistr tesař se utne; (16) **poner el ~** (Portor, Urug): ujišťovat o něčem; (17) **ponerle ~** (Nik, Urug): ujišťovat o správnosti; (18) **romper el ~** (Pan): připravit o panenství; (19) **tener el ~** (Portor): být považovaný za homosexuála; (DA).

Seltzer, m. (1) **Bromo ~** (Kub): přezdívka, která připadne člověku, který je z jakéhokoli důvodu vztekly; viz též: *alka*; (DMC).

selva, f. (1) lid. (Kub): pivo značky „Polar“; ► pivo značky „Polar“ mělo na své etiketě medvěda; chucheros si mysleli, že medvěd pochází z džungle, šp. *selva*; viz též: *chuchero*; př.: *dame una selva*; ■ Syn.: *dame un oso bien frío*; (DMC).

sema, f. (1) (Chil): škvarkový chleba; (MM).

semáforo, m. (1) **colócate de ~** (Kub): říká se člověku, který se chlubí, že mu stojí penis; př.: *Juan, cállate. Colócate de semáforo*; (2) **ponerse alguien como un ~** (Kub): o člověku: rozzářit se; př.: *en cuanto ve dinero se pone que parece un semáforo*; (3) **ser un ~** (Kub): vypadat jako semafor; ► o člověku, který má v jednu chvíli na sobě oblečení různých barev; př.: *chico, con esa ropa eres un semáforo*; (4) **tener alguien siempre puesta la luz roja en el ~** (Kub): pustit si pusu na špacír; př.: *Juan siempre tiene puesta la luz roja en el semáforo; él lo dice todo*; (5) **tener cronometrado el ~** (Kub): dělat vše precizně; př.: *déjalo que trabaje el cuadro; él tiene cronometrado el semáforo*; (6) **tener la luz roja en el ~ una mujer** (Kub): o ženě: mít menstruaci; př.: *sé, por su mal humor, que tiene la luz roja en el semáforo*; viz též: *guagüero*; (DMC). • (7) **dejar como ~** (Nik): nepřijít na schůzku; (DA).

semai, m. (← angl. *semi trailer*) [Š: *camión de transporte con remolque*] (1) (US): dodávka s přívěsem, vlečný vůz; ► slang; (RF).

semana, f. (1) ~ **corrida** (Bol, Chil): týdenní mzda; (RAE). • (2) **dar la ~ por el sábado** (Kol): bez menšího úsilí dosáhnout něčeho, co jiným dělá potíže; (AM). • (3) **la ~ del lunes** (Ekv): některý den po neděli; (JD). • (4) **ser alguien el especial de la ~** (Kub): viz: *especial*; *guineo*; (DMC).

Semana, f. (1) **estar siempre de ~ Santa** (Kub): říká se o člověku, který se stále za něco nebo z něčeho omlouvá; ► takový člověk se kaje a projevuje lítost, jako se to dělá během šp. Svátého Týdne, svátku *Semana Santa*; př.: *chico, esta vez no te dejes salir; no estés más de Semana Santa*; (2) **ser una ~ Santa** (Kub): stále na něco trpět; př.: *ese muchacho tuyo es una Semana Santa*; ■ Syn.: *ser el niño de los dolores*; ► vliv andalusského dialektu; (DMC).

semanalidad, f. (1) kapesné, viz: *mensualidad*; (EEA).

semanario, m. (1) (Nik): týdenní kapesné pro děti; (RAE).

semanero, -ra, m/f. (1) (Am): zaměstnanec placený týdně; (2) (Am): voják, zaměstnanec najatý po dobu jednoho týdne; (MM).

semblantear, tr. (1) tr/intr. (StřAm, Arg, Chil, Mex, Par, Urug): odhadnout úmysly pohledem z očí do očí; (2) (Kost): odhadnout náladu, povahu; (RAE). • (3) (Mex): zkoumat; př.: *semblantear una piedra para ver si tiene plata*; (4) (Arg): odhadnout záměr spoluhráče; (AM). • (5) (Arg): v karetní hře: podle výrazu tváře odhadnout protihráčovy karty; (MM). • (6) (Mex): prohlížet; př.: *semblantear al tiempo a ver si llueve*; (JD). • (7) (Bol): poznat; ► bol. argot *coba*; (HB). • (8) (LaPla): zírat, vejrat, čumět; viz též: *calar*, *filar*; ► slang *lunfardo*; (9) civět, viz též: *calar*; (NET).

semblanteo, m. (1) (Mex): prohlížení, dívání se; (JD).

sembradero, m. (1) (Kol): část orné půdy nebo výsetby; (AM).

sembrado, adj/subst. (1) (Guat): nehybný, pevný, stálý, na místě; př.: *Yo disparé al aire, y el animal se quedó como sembrado*; (RR). • (2) **dejar** ~¹, adj. (Guat): nechat někoho v dluzích, ve svízelné situaci; (3) **dejar** ~² (Nik): přesvědčivě někoho porazit; (4) **tener** ~, m. (Kub): mít návštěvu; (DA).

sembrador, m. (1) (Kost): nádoba na setbu; ► nádoba na semínka, nejčastěji z dýně či skořápky kokosu přivazovaná k pasu; (RAE).

sembrar, tr/zvrat., lid. (1) tr. [Š: *plantar*] (Ven): zasadit (rostlinu); (2) (Ven): ukrýt, nastražit kompromitující předmět; (RAE). • (3) tr. (Per): očarovat, začarovat; ► nejčastěji pomoci rostlin; (4) ~se, zvrat., (Portor): posadit se, sednout si; př.: *Me sembré frente al vídeo a chequear <ver> películas de Brian de Palma para no pecar con el pensamiento*; (RR). • (5) [Š: *derribar*] (Mex): shodit; př.: *la yegua lo sembró*; (AM). • (6) ~ **en tepetate** (Mex): mluvit do větru; (7) ~se (Kub): zapustit kořeny; ► zůstat někde dlouho; (JD). • (8) **podérsele** ~ **a alguien boniatos en las orejas**, tr. (Kub): mít špinavé uši; př.: *báñate, pues se te pueden sembrar boniatos en las orejas*; (DMC). • (9) ~**selo de un solo vergazo** (~**selo de un solo pijazo**), tr. (Nik): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (10) ~ **el nebo**, intr. (Guat): souložit; viz též: *jinetear*; (DA).

sembrársela, zvrat., lid. (1) (Hond): opít (se), ožrat (se); viz též: *enchivar(se)*; (DA).

sembrío, m. [Š: *sembrado*] (1) (Ekv, Guat, Hond, Chil, Per): oseté pole; př.: *Corre, atraviesa una chacra pisoteando los sembríos. Sus pies se hunden en una tierra muelle; siente en los tobillos las punzadas de las hierbas*; (RAE, RR, AM).

semejante, adj., venkov. (1) (Arg, Mex): abnormální, obrovský; př.: *me picó un semejante mosquito*; (MM). • (2) hovor. (Mex): veliký, objemný, rozměrný; př.: *quería que cargara semejante cantidad de maíz*; (3) hovor. (Mex): to, co se považuje za špatné, nedostačující, zavrženíhodné; př.: *no hablaba con tipos semejantes; no se puede trabajar con semejante herramienta*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM).

semejas, f., pl., venkov. [Š: *semejanzas*] (1) (Arg): podobnosti; př.: *por las semejas parecen hermanos*; (MM).

semejós, m., pl. [Š: *parecerse*] (1) **darse** ~ (Kol): podobat se; (AM).

semental, m., lid. (1) (Kub): muž, který má hodně dětí; př.: *ese hombre es un semental*; ■ Syn.: *ser el dique*; viz též: *dique*; (DMC).

semicri, m. (1) (Kub): míšenec, mulat; (JD).

semicupio, m. (1) (Guat, Kub): sedací vana; (AM).

semifuso, -sa, adj. [Š: *patidifuso*] (1) (Portor): zkoprnlý úžasem; (AM).

semigae, ind. jazyk a kmen, viz: *andoa*; (S01).

semilla, f. (1) (Arg, Par): ševcovský hřebíček (k připevnění podrážky na obuv); (2) (Mex): samička nopálovce karminového; (3) ~s **brincadoras** (Mex): semínka pryšcovité rostliny, které se pohybují, mají-li uvnitř larvu parazita; (4) **quedar para** ~ (Am): starý člověk těšící se dobrému zdraví; (MM). • (5) (Arg): flok; (6) (Kub): odnož; (7) **quedarse para** ~ (Am): zůstat na ocet; (JD). • (8) lid. (Kub): viz: *chiquito*; *papaya*; *río*; (DMC). • (9) pecka, viz: *carozo*; (EEA). • (10) (Salv): hlava, palice, kebulé; viz též: *pensadera*; (11) lid. (Hond): ženské přirození; viz též: *palomita*; (12) **nacer para** ~ (Dom): být nesmrtelný; (DA).

semillada, f. (1) (Ekv): semena; (2) setí, rozsévání; (JD).

semillar, intr., venk. [Š: *sembrar*] (1) (Hond): rozsévat, sít; (RAE).

semillazo, m. (1) (Kost): rána, úder; (RAE).

semillón, m. (1) (Arg): druh nasládlého bílého vína; př.: *Jueves 27, Santa Ida y Zita. Falté cita viuda, culpa semillón La Criolla*; (RR). • (2) lid. (Nik): varle, koule; viz též: *kiwi(s)*; (3) lid. (Salv): ženské přirození; viz též: *palomita*; (4) adj/subst., lid. (Mex): zbabělý; viz též: *culicagado*; (DA).

semimanufactura, f. (1) (Am): polotovar; (JD).

semino, adj/subst., lid. (1) (Dom): nešikovný, těžkopádný, nemotorný, tupý; viz též: *ignoratón*; (DA).

sémino, m. (1) (Dom): mezek; (AM).

semiñoca, adj/subst. **(1)** (Kub): blbec, hlupák; př.: *es la tercera vez que lo explico la fórmula y el semiñoca de Alvaro no acaba de aprender*; ► slang; (RF).

semiñocos, m., pl., **lid.** **(1)** (Kub): hrubé boty; př.: *mira los semiñocos que usa ése*; (DMC).

seminol, m. **(1)** (Mex): jediný kreolský jazyk na území Mexika; ► mluví jím ve státě Coahuila potomci Moskogů (*moscogos*), kteří v době otroctví uprchli z USA; (EA).

semipiso, m. **(1)** (Arg): byt; ► společně s vedlejším zaujímající celé poschodí; (RAE).

semipro, m/f., **lid.** **(1)** (Kub): nepřiliš talentovaný člověk; ► slangový výraz při míčových hrách pro toho, který nehraje v nejlepším týmu, ale v tom horším, zkratka od *semiprofesional*; př.: *ella puede pintar muy bien, es una semipro*; (DMC).

semita, f. **(1)** (szArg, Bol, Ekv, Guat, Hond, Kub, Mex): houska z tmavé mouky; ► viz: *cemita*; (RAE, AM). • **(2)** **lid.** (Hond): ženské přirození; viz též: *palomita*; (DA).

semitiñí, m. **(1)** (Kub): míšenec, mulat; (JD).

semivirringo, adj. **(1)** (Kol): polonahý; (JD).

sémola, f., krupice, viz: *semolín*; (EEA).

semolín, m. **(1)** [Š: *sémola*] (Arg, Urug): krupice; ■ Syn.: *sémola* (Chil, Mex, Ven); (EEA).

sempasúchil, m. **(1)** (Mex): bylina; ► viz: *cempasúchil*; (RAE).

sen, **lid.** **(1)** (Kub): viz: *ten*; (DMC).

seña, f. **(1)** (Arg, Urug): záloha; (RAE). • **(2)** (Per; Ven): měděná mince z XIX. století; př.: *Y sus manos se hundían también, cuando lo creía necesario, en el cajón de la venta, del que extraía los billetes y las señas a puñados*; (RR). • **(3)** (Chil): trojí vyzvánění, které svolává ke mši; (AM). • **(4)** **dejar sus ~as a una persona** (Mex): dát komu co proto; (JD). • **(5)** **coger la ~¹** (Kub): rozumět; ► slang z míčové hry; př.: *él cogió la seña y vota por nosotros*; viz též: *tin*; (DMC). • **(6)** **coger la ~²** (Kub): rychle pochopit co někdo naznačuje; **(7)** **dejar de ~** (Arg): nepřijít na schůzku; přijít moc pozdě; (DA).

senador, m., **lid.** **(1)** (Kub): viz: *ceniza*; (DMC).

señal, f. **(1)** (Arg, Chil, Par, Urug): vypálená značka dobytka (v uších); (MM, JD).

señala, f. **(1)** (Chil): značka dobytka (v uších); (AM). • **(2)** (Am): značkování dobytka; (JD)

señalaco, m. **(1)** (Per: Puno): **třídění** a označování dobytka chovaného na vlnu podle pohlaví; ► v peruánské oblasti Tambillo je této aktivitě věnovaná slavnost stejného jména; (AM).

señalada, f. **(1)** (Arg, Urug): oslava, slavnost vztahující se ke značkování dobytka; (RAE). • **(2)** (Arg): značení telete říznutím do ucha; ► předchází značce vypalované; (AM).

señalador, m. **(1)** (Arg): děrovací kleště; ► na značení dobytka; (MM).

señalar, tr. **(1)** (Arg, Chil, Par, Urug): značkovat uši dobytka; (MM). • **(2)** (Arg): zaznamenat; př.: *señalar un gol*; **(3)** ~ **los dientes** (Chil, Per): příjemně se tvářit; (JD).

señalero, m. **(1)** (Arg): signalista; ► technik zodpovědný za vlakovou signalizaci; (RAE). • **(2)** (Urug): blinkr, směrovka; (BDE). • **(3)** blinkr, viz: *luz de giro*; (EEA).

señar, tr., **lid.** **(1)** (Arg, Par, Urug): platit; viz též: *pesetear*; (DA).

senaturía, f. [Š: *senaduría*] **(1)** (Arg): hodnost senátora; (MM).

senca, m/f., **lid.** **(1)** f. (← keč. *sinqa*, „začátek opilosti“) (Bol: alt/vall): nos; ■ Syn.: *naso*; **(2)** (Bol: Cbb/Tj): člověk s rozseknutým nosem; **(3)** **chejta ~**, **hanl.** (← keč. *ch'iqta*, „trhlina“) (Bol: alt/vall): člověk s vertikálně rozseknutým nosem; **(4)** **cuchi ~**, **hum.** (← keč. *khuchi*, „prase“) (Bol: LP): krajan; ► z kantonu Aucapata, provincie Muñecas a okresu La Paz; **(5)** **puca ~** (← keč. *puka*, „červený“) (Bol: Cbb): člověk s načervenalým nosem; **(6)** **taba ~**, **hanl.** (Bol: Cbb): člověk se **zploštělým** nosem; (LM).

sencapa, f. (← keč.) [Š: *jáquima*] **(1)** (Per): koňská ohlávka; (MM, EA).

sencilero, m. **(1)** (Ekv; Per): obchodník (kramář) prodávající na splátky (po částech) své zboží; př.: *Muerte del padre, venta de la covacha, cinco partos de los que sobrevivieron dos niños, huelgas, cesantías, venta de radio y los muebles de sala, enfermedades, casas de empeño, créditos con el sencillero, onomásticos sin música, navidades sombrías*; (RR). • **(2)** (Ekv): podomní obchodník; (JD).

sencillez, f. **(1)** (Dom): hloupost, pitomost; (AM).

sencillo, m., adj. **(1)** (Am): drobné peníze; př.: ... *y uno compra*. –«¿lleva sencillo?» –*preguntan, y cuando dan el vuelto, a veces el tren ya va caminando*; (RAE, BDE). • **(2)** **al ~ lo ensillan** (Dom, Per): naivního člověka je jednoduché podvést; (AM). • **(3)** (Am): drobný; **(4)** **lo dijo** ~ (Am): řekl to jednoduše/prostě; (JD). • **(5)** [Š: *calderilla* (hovor.)] (Chil, Ven): drobné (peníze, mince); ■ Syn.: *más chico, suelto, moneditas* (Arg), *morralla* (Mex, hovor.), *chirolas* (hovor.), *monedas* (Urug); **(6)** **tener** ~ [Š: *tener suelto*] (Chil, Ven): mít drobné; ■ Syn.: *tener cambio* (Ven: hovor., Arg, Chil, Mex, Urug), *tener molido* (Chil, hovor.), *tener morralla* (Mex, hovor.), *tener cambio chico* (Urug); (EEA). • **(7)** lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Pan, Kol, Ven, Per, Bol, Chil, Par, Arag, Urug, zEkv): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

senda, f. [Š: *carril*] **(1)** (Kub, Urug): silniční pás, pruh; (RAE). • **(2)** **por la ~ va el camino**¹ (Arg): není třeba si dělat starosti; (AM). • **(3)** **por la ~ va el camino**² (Arg): je to prašť jako uhoď; (JD). • **(4)** jízdní pruh, viz: *vía*; **(5)** ~ **peatonal**, zebra pruhy, přechod pro chodce, viz: *rayado*; (EEA).

sendecho, m. **(1)** (Mex): nápoj z vařené a scezené kukuřice a třtinového cukru; (AM).

senderista, adj/subst. **(1)** (Per): člen skupiny Světla stezka (*Sendero Luminoso*); př.: *el comandante ... ha sido objeto de un atentado senderista ...*; (RAE, BDE).

sendero luminoso, m. **(1)** (Per): maoistické partyzánské hnutí; př.: *y esta situación ... explica ... la aparición del extremismo de Sendero Luminoso*; (BDE).

sendo pana, m., kámoš, viz též: *pana, mano*; (DA).

sendos, adj., pl. **(1)** (Kol): oba, oba dva; (JD). • **(2)** lid. (Mex): veliký, mimořádný; př.: *se sirvieron sendos platazos de pozole*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM).

senegalés, m. **(1)** lid. (Kub): barevný muž s velkým penisem; ► označuje homosexuála, který preferuje velký penis; př.: *a ése lo que le gusta es un senegalés*; **(2)** **amigo Senegalés** (Kub): buzerantský; př.: *ése tiene un amigo Senegalés*; **(3)** **gustarle a alguien un ~** (Kub): být homosexuál; př.: *a Oscar le gusta un senegalés*; (DMC).

senembucos, m., pl., lid. **(1)** (Kub): boty; ► výraz, který používají chucheros; viz též: *chuchero*; př.: *los senembucos están rotos*; ■ Syn.: *tacos*; (DMC).

senior, m. (← angl.) **(1)** (Am): titul, který udělují některé vzdělávací ústavy anglického jazyka; **(2)** (Chil): veslař, který vyhrál šest nebo více veslařských závodů juniorů; (MS).

sénior, m., lid. **(1)** (Hond): student, študák; ► student nejvyššího ročníku střední školy; viz též: *comelibros*; (DA).

señito, f. **(1)** (Mex): slečna; ► oslovení; ► mex. argot *caliche*; (DBM).

seño, f. **(1)** (Am): sleči (slečna); **(2)** úča, pančitelka (paní učitelka); **(3)** sestři (sestra v nemocnici); **(4)** m. (Am): pančitel (pan učitel); (JD). • **(5)** (Mex): slečna nebo paní; ► oslovení; ► mex. argot *caliche*; (DBM).

señó, m. **(1)** (Am): pan; (JD).

señor, -ra, adj/sust. **(1)** f. (Ekv): paní; ► oslovení; v případě, kdy jedná sluha s paní domu, může vyjadřovat nedostatek respektu k osobě výše postavené ve společnosti; př.: –*Oiga, señora Sofía*. / –*Señora se dice a las cocineras, burra. Ya te he dicho mil veces que me debes decir señorita**; (RR). • **(2)** (Am): obrovský, ohromný; př.: *le dio una señora bofetada*; (MM). • **(3)** ~ **de servicio**¹, f. (Ven): pomocnice v domácnosti, služka, viz: *muchacha*; **(4)** ~ **de servicio**² (Ven): služebná, služka, pomocnice v domácnosti; viz též: *empleada*; (EEA). • **(5)** ¡señor!, citosl., lid., ty bláho!; to je co říct!, viz: *¡miércoles(s)!*; (DA).

Señora, f. **(1)** **estar alguien como la ~ Santana**, f. (Kub): chtít někdo něco, co už nemá; ► podle dětské písničky; př.: *no llores más, lo pasado, pasado; estás como la Señora Santana*; (DMC).

señorita, f. **(1)** ~ **quedada**, viz: *quedada*; (DBM). • **(2)** lid. (Kub): učitelka; př.: *mi señorita es muy inteligente*; **(3)** (Kub): sladkost; piškotový řez; př.: *¡qué rica está esta señorita!*; **(4)** **ser fiel como una ~ antigua** (Kub): být věrný jako pes; nepodvádět; př.: *Le es fiel como una señorita antigua*; **(5)** **una ~ matizada** (Kub): žena s velmi světlou pletí a černými

- bradavkami; př.: *esa prostituta es una señorita matizada*; viz též: *chorizo* (DMC). • (6) tyčinka (pečivo), viz: *pan, palito de pan*; (EEA).
- Señorita**, f. (1) *la ~ del Pomporé*¹ (Kub): druh milého pozdravu pro děvče; ► z jedné španělské písně, která byla slavná na Kubě; př.: *¿cómo está la Señorita Pomporé?*; (2) *ser la ~ del Pomporé*² (Kub): o ženě: pyšně se nosit; př.: *por ahí viene Antonia; es la Señorita Pomporé*; ■ Syn.: *darse patadas; darse patadas en el estómago; aires en el ombligo; darse lija; metérsela con vaselina*; (DMC).
- sensación**, f. (1) (Am): překvapení, úžas, údiv; (MM).
- senserénico**, m. (1) (Kub): ťulpas; (JD).
- Senseribó**, m. (1) lid. (Kub): kamarád; př.: *¿cómo estás Senseribó?*; ► reakce na tuto otázku je vždy v africkém jazyce; (2) (Kub): chaos; př.: *en mi casa por causa de mi hijo se formó un Senseribó*; (3) *en tiempos de ~* (Kub): před mnoha lety; př.: *en tiempos de Senseribó pasó eso*; ■ Syn.: *en tiempos de Ñañá Seré*; (4) *ser algo de ~* (Kub): být starý; ■ Syn.: *del tiempo de Senseribó*; viz též: *tiempo*; (DMC).
- sensi**, adj/subst. (1) (Per): příslušník ind. kmene Sensi; (2) příslušné adjektivum (sensiský); (3) jazyk kmene Sensi; ► kmen žije v per. deštném pralese na pravém břehu řeky Ucayali; jazyk se dále může nazývat *manahua, tenti*, náleží do panosko-tacanaské jazykové rodiny a již vyhynul; (S01).
- sensontle**, m. (1) (Mex): pták; viz: *cenxontle*; (RAE).
- sentada**, f. (1) (Arg; Urug): taneční figura tanga; ► při které si žena sedne na stehno svého tanečníka a ten ji plácne přes pozadí; př.: *Cuando te quiebras en una sentada / juntando tu carita con la mía, / yo siento que en la hoguera de algún tango / se va a quemar mi sangre el mejor día*; (RR). • (2) (Kol): prudké zastavení koně; (AM).
- sentadera(s)**, f. [Š: *nalgas*] (1) pl. (Mex, Urug): hýždě; (RAE). • (2) (Am): sedací prostor nábytku; (MM). • (3) lid. (Hond, Nik, Salv): zadek, zadnice; ■ Var.: *sentadero*; viz též: *fundamento*; (DA).
- sentadero**, m., lid. (1) (Kol): zadek, zadnice; viz též: *fundamento*; (DA).
- sentadilla**, f. (1) (Hond): dřepy (jako vojenský fyzický trest); viz též: *culuca*; (RAE).
- sentado**, adj. (1) *de ~* (Am): vsedě; (JD). • (2) *tener ~ en el baúl* (Portor): mít manžela pod pantoflem; (DA).
- sentador, -ra**, adj. (1) (Chil): o oblečení: dobře sedící, padnoucí; (AM).
- sentar(se)**, tr/zvrat. (1) tr. (Arg, Ekv, Chil, Per, Urug): prudce zastavit koně (postaví se na zadní); (RAE). • (2) *~sele a alguien* (Arg): nechat někoho pocítit vlastní autoritu; ukázat někomu, kdo je tady pánem; př.: *—No es que me haiga maniao <haya maneado>, Don*, pero tengo miedo qu'el patrón se me siente*; (RR). • (3) (Kol, Portor): zaskočit, rozdrtit; (4) *~se uno en la palabra* (Kol): příliš mluvit a nepustit ke slovu ostatní; (AM). • (5) (Arg, Chil, Par, Urug): slušet (oblečení nebo styl); př.: *a Fulana le sienta el peinado*; (MM). • (6) (Mex): umlčet; (JD). • (7) *~ a*, intr. (Kub): nahradit; přemístit; ► slang z míčové hry; př.: *sentó a Pedro en el trabajo*; (8) *espéralo sentado*, intr. (Kub): to už nikdy nedostaneš; to už se ti nikdy nevrátí; př.: *¿tú crees que me devuelva lo que me debe?*; —*eso espéralo sentado*; (DMC). • (9) lid. (Guat): urazit (se), rozzlobit (se); viz též: *negrear(se)*; (10) lid. (Guat): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (DA).
- sentazón**, f. (1) (Chil): v hornictví: sesutí půdy, propadnutí; (AM). • (2) (Chil): zatopení nerostu v těžebním ložisku; (MM).
- sentenciado**, adj. (1) *tener ~* (Kub): ► upozornit někoho na trest, který bude následovat, pokud nebude své povinnosti plnit tak, jak má; (DA).
- sentenciar**, tr. (1) [Š: *advertir*] (Kost): upozornit; (2) [Š: *amenazar*] (Salv): vyhrožovat; (RAE). • (3) (Am): pohrozit pomstou; (MM). • (4) *se la ~ron* (Mex): přísahali mu pomstu; (JD).
- senteneja**, f. (1) (Portor): kaluž na břehu moře; (AM).
- sentido, -da**, adj/subst. (1) (Guat, Mex): precitlivělý, nedůtklivý; (2) o hliněném či skleněném nástroji: puklý, prasklý; (3) m. (Am): spánek, skráň; (AM). • (4) *estar ~ con una persona* (Mex): zanevřít na koho; (5) *se le va el ~* (Mex): zní mu v uších; (JD). • (6) (Mex): dotčený,

uražený; př.: ... *estaba sentido por no haber sido escogido por su amigo ... como candidato presidencial* ...; (BDE). • **(7) estar ~ con alguien**, adj. (Kub): být dotčený činem někoho jiného; ► tento výraz označil za kubanismus Constantino Suárez, „El Austiriano“, ve svém slovníku *Diccionario de Voces Cubanas a L'Any* ve svém díle *Semántica Hispanoamericana*; př.: *desde ayer, después de saber lo que hizo, estoy sentido con él*; (DMC). • **(8) adj.**, lid. (Mex, Salv, Kub, Portor, Pan): rozzlobený, našťvaný; viz též: *enconjado*; (DA).

sentimentero, -ra, adj. **(1)** (Mex, Portor): přecitlivělý, sentimentální; (AM).

sentimiento, m. **(1) ésa es la parte del ~** (Kub): tady mě to bolí; ► vždy jen jako odpověď; př.: *¿por qué se habrá puesto así cuando le hablé del dinero?*; — *porque ésa es la parte del sentimiento*; viz též: *parte*; (DMC).

sentir(se), tr., zvrat. **(1)** (Kub, Guat, Mex, Per, Portor, Kol): urazit se, dopálit se, našťvat se; př.: *ellos se sintieron conmigo*; (AM, JD). • **(2) ~iendo la novedad** (Kub): přijměte upřímnou soustrast; (JD). • **(3) tr.** [Š: *oír*] (Š < Am) (Per aj.): slyšet; př.: *junto a la entrada, había un hombre ...; al sentirlo, se incorporó*; (BDE). • **(4) tr.**, viz: *cagar, estar como que caga y no lo siente*; (DA).

sentón, m. **(1)** [Š: *culada*] (Mex): pád na zadek; **(2) darse un ~**, hovor. [Š: *fracasar*] (Mex): zkrachovat; (RAE). • **(3) de un ~** (Mex): jedním dechem, jedním hltém, (vypít) na ex; př.: *...como para dejar absolutamente claro que con este juego ya no se puede hacer nada, se bebe de un sentón el tequila que le queda en el vaso...*; (RR). • **(4)** (Ekv, Guat, Salv): přitáhnutí uzdy, zbrždění (koně); (AM). • **(5)** (Am): drcnutí na zadek; **(6) dar un ~ a una persona** (Mex): provést komu pěkný podraz; (JD).

sentonazo, m., lid. **(1)** (Kost): pád, spadnutí; viz též: *derribada*; (DA).

señuelero, m. **(1)** (Arg): mladý býk tvořící část formace vedoucí stádo; (AM).

señuelo, m. **(1)** (Arg, Bol, Par): vůdce stáda; (RAE). • **(2)** (Arg): seskupení krotkých býčků s kravským zvoncek na krku; ► mají za úkol přilákat a vést stádo; (MM).

senzonte, m., viz: *cenizonte*; (RAE).

sepa moya, citosl. **(1)** (Chil): vyj. nezájmu, ignorace; př.: *¿cuándo tienes vacaciones?* — *¡sepa moya!*; ► slang; (RF).

sepa, f. **(1)** (Per: Ayacucho): mladá plebejka; (AM).

separación, f. **(1)** (Kub): rezervování; (JD).

separo, m. **(1)** (Mex): ve vězení: samotka, samovazba; př.: *Horas después <de delatar a sus compañeros>, en los separos, recibió una impotente madrina* de sus compañeros de orgía, que acababan de ser detenidos*; (RAE, RR). • **(2)** (Mex): cela; př.: *a golpes detuvieron a 63 trabajadoras ... y fueron llevadas a los separos para ser puestas a disposición de la Procuraduría de Justicia*; (BDE).

sepe, m. **(1)** (Bol): termit; ► viz též: *comején*; (RAE).

sepetecientos, m., pl. **(1)** (Kub): moc a moc, milión; (JD).

septiembre, m. **(1) ~, mes de las calabazas** (Kub): číslo sedm v dominu; (DMC).

Séptimo, m. **(1) ~ Severo** (Kub): sedmička v dominu; př.: *vaya, para que saques a Séptimo Severo*; (DMC).

sepulcro, m. **(1) no creer ni en la paz de los ~s** (Kub): být bezohledný; (DA).

sepultación, f. **(1)** (Chil): pohřbení, uložení do hrobu; (RAE).

sepulturero, m. **(1)** (Kub): funebrák; (JD).

seque, m., lid. (← keč. *siqi*, „zadek“) **(1)** (Bol: Cbb/Valleg): odpad z nápoje *chicha*; (LM).

sequear, tr. **(1)** (Bol): ukrást šaty, když se suší na slunci; ► bol. argot *coba*; (HB).

sequeira, adj. **(1)** chudý, bez prostředků, švorc; viz též: *fundido*; (NET).

sequero, m. **(1)** (Bol): zloděj šatstva; ► krade vyprané a pověšené ošacení a prádlo a dosušuje ho na jiném příhodném místě; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *secador*; (HB).

sequía, f. **(1)** (Kost): odklon koryta řeky; ► slouží k vylovení garnátů, krevet a ráčků; **(2)** zast. (Kol): sucho v puse; (RAE). • **(3)** (Kol): žízeň; (MM). • **(4) chudoba**, viz též: *fulería*; (NET).

sequiar, intr. **(1)** (Arg): šlukovat; (AM).

sequidilla, f., lid. **(1)** průjem, běhavka; viz též: *cagazón*; (DA).

sequío, m., vulg. (1) (Mex): žízeň; (AM). • (2) (Mex): vyprahlost v ústech; (JD).

ser, intr. (1) ~ **la india**, viz: *india*; (2) ~ **muy de él, ella** (Guat): být osobnost, mít osobitost; př.: *el señor Presidente no le da nada desde que casó con ésta. / –Pero Cara de Ángel es muy de él.*; (RR). • (3) **lo que soy yo** (StřAm, Kol, Portor): co se mě týče; (AM). • (4) (Am): muset; př.: *es deirme* (musím jít); *era de pedirlo* (měl sis o to říct); (5) **es que se vaya** (Ekv): už musí jít; (6) **no seas** (Am): jen se nedělej!; (7) **ya es de que** (Am): už je na čase, aby; (JD). • (8) ~ **alguien cagado** (Kub): být stejný; př.: *¡muchacho! eres tu tía cagada*; (9) **lo que sea que sea pronto** (Kub): ať už to přestane; př.: *dicen que tal vez se dé la medida*; —*lo que sea pero que sea pronto*; (DMC). • (10) pom. sloveso (Per): jeho vynechávání; př.: *Carnaval bien alegre*; ► vliv jaz. kečua; (EA). • (11) ~ **de la banda de allá**, f., lid. (Portor): lesba; ► být lesbička, být čtyřprocentní; viz též: *macha*; (12) ~ **de la izquierda**, f., lid. (Hond, Salv, Nik,): lesba; ► být lesbička, být čtyřprocentní; viz též: *macha*; (13) ~ **pitcher y catcher**, lid. (Mex, Nik, Dom, Portor): být homosexuál; viz též: *culero*; (14) **¿cómo es?**, lid. (Bol): jak to jde?; (15) **como** ~, lid. (Bol, Chil, Urug): totiž, tedy; (16) **¿cómo va a ~!** (Dom, Kol, Kost, Portor, Urug, Salv): no teda!; to je co!; (17) **¿cuál es el traqueteo?** (Portor): jaký je problém?; o co jde?; (18) **es de ahí**, lid. (Portor): jasně, určitě; (19) **¡es que le cuá!** (Dom, Portor): to je ale podoba!; to je dokonalost sama!; (20) **lo que sea de cada quién**, lid. (Mex): to se neboj; je to jasná věc; (21) **¡pa qué fue aquello!** (Portor): proč ten povyk!; (22) **¡pa qué fue eso!** (Portor): proč ten povyk!; (23) **por** ~ (Chil): tedy, totiž; (24) **¿qué es lo tuyo?** (Pan): jak to jde?; jak se vede?; (25) **¿qué es lo que es?** (Pan): jak to jde?; jak se vede?; (26) **¿qué fue?**, lid. (Chil, Kol): cože?; to jako vážně?; (27) **¡sería injusticia!** (Ven): no konečně!; (DA).

serafín, m. (1) (Hond): mravenečník dvoupřstý (*Cyclopes didactylus*); ► savec z čeledi mravenečnickovitých (*Myrmecophagidae*) s malou, kuželovitou hlavou, zašpičatělou na čenichu, krátkýma ušima ukrytýma v srsti, malýma očima, s bezzubými ústy a hrubým, dlouhým, lepkavým jazykem; ■ Syn.: *oso melero* (Hond); (RAE). • (2) (Ven): sponka, svorka; (AM). • (3) ~ **del platanar**: mravenečník dvoupřstý, viz též: *oso hormiguero sedoso*; (DA).

serapio, lid. (1) (Kub): ne; př.: *¿me das cinco dólares?*; —*serapio*; (DMC).

sereguete, m. (1) (Salv): zapadákov; (2) hovor. [Š: *ano*] (Salv): řiť; (RAE). • (3) (Hond, Nik, Salv): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (4) lid. (Guat, Hond): zadek, zadnice; viz též: *fundamento*; (DA).

seremi, m/f. (1) (Chil): náměstek ministra; př.: *enviamos una comunicación a los seremis y jefes provinciales ...; ... fue corroborada por la seremi de Justicia, Esmirna V ...*; (BDE).

serenar(se), intr/zvrat. (1) intr., neosob. [Š: *lloviznar*] (Kol): mrholit, poprechávat; (2) zvrat. (Hond, Kol, Kub, Ven): utišit se, zklidnit se; (RAE). • (3) tr/zvrat., lid. (Salv): krást, okrást; viz též: *ladronear*; (4) tr., lid. (Salv): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (DA).

serenata, f. (← it.) (1) (Portor): studený pokrm; ► z vařeného masa, tresky, vařených vajec, cibule, papriky, dochucený olejem a octem; (RAE). • (2) (Portor): typické jídlo připravené z banánů, tresky či pečeně s olivovým olejem; př.: *La serenata estuvo regular, le faltaba un poco más de aceite (...), y las panas* estaban maduras*; (RR).

serenatear, tr. (1) (Mex, Salv): zahrát serenádu; (RAE).

serenazgo, m. (1) (Per): městská bezpečnostní hlídka; př.: *un delincuente fue muerto a tiros por miembros del Serenazgo de Magdalena ...*; (RAE, BDE).

serendengue, m. (1) (Ven): taneční lidová melodie; (AM).

serenera, f. (1) (StřAm, Kol, Ven): kabát do vlhkého prostředí; (AM).

serenero, m. (1) (Arg): šátek; ► nošený pod kloboukem, obvykle vázaný pod bradou a používaný gauči k zakrytí zátylku a části obličeje; (RAE).

sereno, m. (1) (Ekv): serenáda; ► milostná píseň; (2) (Per): strážník; ► viz: *serenazgo*; (RAE). • (3) [Š: *vigilante nocturno*] (Š < Am) (Arg, Par, Per, Urug): noční hlídač, ponocný; př.: *en los vehículos del serenazgo va siempre un policía y cuando se produce un incidente delictivo o policial, el efectivo interviene y no el sereno, quien cumple un rol eminentemente social*;

(BDE). • (4) hlídač, viz: *guardia*; (EEA). • (5) lid. (sevKol, Portor): déšť, liják; ► drobný deštík; viz též: *llovida*; (DA).

serensé, m. (← afr.) (1) (Kub): druh kaše z kukuřičné mouky; (MS).

seres, m., pl. (1) **hay ~ que atrasan** (Kub): existují lidé, kteří nosí smůlu; ► původ ve spiritismu; př.: *hay, como él, seres que atrasan; por eso lo esquivo*; viz též: *tiempo*; (DMC).

seresere, m. (1) [Š: *llovizna*] (Ven): mrhnutí, poprchávání; (2) (Ven): drobnost; (3) (Ven): drobné, drobný peníz; (RAE). • (4) lid. (Ven): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

sereta, f. (1) (Portor): dlouhé a zcuchané vlasy; př.: *Boté al zafacón <cubo de la basura> peinillas y cepillos para no caer en la tentación de desmontar la sereta grasienta y enredada que tenía por pelo*; (RR). • (2) (Portor): kruh s jádrem z látky či propletené agáve, který se připevní ke stropu třemi provázky; ► sýr, ovoce a další potraviny se na něm mají udržet déle čerstvé; (3) nádoba ze stébel se škvírami; ► má potraviny ochránit před hlodavci; (4) (Portor): kuchyňský závěsný košík (na potraviny); síto; viz též: *balay*; (5) **volverse ~** (Ven): rozbít se; (AM).

Sergio, m., lid. (1) (Kub): viz: *nalgas*; (DMC).

serie, f. (1) **ser algo de ~** (Kub): být úžasný; př.: *ése chiste es de serie*; (DMC).

seringa, f. (← port.) [Š: *caucho*] (1) (Am): kaučuk; (2) (Bol, Per, JižAm): kaučukovník brazilský (*Hevea Brasiliensis*); (3) (Hond): opilství; ■ Var.: *siringa, siringo*; (RAE, MS).

serio, adj. (1) **más ~ que una tusa** (Kub): vážný jako želva/jako čáp; (JD). • (2) (Kol): spolehlivý v obchodních záležitostech, důvěryhodný; ► kol. argot *parlache*; (M01).

sermoneada, f. (1) (Ekv): vyhubování, kázání; (JD).

sermonero, -ra, adj. [Š: *regañón*] (1) (Mex): bručoun, mrzout; (RAE).

sernambí, m. (1) (Bol, Ven): nekvalitní kaučuk; (AM). • (2) (Bol, Kol, Ven): kaučukovník; (MM).

serón, m. (1) (Kol): náklad uhlí nebo dřeva; ► pro odtažení koněm; (MM). • (2) (Kub): nůše; náklad koně; fůra; hromada; př.: *un serón de cuentos*; (JD). • (3) adv., lid. (Kub): hodně; př.: *yo creo que mi abuelito tiene un serón de años*; (DMC).

seronero, adj. (1) (Kub): jízdni; (2) **camino ~** (Kub): cesta pro koně; (JD).

serox, m. (1) **ser algo el ~ perfecto** (Kub): o věci: být perfektní; př.: *esa novela tuya sobre Cuba es el serox perfecto*; (DMC).

serpentina, f. (1) **recoger la ~ que se acabó el carnaval** (Kub): konec všeho dobrého; př.: *Pedro, recoge la serpentina que se acabó el carnaval*; ■ Syn.: *se acabó lo que se daba*; (2) **tener preparada la ~** (Kub): mít odhodlání, odvahu; př.: *yo siempre tengo preparada la serpentina*; viz též: *carnaval; pistolas*; (DMC). • (3) **tirar una ~**, pomoci, viz též: *tirar un cable*; (NET). • (4) lid. (Guat, Hond, Salv): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

serpentinero, m., lid. (1) (Kub): házející; ► v míčových hrách; př.: *hoy yo soy el serpentinero en ese juego*; (DMC).

serpiente equis, viz: *equis*.

serpiente, f., lid. (1) (Hond): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

serrano, m. (1) (Ekv), viz: *longo*; (2) adj/subst., lid. (Urug): obyvatel depart. Lavalleja; (DA).

serrasuelo, m. (1) (Portor): myrtovitý strom (*Thouinia portoricensis*); ► menší myrtovitý strom s popraskanou kůrou a kulovitými plody; (RAE).

serrote, m. (1) (Mex): ocaska, ruční pila; (MM).

serrucha, f., slang. [Š: *ganzúa*] (1) (Hond): šperhák, paklíč; (RAE).

serruchar, tr/intr. (1) (Ekv, Hond, Pan, Per, Portor, Salv, Urug): tajně podřývat něčí autoritu; dělat podrazy; (RAE). • (2) (Arg; Urug): souložit, smilnit; př.: *...retozá nomás*, Ñatita*; serruchála y ganá plata ...*; (RR). • (3) (Am): mezi překupníky: rozdělit si výtěžek/kořist; (AM). • (4) (Am): uříznout, řezat pilou; (MM). • (5) intr., lid. (Kub): smilnit; ■ Syn.: *dar barilla; dar hierro*; (DMC). • (6) tr. (Bol): přebírat partnery druhým; ► slang; (RF).

serrucho, m. (1) (Kub): makrela španělská (*Scomberomorus maculatus*); ► jedlá ryba s podlouhlým tělem z čeledi *Scombridae*; (2) hovor. (Pan, Per, Portor): peněžní sbírka; př.:

hacer un serrucho; (RAE). • (3) **hanl.** (Per): horal; př.: *¿Qué hacía en medio de la puna, entre serruchos hoscós y desconfiados que se mataban por la política y, para colmo, desaparecían?*; (RR). • (4) **vulg.** (Kub): kurva, šlapka; (5) **al** ~ (Kol, Kub): napůl, napolovic; (6) **hacer un** ~ (Kol, Portor, Dom): rozdělit si platbu (účet v restauraci apod.); (AM). • (7) (Kub): mnohopilák (ryba); dorota; (8) ~ **de palo** (Mex): tvrdošíjné naléhání; (JD). • (9) (Kol): úplatek; (BDE). • (10) **dar** ~ (Kub): smilnit; ■ Syn.: *barra; dar barra*; (11) **ir al** ~ (Kub): jít napůl; př.: *en ese negocio vamos al seruucho*; (DMC). • (12) (Bol): cirhóza; ► bol. argot *coba*; (HB). • (13) [Š: *colecta, cooperación*] (Dom, Portor): sbírka; př.: *hay que hacer un serrucho para comprar el regalo de bodas para Matilde*; (14) **adj/subst.** (Bol): člověk, který přebírá partnery ostatním; př.: *ese chango es un serrucho; ya le quitó la chica a Freddy y ahora va en busca de la de Rolando*; ► slang; (RF).

sersia, f., lid. (1) (Hond): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

serva, f. (← it.) (1) **hanl.** (Arg): služka, posluhovačka; př.: *Ayudado por mi pinta de galaico* almacenero / trabajándose a la serva de una familia de bien, / (...) / me he fritado muchos vivos como ranas al <a la> sartén*; (RR). • (2) (LaPla): služebná; (MS).

servantina, f., lid. (1) (Hond): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

servatina, f., lid. (1) (Hond): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

serventía, f. (1) (Kub): cesta vedoucí soukromým pozemkem; ► využívaná ke spojení s veřejnými komunikacemi; (RAE).

service, m. (← angl.) (1) (Am): služba zaměřená na opravu elektrických nebo mechanických zařízení; (MS).

servicentro, m. (1) (Kub): autoservis; benzínová pumpa; (JD). • (2) **čerpací stanice**, viz: *bencinera*; (EEA).

servicia, f. (1) (Ekv): povinná výpomoc domorodých žen v domech; ► kde vypomáhaly svým majitelkám zadarmo; (2) žena vykonávající tyto služby, služka; (RR).

servicial, m. (1) (Kol, Bol): sloužící, sluha, služebník; (MM).

servicio, m. (1) ~ **sanitario** (Kol): veřejný záchod; (RAE). • (2) ~s, pl. (Per): každodenní vojenská služba; př.: *Pronto llegaría el verano; el colegio quedaría desierto, la vida se volvería muelle y agobiante; los servicios serían más cortos, menos rígidos, podría ir a la playa tres veces por semana*; (RR). • (3) (Am): nočník; (MM). • (4) (Kub, Per): záchod, toaleta, klozet; (JD). • (5) **dar** ~¹ (Kub): mít nemanželský poměr; př.: *el marido debe darle servicio, continuamente, a la mujer*; (6) **dar** ~² (Kub): mít milostný poměr; př.: *yo sé que aun los hombres viejos dan servicio*; (7) **dar** ~ **a domicilio** (Kub): o muži: smilnit se ženou u ní doma; př.: *yo no cobro; Juana y las otras saben que doy servicio a domicilio*; (8) **dedicarse alguien al** ~ **doméstico** (Kub): mít nemanželský poměr se služkou; př.: *estoy dedicado, y con mucho gusto, al servicio doméstico*; (9) **ésa no se casó ni cuando el** ~ **militar** (Kub): o ženě: ta se nikdy nevdá; ► říkalo se na Kubě o ošklivých ženách během první světové války; př.: *esa vecina no se casó ni cuando el servicio militar*; (10) **tener con una mujer un** ~ **de mantenimiento** (Kub: exil): být se ženou ze zvyku; př.: *yo ya lo que tengo con mi mujer es un servicio de mantenimiento*; viz též: *mujer*; (DMC). • (11) **přístroje** (souprava); viz: *cubiertos*; (EEA). • (12) (Hond, Kub, Pan): záchod, viz též: *cien*; (NET).

servido, -da, adj. (1) (Bol; Arg): použitý, již užitý; (2) **hallarse (ser)** ~ (Guat; Bol): být pozorný; př.: *—¿Y no es servido, Comandante? —Dios se lo pague, pero acaba, acaba la señora de echarme de comer*; (RR).

serviche, m. (1) (Ekv): ryby nakyselo; (JD).

servil, m. (1) (Hond): příslušník či sympatizant konzervativní strany; (DA).

servilleta, f. (1) (Bol): služka, domácí sluha; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) (Mex): sluha; (3) **su humilde** ~ (Mex): k vašim službám; ► mex. argot *caliche*; (MV). • (4) (Per): vychovatelka; př.: *con tal de no seguir en el pueblo, Mónica se fue a Lima a trabajar como servilleta*; ► slang; (RF).

servinacuy, m. (← keč.) (1) (Per): indiánské manželství na zkoušku; (AM).

servir, tr/zvrat., venk. (1) [Š: *cubrir*] (Arg, Kub, Per, Urug): o samci: oplodnit samici; (RAE). • (2) **~se** (Ekv; Bol, Urug, Arg): jíst či pít, konzumovat; př.: –¿*Qué se sirven los señores?* –*preguntó un muchacho negro desde su uniforme azul. (...) / –Yo quiero de esa champaña que bebe aquel señor de anteojos dorados*; (RR). • (3) **¡para lo que me sirve!** (Mex): co z toho mám?; (JD).

sesera, f., hovor. (1) viz: *chirimoya*; (INFO). • (2) (LaPla, Mex): hlava, viz též: *cráneo*; (NET).

sesereque, adj. [Š: *ebrio*] (1) (Nik): opilý; (RAE). • (2) lid. (Nik): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

sesgar, tr. (1) (Arg): ustoupit od čeho, nechat čeho; (JD).

sesí, m. (1) (Kub, Portor): chňapal černoploutvý (*Lutjanus bucanella*); ► asi 30 cm dlouhá ryba podobná pražmanovi, s černými prsními ploutvemi a žlutým ocasem; (RAE).

sesionar, intr. (1) (Am): uskutečnit schůzi sdružení; (AM).

seso, m. (1) **devanarse los ~s** (Guat, Portor): říkat nesmysly; (RAE). • (2) **poner el ~ a una cosa** (Kub): vzít si co do makovice; (3) **tiene los ~os huecos** (Kub): je moc do větru; (4) **tiene los ~os hechos agua** (Kub): je nešťastně zamilovaný; (JD). • (5) **ser un ~ hueco** (Kub): být blb, tupec; př.: *eres un seso hueco*; *no te das cuenta de nada*; ■ Syn.: *ser Daniel Seso Hueco*; ► „Daniel Seso Hueco“ je postava z komického obrázkového seriálu; (DMC). • (6) viz: *calvo*, -va, *ser tan calvo que se le ven los sesos*; (7) **echar ~s**, lid. (Portor): myslet na něco; (DA).

sesteo, m. (1) (Am): odpočinek; (2) (Kost): odpočívárna; (MM).

sesudo, -da, adj. (1) (Chil): tvrdohlavý; (AM). • (2) m. (Am): paličák; (JD).

set, m. (← angl.) (1) (Am): set v tenisu, ping-pongu apod.; (2) filmový ateliér; (3) filmový scénář; (4) **~ball**, m.; ► poslední míč, rozhodující podání v setu, v tenise; (5) **~point** (Chil): ► v tenise a jiných sportech, bod získaný jedním z hráčů, který mu zajišťuje výhru celého setu; (MS).

seteado, -a, adj., lid. (← angl. *to set*) (1) (Portor): mazaný, protřelý, schopný všeho; viz též: *espiritado*; (DA).

setear, tr. (← angl. *to set*) (1) (US): upravit vlasy vodou, ponechávajíc je sčesané do té doby, než uschnou; (MS).

setí, m. (← angl. *settee*) (1) (US): kratší pohovka, divan; (MS).

setico, f. (1) (Per): chlebovník; ► strom z rodu *Artocarpus* vyskytující se v amazonském deštném pralese; jeho lehké dřevo je využíváno k stavbě vorů, drsné listy jako smirkový papír a kůra k výrobě papíru; ■ Var: *setica*; (RAE).

setimana, f. (← it. *settimana*) (1) (LaPla): týden; (MS).

seto, m. (1) (Portor, Dom): stěna domu; (2) **llevarse uno un ~** (Portor): přijít o iluze, zklamat se; (AM). • (3) **llevarse un ~** (Portor): přijít o iluze, vystřízlivět, nedosáhnout něčeho, co jsme chtěli; (DA).

sett, m. (1) (Bol): nelegálně vypálená kazeta; ► bol. argot *coba*; (HB).

setter, m. (← angl.) (1) (Am): setr (rasa psů); (MS).

sevelén, viz: *seveleven*; (MS).

seveleven, m. (← angl. *seven eleven*) (1) (LaPlat): hra v kostky; ► sázka na vrh dvou kostek, v prvním vrhu jsou dvě výhry a dvě prohry, součet vítězných vrhů musí dávat sedm nebo jedenáct, součet u prohraných dává číslo dvě nebo tři, pokud při prvním vrhu padne jakékoliv jiné číslo, hráč pokračuje a jeho další vrh vyhrává, pokud padne číslo dvě nebo tři, a prohrává, jestliže součet dává číslo sedm; (MS).

seven up, m., lid. (1) (Kub): zadek; ► kubánská výslovnost anglického slova je „sevenop“; „seven“ je španělsky „siete“, což je v kubánském jazyce synonymum pro zadek; (DMC).

seven, čisl/m. (← angl. *seven*) (1) viz: *seveleven*; (2) m. (Chil): druh rugby; ► utkání, kterého se z jednoho družstva zúčastní hry pouze 7 hráčů namísto běžných 15; (MS).

severaje, m. (← angl. *sewerage*) (1) (Chil): kanalizace, odvodnění; (MS).

severo, -ra, adj., lid. (1) (Kol): skvělý, výborný; viz též: *barbarazo*; (DA).

sevia, m. (1) (Ekv, Per): pokrm z čerstvých mořských ryb (plodů) vařených v pomerančové šťávě; (MM).

seviche, m. (1) (Bol, Ekv, Hond, Kub, Mex, Pan, Per): pokrm; ► ze syrových ryb nebo mořských plodů nakrájených na kousky a v marinádě z citronové šťávy nebo kyselého pomeranče, krájené cibule, soli a pepře.; ■ Syn.: *cebiche* (Am); př.: ... *calamares con papitas* ..., *seviche de Chipichipi* ...; (RAE, BDE).

sevillana, f., lid. (1) (Kub, Dom, Arg, Urug): nůž; viz též: *naifa*; (DA).

sewélo, ind. kmen, viz: *jebero*.

sexapilosa, f. (1) (Kol): žena vybavená sexuální přitažlivostí; (MS).

sex-appeal, **sexapil**, m. (← angl. *sex appeal*) (1) (Am): sexuální přitažlivost; (MS).

sexar, intr. (1) (Hond): souložit; (RAE).

sexenalmente, adv. (1) (Mex): v šestiletých intervalech; ► *al final de la ruta sexenal, será interesante recontar qué clase de decisiones impulsará* ...; (BDE).

sexenio, m. [Š: *seis años de Presidencia*] (1) (Š < Am) (Mex): šestileté prezidentské funkční období; př.: *el sexenio está comenzando a declinar y ya hay pugnas entre los presidenciables*; (BDE).

sexo, m. (1) **hacer una persona el ~ con pijama** (Kub: exil): být velmi stydlivý; př.: *Juana, te lo juro, hace el sexo con pijama*; (DMC).

sexy, adj. (← angl.) (1) (Am): sexuálně přitažlivý, sexy; (2) sexuální přitažlivost; (3) **muy ~** (Ven): velice sexuálně přitažlivý; (MS).

sfoliatela, viz: *esfolietela*; (MS).

shacado, -da, adj. (← it: janov. *sciaccâ*) (1) (LaPla): nemocný; ■ Var.: *shacato*; (MS).

shacador, -ra, subst. (← it.) (1) (Chil, LaPla): člověk, který si půjčuje peníze podvodem; mazaný; ■ Var.: *chacador*; (2) **mina ~a** (LaPla): žena, která přijde k penězům tím, že předstírá lásku; (MS).

shacamento, m. (← it.) (1) (LaPla): podvodné získání peněz; (2) **tener escracho de ~** (LaPla): být cholerický; ■ Var.: *chacamento*; (MS). • (3) lid. (Arg): *krádež, loupež*; viz též: *robada*; (DA).

shacar, tr. (← it: janov. *sciaccâ*) (1) (Chil, LaPla): krást; (2) (LaPla): udělat obchod, který přinese větší zisk než by měl mít; (3) ~ **a un otario** (LaPla): okrást nebo ošidit hlupáka; ■ Var.: *achacar, chacar*; (MS). • (4) šlohnout, viz též: *limpiar*; ► *slang lunfardo*; (NET). • (5) lid. (Arg): *krást, okrást*; viz též: *ladronear*; (DA).

shacato, viz: *shacado*; (MS).

shahuinto, m. (← keč.), viz: *guayaba*.

shake hands, viz: *shake-hands*; (MS).

shake-hands, (← angl. *shake hands*) (1) (Chil): stisknutí ruky, *které* si dávají boxeři před začátkem zápasu; (MS).

shalá, f. (1) ~ **por alá** (Bol): připít si na cokoliv; ► bol. argot *coba*; (HB).

shampoo, m. (← angl.) (1) (Am): šampon; (MM).

shapra, ind. jazyk, viz: *candoshi-shapra*.

sharanawa, adj/subst. (1) (Per): příslušník ind. kmene Sharanawa; (2) příslušné adjektivum (šaranawský); (3) jazyk kmene Sharanawa; ► kmen žije v per. deštném pralese (departament Ucayali, horní tok řeky Purús) a v Brazílii (stát Acre); jeho členové sami sebe nazývají *Onikoin*; jazyk náleží do panosko-tacanaské jazykové rodiny; (S01).

sharuto, m., lid. (1) (výchPer): doutník; viz též: *nicotinoso*; (DA).

shasta, adj. (1) (Hond): nekvalitní (o věcech); ► slovo pochází od značky šťávy, k níž výrobci dávali zdarma nekvalitní hodinky, které se rychle pokazily; př.: *yo no lo compraría; si cuesta tan poco será porque es shasta*; (2) (Hond): zlý (o lidech); př.: *no seás shasta, llevame al estadio*; ► slang; (RF).

shaurire, m. (1) (Hond): střízlík zahradní (*Troglodytes aedon*); ► malý pták z řádu pěvců, kávové barvy, bělavý na hrdle a na břiše, s černými pruhy na křídlech a ocase; ■ Syn.: *sotorrey* (Hond); (RAE).

sheca, f. (1) (Guat): hlava, palice, kokos, kebule; př.: *desde que me golpeaste en la sheca veo doble*; (2) (Guat): mozek; př.: *Josefina tiene una buena sheca para las matemáticas*; ► slang; (RF). • (3) (Guat): hlava, palice, kebule; viz též: *pensadera*; (DA).

sheik, m. (← angl. *sheik*) (1) (Am): šejk; (MS).

sheitiño, adv. (← port.) (1) (Per): citlivě; (MS).

shell, m. (← angl.) (1) (Chil): malé plavidlo, loďka, skořápka; (MS).

sherete, adj. (← port.) (1) (Per): zamilovaný; (MS).

sheretear, tr. (← port.) (1) (Per, Chil): dvořit se; (MS).

sheretero, -ra, adj. (← port.) (1) (Per, Chil): neustále zamilovaný; (MS).

sheriff, m. (← angl.) (1) (Am, US): policejní komisař, šerif; (MS).

shicshi, (← keč.) (1) viz: *comezón, escozor*; (EA).

shihui, m. (1) mravenečník mexický, viz též: *oso hormiguero*; (2) mravenečník čtyřprstý, viz též: *oso melero*; (DA).

shimacu, ind. jazyk; viz: *urarina*.

shimba, f. (1) (Per: Cajamarca): cop; (AM).

shimi, viz: *asna shimi*; (DA).

shimigae, ind. jazyk a kmen, viz: *andoa*; (S01).

shimmy, m. (← angl.) (1) (Chil): tanec šimi, druh foxtrotu; (MS).

shimpa, viz: *simpa*; (MS).

shimpear, tr. (1) (Arg): tahat za copy; (MS).

shiofica, viz: *cafisho*; ► přehození slabik, viz: *vesre*; (MS).

shipibo-conibo, adj/subst. (1) (Per): příslušník ind. kmene Shipibo-Conibo; (2) příslušné adjektivum (šipibo-konibský); (3) jazyk kmene Shipibo-Conibo; ► kmen žije v deštném pralese v per. departamentech Loreto a Ucayali (střední tok řeky Ucayali); jeho členové sami sebe nazývají *Joni*; jazyk náleží do panosko-tacanaské jazykové rodiny; podle sčítání obyvatel z roku 1993 měl kmen 20.178 členů, ale jazykem kmene mluvilo jen 13.171 z nich; (INEI, S01).

shiwilu, ind. kmen, viz: *jebero*.

shiwiro, ind. kmen, viz: *jebero*.

sho, citosl. (1) (Guat): pšt, ššš; př.: *¡sho! ¡la patojita se acaba de dormir!*; ► slang; (RF).

shock, m. (← angl.) (1) (Am): šok; (2) šok způsobený užitím léčiv; (3) **electro-~** (Am): elektrokonvulzivní terapie (elektrošoky); (MM).

shocoyote, viz: *socoyote*; (MS). • (2) m/f., benjamínek, viz *socoyote*; (AHM).

shofica, viz: *cafisho*; ► přehození slabik, viz: *vesre*; (MS).

shola, f. (1) (Guat): hlava, palice, kokos, kebule; př.: *se acaba de dar un golpe muy fuerte en la shola; creo que hasta vio estrellitas*; ► slang; (RF). • (2) (Guat, Salv): hlava, palice, kebule; viz též: *pensadera*; (DA).

sholco, -ca, adj. (1) (Guat): bezzubý; př.: *mi pobre perro ya está tan ruco que ya casi está sholco*; ► slang; (RF).

shome, adj. (1) chudý, bez prostředků, švorc; viz též: *fundido*; (NET).

shomería, f. (← it.) (1) (Chil, LaPla): chudoba; bezcenná věc; ■ Var.: *siomería, siumería*; (MS). • (2) (LaPla): zmetek, šmejď; viz též: *falopa*; ► slang *lunfardo*; (NET).

shomi, viz: *misho*; ► přehození slabik, viz *vesre*; (MS).

shoot, m. (← angl.) (1) (Am): kop ve fotbale; (MM).

shopping, m. (1) [Š: *centro comercial*] (Arg): nákupní centrum; ■ Syn.: *centro comercial* (Arg, Mex, Ven), *mall* (Chil, velké), *centro comercial* (Chil, střední velikosti), *plaza comercial* (Mex), *shopping center* (Urug); (EEA).

shora, f. (1) (Salv): ústa, pusa; viz též: *mascadero*; (DA).

short, m. (← angl.) (1) (Am): krátké kalhoty, šortky; (MS). • (2) **te quiero y me quedo en «short»** (Kub: exil): pozdrav na rozloučenou; ► krátké sportovní kalhoty, Kubánec vyslovuje „chort“; používá se, když má někdo někoho rád tolik, že by si kalhoty i vysvlékl, aby mu dal

vše; výraz vymyslel a proslavil kubánský umělec Rosendo Rosell; př.: *bueno, te veo; acuérdate que te quiero y me quedo en «short»*; viz též: *querer*; (DMC).

shorthorn, m. (1) (Am): anglický krátkorohý skot; (MM).

shorts, m., pl. (← angl.) (1) (Am): šortky; (MM). • (2) [Š: *pantalón corto, bermudas*] (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven): šortky; ■ Syn.: *pantalón corto* (Chil, Urug), *bermudas* (Chil, Urug), *chores* (Ven); (EEA).

shortstop, m. (← angl.) (1) (Mex): v baseballu: hráč, který zastává jednu z nejtěžších pozic mezi druhou a třetí metou; (MS).

shotear, tr. (1) (Am): štílet na bránu, kopat; (MM).

shou, viz: *show*; (MS).

show, m. (← angl.) (1) (Am): představení s tanečními a pěveckými vystoupeními; (2) (US, Mex): kino; (3) (Kol): divadelní představení; (4) (Chil): sázka, při které se vítězí, když kůň doběhne třetí, v dostizích; (MS). • (5) **dar un ~¹** (Kub): udělat scénu; ► *show* je angl. slovo, které Kubánci vyslovuje „chou“; př.: *me dio un show en el medio de la calle*; (6) **dar un ~²** (Kub): vyvolat povyk; př.: *en plena fiesta dio un show y le dieron de golpes por ofender*; (7) **ser alguien un ~** (Kub): být hodně barevný; př.: *él es un show*; (DMC). • (8) f. (← angl. *show*) viz: *despapaye*; (INFO). • (9) (← angl.) [Š: *barullo, caos, escándalo*] (Guat, Kol, Mex): chaos, pohoršení, rámus, zmatek, kravál, pozdvižení; př.: *hubo un show en mi casa cuando mi hermana dijo que estaba embarazada y que no sabía quién es el padre*; (RF). • (10) **mandarse el ~** (← angl.) (Arg): chovat se extravagantně kvůli získání pozornosti; (DA).

shower, m. (← angl.) (1) (Kol): oslava na rozloučenou pro budoucí nevěstu, různé hry s kuchyňskými potřebami, talíři, dárky apod.; (2) (Mex): večírek na rozloučenou pro budoucí nevěstu; (MS).

shuar, m. (1) (Ekv aj.): ind. kmen a jazyk; (2) viz: *huambisa*; (EA).

shuco, -ca, adj. (1) (Guat): špinavý, umazaný, ušmudlaný; př.: *el perico ya tiene su jaula muy shuca, limpia*; ► slang; (RF).

shucuy, m. (1) (Per): druh vesnické kožené boty; (AM).

shucho, -cha, adj. (← keč.) (1) (Ekv): nahý, obnažený; př.: *en la revista *** aparecen puras viejas shuchas*; ► slang; (RF).

shullo, m. (← kič. *chullu*) (1) (Per): čepice s klapkami na uši; ► vlněná, kuželovitého tvaru, zakončená šťapcem; ■ Var: *chullo, cchullo*; (AM).

shungu, m. (← keč.) (1) (Per): srdce ze dřeva; (MS).

shunguito, m. (1) (Ekv): srdíčko, láskyplné zacházení; (MS).

shunsho, adj/subst., lid. (1) (Ekv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

shunte, m. (← lenca) (1) (Hond): druh avokáda (strom čeledi vavřínovité *Lauraceae*); (2) (Hond): plod tohoto stromu; (RAE). • (3) lid. (Hond): varle, koule; viz též: *kiwi(s)*; (DA).

shusha, f., lid. (1) (Salv): ženské přirození; viz též: *palomita*; (DA).

shushar, tr. (← it: janov. *sciûsciâ*) (1) (LaPla): tahat z někoho peníze (žena z muže); (MS).

shushear, tr. (1) (Bol): pořezat tvář; ► bol. argot *coba*; (HB).

shusheta, (1) viz též: *susheta*; (MS). • (2) adj/subst., švihák, viz též: *cajetilla*; (MM). • (3) m., švihák, viz též: *camba*; (NET).

shute, adj. (1) (Guat): vlezlý, dotěrný, zvědavý, drzý; př.: *un día Román se va a meter en broncas por ser tan shute*; ► slang; (RF). • (2) m., lid. (Guat): zadek, zadnice; viz též: *fundamento*; (3) m., lid. (Salv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

shutear, viz: *shotear*; (MM).

shymmy, viz: *shimmy*; (MS).

schop, m. (1) (Arg, Chil): sudové pivo; př.: *los jóvenes que visten ropas de marca y beben schops en los pubs de Providencia*; (BDE). • (2) lid. (Chil): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

schopería, f. (1) (Arg, Chil): hospoda, pivnice, pivovar; př.: *señoritas atender schopería*; (BDE). • (2) hospoda, viz: *cantina*; (EEA).

si, spoj. (1) ~ **al caso**, adv., viz: *caso*; (2) ~ **se ofrece**, viz: *ofrece*; (RR). • (3) ¡~ **no!**¹ (Am): jакpak ne!; (4) ¡~ **no!**² (Ekv): no ne!; (JD). • (5) ~ **acabó** (Kub): spotřebovat se; skončit se; ►

- Číňani na Kubě tak vyslovují španělský výraz *se acabó*; př.: *si acabó dinero, pasana*; (DMC).
- (6) mark. (← guar.) (Par): z legrace; představ si to; apod.; ► emfatický markátor dodávající výpovědi citové zabarvení; př.: *yo me reí y le pregunté si qué es lo que me podía hacer; mamá me dijo si por qué no me mudaba por un tiempo a su casa*; (EA).
- sí**, adv. (1) ~ **que tan** (Guat): jak moc, kolik; hodně, velmi; př.: *De poco le pega un sopapo. / – ¡Vos sí que tan chucana! / – ¡Ah, sí! ¿verdá? ¡Cómo no, Chon! ¡Cómo no me iba a dejar que me estuvieras manosiando!*; (RR).
- (2) **quedarse uno muy ~ señor** (Arg, Chil, Guat): zůstat jakoby nic; (AM, JD).
 - (3) spoj. (Am): ale, nýbrž; př.: *no sólo aquí, sí que también en la calle*; (JD).
 - (4) **¿sí?** (Urug): ohlášení po zvednutí telefonu, prosím!, haló!; viz též: *¿aló?*; (EEA).
 - (5) **sacarle el ~**, m. (Dom): dostat z někoho něco, po čem toužíme; (DA).
- sia pede**, m. (1) (Ekv aj.): ind. kmen a jazyk; ■ Syn.: *épera*; (EA).
- siá**, f. (1) (Am): panička; (JD).
- siaca**, f. (1) **por la ~** (Bol): kdyby náhodou; ► bol. argot *coba*; (HB).
- sibanco**, m., vulg. (1) (Portor): kout, zákoutí, vzdálené místo, konec světa; (AM).
- siboneyes**, m., pl. (1) (Am): nejstarší známí obyvatelé Kuby; (MM).
- sibucán**, m. (1) (Kub): cedník; (JD).
- SIC**, m. (1) (Ekv): služba kriminálního vyšetřování; ► *servicio de investigación criminal*; př.: *... un agente del sic; ... el agente del ya desaparecido Servicio de Investigación Criminal (SIC)*; (BDE).
- sica**, f., lid. (1) (Kub): ženské pohlavní ústrojí; ► výraz, který používají chucheros; př.: *él siempre está detrás de la sinca*; viz též: *chuchero*; (DMC).
- (2) adj/subst. (Dom): odporný člověk, zmetek; viz též: *hijueputa*; (DA).
- sicahuite**, m. (← nah.) (1) (StřAm): akácie (mimóza) (*Pithecollobium arboreum*); (MS).
- (2) (← nah.) (StřAm): druh akácie; ► *Lysilema aurita*, její kůra obsahuje tanin používaný při vyčiňování kůží; (MM).
 - (3) (Am): mimóza (rostlina); (JD).
 - (4) strom, viz: *cicahuite*; (DA).
- sicote**, m. (1) (Antil): tělní pach, špína (především u chodidel); (RAE).
- (2) **olerle los ~s a una mujer** (Portor): chodit za děvčetem; snažit se „nabalit si“ nějakou dívku; př.: *– (...) ¿Tú te creeh <crees> que yo voy a tenel <tener> en mi casa un aparato <la radio> que jabla <habla> de mujereh <mujeres> pegándole cuernoh al mario, de ingenieroh que le huelen loh sicoteh a una puta?*; (RR).
 - (3) (Kost, Kub, Portor): zápach nohou; př.: *tiene sicote*; (MM, JD).
- sicotera**, f., viz: *sicote*; (AM).
- sicotudo**, -da, adj. (1) (Kub, Portor): o člověku: trpící zápachem nohou; (AM).
- sicu**, m. (← aim.) (1) (Arg, Bol, Per): hudební dechový nástroj složený ze dvou řad sestupně seřazených pišťal různé délky; (RAE).
- (2) (← aim.) (Per): *zampoña* s dvěma řadami po sedmi trubičkách; (EA).
 - (3) (← keč. *siku*, „Panova flétna“) (Bol): andský dechový nástroj; ► je vyroben z bambusových trubek a rozlišuje se více typů podle velikosti a zvuků; ■ Syn.: *antara, ayarichi, palla-palla, sicuri, zampoña*; ■ Var.: *siku*; (LM).
- sicureada**, f. (1) (← keč. *siku*, „Panova flétna“) (Bol): tanec; ► pochází z doby před Kolumbem; účastní se ho pouze muži hrající na nástroj *sicus* a malý i velký bubínek; mají na sobě nápadná sombrero, bílé flanelové kalhoty s páskem, vesty z šátku *aguayo* a další zvláštní doplňky; ■ Syn.: *sicuri*; (2) (Bol): hudební skladba k tanci *sicureada*; ■ Syn.: *sicuri*; ■ Var.: *sikureada*; (LM).
- sicuri**, m. (← aim.) (1) (Per): hráč na nástroj *sicu*; (EA).
- (2) (← keč. *siku*, „Panova flétna“) (Bol) viz: *sicu*; (3) (Bol): tanec; ► viz: *sicureada*; (4) (Bol): hudební skladba k tanci *sicureada*; ■ Syn.: *sicureada*; (5) (Bol): muž hrající na nástroj *sicu* při tanci *sicureada*; ■ Var.: *sikuri*; (6) **suri** ~¹ (← keč. *suri*, „nandu“) (Bol): folkloristický tanec; ► původně pochází z okresů La Paz a Oruro; muži mají na sobě nápadná sombrero, vyšíváná ponča, bílé flanelové kalhoty s páskem a vzadu další látku uchycenou páskem, která končí až u kolen; ženy mají také sombrero a halenky zdobené flitry; (7) **suri** ~², (Bol): folkloristická hudební

skladba; ► je kombinací tradičního rytmu *caluyo* s tancem *huayño*, na který se tančí *suri sikuri*; ■ Var.: *suri sikuri*; (LM).

sicuris, m., pl. (1) (Per): seskupení hudebníků; ► převážně hráčů na píšťaly; (AM, JD).

SIDE, f. (1) (Arg): peronistická rozvědka; ► *secretaría de inteligencia del estado*; př.: ... *los informes de la Secretaría de Inteligencia del Estado (SIDE)*; (2) (Chil): úřad pro vyšetřování finančních a hospodářských zločinů; ► *servicio de investigación de delitos económicos*; (BDE).

sidecar, m. (← angl.) (1) (Am): malý vozík připevněný k boku motocyklu, sajdkára; (MM).

side-step, m. (← angl.) (1) (Chil): v boxu: přemístění těla krokem do strany; (MS).

siembre, m. (1) (Ven): setí; (JD).

siembro, m. (1) (Kost): okrasná zahradní rostlina; (RAE).

siempre, adv. [Š: *decididamente*] (1) (Kol): rozhodně; př.: *siempre me casaré el sábado*; (RAE, BDE). • (2) (Mex; Kost): přese všechno, přesto, konečně, nakonec; př.: *¿siempre se va mañana?*; *¿de modo que siempre volvió Donia? la mujer estaba segura de que jamás lo volvería a ver*; *–¿sabes si siempre se murió Ambrosio?*; *–¿se casó siempre Juanita con Anselmo? ... es como si se preguntara: ... casóse en definitiva Juanita con Anselmo?*; (RR, BDE). • (3) ~ **sí/no** (Mex): rozhodně ano; v žádném případě; ► zvyšuje důraz souhlasu či nesouhlasu; (AM). • (4) (Mex): tak, to; (JD).

siempreviva, f. (1) (Kub): pestrovka kulovitá (*Gomphrena globosa*); ► rostlina z čeledi laskavcovitých (*Amaranthaceae*) s fialovými a bílými květy; ■ Syn.: *sandiego* (Kub); (2) [Š: *perpetua*] (Hond): netřesk (*Sempervivum*); ► jednoletá bylina z čeledi *Amaranthaceae*; (RAE).

sierpa, f. [Š: *culebra*] (1) (Hond): užovka; (RAE).

sierra, f. (1) (Ven): makrela, makrelovec (*Scomberomorus sierra*); ► zhruba metr dlouhá jedlá mořská ryba z čeledi makrelovitých (*Scombridae*), bez šupin, se žlutohnědými skvrnami po stranách; (RAE). • (2) (Pan): hřebínek, chochol, korunka ptáků; (AM). • (3) **transmitir alguien más que la Sierra Maestra** (Kub): hodně mluvit; př.: *Juan transmite más que la Sierra Maestra*; (DMC). • (4) m. (Bol): cirhóza; ► bol. argot *coba*; (HB). • (5) **trnovec krokodýlí**, viz též: *matacaimán*; (6) ~ **canal** (Portor): žralok mako; viz též: *carite*; (DA).

sieso, m., lid. (1) (Per): zadek, zadnice; viz též: *fundamento*; (DA).

siestear, intr., lid. [Š: *dormir*] (1) (zápBol, Chil, Par Arg, Per): spát, zdřímnout si (po obědě), dát si šlofika; ■ Syn.: *apolar*, *atorrar carapampear*, *chisir*, *empiernar(se)*, *fondear(se)*, *foquear(se)*, *jatear*, *karapampear*, *loriar*, *mancornar(se)*, *marmotear*, *ñisir*, *pescar*, *pestañear*, *podrir*, *rulear*, *ruquear*, *siestear*, *sornear(se)*, *surnar*, *toldear(se)*, *zetear*, *zorniar(se)*; (DA).

siestero, -ra, m/f. (1) (Per): člověk se zájmem užít si siestu; osoba, která si ráda odpočine po jídle; př.: *Era, como buen hijo del medio y de su época, un siestero incorregible. Pasado el almuerzo no se contaba ya con él para nada*; (RR).

siete, m., vulg. [Š: *ano*] (1) (Arg, Kol, Kub, Urug): řitní otvor; (RAE). • (2) **la gran ~**, citosl. (Par; Urug, Chil, Arg): no nazdar!; to je ale!; škoda mluvit!; hrůza! ► označuje podiv, údiv; nepříjemnost, překážku, nepřízeň, nevoli, hněv; př.: *–¿qué hay? ... como tampoco obtuve respuesta me incorporé y miré a través del mosquitero ... –¡la gran siente! ¿qué hubo? –dije, variando esta vez la forma verbal de la pregunta ...*; (RR, BDE). • (3) f. (Am): kurva; (JD). • (4) lid. (Kub): zadek; ■ Syn.: *culeco*; (5) **estar plantado en ~ y media** (Kub): být neústupný; nenechat se přemluvit; př.: *Juan está plantado en siete y media; no hay nada que hacer en el asunto*; (6) **estar vestido de solitaria con ~ cabezas** (Kub): umírat hlady; př.: *yo siempre estoy vestido de solitaria*; ■ Syn.: *tener una boa constrictor en el estómago*; (7) **ser el monstruo de las ~ potencias** (Kub): viz též: *blanca*; *canal*; *devoto*; *flauta*; *monstruo*; *producto*; (DMC). • (8) **de la gran ~**, f. (Arg): strašný, děsivý, hrozivý; př.: *tengo un sueño de la gran siete, buenas noches*; ► slang; (RF). • (9) (Arg, Guat, Kost, Kub, Nik, Urug): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (10) **ser una gran ~**, čisl. (zápBol): být velké číslo, velká ryba; ► být padouch, ničema; (DA).

sietecolores, m. (1) (Chil, Ekv, Per): tyrančík mnohobarvý (*Tachuris rubrigastra*); ► pták s **černýma nohama** a zobákem; červeně, žlutě, modře, zeleně a bíle skvrnitý; žije na březích jezer a staví hnízda v rákosu; (RAE).

sietecueros, m. (1) (Ekv, Hond, Kol, Kub): tumor na nohách; (2) (Kol, Kost): strom (*Tibouchina lepidota*); ► asi 6 m vysoký strom z čeledi *Melastomataceae*; s krásnými červenými a fialovými květy; ■ Syn.: *sietepellejos* (Salv); (3) (Hond, Kost, Kub, Per): zánehtice; ► akutní zánět prstů; (4) (Kost): slimák; (RAE). • (5) (Ven): plž, měkkýš bez ulity; ► podobný slimákoví, žijící v sadech či zahradách, se čtyřmi tykadly na hlavě; př.: *–Una verdadera pieza de valor monetario (...) –sentenció el Sietecueros*; (RR). • (6) (Am): mozol na noze; (JD). • (7) lid. (Kub): bič; př.: *le dio con el sietecueros*; (8) **necesitar alguien un** ~ (Kub): potřebovat disciplínu; př.: *tu hijo necesita un sietecueros*; (DMC).

sieteoficios (siete oficios), m., sing/pl. (1) (Ekv, Urug): jedinec pracující ve více zaměstnáních; ► bez určitého povolání; př.: *Y una vez amansado el chúcaro* de mi sangre, indio mitayo siete oficios, ya van quinientos años*; (RR). • (2) obratný, zručný člověk, viz: *todero*; (EEA).

sietepellejos, m. (1) (Salv): strom (*Tibouchina lepidota*); ► asi 6 m vysoký strom z čeledi *Melastomataceae*; s krásnými červenými a fialovými květy; ■ Syn.: *sietecueros* (Kol, Kost); (RAE).

sietepotencia, f., lid. (1) (Kub): viz: *Pompeya*; (DMC).

sietillo, m. (1) (Hond, Salv): předčasně narozené dítě, nedonošenec; (RAE). • (2) m/f., lid. (Hond, Salv): předčasně narozené dítě; viz též: *nené*; (DA).

sifiliberto, m., lid. (1) (Kub): syfilis; př.: *Juan tiene un sifiliberto*; (DMC).

sífilis, f. (1) **tener alguien una ~ encartonada** (Kub): být blázen; př.: *Pedro tiene hace años una sífilis encartonada; deben recluirlo*; (DMC).

sifón, m. (1) nos, viz též: *hornaya, ñata*; (NET). • (2) lid. (Kol): pivo; viz též: *pilsen*; (DA).

sifonero, m., málo použ. (1) (Arg): prodáváč sody; (RAE).

sifonier, m. (1) (Mex): šifonér, prádelník; (JD).

sifrino, -na, adj/subst. (1) (Ven): snob, snobský, nóbl; (BDE). • (2) adj. (Ven): člověk bohatý, povýšený, namyšlený; př.: *Maria es una sifrino. Jesús también es un sifrino. Los dos están llenos de sifinerías*; ► slang; (RF).

sig, imper. (← *seguir*) (1) citosl. [Š: *adelante*] (Kol): kupředu, dále, to toho; (2) (Kol): pobídnutí k jídlu; (RAE). • (3) f., citosl. (Chil): pronásledování, stíhání, sledování; (4) **a la ~** (Chil): při pronásledování: za ním; (AM). • (5) (Kol, Portor): dále!, vstupte!; př.: *quiere entrar en una oficina y golpea discretamente con los nudillos, y oye que le contestan enérgicamente: ¡siga! ... siga significa pase adelante*; (6) (Chil, Mex): zelená na semaforu; př.: *... en donde varios vehículos estaban en espera de la luz verde de siga ...*; (BDE).

sigatoga, f. (1) (Hond): onemocnění banánů způsobené patogenními houbami (*Ascomycota*); ■ Syn.: *sigatoka* (Hond); (RAE).

sigilliao, adj., lid. (1) (Kub): cítit se pronásledovaný; ► správně je „sigiliado“, ale Kubánec vdechne písmeno „d“; př.: *Pedro es un sigilliao*; (DMC).

sigilio, m. (1) **tener mucho ~** (Kub): připadat si kontrolovaný; být posedlý nějakými starostmi; př.: *vete al médico; tienes mucho sigilio encima*; (DMC).

siglalón, m. (1) (Ekv): papája (*Carica stipulata*); ► keř z čeledi papájovitých; jeho plody považené s cukrem jsou jedlé; (RAE).

siglo, m. (1) **fin de ~** (Kub): viz: *encanto; renacimiento*; (2) **quedarle a uno fin de nada ~** (Kub): odpověď těm, kteří prohlašují, že mají rádi ženy; (DMC).

signal lights, m., pl. (← angl.) (1) (Portor): směrovky, ukazatele směru; (MS).

significante, adj. (← fr. *signifiant*) (1) (Am): důležitý, významný; (MM).

signorina, f. (← it.) (1) (Arg, Kol, Mex, Par, Per, Urug): slečna; ■ Var.: *siñorina*; (MS).

sigogo, m. (← ind.) (1) (Hond): pták řádu pěvců; ► má dlouhý zahnutý zobák, hřbet skořicovo-kávové barvy, bílou hrud', černobíle pruhovaná křídla a šedomodré nohy; vyskytuje se od Mexika po Kostariku; (RAE).

sigua, f. [Š: *cigua*] (1) (Kub): strom (*Nectandra antillana*); ► strom z čeledi vavřínovitých (*Lauraceae*); (RAE). • (2) (Hond): čarodějnice; (AM).

siguabana, f. (1) (Guat): duch ženy strašící muže; ► viz: *ciguanaba*; (RAE).

sigualepa, m. (← nah. *cihuatl*, „žena“ + lenca *lepa*, „jaguár“) (1) (Hond): druh ptáka řádu kukačky *Cuculiformes*; ► má kávově šedé peří, bronzově zelená křídla a ocas, a žlutavé temeno; žije ve výškách kolem 2000 m n. m.; (RAE).

siguamonta, f. (← ind.) (1) (Salv): viz: *ciguanaba*; (2) (Hond): pták řádu kukačky *Cuculiformes*; ► má kávově šedé peří, bronzově zelená křídla a ocas, a žlutavé temeno; žije ve výškách kolem 2000 m n. m.; (RAE).

siguampero, m. (← nah.) (1) (Hond): poměrně dlouhá dřevnatá liána čeledi klejichovité (*Asclepiadaceae*); ► roste ve výškách kolem 2000 m n. m.; semínka plodu se konzumují pražená; (2) plod tohoto stromu; (RAE). • (3) *liána, její plod, viz: cuayote*; (DA).

siguán, m. (1) (Guat): hluboká a úzká jáma; ► hloubka se okem nedá odhadnout, častý jev v některých částech země; (AM).

siguanaba, f., viz: *ciguanaba*; (RAE).

siguapa, f. (1) (Kub): kalous americký (*Asio stygius*); ► noční dravý pták tmavě hnědé barvy, se žlutými skvrnami a černou chocholkou; (RAE). • (2) (Dom): strašidlo, duch; ► podle lidové tradice mívá obrácená chodidla, žije v jeskyních a nahý se prochází kolem řek, v případě potřeby vydává zvuky za účelem získání přízně a ochrany; (AM).

sigupate, m. (← nah.) (1) (Hond): druh divoce rostoucího amerického stromu čeledi hvězdnicovité, dříve složnokvěté (*Compositae*); ► má střídavé listy, které jsou na vrchní části ochmýřené a vespod sametové, a růžové květy; je to léčivá aromatická rostlina; (RAE). • (2) (StřAm): šalvěj; (MM).

siguapo, m. (1) (Kub): určitý druh mytologické ryby či mytologický tvor; př.: *Dicen que los siguapos son bajitos y jorobados y que tienen el ombligo botado para afuera...*; (RR).

siguaraya, f. (1) lid. (Kub): krásná žena; př.: *¡qué siguaraya ésa, qué ojos tiene!*; (2) *el país de la* ~ (Kub): Kuba; ► fráze naráží na politickou nestabilitu a na zpronevěru na Kubě, znamená tedy země bez zodpovědnosti; př.: *éste es el país de la siguaraya; nadie tiene problemas y si los tiene se los resuelven*; ■ Syn.: *país de chicharrones y café con leche*; (DMC).

siguato, -ta, adj. (1) (Ven): přihlouplý, přiblblý; (AM). • (2) (Am): otrávený; ► po požití mořských ryb; (MM).

siguetear, tr. (1) (Per): následovat, pronásledovat; (AM).

siguí, m. (1) (Ven): darebák, lotr, ničema; (AM).

siguivete, m. (1) *coger un* ~ (Portor): být odsouzen na deset nebo více let; (DA).

SIJÍN, f. (1) (Kol): výzvědná služba; ► *sección de inteligencia*; př.: *... miembros del grupo antiexplosivos de la Sijín...*; (BDE).

sijú, m. (1) (Antil, Kost): *siju*; ► *Nocta siju*, dravý pták; (MM, JD). • (2) ~ **platanero** (Kub): strašák do zelí; (JD). • (3) *estar alguien como el* ~ (Kub): kontrolovat, hlídat; ► *sijú* je kub. papoušek, který neustále kouká na všechny strany; př.: *el policía está como el sijú*; (4) *mirar como el* ~ (Kub): mít se stále na pozoru; př.: *él mira como el sijú; no se le va una*; (5) *ser un* ~ (Kub): člověk, který chodí ven v noci; př.: *Pedro es un sijú*; ■ Syn.: *ser un cotunto*; (6) *ser un* ~ **platanero** (Kub): být velmi ošklivý; ► vesnický původ; př.: *yo no sé cómo te puedes casar con él, si es un sijú platanero*; (DMC).

sikín, m. (← may) (1) (Guat, zápHond): období třiceti dnů od 31. října věnovaných k rituálům na počest mrtvých; viz též: *período*; (DA).

siku, m. (← keč. *siku*, „Panova flétna“) (1) (Bol) viz: *sicu*; (LM).

sikuani, m. (1) viz: *guahibo* (EA). • (2) adj/subst. (Kol): příslušník ind. kmene Sikuaní; (3) příslušné adjektivum (sikuanský); (4) jazyk kmene Sikuaní, patří do jaz. rodiny *guahibo*; ► kmen žije v departamentech Vichada a Meta; počet příslušníků etnika se odhaduje na 20.544 osob, pohybují se na rozloze 2.117.532 ha; ■ Syn.: *guahibo*; (S03).

sikureada, f. (← keč. *siku*, „Panova flétna“) (1) (Bol) viz: *sicureada*; (LM).

sikuri, m. (← keč. *siku*, „Panova flétna“) (1) (Bol) viz: *sicuri*; (2) **suri** ~ (← keč. *suri*, „nandu“) (Bol) viz: *suri sicuri*; (LM).

silampa, f. [Š: *llovizna*] (1) (Nik, Salv): mrhnutí, poprchávání; (RAE).

silar, tr., **lid**. (1) (Kub): vidět; ► výraz, který používají chucheros; př.: *lo silé cuando entraba en la casa*; viz též: *chuchero*; (DMC).

silbada, f. [Š: *pita*] (1) (Mex): vypískání; (RAE).

silbar, intr. (1) ~ **iguanas** (Ven): rozptýlit se pískáním (od starosti); (AM).

silbatina, f. (1) (JižAm, Hond): pískot, vypískání; (RAE).

silbato, m. (1) (Mex): písknutí, zapískání vlaku; (JD). • (2) **tú perdiste el** ~ (Kub): nezmlknu; ► odpověď na rozkaz: *mlč!*; př.: *¡cállate!*; —*tú perdiste el silbato*; (DMC).

silbín, m. (← angl. *sealed beam*) (1) (Chil): v automobilismu, světelný paprsek, zapečetěný pro zaručení kvality a funkčnosti, svítlna; (MS).

silbo, m. (1) (Bol): písknutí ► vyburcuje komplice, který páchá krádež; bol. argot *coba*; (HB).

silenciador, m. (← angl. *silencer*) (1) (Am): tlumič; (MM).

silenciadores, m., pl. (1) (Bol): sportovní boty ► používají se k nenápadnému vstupu na místo, kde se páchá zločin; bol. argot *coba*; ■ Syn.: *silenciosos*; (HB).

silenciar, tr. (← angl. *silence*) (1) (Am): umlčet; (2) ztlumit, utlumit nějaký zvuk; (MM).

silencio, m. (1) (Bol; Arg): troubení trumpetů na pohřbu významné osobnosti či válečníka; troubení oznamující konec pracovního dne; př.: *El corneta (...) toca el largo y tristísimo lamento del adiós, el silencio cuyas notas taladran nuestros corazones hasta abrillantarnos los ojos*; (2) ~ (**Silencio**) (Kub): poslední denní údery zvonů; ► oznamovaly hodinu, kdy otroci odcházeli do svých příbytků spát; př.: *A las nueve en punto había que retirar los cajones* de la rumba porque tocaban el Silencio, el campanazo más grande que había, para ir a dormir...*; (3) ~, -a, adj. (Ven; Ekv, Per): mlčenlivý, tichý, klidný; ► užíváno díky deformaci v kečuánsky mluvících oblastech, kde neznají přídavná jména; př.: — (...) *Ya lo he sentido <sentido> pasá <pasar> por la montaña silenciosa*; (RR). • (4) ~ **murió en Pasto** (Kol): mlít jako mlýnek; ► poukazuje na člověka, který mluví bez ustání; Pasto je jedním z kolumbijských regionů; (AM). • (5) **adv.** (Mex): v tichosti, tiše; př.: *estarse silencio*; (JD). • (6) **interpreta mi** ~ (Kub): už víš, co si myslím; ► jednu dobu šlo dokonce o vycpávkové slovo, užívalo se velmi často; př.: *¿tú me quieres?*; —*interpreta mi silencio*; (DMC).

silenciosos, m., pl., viz: *silenciadores*; (HB).

silesia, f. (1) (Kub, Kol; Riohacha): bílé rezné plátno; (AM).

silga, f. (1) (Kol): druh ptáka živícího se semeny; ► *chrysometris colombica*; (MM).

silgado, -da, adj. (1) (Ekv): hubený, útlý, štíhlý; (AM).

silicón, m. (1) (Arg): silikon; (JD).

silla, f. (1) ~ **de extensión**¹ [Š: *tumbona*] (Kub, Ven): lehátko; (2) ~ **de manos** [Š: *silla de la reina*] (Chil, Kol, Kost): sedátko z rukou; (RAE). • (3) ~ **de extensión**² (Ven): sklápěcí židle; př.: *...los vecinos que tomaban el fresco (...) en mecedoras y sillas de extensión, empezaban a despedirse*; (4) ~ **de viena** (Bol; Urug, Arg): židle s opěradlem či židle z vrbového proutí; př.: *En un ángulo se extendía un espacioso catre de madera con su cubrecama de caito. Junto a la cabecera, una silla de viena*; (5) ~ **ratona**, nízká židle; viz: *mesa ratona*; (6) ~ **vienesas**, viz: *silla de viena*; (7) **correr con (en) la** ~ (Ven): být velmi obratný, dovedný, vychytralý; př.: *añadió con su ruda fabla pintoresca de cazador de caballos: '¡Usted verá;ése <Cipriano Castro> es sinvergüenza, ése corre con la silla!'*; (RR). • (8) ~ **de balanza** (Am): houpací židle; (9) **ser de** ~ (Kol): být v tom honěný/na koni; (JD). • (10) **corrérsele a alguien la** ~ (Kub): ztroskotat; ► také téměř ztroskotat nebo ztratit autoritu; př.: *se creía muy seguro pero se le corrió la silla*; (11) **pedirle la ~ de ruedas a Perry Mason** (Kub: exil): stát se nešťastným; ► Kubánec vyslovuje *Perri Meison*, vzniklo podle seriálu o slavném detektivovi *Perry Mason*; (12) **tener una mujer una lengua retratada en la ~ turca** (Kub): o ženě: líbit se, když se jazyk může vrátit na původní místo; viz též: *mojón*; *patas*; (DMC). • (13) ~ **de playa**, lehátko (plážové), viz: *reposera*; (14) ~ **para bebé (para guaguas, para niños)** [Š:

trona] (Urug, Ven): dětská židle; ■ Syn.: *sillita* (Arg), *silla para guaguas*, *silla para niños* (Chil), *periquera* (Mex); (EEA).

sillaco, m., lid. (← keč. *silla*, „kamínek“) (1) (Bol: Chuq): duch; ► je představovaný dítětem či starým člověkem; vytváří hluk a straší lidi; (LM).

sillerico, m. (1) (Bol): syfilis; ► bol. argot *coba*; (HB).

sillero, m., viz: *caney sillero*; (RR). • (2) (Arg): jízdní kůň či mula; (AM, JD). • (3) (Mex): stájník, čeledín; (JD).

silleta, f. (1) (Am): židle; (RAE). • (2) (Arg, Kol, Chil, Par, Per): taburet, stolička; (3) jakákoli nízká sedačka; (MM).

silletazo, m. (1) (Portor): dlouhé sezení na jednom místě, přesezení; př.: *...Se detuvo en el descanso final para recuperar el aliento que los frecuentes silletazos de biblioteca le racionaban tan severamente*; (RR).

silletería, f. (1) (Per): dílna či výrobní židli; (AM). • (2) (Am): sedlářství; (JD).

silletero, m. (1) (Am): výrobce nebo prodejce židlí; (RAE). • (2) (Am): sedlář; (JD).

sillita de oro, f. (1) (Arg; Urug): královský trůn, trůn královny; př.: *Hugo y yo le hicimos la sillita de oro y la llevamos del lado de la puerta blanca*; (RR). • (2) (Arg): dětská hra nošení na rukou; (AM).

sillita, f. (1) dětská židle, viz: *silla para bebé*; (EEA).

sillo, m. (1) (Bol): pánské trenýrky; ► bol. argot *coba*; (HB).

sillón, m. (1) ~ **de hamaca**, [Š: *mecedora*] (Urug): houpací křeslo; (RAE). • (2) adj. (Arg, Chil, Dom, Urug): o koni: osedlaný; o hřbetu: prohnutý; (3) (Kol, Per): sedlo oslů a býků, nákladní sedlo; (AM). • (4) **darle a alguien un ~ que se acabó** (Kub): dostat elektrické křeslo; př.: *si mata a un policía, en este país le dan un sillón que se acabó*; (5) **romper ~** (Kub): o páru: být spolu už věčně; př.: *están rompiendo muchos sillones esa gente y no se casan*; (DMC). • (6) ~ **de dos o tres cuerpos**, pohovka (sedačka) pro dva nebo tři lidi, viz: *sofá de dos o tres cuerpos*; (EEA). • (7) **darse ~** (Kub): zaslouženě si odpočinout na křesle; (DA).

sillonero, -a, adj/subst. (1) (Per; Arg): jezdec na koni, který dovede zlehka nasadit jezdecké sedlo; př.: *Que el propio altanero Abigeo descendiera de Yanacocha para traerle un caballo – ¡el mejor sillonero después del volador Triunfante, que en ese momento se ensillaba para Nictálope! – a la insignificante persona del Niño Remigio, parecía brujería*; (RR). • (2) (Bol, Ven): o koni: jízdní; (AM, JD).

silpancho, m. (1) **hacer ~s** (Bol): mít pohlavní styk (mezi dvěma ženami); ► bol. argot *coba*; (HB).

sillusillu, m. (← keč. *sillu sillu*) (1) (Bol: alt/vall): rostlina užívaná pro lékařský odvar; (LM).

silo, m. (1) (Chil): silážové krmivo, píce, pastva pro dobytek; ► sušený jetel, vojtěška, apod.; (AM, JD). • (2) (Kub): puk; př.: *silo del pantalón*; (JD).

siló, m. (1) lid. (Kub): hazardní hra; př.: *vamos a jugar al siló*; (2) **jugar al ~** (Kub): hrát kostky; př.: *la policía los sorprendió jugando al siló*; (DMC).

silpanchear, intr. (← keč. *sillp'anchu*, „zeštíhlený“) (1) (Bol: LP): mít lesbický vztah; (LM).

silpanchera, f. (1) (Bol): lesba; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) (← keč. *sillp'anchu*, „zeštíhlený“) (Bol: LP): lesbička; (LM).

silpanchería, f. (← keč. *sillp'anchu*, „zeštíhlený“) (1) (Bol: alt/vall): místo prodeje masa *silpancho*; (LM).

silpanchero, -a, m/f., lid. (← keč. *sillp'anchu*, „zeštíhlený“) (1) (Bol: alt/vall): člověk produkující a prodávající maso *silpancho*; (LM).

silpancho, m. (1) lid. (← keč. *sillp'anchu*, „zeštíhlený“) (Bol: alt/vall/Yungas): dobytčí maso; ► nakrájené na plátky, okořeněné pepřem, solí, kmínem a petrželí; obaluje se ve strouhaném chlebu; (2) (Bol: alt/vall/Yungas): pokrm; ► z osmaženého masa *silpancho*; podává se s rýží, vařeným bramborem, salátem z cibule, rajčat a smaženého vejce; (3) **hacer ~s**, (Bol: LP): mít lesbický vztah; ■ Syn.: *hacer empanadas*; (LM).

Silvana, f. (1) **estar una mujer que ni ~ Mangano** (Kub): o ženě: být překrásná; ► *Silvana Mangano* byla nádherná italská herečka; př.: *tu hermana está que ni Silvana Mangano*; (DMC).

silvanapampanesca, f., lid. (1) (Kub): o ženě: nádherná; ► italská umělkyně *Silvana Pampanini* byla velmi krásná; př.: *ella es la silvanapampanesca*; (DMC).

Silverio, m. (1) **mirar a alguien desde el hueco de ~ Pérez** (Kub): být mrtvý; ► podle písně *Agustina Lary*, Silverio Pérez byl mexický toreador; př.: *muchacho, ése mira, hace rato, desde el hueco de Silverio Pérez*; (2) **ser ~ Pérez¹** (Kub): být homosexuál; př.: *en el barrio era Silverio Pérez*; (3) **ser ~ Pérez²** (Kub): být sukničkář; př.: *a mi hermano, en la barriada, le dicen Silverio Pérez*; (4) **ser un ~ Pérez cualquiera** (Kub): být k ničemu; př.: *ese Oscar es un Silverio Pérez cualquiera*; (DMC).

silvestre, adj. (1) **darse ~ como el marabú** (Kub): viz též: *marabú*; (2) **estar algo ~ como la verdolaga** (Kub): být něčeho hodně; př.: *aquí está el canalla y el envidioso literario silvestre como la verdolaga*; (DMC).

silwicuro, adj/subst. (1) lid. (← keč. *silni khuru*, „žízala“) (Bol): štíhlý, hubený; ■ Syn.: *cancao, cara lawa, caspi, chala, charque, charquilo, -a, chojro, -a, pichitanca, tullu, tullu pico, banana, cigarrillo, comenunca, costilludo, -a, flacuchento, -a, hilo, hueso, tallarín, waliflaquito, -a*; (2) m. (Bol): hubeňour; viz též: *cancao*; (LM).

simacu, ind. jazyk, viz: *urarina*.

simarra, f. (1) (Chil): ulejkva; (JD).

simaruba (simarruba), f. (1) (Arg, Ekv, Kol, Kost, Ven): březule balzámová (*Bursera simaruba*); ► strom z čeledi *Burseraceae*; odvar z jeho kůry se používá ke snížení horečky; (RAE).

simba, (1) viz: *simpa*; (MS). • (2) lid. (← keč. *simp'a*, „cop“) (Bol: llan/vall): cop; ■ Syn.: *wango, chaneca, crineja, pichica*; (3) lid. (Bol: llan/vall): bič; ► vyroben ze zapletené kůže, slouží kočím k povzbuzení volů; (4) lid. (Bol: llan/vall): zapletený cop; ► u lidí, koní či vytvořený na maskách; (LM).

simbada, f. (← keč. *simp'a*, „cop“) (1) (Bol: Tj): karnevalový tanec; ► tanečníci se drží za ruce a vytváří zástup, hudbu vytváří nástroj *erque* a bubínek; (LM).

simbado, (1) viz: *cimbado*; (MS). • (2) adj. (← keč. *simp'a*, „cop“) (Bol: alt/vall/Valleg): zapletený, upletený z kůže; (3) adj., lid. (Bol: alt/vall/Valleg): zapletené (vlasy); (4) m. (← keč. *simp'a*, „cop“) (Bol: llan/vall/Valleg): bič; ► vyroben ze zapletené kůže; slouží kočím k povzbuzení volů; (5) m. (Bol: llan/vall/Valleg): cop upletený z kůže; (LM).

simbar, tr. (1) (Arg): učesat, zaplést vlasy (týká se žen); (2) (Arg): zaplést hřívu; (3) **símbame, te haré los rulos** (Arg): pomoz mi, já ti též pomůžu; ■ Var: *simpar*; (MS). • (4) lid. (← keč. *simp'a*, „cop“) (Bol: alt/vall/Valleg): zaplést vlasy; (5) zvrát. (Bol: alt/vall/Valleg): zaplést si vlasy; (LM).

simbero, -a, m/f., lid. (← keč. *simp'a*, „cop“) (1) (Bol: llan/vall/Valleg): výrobce zapletených opasků a bičů *simba*; ► většinou sloužící pro tažnou zvěř; (LM).

simbol, m. (1) (Arg): dochan (*Pennisetum*); (RAE).

simbolar, m. (1) (SevArg): oblast osázená dochanem; (RAE).

símbolo, m. (1) ~ **de número** (Mex): symbol čísla (#); viz též: *numeral*; (AHM).

simbombazo, m. (1) **meterle a alguien un ~** (Kub): zaútočit na někoho; př.: *en el periódico le metí un simbombazo*; (2) **tener un ~** (Kub): mít infarkt; př.: *él tuvo un simbombazo y se murió*; (DMC).

simbombo, adj. (1) (Kub): hloupý, pošetilý, nerozumný; (AM). • (2) adj/subst., lid. (Kub): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

simbrón, m. (← keč. *simp'a*, „cop“) (1) (Bol: Valleg): švihnutí bičem; ■ Syn.: *simbronazo*; (LM).

simbronazo, m. (← keč. *simp'a*, „cop“) (1) (Bol: llan): viz: *simbrón*; (LM).

simbudo, -a, adj., lid. (← keč. *simp'a*, „cop“) (1) (Bol: llan/vall/Valleg): člověk s dlouhými copy; (LM).

Simeón, m. (1) **lid.** (Kub): muž, který často močí; př.: *es un Simeón*; (2) **levantarse** ~ (Kub): probudit se s potřebou močit; př.: *hoy me levanté Simeón*; (3) **ser** ~ (Kub): hodně močit; př.: *a lo mejor tiene diabetes, porque eres Simeón*; (DMC).

simeona, f., **lid.** (1) (Kub): žena, která často močí; př.: *es una simeona*; (DMC).

simi, f. (1) **lid.** (← keč. *simi*, „ústa“) (Bol: alt/Cbb): ústa; (2) **lajra** ~, **lid.** (← keč. *laqra*, „trhlina“) (Bol: alt/vall): člověk se zaječimi ústy; ■ Syn.: *labio cortado*; (3) **llinta** ~, **lid.** (← keč. *llinta*, „stočený ven“) (Bol): člověk s velkými a masitými ústy; ■ Syn.: *llinta, llinta moreno, -a, llinta mozo, -a*; (4) **misqui** ~¹, **lid.** (← keč. *misk'i*, „sladký“) (Bol: alt/vall): žena smyslných rtů; (5) **misqui** ~², **lid.** (← keč. *misk'i*, „sladký“) (Bol: alt/vall): přesvědčivý člověk; ► umí přesvědčit jediným slovem; (6) **parla** ~, **lid.**, **hanl.** (← keč. *parlay*, „mluvit“) (Bol: alt/vall): koal, mudrc; ► vše vykecá; ■ Syn.: *chasa cohete, chasete, cuento correchi, cuento quepi, tanta periódico, cocinero, -a, cuentestero, palo verde, periodista, radiococina, vendepatria*; (7) **runa** ~ (← keč. *runa*, „lidé“) (Bol): kečuánský jazyk; (8) **wistu** ~, **lid.** (← keč. *wist'u*, „zkřivený“) (Bol: alt/Cbb): člověk se zkřivenými ústy; (LM).

simiguatán, m. (← kič.) (1) (Arg): otěže; (MM).

simiñaca, f. (1) (Kub): komplikace, komplikovaná situace; (MM).

simiñoca, f. (1) (Kub): komplikace, komplikovaná situace; (AM).

simiquitate, m. (1) (Mex): budižkničemu; (MM).

simirinche, ind. jazyk, viz: *piro*.

simón (simon), adv. (1) (Guat; US): ano, samozřejmě; ► novější tvar odvozen od *sí* („ano“); př.: *–¿Trais <traes> filero*? / –Simón*; (RR). • (2) (Ven): jeden venezuelský bolívar; př.: *... el litro cuesta Simón y pico ...*; (BDE). • (3) adv., **lid.**, viz: *jabuelita!*; př.: *simón, todo lo que ella dice es cierto*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (4) (← *sí*) (Ekv): ano, jo; ► slang; př.: *¿te acostaste tarde anoche otra vez? –simón*; (5) část. (Guat): ano, jo, jasan, jasná páka; př.: *¿vas a ir al cine? simón, esa película me llama la atención*; ► slang; (RF).

simonoco, **lid.** (1) (Kub): viz: *cebonoco*; (DMC).

simpa, f. (← keč. *simp'a*, „pletenec vlasů, cop“) (1) (Arg): cop, spletenec z jakéhokoli materiálu, především z vlasů; (RAE). • (2) (Arg, Per): spojení tří spletených pramenů; (3) (Arg, Per): vlasy zapletené do copu; (4) (Bol): cop, který nosí někteří černoši; (5) (Arg, Bol, Per): cop, který nosí někteří indiáni; (6) (Arg, Bol, Chil, Kol, Per): celý cop; (7) (Per): zapletený pramen vlasů obecně; (8) (Bol): lano spletené z pevné kůže; (9) (Chil, Per): stuha, kterou si indiánky nebo ženy z vesnice svazují své copy; (10) (Per): žebřík vyrobený z kožených provazů; ■ Var: *cimba; chimba; shimpa; simba*; (MS, DA). • (11) (Am): culík; (JD).

simpada, f. (1) (Arg): zaplétání; viz též: *-ada*; (MS).

simpar, viz: *simbar*; (MS).

simpatía, f. (1) (Urug; Arg): pletky, milostný román; (RR).

simpático, -ca, adj., hovor. [Š: *agraciado*] (1) (Bol, Kub, Ven): o člověku: půvabný, pohledný; (RAE).

simpatizar, tr. (1) (Mex; Pan): cítit (mít) sympatie k někomu; sympatizovat, akceptovat, souhlasit; př.: *Me simpatizaban personas, me gustaba la forma cómo le entraron a la Revolución y cómo salieron de ella sin mancharse*; (RR).

simplada, f. (1) (StřAm, Kol): naivnost, hloupost, jednoduchost; (AM, JD).

simple, adj/subst. (1) m. (Arg): sendvič z toustového chleba; (RAE). • (2) (Kol): pálenka; (3) (Am): jednoduchý, prostý; (MM). • (4) (Kol): bez chuti, mdlý; (JD).

simplear, intr. [Š: *bromear o hacer / decir cosas tontas para divertir*] (1) (Guat, Mex): vtipkovat, dělat srandičky, dělat šprýmy, žertovat; př.: *Berenice se puso a simplear con el niño para que dejara de llorar*; ► slang; (RF).

simplicidad, f. (← angl. *simplicity*) (1) (Am): jednoduchost, prostota; (MM).

simposio, m. (← angl. *symposium*) (1) (Am): sborník; (2) sympozium; (3) veřejná diskuze na nějaké téma; (MM).

simpudo, -da, adj. (1) (Arg): dlouhovlasý; se zapletenými vlasy; (MS).

simuca, f. (1) (Kol): kaše z juky a mouky z praženého sezamu se solí a pepřem; (AM).

sin (**sink**), m. (← angl. *sink*) [Š: *fregadero*] (1) (US): dřez; př.: *Haydee tenía el sin repleto de trastes sucios*; ► slang; (RF).

sin, předl. (1) ~ **jerónimo de duda**, viz: *jerónimo*; (2) ~ **quién**, viz: *quien*; (RR). • (3) (Per): peruánská národní výzvědná služba; ► *servicio de Inteligencia Nacional del Perú*; př.: *–los agentes del SIN ...*; (4) (Mex): imigrační a naturalizační úřad Spojených států; ► *Servicio de Inmigración y Naturalización [de Estados Unidos]*; př.: *... las oficinas del Servicio de Inmigración y Naturalización (INS)*; (BDE).

sinaloa, m. (1) (Mex): indián obývající území mexického státu Sinaloa; (MM).

sinapismo, m., lid. (1) (Kub): teplé oblečení; př.: *quítate ese sinapismo que te vas a desmayar del calor*; (DMC).

sinc, m. (← angl. *sink*) (1) (US): dřez na umývání nádobí v kuchyni; (MS).

sincero, adj. (1) (Per): naivní, hloupý; (JD).

síncero, adj. (1) **ser** ~ (Kub): být upřímný; ► Kubánci přidávají ke šp. *sincero*, což znamená upřímný, z legrace přízvuk; dělala to tak postava „El Negrito“ v pořadu „Chicharito y Sopeira“; př.: *yo soy sincero*; (2) **ser** ~ **como Chicharito** (Kub): být velmi upřímný; př.: *él es sincero como Chicharito*; (DMC).

sincolotes, m., pl. (1) (Mex): válcovitý koš sloužící k uskladnění kukuřice; (AM).

sincrónico, m. (1) [Š: *cambio manual*] (Ven): převodovka s ručním řazením; ■ Syn.: *cambio manual* (Arg, Urug), *tracción mecánica* (Chil), *standard de velocidades* (Mex); (EEA).

sincuate, m. (1) (Mex): jedovatý had; ► viz: *cencuate*; (RAE).

sincuya, f. [Š: *anona*] (1) (Hond): strom (*Annona purpurea*); ► asi čtyři metry vysoký strom z čeledi *Annonaceae*; má tmavou kůru, velké kopinaté listy a žlutobílé nevábně vonící květy; (RAE).

sindicación, f. (1) (Bol, Arg, Ven): obvinění, obžalování, nařčení; př.: *lo primero que tenemos que enfrentar son las sindicaciones, no vamos a rehuir las investigaciones ...*; (BDE).

sindicado, -da, adj/subst. (1) (Bol, Ekv, Hond, Kol, Salv, Ven): o člověku: obviněný z porušení trestního práva; (RAE).

sindicar, tr. (1) (Bol, Ekv, Arg, Ven): obžalovat, obvinit; př.: *como presunto autor del doble crimen las autoridades policiales sindicán a J... M...*; (BDE).

sindicato, m., lid. (1) (Kub): viz: *pliego*; *restaurante*; (DMC).

síndrome, m. (1) **tener** ~ **de Tres Patines**. (Kub: exil): myslet si, že Kubánci nestojí za nic; ► kubanismus založený na pořadu „La Tremenda Corte“; př.: *los americanos tienen síndrome de Tres Patines*; (DMC).

sinesia, f. (1) (Par): ibišek, viz: *obelisco*; (MM).

sinfin, m. (1) (Kub): strojní pila; (RAE). • (2) (Kub): karetní hra; (AM).

sinfinista, m/f. (1) (Kol): tovární dělník; př.: *necesito sinfinista con experiencia*; (BDE).

sinfonía, f. (1) (Mex): předehra předcházející zpěvu mariachis (mexická pouliční kapela); (2) (Ven): foukací harmonika; (MM). • (3) **ser una nota discordante en la ~ de la vida** (Kub): viz: *doblón*; *nota*; (DMC).

sinfonola, f. (1) (Mex): gramofon s troubou; př.: *... –‘el sindicato que me honro en representar reclama la supresión de la música burguesa que oyen los camaradas a toda hora en el radio, en las sinfonolas...’*; (RR). • (2) (Am): hrací stroj/skřín; (JD).

singado, adj. (1) lid. (Kub): zatracený; zvrácený; př.: *este singado país va a acabar conmigo*; (2) **singao por el culo**, vulg. (Kub): sprostá nadávka; ► správně je „singado“, ale Kubánec vdechne písmeno „d“; (DMC). • (3) adj/subst. (Kub): ničema, padouch; př.: *el muy singa’o casi mató a pedradas a mi pobre perro*; ► slang; (RF). • (4) m., lid. (Kub): soulož; viz též: *chingadera*; (DA).

singadora, f. (1) lid. (Kub): označení pro ženu, která má nemanželský poměr; př.: *ésa es una singadora tremenda*; ► odvozeno od slovesa *singar*, tedy *fornicar*, což znamená smilnit; (2) **¡qué ~ tan buena!** (Kub): jak jí to podvádění jde!; př.: *¡qué buena singadora es Lola, Pedro!*; (DMC).

singani, m. (1) (Bol): hroznová pálenka; (AM). • (2) lid. (Bol): kořalka; viz též: *mataburro*; (DA).

singánico, adj/subst. (1) (Bol): bez chuti; (2) (Bol): milovník pití *singani*; ► bol. argot *coba*; (HB).

singao, m. (1) (Kub): gauner, sígr; (JD).

singapur, m., lid. (1) (Bol): doušek, hlt, panák; viz též: *copetín*; (DA).

Singapur, m., lid. (1) (Kub): nemanželský poměr; viz: *barilla*; *tetúan*; (DMC).

singar, tr/intr., vulg. (1) (Kub, výchVen): souložit, mít pohlavní styk; př.: *‘¡A singarrr!’ decían entre divertidas y excitadas por la turbación de los cubanos*; (RAE, RR). • (2) (Kub): štvát, otravovat; (AM). • (3) **está ~ado** (Kub): ruce mu jdou od práce; (4) **me ~ron** (Kub): nechali mě rupnout u zkoušky; (JD). • (5) tr., lid. (Kub): mít pohlavní styk; ■ Syn.: *dar Barilla*; *dar con el cabo de hacha*; (6) (Kub): smilnit; (7) (Kub): porazit někoho; př.: *se lo singaron en el juego de damas*; (8) (Kub): vyhrát; př.: *el auto se singó la carretera*; (9) ~ **a alguien**, tr/zvrat. (Kub): porazit někoho; ► synonymum pro šp. výraz „dar por culo“; ► odvozeno od slovesa *singar*, tedy *fornicar*, což znamená smilnit; př.: *en la competencia me singué al mejor de ellos*; (10) ~ **a alguien de Patria o Muerte** (Kub): smilnit tak, že je vniknutím způsobena bolest; ► „De Patria y Muerte“ je komunistické heslo, které hlásali Castrovi přívrženci; př.: *los homosexuales singan de Patria o Muerte*; (11) ~ **a todo el mundo** (Kub): porazit, zničit všechny; př.: *en la subasta me singué a todo el mundo*; (12) **lo mandé a ~**, vulg. (Kub): poslal jsem ho do háje; př.: *cuando me pidió el dinero, lo mandé a singar*; ■ Syn.: *lo mandé a singar por banderillas*; *lo mandé a templar*; (13) **vete a ~ por culo** (Kub): jdi k čertu; ■ Syn.: *vete a buscar marido a otro lado*; viz též: *resingar*; *tapón*; ► všechny tyto kubanismy jsou velmi hrubé; (DMC). • (14) intr. [Š: *tener relaciones sexuales*] (Dom, Kub): mít pohlavní styk, souložit; př.: *Gregorio está enfermo de la cabeza, solamente piensa en singar*; (RF). • (15) intr., lid. (Kub, Dom, Ven, Per): souložit; viz též: *jinetear*; (16) tr., lid. (Kub, Ven): obtěžovat, otravovat; viz též: *mariquear*; (DA).

singazón, f., lid, vulg. (1) (Kub): chaos; př.: *en la reunion se formó la singazón*; ► hrubý výraz, odvozeno od slovesa *singar*, tedy *fornicar*, což znamená smilnit; (DMC).

single, m. (← angl.) (1) (Am): hotelový pokoj obývaný jednou osobou; (2) (Am): partie, utkání mezi dvěma hráči, v tenise, v golfu apod.; (3) (Chil): deska, která nese záznam na každé straně; (MS).

singlista, m. (1) (Chil): hráč dvouhry; (MS).

singonista, m., lid. (1) (Kub): člověk, který rád smilní; př.: *ése es un singonista*; (DMC).

singraciada, f. (1) (Guat): nešťastná událost, nemilá příhoda; př.: *Y que por esa singraciada quebramos para siempre jamás con el Señor Presidente*; (RR).

singuangua, adj. (1) (Kub): bez chuti, nechutný; př.: *¡puaj! ¡esta sopa está singuangua!*; ► slang; (RF).

singueta, f. (1) lid. (Kub): mít pohlavní styk; (2) (Kub): nemanželský poměr; př.: *¡cómo me gusta la singueta!*; (3) (Kub): otrava; ► používají pouze lidé nízkého původu; př.: *ese trabajo es una singueta*; (4) (Kub): chaos; př.: *¡qué singueta se formó!*; (5) **estar en la ~** (Kub): smilnit; př.: *hace meses que estoy en la singueta vigueta*; (6) **¡qué ~!** (Kub): jaký problém, komplikace!; př.: *¡qué singueta está de tener que ir a recogerla al aeropuerto!*; viz též: *tolete*; (DMC). • (7) lid. (Kub): souložit; viz též: *chingadera*; (DA).

singuisarra, f. (1) (Kol): šarvátka, hádka, kravál; ■ Var: *zinguizarra*; (AM).

sincha, f. (1) (Am): pastva pro koně; (MM).

sinchi, adj., lid. (← keč. *sinchi*, „velmi, hodně“) (1) (Bol: Cbb/Pt): odvážný, statečný; (LM).

sinistrado, -da, adj. (1) (Guat, Urug): o oběti nehody: poškozený; (AM).

siniquitate, m. (1) (Portor, Ven): pošetilec, hlupák, blbec; (AM). • (2) adj. (Am): hloupý, pitomý; (JD).

sinjusticia, f., vulg. [Š: *injusticia*] (1) (Portor): nespravedlnost; (RAE).

sink, m., viz: *sin*; (RF).

sino, spoj., lid. (1) **no hay** ~ (Ven): žádné kdyby; musíš si vybrat; je třeba se rozhodnout; ► nejčastěji vybrat jednu ze dvou možností; př.: *–En la vida no hay sino, o estar arriba, o estar abajo*; (RR). • (2) **m.** (Kub): nádoba na cukr; (AM).

sinobia, f. (1) **conocerle a alguien la** ~ (Kub): znát někoho dobře; př.: *yo a ese señor le conozco la sinobia*; (DMC).

sinodal, m. (1) (Mex): oponent při zkoušce, zkušební komisař; (JD). • (2) **zkušební komise**; viz: *mesa*; (EEA).

siñorina, viz: *signorina*; (MS).

sinositis, f., lid. (1) (Kub): viz: *dedo*; (DMC).

sinque, viz: *sinc*; (MS).

sinquehacer, m. (1) (Ven): **nedostatek** práce; (AM).

sinservil, m/f. (1) (Portor): mluvká, vtipálek; ■ Var: *sinservir*; (AM).

sinílico, -ca, adj. (1) (Mex): hloupý, pošetilý, pitomý; (AM, JD). • (2) adj/subst., lid. (Mex): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sinsonte, m. (1) (Hond, Kub, Mex): pták; ► viz: *cenxontle*; př.: *a la tardecita cantan los sinsontes* ...; (RAE, BDE). • (2) **estar una cosa como patada de** ~ (Kub): vycházet/být přesně podle plánu; (AM). • (3) **como el ~ no canta el gallo** (Kub): není nikdo jako ty; př.: *no te puede derrotar que como sinsonte no canta el gallo*; (4) **ser alguien un ~ con espuela** (Kub): mluvit mírně, ale zlomyslně; př.: *¡se creen que es bobo! es un sinsonte con espuelas!*; viz též: *pico*; *pichón*; (DMC).

sínsoras, f., pl., málo použ. (1) (Portor): dálka, vzdálené místo; (RAE).

sintética, f. (1) (Bol): žena s malým poprsím; ► bol. argot *coba*; (HB).

sintoniza, intr., lid. (1) (Kub): dávej pozor; př.: *oye, sintoniza que estoy hablando*; (DMC).

sintonizado, adj. (1) **mantener el radio ~ con la estación** (Kub): mít přijímač vyladěný na stanici; (JD). • (2) **seguir ~ con alguien** (Kub): být s někým stále ve styku; př.: *no te preocupes que yo sigo sintonizado contigo*; (DMC).

sintonizar, intr. (1) **no ~ bien** (Kub): neslyšet dobře; př.: *tú no sintonizas bien, Pedro*; (DMC). • (2) tr. (Bol): rozumět konverzaci narkomana; ► bol. argot *coba*; (HB).

sinuoso, adj. [Š: *tortuoso*] (1) (Arg, Chil, Mex, Urug, Ven): klikatý; ■ Syn.: *tortuoso* (Arg, Chil); (EEA).

sinvergüencería, f. (1) (Am): nestydatost, drzost, nestoudnost; (MM).

sinvergüencita, adj. (1) (Kub): **balamutit bez zlého úmyslu**; př.: *ten cuidado, que es medio sinvergüencita*; (2) **ser medio** ~ (Kub): zlobivý; př.: *esa niña es medio sinvergüencita*; (DMC).

sinvergüenza, f. [Š: *sinvergonzonería*] (1) (Kost, Per): drzost, nestydatost; (RAE). • (2) **¡qué ~!**, **to je ale drzoun!**, viz: *fresco*, *¡qué ~!*; (EEA).

sinvergüenzada, f., viz: *sinvergüenza*; (RAE).

sinvergüenzón, -na, adj. [Š: *sinvergonzón*] (1) (Ven): drzý, nestydatý; (RAE).

sinvergüenzura, f., viz: *sinvergüenza*; (RAE).

sinzonte, m. (1) (Mex): pták; ► viz: *cenxontle*; (RAE).

sió, m. (1) (Kub): pán; (2) **¡ ~ coño!** (Kub): hergot, pánové!; (JD).

siomería, viz: *shomería*; (MS).

Sión, m. (1) **ser de** ~ (Kub: exil): být žid; př.: *esos, se ven que son de Sión*; (2) **ser ~ en la nariz** (Kub): být žid; př.: *no lo puede negar, es Sión en la nariz*; (DMC).

siona, m. (1) (Kol aj.): ind. kmen z již. Amazonie; (2) (Kol aj.): ind. jazyk z rodiny *záp. Tucano*; (3) **siona-secoya**, m. (Ekv aj.): ind. kmen a jazyk; (EA). • (4) adj/subst. (Kol, Ekv): příslušník ind. kmene Siona; (5) příslušné adjektivum (sionský); (6) jazyk kmene Siona; patří do jaz. rodiny východní Tucano; ► kmen žije v Kol. na jihu Amazonie, na hranicích s Ekvádorem; počet příslušníků etnika se odhaduje na 700 osob, pohybují se na rozloze 13.127 ha; (S03).

sior, m., lid. (1) (Kub): místo, zaměstnání; viz též: *colmena*; (DA).

sip, m. (1) **dar un** ~ (Portor): dát někomu doušek, hlt tekutiny; (DA).

sipakapense, m., adj. (1) (Guat, Mex): příslušník minoritního mayského kmene Sipakapense; (2) příslušné adjektivum (sipakapenský); (3) jazyk mayského kmene Sipakapense (sipakapenština); ► podle sčítání z r. 2001 patřil v Guatemale k jazykům s méně než 15.000 mluvčími; (EA).

sipe, adj/subst. (1) (Hond): o kojenci: vyhublý, nedochůdče; ► viz též: *cipe*; (RAE).

sipero, m., lid. (1) (Kub): pesimista se špatnými úmysly; př.: *no seas sipero; no debes ser así*; (DMC).

sipó, m. (1) (Arg): druh liány; (MM).

sipo, -pa, adj. (1) (Ekv): zjizvený od neštovic; (AM).

sipón, m. (1) (Dom): naškrobená spodnička; (AM).

sipón, m. (← franc. hait.) (1) (Dom): spodnička; (MS).

sipotazo, m., viz: *chipotazo*; (MS). • (2) (StřAm): plesnutí, plácnutí; (AM).

sipote, m., lid. (1) penis; viz též: *pinga*; (2) **irse al ~**, lid. (Dom): nedosáhnout určeného cíle, zmařit se; (DA).

sique, m. (← ind.) (1) (Hond): hond. národní rytmus a lidový párový tanec; ► doprovázený kytarou a marimbou (ind. hudební nástroj); (RAE).

síquele, (← angl. *to sick*) (1) (US): trhej!; ► pobídka psa ke kousnutí, k útoku; (MS).

siqui, m. (1) vulg. (← keč. *siki*, „základ“) (Bol: Cbb/Or/Pt): prdel; ■ Syn.: *traste*; (2) lid. (Bol: Cbb/Or/Pt): spodek; (3) ~ **chupa**, lid. (← keč. *chupa*, „zástup“) (Bol: alt/vall): konec páteře; ■ Syn.: *chupa, cola*; (4) ; ~y(**ta**) **muchaway!**¹, vulg. (← keč. *sikiyta much'away*, „polib mi prdel“) (Bol: Cbb/Pt): polib mi prdel; (5) ; ~y(**ta**) **muchaway!**², vulg. (Bol: Cbb/Pt): jdi do prdele; (6) ~ **pucu**, lid., hum. (← keč. *phukuy*, „foukat“) (Bol: Cbb/Pt): uprdělec; ■ Syn.: *chusu siqui, juscú siqui*; (7) **aca** ~¹, vulg. (← keč. *aca*, „trus“) (Bol: Cbb/Pt): usrané dítě; ■ Syn.: *quechalera*; (8) **aca** ~², vulg., hum. (Bol: Cbb): otravný člověk, osina v zadku; ■ Syn.: *aca tanca*; (9) **aca** ~³, lid., hum. (Bol): dítě učící se chodit; (10) **cara** ~¹, lid., hum. (← keč. *qara*, „nahý“) (Bol: Cbb/Pt): dítě s holým zadkem; (11) **cara** ~², lid., hum. (Bol: Cbb): naháč; (12) **cara** ~³, lid., hum. (Bol: alt/Cbb): chudý člověk, chudák; (13) **cebolla** ~, f. (← keč. *sik'ity*, „vytrhnout, hodit“) (Bol: Cbb): dětská hra; ► hráči vytvoří řadu a drží se za pas, jeden se snaží je od sebe odtrhnout, odpadlíci se řadí o místo dozadu, dokud nebudou první v řadě; ■ Var.: *cebollita jiqui jiqui*; (14) **chuspi** ~, lid., hum., hanl. (← keč. *ch'uspi*, „moucha“) (Bol: vall): osoba s plochým zadkem; (15) **chusu** ~, lid., hum. (← keč. *chhusuy*, „vypustit se“) (Bol: alt/vall) viz: *siqui pucu*; (16) **dolar** ~, lid., hum., hanl. (Bol: Cbb): žena chodící za cizinci; (17) **juscú** ~, lid., hum. (← keč. *jusk'u*, „díra“) (Bol: alt/vall) viz: *siqui pucu*; (18) **opa** ~, lid. (← keč. *upa*, „němý“) (Bol: Chuq): prdelatá žena; (19) **piqui** ~¹, lid., hanl., hum. (← keč. *piki*, „blecha“) (Bol: Cbb/Pt): nudný, otravný člověk; (20) **piqui** ~², lid., hanl. (Bol: Cbb/Pt): zblešený člověk; (21) **piqui** ~³, lid., hanl., hum. (Bol: Cbb/Pt): osoba škrábající si blechy; (22) **pisu** ~, lid., hanl. (← keč. *phisu*, „váha“, šp. *pisu*) (Bol: Cbb): levná šlapka; (23) **quiwi** ~, lid., hum. (← keč. *k'iwiy*, „hýbat“) (Bol: Cbb/Pt): tanečnice s přehnanými kreacemi; (24) **tabla** ~, lid., hum. (Bol: alt/vall): osoba s plochým zadkem; (LM). • (25) (szArg, Bol, Ekv, Per): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (DA).

siquitraca, f. (1) (Arg): dětská vzduchovka; (AM).

siquitracue, m. [Š: *triquitracue*] (1) (Kub, Portor): drncání, hrkotání; (RAE). • (2) **darle a alguien un ~** (Kub): upadnout do bezvědomí; př.: *en medio del gentío le dio un siquitracue*; (3) **explotar como un ~** (Kub): ztroskotat; nevyjít; př.: *todo aquello que estaban preparando explotó como un siquitracue*; (DMC).

siquitrilla, f. (1) **partirle a alguien la** ~¹ (Kub): zabavit někomu majetek; př.: *le partieron la siquitrilla; no le dejaron ni una silla*; (2) **partirle a alguien la** ~² (Kub): zabít; ► používá se při kohoutích zápasech a poukazuje se na ptačí klíční kost; př.: *le partieron la siquitrilla en el paredón*; ■ Syn.: *llenarle la boca de hormigas; partirle el carapacho; partirle la ventrecita*; (DMC).

siquitrillado, m. (1) (Kub): kontráš, reouš (kontrarevolucionář, reaccionář); (2) zazobanec, pracháč; (JD).

siquitrillar, tr., hovor. (1) [Š: *expropiar*] (Kub): vyvlastnit; (2) [Š: *derrotar*] (Ven): přemoci; (3) [Š: *matar*] (Ven): usmrtnit, zabít; (4) (Ven): morálně zničit, zkazit; (RAE). • (5) lid. (Kub): viz: *siquitrilla*; (DMC). • (6) lid. (Dom, Ven): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (DA).

siranda, f. (1) (Mex): všeobecné pojmenování fíkovníků; (MM).

sirca, f. (← keč., aim) (1) (Chil): žíla nějakého dolu; (2) (Chil): horní vrstva kamene, ve které jsou zrnka zlata (při rýžování zlata); (3) (Chil): pevný a kamenitý terén na dně nějaké rokle, odolný proti vodní erozi; ■ Var: *sirga*; (MS). • (4) (← keč. *sirk'a*, „žíla“) (Bol: Or/Pt): minerální žíla; (5) (Bol: Or/Pt): otevření nebo narušení skály; ► sloužící k průchodu pramene nebo žíly; (LM).

sircador, m. (1) (Chil): zlatokop; (MS).

sircana, f. (1) (← keč. *sirk'ana*, „skalpel“) (Bol: Or/Pt): tyčka; ► užívá se na otevření skály z důvodu průchodu pramene nebo žíly; (2) (Bol: Or/Pt): úlomek skály; ► odtržený při narušení skály, aby se umožnil průchod žíle; (LM).

sircar, tr. (1) (Chil): rýžovat zlato; (2) (Chil): uřezat stonky s listy a rozhrnout půdu a rostlinu vyjmout i s celým kořenovým systémem; (MS). • (3) (Chil): vyčistit rudnou žílu; (AM). • (4) (← keč. *sirk'a*, „žíla“) (Bol: Or/Pt): otevřít nebo narušit skálu; ► aby se umožnil průchod pramene nebo žíly; (LM).

sirena, f. (1) **gritar como ~ de ambulancia** (Kub): řvát jako na lesy; př.: *estás gritando como sirena de ambulancia*; viz též: *carro*; (DMC). • (2) (Bol): homosexuál; ► bol. argot *coba*; (HB).

sirga, viz: *sirca*; (MS).

siriano, m. (1) (Kol aj.): ind. kmen ze sev. Amazonie; (2) (Kol aj.): ind. jazyk z rodiny *vých. tucano*; (EA). • (3) adj/subst. (Kol): příslušník ind. kmene Siriano; (4) příslušné adjektivum (sirianský); (5) jazyk kmene Siriano; patří do jaz. rodiny východní Tucano; ► kmen žije na řece Paca, přítoku řeky Papurí; počet příslušníků etnika se odhaduje na 716 osob; (S03).

siriar, intr., lid. (1) (Nik): souložit; viz též: *jinetear*; (2) tr. (Per): zamilovat (si, se); viz též: *enganchar(se)*; (DA).

siricote, m. (← may.) (1) (Hond, Mex): plod *Cordia alliodora*; ► připravuje se z něj sirup proti zánětům a onemocněním dolních cest dýchacích; (RAE). • (2) (Am, Antil, Mex): strom (*Cordia boissieri*); ► má silný kmen; dorůstá výšky až 5 m; hodně rozvětvený; listy jsou světle zelené; užití v tradiční medicíně; (3) ~ **blanco** (Am, Antil): kordie šarlatová (*Cordia sebestena*); ► keřovitý strom vysoký až 10 m; listy jsou drsné a velmi tuhé; zářivě oranžovo-červené květy; (MS, NET, DA).

sirifico, -ca, adj. [Š: *mentiroso*] (1) (Hond): prolhaný; (RAE). • (2) adj/subst., lid. (sevHond): prolhaný; lhář; viz též: *hablador*; (DA).

sirifique, adj. (1) viz: *sirifico*; (RAE). • (2) adj/subst., lid. (Hond): prolhaný; lhář; viz též: *hablador*; (DA).

sirimba, f. (1) (Kub): mdloba; (AM). • (2) lid. (Kub): mdloby; bezvědomí; př.: *en pleno baile le dio una sirimba*; (DMC). • (3) (Dom): mdloba, slabost, nevolnost; př.: *le dio una sirimba a tu mai cuando supo de tu accidente*; ► slang; (4) (Guat): břich, břuch, panděro, pancek; př.: *¿viste la sirimba que trae don Manolo? es de tanta cerveza que toma*; ► slang; (RF).

sirimbo, -ba, adj. (1) (Kub): hloupý, pošetilý, nerozumný; (AM).

sirín, m. (← ind.) (1) (Salv, Hond): rodové jméno čtyř druhů keřů, někdy i stromů čeledi odulovitě (*Melastomataceae*); ► obvykle mají bílé květy v květenství lata, bobulovité nebo kulaté šťavnaté a jedlé plody s červenými nebo modravými semínky; (RAE).

sirindanga, f., hovor. (← port.) [Š: *borrachera*] (1) (Hond, Salv): opilost; (RAE, MS). • (2) (Hon, Salv, Nik): flám, opice; viz též: *juerga*; (3) lid. (Salv): penis; viz též: *pinga*; (DA).

sirindango, adj. (1) **andar como pájaro** ~ (Kub): chodit sem a tam, bezcílně se potulovat; (AM). • (2) m. (Mex): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (DA).

siringa, f. (1) (Arg, Bol, Per): kaučukovník brazilský (*Hevea brasiliensis*); ► zhruba 40 m vysoký strom z čeledi pryšcovitých (*Euphorbiaceae*); z mléka jeho kůry se vyrábí kaučuk; (2) (Arg): pustoryl nevonný (*Philadelphus grandiflorus*); ► okrasný keš s bílými květy a

opadavým listovým z čeledi lomikamenovitých (*Saxifragaceae*); (RAE). • (3) viz: *seringa*; (MS). • (4) (StřAm): kaučuk, guma; ► správně *shiringa*; (AM). • (5) (Hond): opice, opilost; (JD).

siringal, m. (← port.) (1) (Hond): sad, háj kaučukovníků; (MS).

siringo, viz: *seringa*; (MS).

siringuera, f. (← port.) (1) (Bol, Per): mléko nebo guma z kaučukovníku; oblast osázená kaučukovníky; (MS). • (2) (Am): dělnice sbírající kaučuk; (JD).

siringuero, m. (1) (Bol): sběrač kaučuku; (RAE). • (2) (← port.) (JižAm): dělník nařezávající kaučukovníky, sběrač kaučuku; (3) (Bol, Per): pták *Lipaugus cinerascens*; (MS).

sirio, lid. (1) (Kub): viz: *polaco*; (DMC).

sirionó, m. (1) (Bol): ind. jazyk ze skupiny *tupíguaraní*; ► 187 mluvčích (2001); (2) stejnojmenný kmen; (3) příslušné adjektivum; (EA).

siripa, f. (1) (Dom): náhlá mdloba, bezvědomí; (AM).

siripi, m. (1) (Bol): prosetá kukuřice; ► používá se k přípravě alkoholického nápoje čiča; (AM).

siripita, f. (← aim.) (1) (Bol): kobylka (*Ensifera*); ► rovnokřídlý hmyz; (2) (Bol): malá, vlezlá osoba; (MS).

sirirí, m. (← onomat.) (1) (Arg): husička (*Dendrocygna*); ► onomatopoické označení kachen s širokým zastoupením na americkém kontinentu; (RAE). • (2) (Kol): druh ptáka; ► tyran tropický (*Tyrannus melancolicus*); (3) **cada uno tiene su ~** (Kol): není bezvýznamných nepřátel; (MM). • (4) lid. (střKol): obtěžování, otrava; viz též: *molesta*; (DA).

sirivenga, f. (1) **gustarle la ~ pero no la sirivaya** (Kub): rád dostávat, ale nerad dávat; př.: *a tu amigo le gusta la sirivenga, pero no la sirivaya*; (DMC).

sirle, m. (1) (Am): zbytky hnoje; kaštany (vady vlny); (JD).

siró, viz: *sirope*; (MS).

sirop, viz: *sirope*; (MS).

sirope, m. (← fr. *sirop*) (1) (Kol, Kub, Guat, Portor, Dom, Am, Kost): sirup; ■ Var.: *siró*, *sirop*; (MS). • (2) (Kub): krém; př.: *sirope de chocolate*; (JD). • (3) lid. (Kub): ano; př.: *¿me ves a las cinco?*; —*sirope*; ■ Syn.: *sirope Pérez*; (DMC).

sirqui, m., lid. (← keč. *sirk'i*, „bradavice“) (1) (Bol: alt/Cbb): bradavice; (LM).

sirria, m., adj. (1) (Chil): zručný, šikovný hráč; (MM).

sirvienta, f. (1) pomocnice v domácnosti, služka, viz: *muchacha*; (EEA). • (2) (Mex): služebná, služka, pomocnice v domácnosti; viz též: *empleada*; (EEA).

sirvinaco, viz: *sirvinacu*; (AM).

sirvinacu, m. (← keč.) (1) (Bol): manželství na zkoušku ► mezi indiány z náhorní plošiny; (RAE).

sirvinacuy, viz: *sirvinacu*; (AM).

sirwiñacu, m., lid. (1) (← keč. *sirwiñaku*, šp. *servir*) (Bol: alt/vall): stabilní soužití páru; ■ Syn.: *tantanacu*; (LM). • (2) (západ střBol): vztah (mezi osobami), poměr; viz též: *entretenición*; (DA).

sisal, m. [Š: *pita*] (1) (Ven): rostlina agáve; (RAE). • (2) (← angl.) (Am): agáve; (3) vlákno vytažené z této rostliny; (4) ~ **falso**, (Mex): mezkal, agáve; (MS). • (5) (Am → Š) [Š: *Agave sisilana*] (Ven aj.): agáve sisálová; př.: *uno de los mejicanismos recientes de mayor importancia [en Venezuela] es sisal (agave sisalana)...* *Sus fibras se emplean en la fabricación de sacos, cordeles y mecates*; (BDE).

sisalero, -ra, adj. (1) adj/subst. (Ven): o člověku: věnující se pěstování nebo získávání sisálu; (2) (Ven): sisálový, vztahující se k sisálu a jeho těžbě; (RAE).

sisar, tr. (1) (Ekv): slepit rozbitou věc; př.: *sisar un jarrón*; (RAE).

sisas, adv. (1) (Kol): ano, ovšem, samozřejmě, jasně, ale jo; př.: *¿vos tenés plata? ¡sisas!*; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (2) (Kol): ano; př.: *¿entonces vas a hacerte el tatuaje que dijiste? – ¡sisas!*; ► slang; (RF).

Sisi, f., lid. (1) (Bol): hovor. tvar jména *Cecilia*; (DA).

sisiflís, m., eufem. (1) [Š: *ano*] (Salv): řitní otvor; (2) [Š: *nalgas*] (Hond): hýždě; (RAE). • (3) (Hond, Salv): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (DA).

sisifús, m. (1) **ponerse** ~ (Hond): být nervózní, neklidný, mít strach; (DA).

sisimico, m. (1) (Nik): tradiční lidová postavička; viz: *sisimite*; (RAE).

sisimite, m. (← nah. *tzitzimitl*, „démon“) (1) (Salv, Hond): v lidové tradici osoba opičího vzhledu s chodidly obrácenými dozadu; ► žije v horách; živí se divokými plody a kuchyňským popelem; unáší ženy; (RAE).

sisique, m. (1) (Mex): alkoholický nápoj z agáve; (AM).

sisirisco, m. (1) (Mex): řitní otvor; (2) strach, úlek, leknutí; (3) (Mex): strach, obava; (MM). • (4) (Mex): vulg. anat. svěrač; (AHM). • (5) (Mex): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (DA).

sisimar, intr. (← port. *seismar*) (1) (Urug): přemítat, hloubat, dumat; (AM).

sismatiquerías, f., pl. (1) (Kol): upejpání, vrtochy; (AM).

Sissy, f., lid. (1) (US): hovor. tvar jména *Cecilia*; (DA).

sistó!; citosl. (1) (Portor): prrr!; ► zvolání pro zastavení koně; (AM).

sitiaje, m. (1) (Ekv): systém (řád); ► spočívající v tom, že rolník (venkovan) může užívat pastviny statku, ale je povinen spolupracovat a ročně uhradit majiteli statku určitý obnos; př.: *El sitioje constituye, de por sí, una violenta acusación contra el feudalismo del Ecuador*; (RR).

sitieria, f. (1) (Kub): oblast s několika statky či farmami, nazývanými sídla (parcely); př.: (...) *Pero más bien me robaba las cosas de las sitierias, porque había más abundancia de todo. Y era más fácil. Las sitierias eran más grandes que los conucos...*; (RR).

sitierio, viz: *sitieria*; (AM).

sitiero, -ra, m/f. (1) (Kub): statkář; (RAE). • (2) (Kub): majitel pozemku/menší farmy; (JD).

sitio, m. (← lat. *situs*) (1) (Kub): malý statek, farma; (2) (Mex): stání pro taxi; př.: ... *de inmediato tomó un carro de sitio y lo llevó al puesto de socorros ...*; (RAE, BDE). • (3) (Arg, Chil, Guat): terén vhodný k výstavbě; (4) (Kol): původně: osada, kam vesničané chodí na mši a nakoupit; (5) **sin** ~ (Dom): být po požití projímadla; (AM). • (6) (Kub): parcela, pozemek; (JD). • (7) **ser un ~ de Bohemia y Carteles** (Kub): bohémský; (DMC).

sitiquira, m. (1) (← keč. *sit'ikira*, „cikáda“) (Bol): cikáda; (2) **cara** ~ (← keč. *q'ara*, „bez rostlin, holý“) (Bol: Cbb): kaktus *Cleistocactus parviflorus*; ► dorůstá až 3 m; má útlé trnité odnože, zelenočervené květy a malé jedlé bobule s bílou dužinou a černými semínky; (3) **millma** ~ (← keč. *millma*, „vlna“) (Bol: Cbb): kaktus *Cleistocactus buchtienii*; ► dorůstá až 3 m; má kmen hustě posetý trny, květy zelenočervené barvy a jedlé bobule s bílou dužinou a černými semínky; (LM).

sitón!; citosl. (1) (Dom): k noze!; ► pro přivolání psa; (AM).

situ, m. (1) (← keč. *sit'uy*, „zářít“) (Bol: Cbb): strom *Ziziphus elegans*; ► dorůstá až 10 m; má klikatý a trnitý kmen; jeho plody jsou jedlé peckovice se semínkem; dřevo stromu se využívá k přípravě sladkých nápojů a pálenek; ■ Syn.: *yana-yana, quitachiyú negro, laurel de cera*; (LM).

situación, f. (1) **ser uno el hombre de la** ~¹ (Arg): být u moci; (2) **ser uno el hombre de la** ~² (Chil, Per, Portor): být nejvhodnějším kandidátem ujmout se moci, naučení se něčeho či převzetí obchodu; být na svém místě; (3) **ser uno el hombre de la** ~³ (Portor): být pánem situace; (MM, JD). • (4) **de** ~ (Am): velice výhodný; př.: *precios de situación*; (JD).

situado, m., arch. (1) (Am): peníze v hotovosti, které se odesílaly z Mexika a Peru do jiných osídlení vedených španělskou kolonií; ► určené na výdaje spojené se správou oblasti; (MM).

situar, tr. (1) ~ **las tareas** (Kub): dát úkoly; (JD).

siú, m. (1) (Chil): stehlík; (JD).

siumería, viz: *shomería*; (MS).

siútico, -ca, adj., hovor. (1) (Bol, Chil): o člověku: snobský; (RAE). • (2) (Chil): afektovaný, kýčovitý; př.: *ya es significativo que los chilenos tengan su palabra propia para expresar lo cursi: siútico, siútico, dicen ...; me cargan esos famosos tés de beneficencia. No se ven más*

que siúticas y diplomáticas centroamericanas ...; (AM, BDE). • (3) (Chil): nastrožený, směšný; (JD).

siutiquería, f. (1) (Chil): snobárna; (RAE). • (2) (Chil): afektovanost, nevkusnost; (AM). • (3) (Chil): naparáděnost, směšnost; (JD).

siutiquez, f. (1) (Chil): afektovanost, nevkusnost; (AM).

siwila, ind. kmen, viz: *jebero*.

skating, m. (← angl. *to skate*) (Arg.): (1) tanec; (2) hudba, na jejíž takt se tancuje; (MS).

skeep, m. (← angl. *skip*) (1) (Chil): v atletice: cvičení, které spočívá v přehnaném zvedání kolen směrem k hrudníku; (MS).

skeet, m. (← angl.) (1) (Chil): zkouška lovecké střelby; (2) střelení za letu; (MS).

skunk, m. (← angl.) (1) (Am): skunk; (MS).

sky-scraper, m. (← angl. *skyscraper*) (1) (Chil): mrakodrap; (MS).

slacks, m., pl. (← angl. *slacks*) (1) (Am): lehké, široké, pánské kalhoty; (MS). • (2) ~ **ajustados** (Am): přiléhavé kalhoty; (JD).

slacs, viz: *slacks*; (MS).

slalom, m. (1) slalom na divoké vodě, viz: *kajak*; (EEA).

slang, m. (← angl.) (Am): (1) slang (hantýrka určité sociální skupiny); (2) nářečí; (MS).

slate, m. (← angl.) (1) (Kol): tabule, ve sportovní terminologii; (MS).

sleeping (bag), m. (1) (Per): spací pytel, spacák; př.: *un sleeping (bolsa de dormir) para mantenerlo calentito*; (BDE).

slide, m. (← angl.) (1) (Kol, Kub): tabulka, diapozitiv ve fotografii; (MS).

slip, m. (← angl.) (1) (Am): malé, kalhotové, pánské plavky; (MS). • (2) (Kub): sponka na kravatu; (JD). • (3) **slipy**, viz: *interiores*; (EEA).

slogan, m. (← angl.) (1) (Am): komerční, propagandistické nebo politické heslo; (MS).

slogang, viz: *slogan*; (MS).

smash, m. (← angl.) (1) (Am): smeč; ► v tenise, zásah míčku před tím, než se dotkne země; (MS).

smock, m. (← angl.) (1) (Chil): šev, který se kříží úhlopříčně s pravidelnými intervaly; (MS).

smog, m. (← angl.) (1) (Kol): velice hustá mlha nasycená kouřem; (MS).

smoking, m. (← angl. *smoking jacket*) (1) (Am): polospolečenské sako; ■ Var: *esmokin*; (MM).

smoking-room, m. (← angl.) (1) (Chil): kuřácký salon; (MS).

snipe, m. (← angl.) (1) (Chil): druh plavidla ve veslařských závodech; ► plachetnice; (MS).

snob, m. (← angl.) (1) (Am): snob (člověk okázale předstírající vzdělání nebo dobrý vkus); (2) adj. (Arg, Chil): malicherný, domýšlivý, pošetilý, nevkusný; (MS).

snobismo, m. (1) (Am): zvyky a postoje snobů; (2) (Chil): strojenost, nevkus; (MS).

so so, adv. (1) (Kub): tak tak, nevalně; (JD).

so;!., citosl. (1) (Guat, Per, Portor, Ven): pššš!, ticho!; ► citoslovce sloužící k utišení; (2) (Portor): kšá!; ► odehnání drůbeže; (AM).

so'ó, m. (← guar.) (1) (Par): maso; (EA).

soa, m., **vulg.** (1) **ser** ~ (Kub): zkurvysyn; bez příjmení; ► slovní hříčka s výrazem SOS, známka nebezpečí, a výrazem *Sin Otro Apellido*, (S.O.A); př.: *ése es un soa; no seas amigo de él*; ■ Syn.: *hijo vaginal*; (DMC).

soaré, f. (← fr. *soirée*) (1) (Arg, Kub, Chil, Mex, Pan, Per, Dom, Ven): večerní slavnost s hudbou a muzikou; mejdan; (2) (Arg): večírek; ■ Var.: *soirée, suaré*; (MS).

soata, f. (1) (Kol): pokrm z dušené kukuřice a dýně; (AM).

soba(d)o, -a, adj., partic. (1) viz: *pan sobao*; př.: *El hombre le puso en la mano un pedazo de pan 'sobao'...*; (RR).

soba, f. (1) (Mex): rozbití, porušení, zlomení; (2) (Mex): zmatek, starost; ■ Syn.: *amolada, chinga, friega*; (AHM).

sobabolas, m/f., lid. (1) (sevBol): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

sobaco, m. (1) **estar en el ~ de confianza** (Nik): být v chomoutu; žít v manželství; (DA).

sobada, f., lid. (1) (Hond): masturbace; viz též: *manuela*; (DA).

sobadera, f. (1) (Par): mačkání; (JD).

sobadita, f., hovor. [Š: *masturbación*] (1) (Hond): masturbace; (RAE). • (2) lid. (Hond): masturbace; viz též: *manuela*; (DA).

sobado, -da, adj/subst. (1) adj. (Salv): bláznivý; (2) m. (Kost): sladkost vyrobená třením medu z cukrové třtiny až zbělá; (RAE). • (3) (Chil): o hmotných předmětech: velký ve své kategorii, ohromný, velikánský, masivní, pořádný; (AM, JD). • (4) (Ven): cukrová sladkost; (MM). • (5) (Nik): slaboučký, jako vycucnutý; (6) (Mex): mačkání; (JD). • (7) (Hond): výstřední, extravagantní; úlet; př.: *Karla se pasó riendo toda la noche; es bien sobada*; ► slang; (RF). • (8) adj., lid. (Hond, Salv, Nik): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (9) **estar** ~, adj. (Kol): být v nesnázích; být na tom finančně bledě; (DA).

sobador, m/f. (1) (Ekv, Guat, Hond, Kost, Salv, Nik, Mex, Kol): člověk zručný v napravování vykloubených kostí; zaříkávač; (RAE). • (2) (Mex, Kol): lékař napravující vykloubeniny či zlomeniny; př.: *Una vez me zafé <descoyunté> la mano, jalando* agua; llegó un sobador y engonzármela* ...*; (RR). • (3) (Arg): zařízení k měkčení kůže; (MM).

sobadora, adj., f., viz: *culebra sobadora*; př.: *–¡Jesús, niña! ¡Qué cosas dices! ¿Te has vuelto loca? –le reprendía la Culebra Sobadora*; (RR).

sobadura, f., lid. (1) (Bol): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; (DA).

sobachetos, adj/subst., hovor. (1) adj. [Š: *sobón*] (Hond): osahávající; (2) m. (Hond): podlézavec; (RAE).

sobaipé, viz: *saguaipé*; (MS).

sobajar, tr. [Š: *humillar*] (1) (Mex): ponížít, potupit; (RAE). • (2) (Kub): přesvědčit, vsugerovat, namluvit; (AM). • (3) tr. (Mex): snížit, slevit; (4) (Mex): ponížít, pokořit; (AHM).

sobajear, tr. (1) (StřAm, Kol, Ekv, Per): osahávat, osahat, ohmatat; př.: *de manera que divertirse con ella bailando cheek to cheek, sobajeándola ..., ocupaba un sitio destacado en el anecdotario masculino*; (AM, BDE).

sobalevas, m. (1) (Hond, Salv): podlézavec; (RAE).

sobalevismo, m. (1) (Hond): servilita; (RAE).

sobandero, m. (1) (Kol, Ven): felčar, šarlatán; (RAE). • (2) (Kol, Ven): chirurg specializovaný na vykloubeniny; (AM).

sobaqueado, m. (1) (Nik): lidový tanec; (RAE).

sobaquera, f. (1) (Bol; Urug, Arg): popruhy nesoucí pouzdro na pistoli; ► vedou kolem ramen a zapínající se v podpaží; př.: *Pablo se pone la sobaquera, mete el revólver dentro de ella, escoge una chamarra* ancha y pregunta por la labor realizada en la tarde*; (RR). • (2) (StřAm, Mex, Portor): pach potu; (AM).

sobaquina, f. (1) (LaPla, Kol): smrad, zápach potu, viz též: *catinga*; (RAE).

sobar, tr. (1) tr/zvrat. (Arg, Bol, Ekv, Kost, Kub, Mex, Salv): masírovat, třít; (2) venk. (Arg): štvát koně; (RAE). • (3) (Ekv, Mex, Per, Portor): pochlebovat, lichotit; (4) (Kol, Guat, Hond, Mex, Ven): reponovat vykloubeninu; (5) (Kol): sedřít, obrat o peníze; (6) ~le la mano a uno (Kol, Mex, Per, Portor): podplatit; (7) ~le la varita a uno (StřAm): sesadit, odvolat z postu, vyhodit; (AM). • (8) (Chil): přemocet, přeprat, přijít na kobytku komu; (9) ~ el lomo (Chil), ~ la leva (Am), ~ la maleta (Kol), ~ la pantorrilla a una persona (Per): lézt do zadnice komu; (JD). • (10) (Kol): otravovat s nesmysly, štvát; př.: *Chema siempre soba a Estéban con el mismo cuento*; ► slang; (11) (Arg): mazlit se; př.: *Guillermo estaba sobando a Magda cuando llegaron los viejos de ella*; (12) ~ el lomo (Arg): podlézat, lézt někomu do zadku; př.: *me parece que Martín me está sobando el lomo para que le presente a mi hermana*; ► slang; (RF). • (13) tr/zvrat., lid. (západ sevBol, Per): pochlebovat, lichotit; viz též: *lamer*; (14) ~ el balín (~ la balinera), lid. (Hond): být homosexuál; viz též: *culero*; (DA).

sobasquera, f. (1) (StřAm, Mex, Portor): pach potu; (AM).

sobe, m., lid. (1) (Bol): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; (DA).

sobeo, m. (1) (Urug): jezdecká postroj; ► tvořena ze dvou popruhů z dřené zkroucené kůže, spojená s ohlávkou a sloužící jak k uvázání koně, tak k jeho ovládání; př.: *Fue aquello un reventar de animales, de cinchas, de cuartas*, de sobeos*; (RR).

soberado (sobera(d)o), m. (1) (Am): půda, podkroví; (RAE). • (2) (Portor): poschodí v domě či v chatrči postavené na sloupech; př.: *Para eso mejor era quedarse en la casucha y tumbarse en una esquina del soberao*; (3) [Š: *desván*] (Ven; Kol): půda, podkroví, úložný prostor; ► pod střechou domu; slouží k uskladnění sklizně, potravy či zbraní; př.: *ella tenía bastante café en un tarro de los que guardaba en el soberado, en la cocina*; (RR). • (4) (Dom, Ven): zahradní gril; (AM).

sobebiar, tr. (1) (Ekv): pohrdnout, opovrhovat, z hrdosti odmítnout; (AM). • (2) lid. (Ekv): odmítnout, postavit se (proti); viz též: *descualificar*; (DA).

soberna, f. (1) (Ekv): přetížení, zatížení; (AM). • (2) (Ekv): popruh na náklad; ■ Var: *sobernal* (Kol); (JD).

sobetón, -ona, adj. (1) (Portor): těšící se, kochající se, zamilovaný; př.: *Triunfante y pletórica, sobetona con el público*; (RR).

sobijada, f. (1) (Hond): osahávání; (RAE).

sobijar, tr., hovor. [Š: *sobar*] (1) (Hond): hníst; (2) (Hond): osahávat; (RAE).

sobijeo, m. [Š: *sobeteo*] (1) (Hond): osahávání; (RAE).

sobijo, m. (1) (StřAm, Kol, Pan): osahávání; (2) (Kol): odřenina, škrábnutí; (AM). • (3) (Am): hnětení; (JD).

sobijón, -na, adj/subst. (1) [Š: *sobón*] (Hond): rád osahávající; (2) m/f. (Hond): viz: *sobador*; (RAE). • (3) m. (Guat, Hond): osahávání; (AM).

sobo, m., lid. (1) (Kost): masturbace; viz též: *manuela*; (DA).

sobón, -na, adj. (1) (Per): lichotnický; (2) *de un* ~ (Kol, Ven): najednou, konečně; (AM). • (3) (Am): dotěrný, moc dovolený, vlezlý, servilní; (JD).

sobonear, tr., lid. (1) (Per): pochlebovat, lichotit; viz též: *lamer*; (DA).

sobornal, m., lid. (1) (Guat): obtěžování, otrava; viz též: *molesta*; (DA).

soborno, m. (1) (Arg): zatížení; (RAE). • (2) *de* ~ (Bol): jako přívazek, navíc; (AM, JD).

sobrado, -da, adj/subst. (1) adj., hovor. [Š: *creído*] (Ekv, Per): domýšlivý, ješitný; (2) adj. [Š: *valentón*] (Ekv): machrující, chvástavý; (3) m., spíše pl. [Š: *sobras*] (Chil): zbytky jídla; (RAE). • (4) (Chil): pochvalně o rozměrech: obrovský, ohromný, kolosální; (5) (Arg): vestavěná police; (AM). • (6) (Par): typ přístřešku/spíže k uskladnění obilovin, ovoce, sýrů, apod.; (MM). • (7) (Chil): skvělý, ohromný, prima; pitomý, blbý; (JD). • (8) adj. (LaPla): známý, proslulý; ► slang *lunfardo*; viz též: *calado*; (NET). • (9) *estar* ~ *de lote*, adj. (Kol): být s to co dokončit; být si jistý v kramflecích; (DA).

sobrador, -dora, adj. (1) (Arg): o člověku: sebevědomý; (RAE). • (2) (Urug; Arg): předvídající záměry (úmysly) ostatních; předstírající předvídavost; př.: *'El cuentero' levanta la cabeza con humildad y alza los ojos hacia la recia faz del que se expresa con burla 'sobradora'. No se atreve a responder...;* (3) (Per; Par, Arg, Urug): domýšlivý, s pocitem nadřazenosti a snahou být středem pozornosti; př.: *le pareció que el hombre se reía, con esa risita sobradora que le había escuchado ya la vez anterior, en Pucallpa*; viz též: *sobrar*; (RR). • (4) (Chil): pitomý, blbý; (JD).

sobran, tr. (1) *me* ~ (Bol): Na policii už mě znají!; ► bol. argot *coba*; (HB).

sobrancero, adj. (1) (Ven): přebytečný, přebývajícím (ve velikosti, množství nebo hmotnosti); (RAE).

sobrando, v/ger. (1) *salir* ~ (Mex, Salv, Pan, Ekv): být navíc, být nepotřebný; (DA).

sobrantero, m., svrchník, viz též: *invernizio*.

sobrar(se), tr/intr/zvrat. (1) ~*se* (Urug; Arg): přehánět, překročit míru; zaujmout postoj samolibosti a pohrdat, opovrhovat někým; viz: *sobrador*; (2) *salir* ~*ando*, viz: *salir*; (RR). • (3) (Chil): nechat přebytek, zbytek; (AM). • (4) ~ *papayo* (Kol): mít habaděj čeho; př.: *me sobra papayo*; (5) ~ *una cosa a/para una persona* (Ekv): nechat co pro koho; (6) *le* ~*ran*

timbales (Kub): ten se hned tak nepodělá strachy; (JD). • (7) tr., lid. (Kub): viz: *faltar*; (DMC).

sobre, m. (1) (Arg): postel, lože, lůžko; př.: *Pibe <chico>, andate al sobre, mañana hay que meterle duro* y parejo*; (RR). • (2) (Portor): psaníčko (kabelka do ruky); (BDE). • (3) ¡~s!, citosl., viz: *¡ándale pues!*; (4) (Mex): vyj. překvapení; ► mex. argot *caliche*; (DBM). • (5) (Bol): malý sáček s kokainem; (6) *el ~* (Bol): postel; ► bol. argot *coba*; (HB). • (7) (LaPla): postel, kavalec, palanda; viz: *camasutra*; (NET).

sobreador, m. (1) (Bol): člověk, který prodává sáčky s kokainem; ► bol. argot *coba*; (HB).

sobreaño, adj. (1) *de ~* (Guat): o stáří zvířete: přibližně jednoroční; (AM).

sobrebota, f. (1) (StřAm): kožené návleky na boty; (RAE).

sobrecargo, m. (1) (Mex): steward; př.: *en un principio, las funciones de un sobrecargo de aviación eran analogas a las que ejecutaba la persona de igual jerarquía en un barco ...*; (BDE). • (2) (Kub): závozník; (JD).

sobrecoser, tr. (1) (Kol, Chil, Mex): prošíť šev; (AM).

sobrecostilla, f. (1) (Chil): podplečí; ► druh libového dobytčího masa; (RAE).

sobrecostura, f. (1) (Hond, Kub): dvojitý steh; (RAE).

sobrecumblera, f. (1) (Portor): trám; (AM).

sobrecumbrera, viz: *sobrecumblera*; (AM).

sobrecumplimiento, m. (1) *y hasta con ~* (Kub): a dokonce navíc; (JD).

sobrefunda, f. (1) (Hond): povlak na polštář; (RAE).

sobregirar, tr. (1) (Mex): vystavovat nekryté šeky; (MM).

sobrenombre, m. (1) (Am): zdvojnásobení; (2) (Mex): přezdívka; (MM).

sobrepalo, m. (1) (Hond): mechy a lišejníky na kůře stromů; (RAE).

sobrepaso, m. (1) (Arg): mimochod; př.: *después de haberse despedido, montaron los forasteros en sus mulas y salieron al sobrepaso*; (RR). • (2) (Mex): mezikrok; ► přechod mezi dlouhými kroky a normální chůzí; (MM).

sobrepelo, m. [Š: *sudadero*] (1) (Arg): podsedlová dečka; (RAE). • (2) (Arg, Urug): kapesník či šátek na utření potu; (AM).

sobrepuesto, m. (1) (Urug; Arg): součást jezdeckého postroje; ► upevňuje se na chomout, je obvykle kožená, ale může být také z vyšívané látky; př.: *El gaucho perdido y el chúcaro <animal arisco> que se esconde; el que no quiere pelear por ninguna causa, pero capaz de hacerse matar por un sobrepuesto o cojinillo*; (RR). • (2) (Mex): záplata; (JD).

sobrerrienda, f. [Š: *falsa rienda*] (1) (Chil): pomocné otěže; (RAE).

sobresalía, f., lid. (1) (Kub): žena, která chce předejít svůj věk; př.: *ésa es una sobresalía*; ■ Syn.: *entresacada*; (DMC).

sobresalido, -da, partic., adj. (1) (Mex): domýšlivý, nadutý, pyšný, nestydatý, odvážlivý, drzý, nestoudný; př.: *en vez de fijarse en lo que le enseñaban nomás* estaba pendiente viendo qué travesura se le ofrecía. Era malcriado, sobresalido, en fin, la cola* de Judas*; (RR).

sobresalto, m. (1) *estar en el ~* (Kub): výraz, který používají překupníci s marihuanou, aby vyjádřili, že je nadbytek zboží; př.: *todo está en el sobresalto*; (DMC).

sobrescripto, -ta, adj. [Š: *sobrescrito*] (1) (Arg, Urug): nadepsán; (RAE).

sobretero, m., viz: *sobreador*; (HB).

sobretiempo, m. (← angl.) (1) (Chil, Per): přesčas, přesčasové hodiny; př.: *... debemos pagar dos horas de sobretiempo a los empleados ...*; (2) (Chil): prodloužení; př.: *jugaron un sobretiempo de 15 minutos por lado para dirimir el partido*; (BDE).

sobretiro, m. (1) (Mex): samostatná příloha časopisu; př.: *una vez que el Consejo Editorial haya comunicado por escrito al autor la aceptación de su trabajo, el interesado deberá solicitar el número de sobretiros que desee*; (MM, BDE).

sobretudo, m. (1) (Am): nepromokavý plášť; (RAE). • (2) plášť, viz: *abrigo*; (EEA).

sobrevega, f. (1) (Portor): nejvyšší bod nížiny; (AM).

sobrina, f., viz: *sobre*; (HB).

sobrio, adj. (1) ~, **pero no cargado** (Kub): zlatou střední cestou; tak akorát; ► vycpávkový výraz; př.: *tráeme el artículo sobrio, pero no cargado*; (DMC).

sobros, m., pl. (1) (StřAm): zbytky (jídla); (AM).

soca, f. (1) (Am): mladé výhonky cukrové třtiny; (2) (Bol): nový výhonek rýže; (RAE). • (3) (Kost): opilost, pitka; př.: ; viz též: *socar*; (4) adj., viz: *caña soca*; (5) **amarrarse una ~**, tr/zvrat. (Kost): opít se, mít slinu; př.: (...) *Pero en medio de la soca que se tenía, el pobre Juan no perdía del todo el sentido y no soltaba el mecate <la sogá> con que llevaba amarrado el burro*; (RR). • (6) (← keč.) (Am): poslední klíček (výhonek) cukrové třtiny; (7) (Bol): zbytky výhonku rýže po sklizni; (8) (Kol): výhonek, který vyraší na tabáku po odkvětu; (9) (Ekv): tabák nejvyšší kvality; (10) (Mex): strniště nebo výhonky, které zůstávají v půdě z předchozího osevu; (MS, DA). • (11) (Am): mazavka, ožrala; (JD). • (12) (Guat, Hon, Salv): flám, opice; viz též: *juerga*; (13) lid. (Salv): bitka, rvačka, zápas; viz též: *encontrón*; (DA).

socado, -da, adj. (1) (Guat; Kost): opilý; viz: *socar*; (RR). • (2) lid. (Guat, Hond, Kost, Nik, Salv): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

socairos, m., pl. (1) (Kub): voči; (JD).

socala, f. (1) (Kol): prořezání, vyčištění lesa; (AM, JD).

socalar, tr. (1) (StřAm, Kol, Ven): vykácet, vymýtit; (AM).

socaliña, f., lid. (1) (Hond): bitka, rvačka, zápas; viz též: *encontrón*; (DA).

socapador, -ra, m/f. (1) (Ekv): člověk kryjící zločince, pravdu, apod.; (MM).

socapar, tr. (1) (Bol, Ekv): krýt někoho; (RAE).

socar, tr/zvrat. (1) tr. (Hond, Kost, Kub, Mex, Nik, StřAm): tlačit, tisknout, mačkat, poutat, chytat, vázat; př.: *-(...) Tenga cuidado, no se le escape ese picarito. ¡Es peligroso! / -¡Sóquelo fuerte!*; (2) tr. (Hond): soužit, trýznit, trápit, mučit (např. hladem); př.: *debía distribuir <el sueldo> para la comida, con mucho cuidado, porque si no, a media semana les iba a socar con más fuerza el hambre*; (3) tr. (Hond): nasednout (např. o jídle nebo pití); př.: *-(...) el guaro <aguardiente> a mí no me soca, como a otros, que apenas lo ven arrugan la cara, como si fueran mujeres*; (4) **socar(se)**, tr/zvrat. (Kost, Hond): opít (se); př.: *Ya te he dicho mil veces que no me acuerdo de nada, pues entre tu mamá y tú se empeñaron en darme tantos tragos que me soqué*; viz též: *soca, socado, -a*; (RR). • (5) **~se uno con otro** (StřAm): hádat se, přit se; (AM). • (6) (StřAm): otravovat, štvát; (MM). • (7) **zvrat.** (Am): tisknout se, otravovat se, prát se; (JD).

socarios, m., pl., lid. (1) (Kub): oči; ► výraz, který používají chucheros; př.: *¡qué socarios más lindos tiene su hermana!*; ■ Syn.: *piedra; piedrafina*; viz též: *chuchero*; (DMC).

socarra, f. (1) (Chil): revmatické onemocnění horních kočetin; ► především zápěstí; (MM).

socarro, -ra, adj. (1) (Hond): sarkastický, jízlivý; vychytralý, mazaný; (AM).

sócate, m. [Š: *portalámpara*] (1) (Ven): objímka žárovky; ■ Syn.: *soquete* (Chil, Guat); (RAE). • (2) **stojan lampy**, viz: *soquete*; (EEA).

socato, m. (1) **ser alguien un ~** (Kub): být nudný; př.: *él es un socato*; ■ Syn.: *no tener sabor*; př.: *Juan no tiene sabor*; (DMC).

socavón, m. (1) (Pan): mužský popěvek; (AM). • (2) (Bol): slepá ulice; ► bol. argot *coba*; (HB).

soccer, m. (← angl. *soccer*) (1) (Chil): fotbal, kopaná; (MS).

socer, viz: *soccer*; (MS).

social, m. (1) (Kub): kamarád, kmotr, důvěrný známý, přítel; př.: *En el umbral del sueño logró tenerla, exhibirla delante de sus sociales*; viz též: *socio*; (RR). • (2) lid. (Kub): kamarád; př.: *ése es mi social*; ► vězeňský výraz; viz též: *círculo*; (DMC).

socialata, adj. (1) (Urug): socialistický; př.: *...cómo se lleva o se llevaba con su suegro socialata o su cuñado pachequista*; (RR).

sociate, m/f. (1) (Chil): blízký přítel, kámoš; viz též: *mano*, m.; (DA).

sociedad, f. (1) ~ **impersonal** (Mex): akciová společnost; (JD). • (2) ~ **de mariquita de plátanos y frijoles negros** (Kub): materialistická společnost, která necítí lásku k vlasti; př.:

ésta es una sociedad de mariquita de plátanos y frijoles negros; viz též: *cultural*; (3) **la ~ del picadillo** (Kub): o lidech, jejichž životy se neustále probírají ve společenských člancích, avšak nestojí za nic; př.: *míralos aquí, son de la sociedad del picadillo*; (4) **ser alguien de la mejor ~ de Carraguao** (Kub): pocházet ze společenské spodiny; ► „Carraguao“ je čtvrt v Havaně, ve které žijí lidé z nízkých společenských vrstev; př.: *él es de la mejor sociedad de Carraguao*; (DMC).

socio, -ia, m/f. (1) (**socito, -ta**) (Kub; Kost): důvěrný přítel, kamarád, dobrý známý; př.: *Me das la Libreta <de racionamiento>, yo te pago, y una socita mía saca tu cuota*; viz též: *social*; (2) **el ~**, m. (Ven): démon, ďábel, čert; př.: (...) *No sé si serán consejos del ‘Socio’, pero lo cierto es que el plan ha estado bien combinado*; (RR). • (3) m., lid. (Kub): kamarád; př.: *él es un buen socio mío*; (4) ~ **fuerte**¹, m. (Kub): kamarád; (5) ~ **fuerte**², m. (Kub): nejlepší přítel; (6) ~ **fuerte**³, m. (Kub): důvěrný přítel; př.: *es socio fuerte*; viz též: *abarolí*; *vaca*; (DMC). • (7) m. (Bol): komplic, přítel; (8) m. (Bol): komplic; ► bol. argot *coba*; (HB). • (9) m/f. (Kol): kamarád; př.: *tengo unos socios que viven en Madrid*; ► slang; (RF).

sociolismo, m. (1) **ser algo cuestión de ~** (Kub): být něco otázkou vlivu; ► jazyk Kubánců, kteří unikli z Kuby do USA z přístavu Mariel v roce 1980; př.: *tú no consigues carne pero yo sí; esto es cuestión de sociolismo*; viz též: *nivel*; (DMC).

socito, -ta, m/f., viz: *socio*; (RR).

socket, viz: *sóquet*; (MS).

sócket, m., stojan lampy, viz: *soquete*; (EEA).

socks, m., pl. (← angl.) (1) (Am): podkolenky; (MS). • (2) (Am): ponožky; (JD).

soco, m/adj. (1) (Portor): dřevěný kůl, sloup; př.: *La casucha está en un suave acantilado que corre de izquierda a derecha. La estructura está nivelada por largos socos en la parte derecha que da a la playa*; viz též: *zoco*; (RR). • (2) (Chil, Portor): o člověku či zvířeti: bezruký či beznohý; (3) (StřAm): opilý; (4) (Arg): o koni: neužitečný; ► není dál schopen vykonávat práci; (5) (Kol): pahýl, znetvořená končetina; (6) (Kol): krátký a tupý tesák; (AM). • (7) (Kol): pařez; (8) (Chil, Par): rána pěstí; (MM). • (9) (Arg): o koni: lekavý; (10) (Kol): stará mačeta; (JD).

socobe, m. (1) (StřAm): nádoba; dýně, tykev; ► v Kolumbii se toto označení používá pro nádobu z dýně; (AM).

socol, m. [Š: *relleno*] (1) (Salv): výplň; (RAE).

socola, f. (1) [Š: *desmonte*] (Kost): vykáčená plocha; (2) (Hond, Nik): kácení, vymýcení; (RAE). • (3) (Kost; Kol): mýtina; půda zbavená křoví a stromů a připravená k osetí př.: *Enfrente del arenal, entre los breñales y socolas donde se riegan los frijoles, ha hecho su sesteo, en este verano, una mesnada castaña de venados*; (RR). • (4) (Kost): osetí pole; (MM).

socular, tr. [Š: *desmontar*] (1) (Ekv, Hond, Kol, Kost, Nik): vykácet, vymýtit; (RAE). • (2) (StřAm, Kol, Ekv, Pan): odplevelit; ■ Var: *zocular*; (AM). • (3) (Kol): odfláknout; (MM).

socollón, m. (1) (Kost): silný otřes, zatřesení; (RAE). • (2) (Kub): tažné zvíře, které netáhne rovnoměrně; (AM). • (3) (Am): drcnutí; (JD).

socollonear, tr. (1) (Kost): silně zatřást; (RAE).

socondo, m. (← keč.) (1) (Arg): hlavoš (*Cephalanthus*); ► druh keře, jednoduché listy, z kořene se získává červené barvivo velmi užívané pro barvení silných látek; (2) (Arg): hluboké údolí mezi horami; (MS, DA).

soconusco, m. (1) (Kub): čokoláda; (2) černý obchod; (AM). • (3) (StřAm): směs aromatického koření; ► přidávala se do čokolády a zlepšovala její chuť a vůni; (4) (Guat, Mex): kakao nejvyšší kvality; (MM). • (5) adj. (Am): podezřelý; (JD). • (6) (← keč.) (Am → Š) (Am): jemná čokoláda; (BDE).

socorro(s), -ito(s), m., častěji v pl. (1) (Ekv, Per): určitý druh zálohy; ► kterou vyplácí majitel velkostatku svým nádeníkům; př.: *Ya no más preferencias en los socorros y adelantos, ni regalos de baratijas para las fiestas*; (RR).

socorro, m., lid. (1) (Kub): viz: *casa*; (DMC).

socorva, f. (1) (Ekv): koňský nádor kloubu; (AM).

socotroco, m., hovor. (1) (Urug): velký kus; (RAE). • (2) adj. (Kub): trouba, praštěný pavlačí; (JD). • (3) lid. (Kub): hlupák; př.: *tú no eres más que un socotroco; mira lo que has hecho*; ■ Syn.: *ser un socotroco Godoy*; ► velmi hloupý bojovník; (DMC). • (4) (Arg): velké množství, velká věc; př.: *pensé que me iban a pagar poco, pero me llegó un socotroco de guita*; ► slang; (RF).

Socoyongo, m. (1) **ser el ~ de mamá** (Kub): být poslední syn; ► používá se také v Mexiku; př.: *éste es el Socoyongo de mamá*; (DMC).

socoyote, m. [Š: *benjamín*] (1) (Mex): benjamínek, nejmladší dítě; ■ Syn.: *xocoyote* (Mex); (RAE). • (2) (← nah.) (Mex): nejmladší syn; (3) (Am): služka z nejnižší společenské vrstvy; ■ Var: *jocoyote*; *shocoyote*; (MS). • (4) ~ (-ta), m/f. (← nah. *xocotl* „výplod“) (Mex): benjamínek, nejmladší ze sourozenců; ■ Var.: *shocoyote*, *jocoyote*; (AHM).

socquettes, viz: *soquete*; (MS).

socrocio, m. (1) (Ekv): přírodní cukr, kostka cukru; (2) (Ekv): člověk zjizvený od neštovic; (AM).

socú, x. (1) ~ **omi oyu ikoro** (Kub): buď opatrný, ať nemusíš litovat; ► jedná se o africký výraz dovezený na Kubu otroky; př.: *¡cuidado! socú omi oyu ikoro*; (DMC).

socuella, f. (1) (Par): vypletí, vyklučení; (JD).

socucha, f., viz: *socucho*; (AM).

socucho, m. (1) (Am): kumbálek; (RAE). • (2) (Arg, Mex, Urug): malý polozbořený domek; (MM).

soda, f. (← it.) (1) (Kost): stánek s občerstvením; (2) adj. (Kost): snobský; (RAE). • (3) (Kost): kavárna, bufet, jídelna; př.: *Al ser el mediodía, se juntan con disimulo para almorzar en una soda*; viz též: *fuelle de soda*; (4) **galleta de ~**, viz: *galleta*; (RR). • (5) (Kol): bomba, skvělá věc; př.: *la música de los Baxtrid Bois es una soda*; ► slang; (RF).

sodern, adj. (1) **el romance de la soudern bel** (Kub): telefonní román; lidé, kteří mluví o lásce po telefonu; př.: *como no se ven, tienen el romance de la soudern bel*; ► „La Southern Bell“, což Kubánec čte tak, jak se to píše, je severoamerická telefonní společnost; (DMC).

sodero, m. (1) (Arg): sodovkář, prodejce sody; (RAE).

sodio, lid. (1) (Kub): viz: *morrongonato*; *refrescar*; (DMC).

sofa, f. (1) (Bol): cigareta; ► přesmyk slabik: *vesre*; bol. argot *coba*; (HB).

sofá, m. (1) ~ **de dos o tres cuerpos/plazas/puestos** [Š: *sofá de dos o tres plazas*] (Chil, Urug): pohovka (sedačka) pro dva nebo tři lidi; ■ Syn.: *sillón de dos o tres cuerpos* (Arg, Urug), ~ *de dos o tres plazas* (Mex), ~ *de dos o tres puestos* (Ven); (EEA).

sofaifa, f. (1) (Arg): holka; (JD).

sof-bol, m. (1) (Am): softball; (JD).

sofero, -ra, adj., hovor. (1) (Hond): v jazyce mladých: hloupý, zaostalý; (RAE). • (2) m/adj., lid. (střHond): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sofisticación, f. (← angl. *sophistication*) (1) (Am): afektovanost, strojenost; (2) výstřednost; (3) strojená vybranost (v chování); (MM).

sofisticado, -da, adj. (← angl. *sophisticated*) (1) (Am): afektovaný, strojený; (2) výstřední; (3) vybraný; (MM).

sofisticar, tr. (← angl. *sophisticate*) (1) (Am): zbavit přirozenosti; (MM).

soflama, f. (1) (Mex): rychle se šířící nedůležitá zpráva, kachna, nafouknutá zpráva; př.: *no me vengas con soflamas*; (MM, JD).

sofocado, -da, adj. [Š: *apresurado*] (1) (Nik, Salv): spěšný; (RAE). • (2) **estar ~**, adj. (Kub): být bez peněz; př.: *el gobierno no paga los salarios públicos porque está sofocado*; (DMC).

sofoco, m. (1) lid. (Kub): teplo; př.: *tengo en este calor un sofoco tremendo*; (2) (Kub): hněv; př.: *¡qué sofoco tengo!*; (DMC). • (3) **echar un ~** (Dom), viz: *feli*, *echar un ...*; (DA).

sofoquiña, f., lid. (1) (Kub): hněv; ► také *sofoquina*; (DMC).

sofrenar, tr. (1) (Arg): přibrzdit, zadržet, chytit, vzít, uchopit plnou silou; př.: *Ni bien concluyó de hablar esto, ya la bruja, querida de Añang <del demonio> la sofrenó la muerte*; (RR).

sofrito, m. (1) (Kub): polévková přísada; (JD). • (2) **pertenecer a la cultura del ~**, vulg. (Kub): patřit k lidovému kubánskému folklóru; př.: *hay gente, que cuando uno los oye hablar, se da cuenta que poseen una cultura del sofrito*; (DMC).

soft, adj. (1) **ser alguien ~ drink** (Kub: exil): být velmi svěží; ► angl. *soft drink* je limonáda; př.: *ese hombre es soft drink*; (DMC).

soft-ball, m. (← angl.) (1) (Am): hra podobná baseballu; ► hraje se na menším hřišti, s míčem, který je větší a měkčí než míč používaný při baseballu; (MS).

soga, f. (1) (Ven): lano, laso, popruh ze zakroucených kožených pásků; ► slouží ke svázání hovězího dobytka či koní a je dlouhý více než dvacet pět metrů; př.: (...) *No se atrevió a largar la sogá, ahí mismo recogió su gente y lo escuché decir '(...) no me fijé en que era el propio <toro> 'Cotizado' de <la hacienda> Altamira...*; (2) (Ven): čeledín schopný zacházet s lasem; viz též: *soguero*; př.: -(...) *Con nosotros, entre los de allá, iba el viejo do Torres, que es una de los mejores sogas de Arauca (...)*; (RR). • (3) **~ de pocos nudos** (Chil): hostina o málo chodech; (4) **cortar ~s** (Per): opustit důl (přestat těžit); (5) **irse con la ~ a rastras** (Ven): vyváznout z kritické situace; (6) **no dar ~s** (Chil): neustoupit, trvat na svém; (7) **sacarse la ~ con la pata** (Ven): šikovně se vyhnout nebezpečí; (8) **ser de ~ y arrastre** (Ven): o věci: přesná, dokonalá; být moc fajn; (AM). • (9) **dar ~¹** (Arg): připustit, aby někdo udělal či řekl něco, co nemá; (MM, JD). • (10) **dar ~²** (Arg): kývat k čemu, souhlasit; (JD). • (11) **comerse la ~¹** (Kub): dopustit se spousty chyb; př.: *el gobierno cayó porque se comió la sogá*; (12) **comerse la ~²** (Kub): být ve špatné ekonomické situaci; př.: *estoy cesante, me estoy comiendo la sogá*; ► jestli je situace ještě horší, používá se spojení *comerse una sogá espesa*; ■ Syn.: *comerse el millo*; (13) **comerse la ~³** (Kub): splést se; př.: *contigo me comí la sogá*; (14) **comerse la ~⁴** (Kub): o práci: udělat všechno sám, zatímco ostatní nedělají nic; př.: *en ese trabajo, me estoy comiendo la sogá*; (15) **comerse la ~⁵** (Kub): nemít co na práci; př.: *llevo meses comiéndome la sogá*; (16) **darle a alguien ~** (Kub): dát někomu čas; př.: *le he dado sogá a ver lo que hace*; ■ Syn.: *darle curricán*; ► vlečná udice; (17) **¿es larga la ~?**, vulg. (Kub): otázka na člověka, který se dlouho vyprazdňuje; př.: *¿es muy larga la sogá, amigo?*; ► hrubý kubanismus, který se křičí na člověka, který je dlouho na záchodě; (18) **estar al final de la ~** (Kub): být něco již u konce; př.: *ya estamos al final de la sogá*; (19) **hacer una ~** (Kub): dlouho se vyprazdňovat; př.: *no sale del baño, está haciendo sogá*; (20) **hacer una ~ con nudos de marineros** (Kub): hodně se vyprazdňovat; př.: *cada vez que va al baño, ¡mira para eso! ¡qué asqueroso!*; *no hala la cadena y siempre hace una sogá con nudo de marineros*; (21) **llevar a la ~¹** (Kub): tlačit na někoho a nedat mu na vybranou; př.: *tuve que aceptar sus condiciones; me llevó hasta la sogá*; (22) **llevar a la ~²** (Kub): nedat na výběr; ► výraz pochází z boxu; př.: *tuve que defenderme porque me llevó a la sogá*; (23) **llevar a alguien hasta la ~¹** (Kub): vést někoho rázně ke kázni; držet zkrátka; př.: *ese hombre llevó al hijo hasta la sogá*; (24) **llevar a alguien hasta la ~²** (Kub): zajít příliš daleko; př.: *lo llevaron hasta la sogá y se les murió entre las manos*; (25) **llevar a alguien hasta la ~³** (Kub): dovést někoho ke konci s dechem; př.: *o me paga o lo llevo a la sogá*; ■ Syn.: *llevarlo hasta la tabla*; (26) **no le des mucha ~ que a lo mejor no se enreda** (Kub): nedávej mu čas; př.: *a ése no le des sogá que a lo mejor no se enreda*; (27) **no te lances que en medio del «suin» corto la ~** (Kub): neopovažuj se, nebo uvidíš; ► „suin“ je pohyb, jde o angl. výraz *swing*, který Kubánec vysloví tak, jak je napsán; př.: *lo enfrentó y le dijo: 'no te lances que en el medio del «suin» corto la sogá'*; (28) **no te vayas a tirar con la ~ creyendo que eres Tarzán, que quedas¹** (Kub): važ svá slova; ► *Tarzan* je známá postava z povídek z džungle; př.: *te lo digo: no te vayas a tirar con la sogá creyendo que eres Tarzán, que quedas*; (29) **no te vayas a tirar con la ~ creyendo que eres Tarzán, que quedas²** (Kub): nemáš šanci s tím, co chceš provést; př.: *mira, agradezco tu oferta, pero no te vayas a tirar con la sogá creyendo que eres Tarzán, que quedas*; (30) **tener a alguien en la ~** (Kub): být připraven někoho zničit; ► být připraven pověsit ho; př.: *yo tengo a ese canalla en la sogá*; viz též: *barco*; *loco*; *punta*; *vaca*; *Tarzán*; (DMC). • (31) (Bol): kravata; ► bol. argot *coba*; (HB). • (32) (Per): kravata; př.: *¿viste la sogá color morado y rosa que se puso el novio para la boda?*; ► slang;

(RF). • **(33) dar** ~ (Kub, Dom): předstírat, že člověk věří (aby se dočkal konce vyprávění); **(34) echar la ~¹ al cuello**, lid. (Kost, Dom, Portor, Kol, Ekv): uzavřít sňatek; **(35) echar la ~² al cuello**, lid. (Kost, Kol): škodit sám sobě; **(36) echarse la ~ al pescuezo¹** (Kost, Dom): uzavřít manželství; **(37) echarse la ~ al pescuezo²** (Dom): vydržet něco, být trpělivý, otřepat se; **(38) echarse la ~ al pescuezo³** (Kost): ublížit sám sobě; být sám proti sobě; **(39) estar a ~ corta**, lid. (Dom): mít k dispozici nízký, omezený rozpočet; **(40) irse con la ~ a rastras** (Dom, Ven): zanechat po sobě materiální, morální dluhy; **(41) saber de ~** (Portor): být na něco zvyklý; (DA).

sogaca, m. (← *cagazo*) **(1)** (Arg): velký úlek, leknutí; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

sogán, m. (← *ganso*) **(1)** (Arg): hlupák; viz též: *dobolu, logi*; **(2)** (Arg): pyj, penis; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET). • **(3)** (Arg): strach; př.: *me agarró un sogán tremendo cuando sentí por primera vez un terremoto*; ► slang; (RF).

sogo, m. **(1)** (Am): provaz; (JD).

sogueador, m. **(1)** (Mex): člověk zručný v činnostech spojených s chovem dobytka; ► především ve svazování nezvladatelných zvířat; (MM).

soguear (soguiar), tr. **(1)** (Kost, Ekv, Kol): svázat, spoutat provazem; př.: *¡Pobrecita, morir a los sesenta años cuando el porvenir le sonreía! De esta vez no se escapa que la soguee la pelona*; (RAE, RR). • **(2)** (Kol): povzbudit; vysmívat se; **(3)** (Kub): ochočit, krotit, zkrotit; (AM). • **(4)** (Kol): napálit koho, udělat si legraci z koho; (JD).

soguero, m. **(1)** (Ven): nádeník schopný zacházet s lasem; př.: *–(...) Por el momento nos hacen falta soguerros especiales, porque no todos saben trabajar cimarrones**; *pero yo sé dónde los hay y los puedo hacer venir*; viz též: *soga*; (RR). • **(2) adj.** (Kub): mírný, krotký, ochočený; (AM).

soche, m. **(1)** (Ekv): mazama horský (*Mazama rufina*); ► přežvýkavec z čeledi jelenovitých (*Cervidae*), nízkého vzrůstu, s malými nevětvěnými parůžky a načervenalou srstí, žijící na rašeliništích; (RAE). • **(2)** (Kol): vyčíněná kůže, useň; ► jehněte, kůzlete či jelena; (AM). • **(3)** (Kol): ovčí rouno; (JD).

sochinacastle, viz: *sochinacaste*; (MS).

sochinacaste, m. (← *nah.*) **(1)** (Mex): strom (*Cymbopetalum penduliflorum*); ► vysoký až 8 m; má podlouhlé, jednoduché listy; **(2)** (Mex): květ tohoto stromu; ► fialový; má šest okvětních lístků; **(3)** (Mex): lusk, plod tohoto stromu; ■ Var: *sochinacastle*; *sochinacastle*; (MS, DA).

sochinacastle, viz: *sochinacaste*; (MS).

soi-disant, adj. (← *fr.*) **(1)** (Kub): takzvaný, domělý; (MS).

soirée, viz: *soaré*; (MS).

soisola, f., viz: *soy sola*; (RR). • **(2)** (Ven): velký holub hřivnác; ► lidový název; (MM).

soja, f. **(1)** sója, viz: *soya*; (EEA).

sojtalo, -a, m/f., lid. (← *keč. suqталu*, „se šesti“) **(1)** (Bol: alt/StaCr/vall/Yungas): šestiprstá osoba; ■ Syn.: *tarañu*; (LM).

sol, m. **(1) ~ de los araguatos (del araguato)** (Ven): vycházející slunce; ► pojmenován podle plavé barvy opic *araguato*; př.: *El sol de los araguatos arranca reflejos de bronce nuevo a los troncos de los samanes y completa (...) el pesado reposo de la mata* en la tarde sofocante*; **(2) ¿águila o ~?**, viz: *águila*; (RR). • **(3)** (Per): peso, dolar; **(4) ~ y luna** (Portor): mačeta, tesák; **(5) medio ~** (Per): padesát peruánských centů; (AM). • **(6)** (Per): peruánská národní měna; př.: *... el billete de cinco millones de intis (cinco nuevos soles) ...*; **(7) ~ de oro** (Per): peruánská národní měna do roku 1986; př.: *–¿puedes prestarme veinte soles?*; (BDE). • **(8) ~ de campo** (Kub): velmi silné slunce; př.: *hoy hay sol de campo*; **(9) coger alguien el ~ con colador** (Kub): být pihatý; př.: *esa mujer coge el sol con colador*; **(10) deja que caliente el ~ aquí en la playa** (Kub): dej mi možnost zlepšit se; př.: *ahora alégrate. Deja que caliente el sol aquí en la playa*; ► z písničky trojice zpěváků, kteří si říkali *Hermanos Rigual*; **(11) ejecutar el ~** (Kub): silně hrát; př.: *el sol está ejecutando*; **(12) no ver el ~** (Kub): nesmilnit; př.: *hace días que no veo el sol y tengo necesidad de una mujer*; **(13) tener que sacar a**

alguien a coger el ~ en canasta (Kub): nedá se nic dělat; př.: *se muere; si hay que sacarlo a coger el sol en canasta*; viz též: *lengua*; (DMC). • **(14) anteojos de ~**, sluneční brýle; viz: *lentes de sol*; (EEA). • **(15)** čtvrtý jaguár nebo tygr z těch, kteří sežrali lidi; **(16)** čtvrtý vítr; **(17)** čtvrtý dešť, svět skončil ohňovým deštěm - výbuchem sopky; **(18)** čtvrtá voda, svět skončil záplavami; **(19)** čtvrté zemětřesení, kterým má skončit dnešní svět; **(20) Cinco Soles** (Mex): legenda o pěti Sluncích; ► podle aztécké mytologie musel svět projít čtyřmi etapami, které skončily katastrofou (kvůli konfliktu mezi Quetzalcoatlem a Tezcatlipocem), a až pak přišla pátá etapa, ve které žijeme dnes; každou etapu reprezentovalo jedno ze čtyř sluncí (*Cuatro Soles*); (S04). • **(21)** (Per): sol; ► základní per. měnová jednotka; označení: N\$; ■ Syn.: *nuevo sol*; **(22)** (Per): mince v hodnotě 1 sol (100 céntimos); viz též: *luca*; **(23)** viz: *diente, estar con los dientes al sol*; **(24) no ver el ~¹**, lid. (Ven): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; **(25) no ver (el) ~²** (Ven): být stále (velmi) opilý; **(26) nuevo ~** (Per): nová per. měnová jednotka; ■ Syn.: *luca, mango, solifacio*; **(27) ver el ~ a cuadros** (Hond): být ve vězení; ■ Syn: *ver la luz a cuadros*; (DA).

sola vayas!; citosl. **(1)** (Kub): zvolání, kterým venkované odhánějí negativní vliv, jenž připisují sovám; ► užívá se i v jiných případech; (AM).

sola, lid. **(1)** (Kub): viz: *ánima*; (DMC).

solano, m. **(1)** ~ **dulce**, bot., viz *adela*; (MM).

solano, -na, adj. **(1)** (US; Kub): sám, bez společnosti, osamělý, jediný; př.: *Simón*, había huachado* a su jefe teorizando* solano, chocando las baisas <manos>, caldeado*; (RR). • **(2) estar ~**, f., adj. (Kub): být sám; ► výraz, který používají chucheros; př.: *siempre él está solana*; viz též: *chuchero; llanero*; ■ Syn.: *estar solongo*; (DMC).

solapa, lid. **(1)** (Kub): viz: *grillo*; (DMC).

solapar, tr. **(1)** (Mex): zatajovat informace; př.: *los paraderos clandestinos de los microbuses y peseras son solapadas por las autoridades mediante la obtención de dádivas a los inspectores o «dantes» ...*; (BDE).

solapear, tr. **(1)** (Kol): držet někoho za klopy a třást s ním; (RAE). • **(2)** lid. (Arg): pochlebovat, lichotit; viz též: *lamer*; (DA).

solaque, m. **(1)** (Bol, Kol): druh cementu; ■ Var: *zolaque, zulaque*; (AM).

solaquear, tr. **(1)** (Bol, Kol): dláždit; ■ Var: *zolaquear, zulaquear*; (AM).

solar, m. **(1)** (Kost, Ven): zadní dvorek; **(2)** [Š: *casa de vecindad*] (Kub): činžovní dům; (RAE). • **(3)** (Kost, Mex, Hond, Guat, Nik, Kol, Ven): část nezabudovaného pozemku užívaná jako ovocnářská zahrada či kávovníková plantáž; př.: *el solar con que nos ayudábamos a no morir de hambre ya no le daba ni para los intereses y su acreedor no quería esperar más*; (RR). • **(4)** (Per): činžovní dům s nádvořím uprostřed; **(5)** (StřAm, Ven): atrium; **(6)** (Mex): jednotka rozlohy; ► 0,1756 hektaru; (AM). • **(7)** (Per: Celendrin): obdélníková plocha o rozměrech 100 na 50 loktů; (MM). • **(8) alborotarse el ~** (Kub): o lidech: začít se chovat bez dobrých způsobů; př.: *yo sabía que con esta gente se alborotaba el solar*; **(9) botarse para el ~** (Kub): ztratit dobré způsoby; př.: *cuando se enoja se bota para el solar*; **(10) de ~** (Kub): o člověku, který se neumí chovat; př.: *tu primo es de solar*; **(11) esto no es un ~** (Kub): říká se, když se někdo chová nepatřičně; ► *solar* se říkalo na Kubě domům, které měly velké přizemí se spoustou neudržovaných pokojů, v nichž žili lidé nízkého společenského postavení; př.: *cállense, compórtense; eso no es un solar*; **(12) nacer para ~ y chancleta de palo** (Kub): narodit se do nízké společenské vrstvy; př.: *ése nació para solar y chancleta de palo*; **(13) ni en el ~ del Muerto Parado¹** (Kub): výraz užívaný jako kritika jednání špatně vychovaných lidí; př.: *mira para esa gente; ni en el solar del Muerto Parado*; **(14) ni en el ~ del Muerto Parado²** (Kub): jaké špatné vychování!; ► El Solar del Muerto Parado bylo místo na Kubě, kde žili lidé nízkých sociálních tříd; př.: *esto no se ve ni en el solar del Muerto Parado*; **(15) que ni en el ~ del muerto parado** (Kub): jaký nedostatek respektu!; př.: *en los Estados Unidos están las cosas que ni en el solar del muerto parado*; **(16) ser de ~ habanero** (Kub): o člověku: být ubožák, mít špatné zvyklosti; př.: *esa actitud tuya es de solar habanero*; **(17) ser del ~ del muerto parado** (Kub): mít špatný společenský původ; př.: *todas tus amistades son*

del solar del muerto parado; (18) **ser un sitio, una reunión el ~ del muerto parado** (Kub): o místě: být neudržovaný; př.: *esa casa es peor que el solar del muerto parado*; (19) **tener olor a ~** (Kub): o člověku: smrdět; př.: *báñate, que tienes olor a solar*; (20) **un ~ con buena ropa** (Kub): poctivý člověk bez způsobů; př.: *tu primo me pareció un solar con buena ropa*; (DMC).

solariega, f. (1) **ser una mujer una ~** (Kub): o ženě: nemít způsoby, být vulgární; ► žena, která žije v místě nazývaném „solar“; př.: *Juana es una solariega*; (DMC).

solavaya, citosl. (1) ¡~! (Kub): pánbůh s námi a zlé pryč!; (JD). • (2) lid. (Kub): tímto slovem se komentuje smrt nebo jakákoliv špatná událost; př.: *por ahí viene el entierro. –Solavaya*; (DMC).

solazo, m. (1) **como un ~ a medianoche** (Bol): jako blesk z čistého nebe; (AM).

solcuete, m. (← nah.) (1) (Mex): pleskolebec mexický (*Ancistroden bilineatus*); ► jedovatý had; (MM).

soldadera, f. (1) (Mex): neurozená žena lehkých mravů; žena doprovázející vojáky během revoluce; př.: *... las ollas ... de las soldaderas ...*; (RR, BDE). • (2) (Mex): brašna; (JD).

soldadito, m. (1) (Hond): pisila americká (*Himantopus mexicanus*); ► stěhovavý pták malého vrůstu, tenkého těla, s dlouhým krkem, zobákem a nohama; peří samců je černě zbarveno, u samic je nahnědlé nebo šedavé; má bílou hrud', světle šedý ocas, červenou duhovku, černý zobák a narůžovělé nohy; obývá sladké i slané mělké vody, za letu je pomalý; (RAE). • (2) (Bol): plynová láhev; (3) (Bol): malá plastová láhev obsahující alkohol; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *soldado, soldier*; (HB). • (4) brodivý pták, viz: *tero*; (DA).

soldado, m. (1) lid. (Kub): viz: *comida*; (DMC). • (2) viz: *soldadito*; (HB).

soldier, m., viz: *soldadito*; (HB).

soleada, f. (1) (Bol): hádka mezi dvěma lidmi beze svědků; (2) (Bol): krádež bez pomoci kompliců; ► bol. argot *coba*; (HB).

soleado, adj. (1) **ir ~** (Kub): jít sám; př.: *en este viaje estoy soleado*; (DMC).

solear, tr. (1) (Kub): létat sám (bez instruktora); (JD).

soledad, f. (1) **vivir en una ~ más grande que la de Lecuona** (Kub): být velmi osamělý; př.: *esa familia, después de la muerte del padre, vive en una soledad más grande que la de Lecuona*; ► kubanismus odkazuje na muzikál „Soledad“ od Gonzala Roiga, ale Kubánci jsou přesvědčeni, že veškorou skvělou hudbu složil Lecuona, velký kubánský skladatel; (DMC). • (2) (Bol): masturbace; ► bol. argot *coba*; (HB).

solera, f. (1) (Arg, Urug): šaty na ramínka; (RAE). • (2) (Mex): cihla, dlaždice; (3) (Chil): obrubník (chodníku); (4) (Arg, Portor, Urug): přístřešek, stříška (statku); (5) **entre ~ y volador** (Chil): být přitlačen ke zdi; (AM). • (6) (Arg): opalovačky, šaty na opalování; (JD). • (7) dámské jednodílné šaty s výstřihem, bez rukávů, viz: *jumper*; (8) obrubník, viz: *borde*; (EEA).

solero, m. (1) (Par, Arg): přístřešek (okap) na statku či farmě; př.: *Otro día nos llevó a su rancho. De un hueco del solero extrajo un pequeño envoltorio. Lo deslió. De un saquito del piel de iguana, entre restos de escayola, sacó un objeto*; (RR).

soleta, f. (1) (Mex): zákusek z mouky, cukru a vajec, podávaný se zmrzlinou; (2) (Dom): venkovský kožený sandál; (3) **dejar uno en ~s** (Ekv): opustit v nouzi, zruinovat někoho; (AM). • (4) (Mex): piškot; (5) **en ~as** (Ekv): na suchu, bez haléře; (6) **estar ~as** (Mex): být na suchu; (JD). • (7) piškot, bábovka, koláč, viz: *plantilla*; (EEA).

soletina, f. (1) (Mex): lumpárna, darebáctví; (2) **jugar una ~ a una persona** (Mex): provést komu lumpárnu; (JD).

solfa, f. (1) **tomar en ~** (Arg, Urug): utahovat si, nebrat vážně; (RAE). • (2) výprask, viz též: *felpeada*; (DA).

solfas, m. (1) (Kost): podvodník, lhář; (2) (Kost): výmluva, lež, podvod, klam, žvást, tlach; př.: *Ya te dije que a mí no me vengas con solfas*; (RR).

solfear, tr. (1) (Arg): krást, loupit, odcizit; př.: *una mina <mujer> le solfeaba todo el viento* / y jugó con su pasión*; (RR). • (2) **quedar ~ando**¹ (Guat, Hond): zruinovat se; (3) **quedar**

~ando² (Guat, Hond): ztratit se, zmást se; (AM). • (4) šlohnout, viz též: *limpiar*; ► slang *lunfardo*; (NET). • (5) lid. (Arg): krást, okrást; viz též: *ladronear*; (DA).

solfeo, m., lid. (1) (Arg, Urug): krádež, loupež; viz též: *robada*; (DA).

sólida, f. (1) (Pan): milenka, přítelkyně, oblíbenkyně; př.: *Ya sabes, m'hijita, que si una guial <muchacha> quiere ser la sólida con un man*, debe primero cerciorarse de que no tenga otra mujer*; (RR).

sólido, adj. (1) (Kost, Kol): o místě: zapadlé, odlehlé, odloučené, vzdálené; př.: *Tomen en cuenta que ese camino, en aquel tiempo, era mucho más sólido y más oscuro que hoy*; (RR). • (2) (Mex): opuštěný, osamělý; (JD). • (3) **entrarle a los ~s**, m. (Kub): jíst; př.: *voy a entrarle a los sólidos*; (4) **los ~s**, m. (Kub): jídlo; př.: *¿qué sólidos hay para hoy?*; ■ Syn.: *la Botuva; las grasas; los víveres*; (5) **votar ~**, m. (Kub): dát štědrý příspěvek do nějaké sbírky; př.: *espero que como se trata de la Liga Contra Cáncer, la gente vote sólido*; (DMC). • (6) lid. (Pan): skvělý, výborný; viz též: *barbarazo*; (DA).

solifacio, m. (1) (Per): peruánský nový sol; ► familiární označení; (AM). • (2) lid. (Per): sol; ► nová per. měnová jednotka; viz též: *sol*; (DA).

Solimán, lid. (1) (Kub): ano; př.: *¿vas al cine? —Solimán*; (DMC).

soliningo, -ga, adv. (1) (Dom): osaměle; (AM).

solista, adj. (1) (Arg): otravný, protivný, únavný; (AM). • (2) m. (Arg): otrava, protiva; (MM).

solitario, m. (1) (Ekv; Mex): druh drozda (*Myadestes*); ► podle Santamaria *Turdus audibonii*; př.: *Como el solitario / Andaré a buscar / Las torres más altas / Para yo llorar*; (RR). • (2) lid. (Kub): viz: *llanero, pita; tripita*; (DMC). • (3) (Bol): masturbace; (4) (Bol): delikvent, který preferuje pracovat bez kompliců; ► bol. argot *coba*; (HB).

solito, m. (1) (Kol, Portor): krůček; ► první dětské krůčky; (AM).

Solivián, m. (1) **ver a alguien ~ de Cabumbia** (Kub): vidět někoho samotného; př.: *sigue con ese carácter; te veré, con tu edad, Solivián de Cabumbia muy pronto*; (DMC).

soliviantación, f. (1) (Ekv): dráždění, popichování, vyprovokování, rozčilení, narušení, poškození; př.: *Un ambiente de soliviantación, de racismo al revés, comenzó a fermentar en Quinchibuela*; (RR).

soliviar, tr., lid. (1) (Arg): uzmout, ukrást, odcizit, šlohnout; př.: (...) *Paciencia, lo habían madrugado los otros... unos cuatro o cinco mil pesos, por la parte que menos, debían haberse soliviado*; (RR). • (2) šlohnout, viz též: *limpiar*; ► slang *lunfardo*; (NET).

solivio, m., lid. (1) (Kub): pták; slunce; př.: *el solivio está fuerte hoy*; ■ Syn.: *el indio*; (DMC).

sollado, -da, adj., lid. (1) (Kol): skvělý, výborný; viz též: *barbarazo*; (DA).

sollamar, tr/zvrat. (1) (Nik): poškrábat se, odřít se; (RAE).

sollar, tr/zvrat. (1) ~se, zvrat. (Kol): ztratit zdravý rozum, zbláznit se, pobláznit se; ► zvláště pod vlivem drog; př.: *me sollaba con pegante* o en ocasiones me daba en la cabeza* con basuco**; (RR).

sollate, viz: *soyate*; (MS).

sollote, m. (1) **sacarle a uno el ~** (Kub): přinutit někoho hodně pracovat; př.: *esa gente me ha sacado el sollote*; (DMC).

sólo, m. (1) **un ~ de pachulí** (Kub): říká se v dominu, když jeden hráč přeskočí všechny ostatní; viz též: *papalote*; (DMC).

solo, sust/adv. (1) (Arg): otravná, nudná konverzace; (2) (Kub): hodně, moc; ► vyjadřuje přemíru před podstatnými jmény; př.: *¡sólo yo bailé!* (=¡cuánto bailé!); (3) **el ~**; **la ~a** (Portor): bezkonkurenční, nemající sobě rovného; př.: *le dió la sola paliza*; (AM). • (4) (Arg): otrava, otravování; (5) **dar un ~ a una persona** (Arg): jít na nervy komu; (6) **estar ~ y su alma** (Mex): být jako kůl v plotě; (JD). • (7) adj., viz: *bailar, estar que baila solo*; (8) viz: *cortar, estar solo de cortar el mecate*; (9) **bailar ~**, lid. (Portor): být v euforii; vznášet se v oblacích; (DA).

solón, m. (1) (Ven): silné sluneční světlo; nával horka, zčervenání; (AM).

solongo, adj. (1) **estar ~** (Kub): být sám; př.: *yo siempre estoy solongo*; (DMC).

soloscuro, m. (1) **tener** ~ (Kub): mít 70 let; př.: *yo tengo soloscuro*; ► výraz, který používají chucheros; viz též: *chuchero*; (DMC).

solpadura, f. (1) (Per): otok, vodnatost; (AM).

solpicado, -da, adj. (1) (Arg): o hovězím dobytku: strakatý; (2) (Mex): o koni: grošovaný; (MM).

solsiyonca, m. (← *calzoncillo*) (1) (Arg): spodky, kalhotky; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); ■ Syn.: *zolcillonca(s)*, *cillonca*; (NET).

soltada, f. (1) **a la** ~ (**a la soltá**) (Portor): okamžitě, hned, ihned; př.: *Y ya estaba llegando al codo, donde pensaba darle un apretoncito clave y por ahí mismo jalarla para acá y espetarle a la soltá el beso que le tenía en nevera*; (RR).

soltadera, f., lid. (1) (Hond): průjem, běhavka; viz též: *cagazón*; (DA).

soltadero, m. (1) (Mex): pastva, pastvina, volný výběh; (AM, JD).

soltador, m. (1) (Mex, Guat): člověk pověřený péčí o bojové kohouty a jejich vypouštěním do boje; př.: *Supo entonces que, en este negocio de los gallos, no siempre gana el mejor ni el más valiente, sino que a pesar de las leyes, los soltadores están llenos de mañas y preparados para hacer trampa con gran disimulo*; (RR). • (2) (Guat, Mex): provokatér; (AM).

soltar, tr. (1) ~ **el trapo**, viz: *trapo*; př.: (...) *La vieja tendrá al menos con qué entretenerse mientras yo suelto el trapo*; (RR). • (2) tr/zvrat. (Kol): ustoupit, couvnout, povolit; (3) ~ **los perros** (Arg, Mex, Par, Urug): týrat, trápit, kárat; (MM). • (4) (Mex): dát, půjčit; (5) ~ **se el pelo** (Mex): nedávat si pozor na jazyk; (6) ~ **la maleta** (Chil): sbalit si kufry, odejít; (7) **está que suelta la balita con ella** (Kub): je do ní celý žhavý; (8) **no ~ la pepa** (Chil): ani nemuknout, nepípnout; (9) **se ~tó el moño** (Kub): ujely mu nervy; (10) **ya se suelta el frío** (Mex): už se dělá chladno; (JD). • (11) **suéltame**, intr. (Kub): nech mě být; viz též: *gallo*; *soltar el gallo*; (DMC).

soltrear, intr. (1) (Arg): setrřávat svobodný; ► málo uřivaný výraz; (AM).

soltura, f. (1) (Guat, Hond, Mex, Ven): průjem; ► v Kolumbii, Peru a Portoriku se upřednostřuje výraz *soltura de vientre*; (AM).

solvente, m. [Š: *aguarrás, disolvente*] (1) (Arg): terpentýn, rozpouřtřdlo; ■ Syn.: *tiner* (Urug, Ven), *removedor* (Ven); (EEA).

somatada, f. [Š: *paliza*] (1) (Guat): nakládačka, výprask; (RAE). • (2) (StřAm, Pan): bouchnutí, řuchnutí, ztroskotání, nezdar; (AM). • (3) lid. (Guat, Hond, Salv): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; (4) lid. (Mex, Guat, Hond, Salv, Pan): pád, spadnutí; viz též: *derribada*; (DA).

somatar(se), tr/zvrat. (1) [Š: *golpear*] (Guat, Hond, Salv): bít, buřit; (2) [Š: *rematar*] (Guat, Hond, Salv): vyprodat (za sníženou cenu); (RAE). • (3) (Guat): bouchnout (se), poklepat (se), prařtít (se), udeřit (se); př.: *Bastián se golpeaba la cabeza con los puños y somataba los pies en el suelo*; (RR). • (4) (StřAm, Pan): spadnout, ubliřit si, přizabít se; (AM).

somatón, m. [Š: *golpe*] (1) (Salv): rána, úder; (RAE).

sombra, f. (1) [Š: *falsilla*] (Hond): lenoch na linkování; (2) lapák, viz též: *cana, jaula*; (3) **peleado con su** ~ [Š: *sin sombra*] (Urug): jako bez řivota; (RAE). • (4) ~ **de toro**, m. (Arg; Urug): strom (*Agonandra excelsa*; *Jodina rhombifolia*); ► až 4 m vysoký; v jeho stínu může růřt tráva (pastva); př.: *Una tarde, como iba en dirección <dirección> a un sombra'e toro, que era su guarida, vido llegar una moza de linda y fresca que parecía una madrugada*; (5) **hacer ~¹** (Chil): nedělat nic, válet se, promarnit řas; př.: *–(...) De pasado pa <para> la punta* te vas a pinchar las huevas*. Estamos haciendo sombra*; (6) **no dejar ~** (Portor): nenechat odpořnout, neudělat pauzu; př.: *–No se les puede dejar sombra <a los cortadores de caña>, mister*; (7) **pasarse algo por donde le da ~ a uno** (Portor): bez zářmu, jedno řak; př.: *Estos indiferentes se pasan por donde les da sombra tanto luto, tanta bullanga fűnebre y cangrejera**; (RR). • (8) (StřAm, Chil): slunečník; (9) (StřAm): stříška; ► nad dveřmi a okny; (10) (Mex): přistřěšek z plátna; (AM). • (11) (Am): podlořka na psaní; (12) (Kub): stínění (rádiové aj.); (13) **hacer ~²** (Kub): intrikovat; (JD). • (14) lid. (Mex): zjev, přizrak; př.: *vimos sombras en el rancho*; (15) (Mex): slunečník, provizorní stříška proti slunci; (16) **estar**

o poner a la ~ (Mex): být ve vězení; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(17) ir por la sombrita** (Kub): opatruj se; ► používá se při loučení; př.: *hasta luego*; — *ve por la sombrita*; **(18) poner a la ~** (Kub): poslat do chládku; uvěznit; (DMC). • **(19) (Bol):** intimní přítel; **(20) (Bol):** vězení, vazba; **(21) (Bol):** cela; **(22) media ~** (Bol): zatčený delikvent, který chodí pracovat do domu policejního ředitele za příslib svobody; ► bol. argot *coba*; (HB). • **(23) basa, lapák**; viz: *canasta*; (NET). • **(24) viz: árbol, no ser árbol sin sombra**; **(25) lid. (Hond):** vězení; viz též: *canasta*; **(26) echar ~s**, lid. (Portor): někoho zdiskreditovat; **(27) ver ~s** (Guat): dělat si iluze, vytvářet si domněnky, předpokládat věci, které nejsou; ■ Syn: *ver micos aparejados*; (DA).

sombrear(se), intr. **(1) (Par; Arg):** lehnout si do stínu, odpočívat ve stínu; př.: *En la siesta soleada, llena de silencio, hasta las casuarinas dormitaban cabeceando en los reflejos. Los animales sombreaban en el monte, el camino hacia el pueblo estaba desierto*; (RR).

sombrera, f. **(1) (Bol):** klobouk venkovských žen; (AM).

sombrerazo, adj. **(1) comprar cosas a ~s** (Kub): kupovat levné věci; př.: *hoy compré cosas a sombrerazos*; (DMC). • **(2) m., viz: tigre, estar matando tigres a sombrerazos**; **(3) dar un ~**, m. (Hond): dělat něco nelegálního; **(4) matar tigre a ~s**, m., pl., lid. (Ven): mít pro strach uděláno; ► chovat se velmi odvážně, statečně, směle; (DA).

sombrerear, tr., hovor. **(1) (Hond):** chovat se ke svému nadřízenému jako k sobě rovnému; **(2) (Hond):** nutit; (RAE).

sombrerera, f. **(1) (Ekv, Per, Portor):** věšák na klobouky; ■ Var: *sombrerero*; (AM). • **(2) hlava**, viz též: *cráneo*; (NET).

sombrerero, m. **(1) (Bol):** zloděj klobouků; viz: *cumbrero*; (HB).

sombrerito, m. **(1) (Arg):** národní (lidový) tanec ze severních provincií; př.: *el Neocriollo se puso a bailar (...) el sombrerito*; (RR). • **(2) (Guat):** kondom, šprcka, guma; př.: *Julio siempre lleva un sombrerito en su mochila por aquello que le salga una chava al paso*; ► slang; (RF).

sombrero, m. **(1) ~ de guano** (Kub): slamák; ► klobouk z palmových listů; **(2) ~ de pelo**¹[Š: *sombrero de copa*] (Chil): cylindr; **(3) sacarse el ~** [Š: *quitarse el sombrero*] (Arg, Bol, Ekv, Per): smeknout klobouk; (RAE). • **(4) ~ chicago** (Per): druh pánského klobouku; nosil se v XIX. století; př.: *lo encontré tendido en la hamaca, con una caña* de Indias recostada en el pecho, a manera de guitarra, y el sombrero chicago tirado hacia atrás*; **(5) ~ de carrete**, viz: *carrete*; **(6) ~ de cogollo** (Ven): typický venkovský klobouk; ► s širokou krempou a skleslou hlavou, vyrobený z nasekaných čerstvých rákosových či palmových listů; př.: *Sombrero de cogollo y muda limpia de listado los hombres*; **(7) ~ (de) masón** (Per): klobouk z Monte-Cristi, slamák, panamák, panamský klobouk; př.: *el eterno sombrero blanco de Monte-Cristi, alto y algo cónico, como torre de ajedrez, llamado entonces de masón, que si bien servía para disimular la pequeñez de una estatura, servía también para aumentar la gravedad de un rostro...*; **(8) ~ melón** (Kol): buřinka; př.: *El jueves en la noche, después que se repuso del ahogo de los ocho pisos, el presidente apareció en la puerta con el nuevo abrigo viejo y el sombrero melón de otro tiempo, y con una sola rosa para Lázara*; **(9) (~) pelodeguama (de pelo de guama)** (Ven): kaštanově hnědý, hebký, široký plstěný klobouk; ► který nosí venkovani při oslavách; př.: *...usaba <doña Bárbara> una falda amazona, y hasta el sombrero 'pelodeguama', típico de llanero, única prenda masculina en su atavío, llevaba con cierta gracia femenil*; **(10) de a ~**, adv., adj. (Guat; Hond): skvělý, úžasný, báječný, znalý věcí; př.: *Acónsejeme usté, don Miguelito, usté que es tan de a sombrero, qué debo hacer para que ese viejo chelón <rubio y blanco> no se quede mi dinero*; **(11) rendirle a uno el ~** (Kost; Guat): pozdravit někoho smeknutím klobouku; př.: *hizo un cohibido saludo que Rodolfo se apresuró a contestar rindiéndole el sombrero*; (RR). • **(12) ~ ancho (jarano)** (Mex): kuželovitý klobouk s vysokou hlavou a širokou krempou; ► plstěný či palmový; **(13) ~ huachacano** (Per: Arequipa): venkovský slaměný klobouk s vysokou hlavou a širokou krempou; ► má malé otvory, jimž proudí vzduch; **(14) saludar con ~ ajeno** (Mex): nosit cizí oblečení; (AM). • **(15) ~ de pelo**² (Am): široký plstěný klobouk; (MM). • **(16) ~ de agua**

(Kub): klobouk do deště; **(17) ~ de gacho** (Am): širák; **(18) ~ de soyate** (Mex): širák z palmového listu; (JD). • **(19) ~ de guano** (Kub): druh venkovského sombrero vyrobeného z vláken palmy zvané guano; **(20) ~ de yarey** (Kub): druh venkovského sombrero vyrobeného z vláken palmy zvané yarey; viz též: *mambí*; **(21) en vez de ~, casucha** (Kub): to samé v bleďemodré; ► ekvivalent ke španělskému pořekadlu; př.: *ser el mismo perro con diferente collar*; **(22) estar en el ~ de pajita** (Kub): být opožděný; př.: *con eso del subrealismo, ese muchacho poeta está en el sombrero de pajita*; **(23) ponerse un automóvil de ~** (Kub): o autu: převrhnout se; př.: *ayer corrieron tanto que se pusieron el automóvil de sombrero*; (DMC). • **(24) lid.** (Hond): místo, zaměstnání; viz též: *colmena*; **(25) meterle el ~** (Guat): trestat někoho; **(26) sacar el ~** (Per, Par, Arg, Urug): smeknout klobouk před někým nebo něčím; ■ Syn.: *sacarse el sombrero*; **(27) sacarse el ~** (Mex, Ekv, Per, Bol, Chil, Par, Arg, Urug): smeknout klobouk před někým nebo něčím; ■ Syn.: *sacar el sombrero*; (DA).

sombrerón, m. (1) el ~ (Guat): smyšlená bytost ve velkém klobouku, která jezdí na koni a střeží dobytek; (AM).

sombrerudo, -da, adj/subst. (1) [Š: *campesino*] (Hond, Mex): venkovský, venkovan; **(2)** (Mex): nosící velký klobouk, člověk s velkým kloboukem; (RAE).

sombrilla, f. [Š: *paraguas*] **(1)** (Kost, Kub): deštník; (RAE). • **(2) ~ de pobre** (Kost): rostlina s obrovskými listy; ► vyskytuje se v chladných a horských oblastech, listy jsou tak velké, že můžou zakrýt i člověka; př.: *Una especie que se encuentra en taludes, orillas de ríos y áreas abiertas, es la sombrilla de pobre (Gunnera insignis), la planta con las hojas enteras más grandes que existe en el país*; **(3) importar (no importar, valer) ~** (Mex): být důležitý, záležet, stát za to; př.: *Bueno, pues que les vaya bien y que se diviertan mucho. A mí me importa sombrilla*; (RR). • **(4) ;~!** (Mex): ani nápad!; (JD). • **(5) importarle o valerle ~ algo o alguien a uno**, hovor. (Mex): být něco někomu jedno, nezajímat se o něco; př.: *me importa sombrilla lo que digan*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(6) slunečník**, viz: *quitasol*; (EEA).

sombrío, m. (1) (Mex): stín, místo ve stínu; (MM).

someterse, zvrat. (1) (Kost): míchat se, plést se, vtírat se; (MM).

sometico, -ca, adj. (1) (Kol): vlezlý, vtíravý; (AM).

sometido, -da, adj. (1) (Kost): vlezlý, vtíravý; (AM).

somié, m. (← fr. *sommier*) **(1)** (Kol, Kub, Chil): drátěná matrace; ■ Var.: *somier, sommier*; (MS).

somier, viz: somié; (MS). • **(2) rošt postele, viz: tambor**; (EEA).

sommier, viz: somié; (MS).

somo, m. (← lenca) **(1)** (Hond): viz: *zomo*; (RAE).

somontano, adj. (1) (Arg): podhorský; **(2)** (Kol): svahový; (JD).

sompantle, viz: zompantle; (MS).

sompantle, viz: zompantle; (MS).

sompantli, viz: zompantle; (MS).

sompopera, f., viz: zompopera.

sompopo, m. (1) (Hond): dušené maso; (RAE). • **(2)** (Hond, Nik): mravenec; ► viz: *zompopo*; př.: *el agua que caía en los hoyos de los sompopos ...*; (BDE).

son, m. (1) (Kub): lidová taneční hudba; (RAE). • **(2)** (Ven): jednotlivé taneční části z choreografie Tumanangue; ► bývají doprovázeny romancemi a hudebním nástrojem *maraca*, typické hlavně pro venkovský lid; př.: *(...) El son había terminado, y se preparaban a bailar otro*; viz též: *revuelta*; **(3)** (Portor, Per, Kub, Pan): tanec a hudba afrokubánského původu; ► směsice španělských rytů arabského původu s rytmy amerických indiánů a afroamerickým poklepáváním; př.: *Y señoras y señores amigas y amigos, el son sabrosón y dulzón me acribilla como los va a acribillar a ustedes, se me van los pies ...*; viz též: *sonoro*; **(4)** (Kub): národní (lidový) tanec a hudba afrického původu se smyslnými pohyby; př.: *En bares, bachas, bachatas, / a los turistas y gatas, / Y a los nativos también, / a todos, el son preciso / José Ramón Cantaliso / les canta liso, muy liso, / para que lo entiendan bien*; **(5) aquí está tu ~**,

Chabela¹ (Guat): posměšné heslo (slogan); ► umístěno na prapor během slavnostního studentského univerzitního průvodu při oslavě *Viernes de Dolores*; doprovází namalovanou postavu kostlivce, který se drží oběma rukama za rozkrok; př.: *Quedaba menos lejos de la Primera de Mayo, colonia <barrio> de fracasados, de la que se había despedido haciendo ojitos* de cangrejo. 'Aquí está tu son, Chabela!'*, había gritado desde la ventanilla del flete <vehículo de carga> que sacó los últimos bártulos de la casa vieja; (RR). • **(6) saber uno los siete ~es** (Kol: Riohacha): hodně vědět; (AM). • **(7)** (Mex): mexická lidová taneční hudba; (MM). • **(8) a ~ de camalote** (Arg): klid'anko; (JD). • **(9) en el último cuarto hay ~** (Kub): něco skrytého; př.: *parece todo tranquilo pero te digo que en el último cuarto hay son*; **(10) ser algo, o alguien, el ~ de altura** (Kub): být dobrý; ► podle písně nejslavnějšího pěveckého tria na Kubě, „Trío Matamoros“; př.: *ese libro es el son de altura*; **(11) ya tú verás cómo se baila el ~** (Kub): uvidíš, co se ti stane; př.: *sígueme molestando y ya tú verás cómo se baila el son*; viz též: *orquestraje*; (DMC). • **(12)** (Bol): dámské kalhotky; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *sonsito*; (HB). • **(13) ahí / aquí está tu ~, Chabela**² (Guat): máš, co si zasloužíš; př.: *¿que te portaste mal con tu abuela? ahí está tu son, Chabela: esta semana no salís a jugar, estás castigado*; ► slang; (RF). • **(14) llevar a ~ de fiesta** (Portor): něco nést silou a rychle; (DA).

sonado, -da, adj/subst. **(1)** (Arg; Urug): otrávený, utahaný, vyčerpaný; př.: *Estoy lista*, sonada, cuando sea el diluvio universal, y el juicio final, yo quiero irme con Juan Carlos*; viz též: *sonar*; (RR). • **(2)** (Mex): vysmrkání; (JD). • **(3) estar ~**, adj. (Kub): být opilý; př.: *él estaba completamente sonado*; (DMC). • **(4)** adj., lid. (Salv): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

soñado, -da, adj. **(1) estar ~, dejar ~ a uno** (Ekv): být v bezvědomí, ztratit vědomí, omdlít; uvést do bezvědomí; (AM, JD).

sonaja, f. **(1)** (Mex): chrastítka, chřestítka; př.: ... *una enorme caja pletórica de sonajas, mameucos, ... chupones ...*; (BDE). • **(2) slang caló, viz: achicalada**; (DEUM).

sonajas, adj/subst. **(1)** (Kost): naivní, hloupý, zpozdilý, jednoduchý; naivka, hlupák; př.: *¿Qué pendejaditas esas, hombré! Hum, de verdá que ese sonajas tiene cosas de chiquillo*; (RR).

sonajear, tr. **(1)** (Am): oddělat, odpravit, odrovnat, sejmout (zabít); (JD).

sonajera, f. **(1)** (Chil): chrastítka, chřestítka; (AM). • **(2)** (Am): rolnička; (JD).

sonar, intr/zvrat. **(1)** vulg. (Arg, Bol, Urug): zemřít na smrtelnou nemoc nebo jí trpět; př.: *Fulano sonó*; **(2)** hovor. (Arg, Bol, Chil, Par, Urug): neuspět, selhat; př.: *el negocio sonó*; **(3)** (Bol, Chil, Urug): trpět následkem nějaké události nebo změny, tyto následky snášet; př.: *los inquilinos estaban bien, pero sonaron cuando se dictó la nueva ley de alquileres*; **(4) ~le a alguien**¹, hovor. (Kub, Mex, Salv): zbít, potrestat, týrat; **(5) ~le a alguien**² (Mex): porazit v rozepři; **(6) hacer ~**¹, hovor. (Chil): tvrdě potrestat; př.: *hizo sonar al niño*; **(7) hacer ~**², vyhrát v souboji; (RAE). • **(8)** tr. (Arg, Kost): propadnout u zkoušky; př.: *le iba a decir a Mita o al Toto que no era cierto que me habían sonado en Química sola, en Matemáticas y en Física también*; **(9)** (Per, Kub): násilně udeřit, zmlátit, bouchnout, vypálit; př.: *–Güeno, entón <entonces> suénale –dijo el Julián...*; (RR). • **(10) ~le el petate a uno** (Mex): vyhodit na ulici, dát padáka; (AM). • **(11) ~se a alguien** (Guat): zabít někoho; (MM). • **(12)** (Kub): šlohnout; tokat (o zamilovaných); vyrazit od zkoušky; **(13)** (Mex): obehrát koho; dostat se na kůži komu; **(14) ~se** (Guat): odpravit, odrovnat, vyřídít, zabít; (JD). • **(15) ~se a alguien**, intr., hovor. (Mex): zbít někoho; porazit někoho na plné čáře v soutěži nebo utkání; př.: *si te vuelve a molestar lo suenas*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • **(16)** tr., lid. (Kub): dosáhnout; př.: *sonó doscientas millas en el automovilismo*; **(17)** (Kub): hrát; př.: *sonó un vals divino*; **(18)** (Kub): naučtovat; př.: *me sonaron diez dólares por la medicina*; **(19)** (Kub): dát dárek; př.: *yo siempre para conseguir algo sueno al secretario del ministro*; **(20)** (Kub): udeřit; př.: *le sonaron un golpe en la cara*; **(21)** (Kub): nosit; př.: *voy a sonarme unos zapatos nuevos*; **(22) ~ algo**¹ (Kub): povýšit; př.: *me sonaron de sargento a capitán*; **(23) ~ algo**² (Kub): oslavit něco; př.: *este triunfo vamos a sonarlo*; ► výraz, který používají chucheros; viz též: *chuchero*; **(24) ~ para** (Kub): poslat; př.: *al soldado lo sonaron para la compañía F*; **(25)**

~ **un cuento** (Kub): vyprávět; ► dnes hodně užívané; př.: *me sonó el cuento completo*; (26) **le sonaron un cuento** (Kub): oklamali ho; př.: *le sonaron un cuento y dio el dinero*; (27) **lo que sea sonará** (Kub): nedělej si starosti; př.: *no andes pensando en eso; lo que sea sonará*; (28) **una mujer que suena con cascabeles y todo** (Kub: exil): velmi náročná žena; př.: *a ese pobre hombre le cayó una mujer que suena con cascabeles y todo*; viz též: *andonada*; *roncar*; *zumar*; (DMC). • (29) intr., zvonit, viz: *repicar*; (EEA). • (30) intr. (1) (Kol): střílet, vystřelit; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (31) tr/zvrat. (Hond): zbit, zmlátit, seřezat; př.: *vas a ver, te voy a sonar si seguís fregando*; ► slang; (32) intr. [Š: *morir*] (Arg, Urug): umřít, zemřít; př.: *anoche sonó el abuelo do Adrián*; (33) [Š: *padecer una enfermedad seria*] (Arg, Urug): trpět vážnou nemocí, být vážně nemocen; př.: *Fede está medio sonado; los doctores no saben si va a sobrevivir*; (34) [Š: *fracasar, perder, tener mal fin*] (Arg, Urug): prohrát, skončit špatně, zkrachovat, ztroskotat; př.: *¡sonaste!; tenés que salirte del juego*; (35) ~ (se) tr/zvrat. [Š: *dar una paliza, castigar físicamente*] (Hond, Mex): nařezat, zbit; př.: *pobrecito Mauricio, entre todos lo agarraron afuera de la escuela y se lo sonaron bien y bonito*; (RF). • (36) lid. (Arg, Bol, Per, Urug): zemřít, trpět smrtelnou nemocí; viz též: *entregar el equipo*; (37) tr/zvrat., lid. (Guat, Hond, Salv, Nik): zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (DA).

soñar, intr. (1) ~ **a una persona** (Am): snít o kom; (2) ~ **una cosa** (Ven): snít o čem; (JD). • (3) tr., slang *caló*, viz: *darle a alguien su agüita*; (DEUM).

sonati, m. (← it. *sonati*) (1) **ir** ~ (LaPla): zkrachovat, být poškozený nebo zruinovaný; (MS).

sonatina, f., smrt, viz též: *espiche*.

soncera, f. (1) (Am): pitomost, blbost; (JD).

soncle, m. (← nah.) (1) (Guat, Mex): 400 kusů; ► jednotka míry zemědělských produktů; ■ Var: *sonte*; *sontle*; *zonte*; *zontle*; (MS, DA).

sonco, m. (1) (Arg): játra (zvířecí, hovězí); (AM). • (2) (Arg): zvířecí vnitřnosti; ► zvláště hovězí srdce; (MM). • (3) lid. (← keč. *sunqu*, „corazón“) (Bol: alt/vall): lidské srdce; (4) lid. (Bol: Valleg): vnitřní kůra stromu; (5) lid. (Bol: Valleg): vařené maso v pirohu; (6) **yana** ~, lid. (← keč. *yana*, „černý“) (Bol: Cbb): chladná, nedůtklivá osoba; (LM).

sonconeto, -ta, adj., venk. (← nah.) (1) (Hond): hloupý, tupý; (RAE). • (2) adj/subst., lid. (Hond): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sonday, adv., lid. (1) (Kub): viz: *never*; (DMC).

sonduro, m. (1) (Portor): druh tance; ► znázorňuje střet života a smrti; dupák; (AM).

sondy, m. (1) (Am): zmrzlinový pohár; (JD).

soneo, m. (1) (Portor): v *salse*: improvizace zpěváka, na kterou odpovídá sbor; př.: *apareció Ismael Rivera, el gran Maelo, el sonero* mayor, el enorme compadre del soneo y el bembé <fiesta familiar>*; (RR).

sonerito, m. (1) lid. (Kub): ten, kdo hraje na jakýkoliv nástroj; př.: *él es un buen sonerito*; (2) ~, **toca tu bongó** (Kub): hraj na nástroj, jak nejlépe umíš; ► volá se na oslavách, pochází z jedné kubánské písně; př.: *¡cómo tocan! sonerito, toca tu bongó*; ■ Syn.: *sonero*; (DMC).

sonero, m. (1) (Portor, Kol): hudebník hrající písně doprovázející tanec afrického původu zvané *sones*; př.: *Cheo bolerista sentimental y sonero principalísimo después del gran Maelo*; (RR). • (2) lid. (Kub): viz: *sonerito*; (DMC).

songa, m/f. (← angl. *song*) (1) (Mex, US): písnička, hudební skladba; (MS). • (2) adj. (Kol, Mex): hloupý, nesmyslný; chytrý, mazaný; (3) vulg. (Kol): bzučení, zvuk; př.: *el songo del zancudo* (mosquito); (4) f. (Kub, Portor): ironie, posměch, výsměch, jízlivost; (5) (Mex): hrubost, sprostý vtíp; (6) **a la** ~ - ~ (StřAm, Chil, Ekv): tajně, potají, nenápadně; (AM).

sonchiche, m. (← nah. *tzontli*, „vlasy, paruka, hřívá“ + *chichiltic*, „obarvený, nabarvený“) (1) (Hond): viz: *aura*²; (RAE). • (2) [Š: *aura*] (Hond): kondor krocanovitý (*Cathartes aura*); ► 70 cm velký dravý pták živící se mršinami, s rozpětím křídel až 180 cm, načervenalou lysou hlavou a černým peřím, na vnitřní straně křídel šedostříbrným; (RAE).

sonidista, m/f. (1) (Chil, Kost, Urug, Arg): odborník na zvuky, zvukař; př.: *Allí encontré pega con el tuerto Ávalos, en la radio, haciendo de todo un poco: locutor, maestro* chasquilla, sonidista*; (RR).

sonido, m., **lid.** (1) (Kub): viz: *barrera*; (DMC).

sonitonto, -ta, adj. (1) (Portor): slabost, únava (po nemoci); (AM).

sonora, f. (1) **le dio una ~ matancera** (Kub): honit někoho; štvát někoho; př.: *me lo encontré en la calle y me dio una sonora matancera que para qué te cuento*; (2) **tener alguien una ~ matancera arriba** (Kub): být od rány; být rázný; ► „La Sonora Matancera“ je kubánský orchestr, také ale vyjadřuje něco otravného; př.: *no hay mujer que se case con él cuando se entera de la sonora matancera que tiene arriba*; viz též: *orquestaje*; (DMC).

sonreír, intr., **lid.** (1) (Kub): viz: *permitir*; (DMC).

sonrisa, f. (1) **con una ~ de enero** (Kub): s úsměvem od ucha k uchu; (JD). • (2) **tener ~ de babalao** (Kub): mít bílý úsměv jako kokos; ► *babalao* neboli kněz afrokubánského náboženství se obléká do bílé; př.: *ella tiene sonrisa de babalao*; (DMC). • (3) **~ de choclo** (Chil): falešný úsměv, předstíraná radost; př.: *Eva tenía sonrisa de choclo pero estaba que se moría viendo a su novio con otra*; ► slang; (RF).

sonsacadora, f. (1) (Kub): koketa; (JD).

sonsacar, tr. (1) (Kub): svádět; (JD).

sonsaje, m., banda hlupáků, viz též: *gilada*.

sonsaquear, tr., **lid.** (1) (Dom, Bol): ošidit, oklamat, podvést; viz též: *empaquetar*; (DA).

sonsear, intr. [Š: *tontear*] (1) (Kub): dělat, říkat hlouposti; ■ Syn.: *zoncear* (Kub, Mex, Urug); (RAE). • (2) (Arg, Chil, Urug): flirtovat; (AM).

sonsera, f., viz: *zoncera*.

sonsería, f. (1) (Antil, Guat, JižAm): hloupost, blbost; (MM).

sonsito, m., viz: *son*; (HB).

sonso, adj. (1) (Am): hloupý; př.: *no seas sonso*; (BDE, JD). • (2) adj/subst., naivní, prostáček; viz: *cacha bola*; (LM). • (3) adj/subst., **lid.** (Mex, Guat, Hond, Salv, Nik, Kub, Dom, Ven, Ekv, Per, Urug, Bol): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sonsobélico, adj/subst., **lid.** (1) (Kub): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sonsón, adj/subst. (1) (Bol): hloupý; ► bol. argot *coba*; ■ Syn.: *sosón*; (HB). • (2) **lid.** (Arg, zápBol, Per): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sonsonetear, intr. (1) (Kol, Mex): opakovat (pořád dokola); (AM).

sonsoniche, m. (1) (Kub): zvuk, monotónní hlas; (AM). • (2) (Kub): cinkání, ťukání; (3) výsměšný tón; (JD).

sonsorito, m. (1) (Kub): lidový tanec; (AM).

sonste, viz: *soncle*; (MS).

sontle, viz: *soncle*; (MS).

sonto, -ta (**zonto**, -ta), adj. (← nah. *tzontecomatl*, „useknutá, uříznutá hlava“) (1) (Guat, Hond, Nik): jednouchý; ► o osobě, zvířeti; (2) osamocený; (RAE). • (3) (Hond, Guat, StřAm): bezuchý; ► člověk nebo zvíře s uřezanými ušima (jedním nebo oběma); (4) **la zonta de tu abuela** (StřAm): hnusná babka; ► běžně užívaná urážka; (5) **ser uno más caliente que un jarro zonto** (Kost): být hašteřivý, mít bouřlivý temperament; (MS, DA).

sontol, viz: *zontol*; (MS).

sonza, f. (1) (Kub): faleš, přetvářka; (2) (Mex): zlomyslnost, zlá ironie; (MM).

sonzapote, m. (← nah. *tezontzapotl*, „zapote jako kámen“) (1) (Hond): druh stromu čeledi růžovité *Rosaceae*; ► vysoký 30 m; má jednoduché střídavé listy, ochmýřené vonné tmavozelené květy v květenství lata, velké peckovité plody se žlutou dužinou a ochlupenou peckou; vyskytuje se od Mexika po Kolumbii; (RAE).

sop, m. (1) **esto está que ni un sop-ópera** (Kub): jaká ostuda!; př.: *Estados Unidos está que ni un sop-ópera*; (2) **ser un sop-ópera** (Kub): o člověku, který stále vypráví tragické věci; př.: *ni me lo presentes; es un sop-ópera*; (3) **te meto un sop-ópera que además te la compra el jabón Candado** (Kub): budu brečet a udělám ti obrovský skandál; př.: *no se te ocurra dejarme porque te meto un sop-ópera que además te la compra el jabón Candado*; (4) **un sop-ópera** (Kub: exil): tango; ► „sop-ópera“ vychází z angl. výrazu *Soap Opera*, což jsou seriály plné sentimentálních tragických příběhů, které často běží v televizi ve Spojených

státech; Kubánek slovo vyslovuje tak, jak se píše; tango je skoro vždy tragické, odtud kubanismus; př.: *hoy voy a bailar un sop-ópera*; (DMC).

sopa, f. (1) ~ **negra** (← germ.) (Kost): fazolová polévka; ► polévka z černých fazolí s vejcem a kořením; (RAE). • (2) ~ **larga** (Portor): vodová polévka; ► je v ní více vody než surovin; př.: *Y después de toda esa labor improba, vi a estos pobres campesinos comer una 'sopa larga' y rala. Maravilla de la dietética campesina. 'Sopa larga', sopa filosófica, sopa de los miserables*; (3) **meter en la** ~ (Per): dostat do problémů, do šlamastiky; př.: *a quién le va a asombrar que quiera meternos a todos en la sopa. Dice que dijo: todo el mundo está fregado si me friegan, no me extraña*; (RR). • (4) (Mex): větší kus kukuřičné placky, do které se nabírá jídlo; (5) ~ **de la virgen** (Ekv): med z vařeného hnědého cukru, vody a kousků chleba a sýra; (AM). • (6) ~ **paraguaya** (Par): slaný dort; ► z kukuřičné mouky, mléka, vajec, másla, sýra a cibule; (MM). • (7) **estar falta de** ~ (Kub): nemít jiskru, být nanicovatý; (8) **está hecho una** ~ (Kub): je jako hromádka neštěstí; (JD). • (9) ~ **de gallo** (← Camagüey) (Kub): název osvěžujícího nápoje z vody, pomeranče, ledu a cukru; př.: *¡qué rica está esta sopa de gallo!*; (10) ~ **de pichón** (Kub): marihuana; př.: *se va a fumar una sopa de pochón*; ■ Syn.: *prajo*; (11) ~ **que levanta muertos** (Kub): výživná polévka; př.: *esa sopa levanta muertos*; (12) **darle a alguien la ~ en botella** (Kub): živit někoho; př.: *esa mujer le da la sopa a él en botella*; (13) **esta ~ habla chino y todo** (Kub): tato polévka je výborná; př.: *¿cómo está esa sopa?*; —*pues habla chino y todo*; (14) **hablar** ~ (Kub): vykládat blbosti; ► polévka také často nemá chuť, důležitost; př.: *te pasas el día hablando sopa*; ■ Syn.: *hablar mierda*; (15) **me tienes que traer la ~ en botella** (Kub): musíš si mě hýčkat; př.: *no te quiero si no me traes la sopa en botella*; (16) **no servir a alguien ni para ~** (Kub): být k ničemu; př.: *tú no sirves, mi viejo, ni para sopa; por eso no te contrato*; (17) **tienes que tomarte una ~ de pichón** (Kub): odpověď, když někdo oznámí, že se cítí špatně; ► kubanismus předpokládá, že polévka udělá člověku dobře, je založen na písni, v níž se zpívá: „tienes que tomarte una sopa de pichón“; př.: *chico, qué mal estoy; —pues tienes que tomarte una sopa de pichón*; (18) **tomar la ~ en botella** (Kub): být velmi rozmazlený; př.: *tan grande y todavía toma la sopa en botella*; (19) **vivir de la tradición de la sopita en botella** (Kub): nechat se udržovat ženou; př.: *ése vive de la tradición de la sopita en botella*; viz též: *guaguancó*; *viejito*; (DMC). • (20) (Mex): trest, rozsudek; (21) ~s!, citosl., lid. (Mex): vyj. překvapení; ► vyprovokované velikým rámem; př.: *había mucha neblina y ¡sopas! que se estrellan como diez coches*; ► mex. argot *caliche*; (22) **estar alguien hecho una ~**, hovor. (Mex): zmoknout jako slepice, být durch promočený; (23) **soltar la ~** (Mex): přiznat; **slang caló**; (DEUM). • (24) lid. (Hond): problém, potíž, zádrhel; viz též: *trabada*; (25) m., lid. (Ekv): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (26) m., lid. (Ekv): zženštilec, změkčilý člověk; viz též: *culero*; (27) **dar le ~ de muñeca** (Nik, Kost): uštědřit někomu ránu; (28) **dar ~ y seco** (Kol): dostat pokárání; být poražen (v hádce, soutěži apod.); (DA).

sopaipilla, f. [Š: *sopaipa*] (1) (sevArg, Bol, Chil): smaženka; (RAE). • (2) (Bol): kobliha; př.: *le distrajo la negra cocinera, trayéndole matecitos dulces con sopaipillas rebozadas en almíbar*; (JD, BDE). • (3) (NMex, Louis/US): plněný lívanec; (SUS).

sopanda, f. (1) (Mex): péra vozu; drátěnka; (JD).

sopangazo, m., lid. (1) (Salv): pád, spadnutí; viz též: *derribada*; (DA).

sopapa, f. [Š: *desatascador*] (1) (Arg, Urug): zvon na uvolňování odpadu; ■ Syn.: *sopapo* (Chil), *bomba*, *destapacaños* (Mex), *chupón* (Ven); (EEA).

sopapear, intr. (1) (Mex): plácnout sebou; (JD).

sopapiar, tr. (1) (Kol): kopat; (AM).

sopapié, m. (1) (Kol): kopnutí, kopanec; (AM).

sopapo, m. (1) (Kost): silná rána, úder; (RAE). • (2) **de ~** (Guat): náraz, najednou, zčistajasna, náhle; př.: *un grupo de hombres silenciosos entró en la cantina de sopapo; eran muchos y la puerta no alcanzaba para todos al mismo tiempo*; (RR). • (3) (Mex): plácnutí sebou; př.: *darse un sopapo*; (JD). • (4) lid. (Kub): viz: *fonda*; (DMC). • (5) zvon na uvolňování odpadu, viz: *sopapa*; (EEA).

sopar, tr. (1) (Bol): naložit, nasáknout, namočit; př.: *se dejan pinchar con los inyectadores que desinfectan la aguja simplemente con una pasada de algodón, sopado en alcohol*; (RR). • (2) intr. (Arg): míchat se, plést se do něčeho; (AM).

sopardos, m., pl. (1) pesa (peníze), viz též: *fasules* (MS). • (2) lid. (Arg): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

sope, m. (1) (Mex): kukuřičná placka; ► plněná, smaží se na horkém oleji; př.: *la venta ambulante de sopas, fruta rebanada, pepitas, cacahuates*; (MM, BDE). • (2) (Mex): silná kukuřičná placka plněná masem, omáčkou z pálivých paprik, případně jinými surovinami; (AHM). • (3) (← *peso*) (Arg): peso (měnová jednotka); ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET). • (4) adj/subst., lid. (Guat, Hond, Mex, Nik, Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (5) lid. (Arg): mince v hodnotě 1 peso; viz též: *peso, vesre*; (6) (Urug): bankovka v hodnotě 1 peso; viz též: *peso, vesre*; (7) **ser** ~, lid. (Mex): být blbec, tupoun, hlupák; (DA).

sopear, intr/zvrat. (1) (Mex): hltat; (2) **no se puede ~ con gorda ni hacer taco con tosatada** (Mex): přísloví poukazující na odmítnutí, nemožnost či nepatřičnost něčeho; (AM). • (3) (Mex): nabírat jídlo kukuřičnou plackou a jíst ho; (MM). • (4) (Am): promočit, máčet, namáčet (pero apod.); př.: *el perro grande, sopeado de sudor y bochorno ...*; (BDE). • (5) ~se (Arg): plést se do čeho; (JD). • (6) lid. (Mex): jíst, nacpat se; viz též: *empacar(se)*; (DA).

soperni, m. (← *permiso*) (1) (Arg): s dovolením; ► když chceme někudy projít; přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

sopero, -ra, adj. (1) (Arg): milující polévky; (2) (Kol): pomlouvačný; (MM).

sopete, adj., hovor. [Š: *tonto*] (1) (Hond): hloupý; ■ Syn.: *suato* (Mex); (RAE). • (2) adj/subst., lid. (Hond): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sopetear, tr. (1) (Portor): koketovat, flirtovat; (AM).

sopeti, adj/subst. (← *petizo*) (1) m. (Arg): mrňous, skrček; (2) adj. (Arg, Am): malinký, mrňavý; (3) adj. (Arg): slaboučký, hubeňoučký; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

sopetón, (1) **de** ~, náhle, znenadání, viz: *jarro, a boca de jarro*; (EEA).

sopi, m. (← *pisó*) (1) (Arg): byt; (2) (Arg): poschodí; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

sopilote, m. (1) (Mex): kondor havranovitý (*Coragyps atratus*); viz též: *zopilote*; (RAE).

sopimpa, f. (1) (Kub): nářez, zmlácení obuškem; (MM). • (2) lid. (Kub): facka; př.: *le dio una sopimpa por el medio de la cara*; (DMC).

sopino, m. (1) (výchPer): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (2) lid. (výchPer): zadek, zadnice; viz též: *fundamento*; (DA).

sopita, f. (1) **me trae la ~ en botella** (Kub): hýčkej mě; př.: *no te quiero si no me traes la sopita en botella*; (2) **tomar la ~ en botella** (Kub): být starý; př.: *yo ya tengo que tomar la sopita en botella*; viz též: *viejito*; (DMC).

soplabotelleces, m., lid. (1) (Kub): blbosti; př.: *mira que escribe y dice soplabotelleces*; (DMC).

soplabotellería, f., lid. (1) (Kub): blbost; př.: *eso que haces es una soplabotellería*; (DMC).

soplada, f. (1) (Mex, Ekv): fouknutí nějaké rozprášené kapaliny, nejčastěji pálenky, do obličeje či nemocného místa; ► postup léčitelů (šamanů), kteří se snaží osobu uzdravit či nemocnému nebo raněnému alespoň ulehčit; př.: *¿Para qué se va usted a resmoler* de balde, niña Matilde? Mejor pídale a don César que le dé una soplada y así se averigua su voluntad*; viz též: *soplado, soplador, soplar*; (RR).

soplado, -da, adj., subst. (1) adj. (Kost): rychlý, svižný; (2) (Kub): o člověku: zbrklý; (3) hovor. (Kub): o člověku: velmi chytrý, inteligent; (RAE). • (4) m. (Ekv): fyzická či psychická nemoc, vyvolaná šamanem osobě, která chtěla ublížit někomu jinému; ► tuto nemoc může vyléčit či alespoň zmírnit pouze zákrok jiného šamana či čarodějky; př.: *Este grupo <de los mestizos> sigue creyendo en el mal viento*, maleficio, soplado y otras formas, propias de mentes primitivas*; (5) adj., tvar m. i jako adv. (Kost, Kub, Kol): rychlý, naléhavý, tísnivý; rychle; př.: *Así fue que me alisté como pude con los chuicas <trapos> que hallé a mano y me vine soplada para la iglesia*; (RR). • (6) **ir** ~, adj. (Kub): jet rychle; př.: *él iba soplado y lo*

vio la policía; (DMC). • (7) adj. (Kost): velmi rychlý, spěšný; př.: *Jaime se fue soplado para su trabajo, pues no quería llegar tarde otra vez*; ► slang; (8) adj. (Kub): skvělý, úžasný; př.: *la moña de anoche nos quedó sopla 'a*; (9) (Kub): zbrklý, nerozvážený; př.: *Tomás oyó la noticia y, sopla 'o, fue a buscar su pistola*; ► slang; (RF). • (10) adj., lid. (Salv): rozzlobený, naštvaný; viz též: *encojonado*; (DA).

soplador, m. (1) (Hond): nápořád v divadle, suflér; ■ Syn.: *soplón* (Kost); (RAE). • (2) (Ven; Ekv): čaroděj (kouzelník); ► schopný léčit pomocí dechu a také vyvolat nemoc či úzkost na dálku; př.: *los sopladores, que dicen curarlas <las enfermedades> aplicando su milagroso aliento a la parte dañada del cuerpo del enfermo*; (RR). • (3) pl. (Chil): velikánské uši, plácačky; (JD). • (4) lid. (Kub): viz: *guayabero*; (DMC). • (5) (Kol): uživatel drog; ► kol. argot *parlache*; (M01).

soplamoco, m. (1) (Pan): výprask; fyzický trest dětem; př.: *te voy a dar un soplamoco a ver si te callas*; ► slang; (RF).

soplamocos, m., pl. (1) (Mex): rána do nosu; (MM). • (2) (Mex): slovo do pranice; (JD). • (3) m/f., lid. (zápBol): dítě, děcko; viz též: *nené*; (DA).

soplanucas, m., lid. (1) (Mex, Ekv, Arg, Chil): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (DA).

soplapitos, m., pl. (1) (Kub): povaleč, vagabund; (AM). • (2) lid. (Kub): hlupák; př.: *no eres más que un vulgar soplapitos*; (DMC).

soplapolvo, m/f., lid. (1) (Nik): skrček, prcek; viz též: *figurita*; (DA).

soplapote, m. (1) (Portor): politický poradce; ► slang; (RF).

soplar, tr/intr/zvrat. (1) tr. [Š: *apuntar*] (Kost): v divadle: napovídat; (2) tr. (Pan, Per, Portor): smrkat; (3) zvrat. (Kost): pospíchat; (RAE). • (4) tr. (Mex, Ekv): vyfouknout rozprášenou kapalinu, jako např. pálenku, do obličej nebo poraněného místa nemocného; ► šamani tak léčí nebo se snaží zmírnit fyzickou či psychickou bolest nebo nemoc; př.: *Estoy azarada de estar aquí. Y es necesario que me soples para que se me bajen los colores <la vergüenza> y yo quede en paz (...)*; (5) tr. (Chil): vrhnout se (skočit) na ženu; př.: *Mi vida, yo por ser muchacho diablo / Mi vida, me soplé la cocinera*; (6) tr. (Kol): inhalovat, vdechovat, kouřit; př.: *Estábamos en una ferretería donde nos vendían el pegante* que soplábamos*; (7) ~se¹, tr/zvrat. (Guat): skolit, zabít, utratit; př.: *ese coronel que decían que mataba una mosca de un tiro a cien pasos... se lo volaron sin revólver ni fierro, con sólo apretarle el pescuezo como gallina... ¡Qué de a zompopo* (...) que se lo soplaron!*; (8) ~se², tr/zvrat. (Per): zbavit se, vyprostit se, odmítnout; smířit se, snést; př.: *Iba siempre solo, porque a ninguno de mis amigos del barrio le hacía gracia ir al centro de Lima a soplarse una obra de teatro*; (RR). • (9) *figurarse uno que no hay más que ~ y hacer botellas* (StřAm, Kol, Portor): představovat si něco jako Hurvínek válku; (AM). • (10) (Am): vrazit ránu komu; (11) (Kub): pádit; (12) *está que ~la* (Kub): je to úplný cvok; (13) *está ~ando el mono* (Kub): je strašná zima; (14) *no es ~ y hacer limetas* (Chil): to není jen tak; (JD). • (15) tr., lid. (Kub): být nervózní; př.: *está soplado porque tiene que pasar el examen*; (16) (Kub): zabít někoho; př.: *lo soplaron anoche*; ■ Syn.: *ir soplado*; jet rychle; př.: *ese automóvil iba soplado*; (17) intr., lid. (Kub): o autu: ujíždět rychle; př.: *sopla ese coche sin miedo*; (18) (Kub): dát; př.: *me sopló un golpe cuando estaba distraído*; (19) tr/zvrat., lid. (Kub): nesdílet s nikým; př.: *se sopló la angustia él sólo*; (20) (Kub): vydržet; trpět; př.: *tú no sabes lo que es soplarse a ese señor todo el año*; (21) ~ a una mujer (Kub): spát se ženou; př.: *a esa mujer no hay quién se la sople; es muy fea*; viz též: *pulmón*; (22) *no ~ alguien* (Kub): být fyzicky zhroucen př.: *ya tú no soplas, Pedro*; viz též: *chiflar*; (DMC). • (23) intr/zvrat., hovor. (Mex): napovědět; př.: *el profesor lo sorprendió soplando y lo reprobó*; (24) (Mex): vydržet něco velmi nudného, nepříjemného, obtěžujícího; př.: *se sopló toda la ceremonia*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (25) intr. (Kol): kouřit, užívat halucinogenní látky; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (26) ~la, vulg. (Hond): nic nedělat, lenošit, flákat se; př.: *ese maje pasa soplándose la todo el día con sus videojuegos en lugar de bajar a la planta a ver en qué ayuda, pero ya sabés, es el hijo del dueño*; ► slang; (27) ~ la pija (la verga)¹, zvrat. (Hond): masturbovat; (28) ~ la pija (la verga)², vulg. (Hond): nic nedělat, lenošit, flákat se; (RF). • (29) tr/zvrat., lid. (Guat, Hond):

zabít (někoho); viz též: *ultimar*; (30) intr/zvrat., lid. (Ven): souložit; viz též: *jinetear*; (31) ~**se la pija**, viz: *pija*; (32) **creer que (solo) es ~ y hacer botellas**, intr. (Salv, Nik, Kol, Ven, Urug, Hond): myslet, že něco je velice snadné, i když to tak ve skutečnosti není; (DA).

soplas, adj. [Š: *soplón*] (1) (Kost): donašečský, udavačský; (RAE).

soplatubo, m. (1) (Kub): hloupý fouňá; sklář; (JD). • (2) lid. (Kub): hlupák; př.: *ése no es más que un soplatubos*; (3) **ser alguien un ~s** (Kub): být hlupák; př.: *Juan es un soplatubos*; (DMC).

soplazón, f. [Š: *meteorismo*] (1) (Salv): střevní plynatost; (RAE).

sopleque, m. (1) (Arg): náfuka; (JD).

soplete, m. (1) (Arg, Chil): třídní donašeč, žalobníček; (AM). • (2) (Am): náповěda (ve škole); (JD). • (3) (Kol): narkoman; kdo vdechuje halucinogenní látky, zejména bas(u)co; ► kol. argot *parlache*; (M01).

sopletear, tr., vulg. (1) (Hond): nezajímat, být ukradené, mít něco v paži; př.: *me sopletea lo que diga el jefe de mi manera de trabajar*; ► slang; (RF).

soplidos, m. (1) **quedarle a alguien tres ~** (Kub): být nad hrobem; ► ve smyslu umírat; př.: *no le quedan más que tres soplidos*; (DMC).

soplillo, m. (1) (Chil): nezralá pšenice; ► jí se pražená; (2) (Kub): druh mravence; (3) [Š: *abey*] (Kub): strom (*Lysiloma latisiliquum*); ► asi 20 m vysoký, s oválnými střídavými listy, jeho dřevo se využívá v truhlářství; (RAE).

soplo, m. [Š: *chisme*] (1) (Ekv): klep, pomluva; (RAE). • (2) **hovor. (Mex): udání**; ► mex. argot *caliche*; (DEUM).

soplón, -ona, m/f., adj. [Š: *apuntador*] (1) (Kost): suflér, suflérka; ► náповěda v divadle; ■ Syn.: *soplador* (Hond); (RAE). • (2) (Mex): četník; (3) (Per): příslušník tajné policie; (AM). • (4) (Mex): klepařský; (JD).

soplonaje, m. (1) (Chil): udavači; (2) (Chil): udavačství; (RAE).

sopón, -na, m., adj. (1) (Ven): dotěrný, vtíravý; (AM). • (2) (Kub): hustá polévka; (JD).

soporte, m. (1) podložka, tácek, viz: *posafuentes*; (EEA).

sopotocientos, adj., pl. (1) (Ven): milióny; př.: *... con sopotocientos premios ...*; (BDE). • (2) čís., hromada, spousta (peněz), viz: *chingomil*; (EEA).

soprábito, m., svrchník, viz též: *invernizzio*.

soprano, lid. (1) (Kub): viz: *culo*; (DMC).

sopresata, f. (← it. *sopressata*) (1) (LaPla): klobása; (MS).

soque, citosl. (1) (Kost): honem, rychle; př.: *¡soque, ya casi empieza la función!*; ► slang; (RF). • (2) m. (Bol): sýr; ► přesmyk slabik: *vesre*; bol. argot *coba*; (HB).

soquear, intr. (1) (Kol): vyrašit (výhonky tabáku); (MS). • (2) tr. (Par): bít, bouchnout, udeřit; (MM).

sóquer, m., hovor. (1) (Mex): hlupák; ► mex. argot *caliche*; (MV).

sóquet, m. (← angl. *socket*) (1) (Chil): objímka žárovky; (2) (Kol, Kub, Mex, Ven): zásuvka (ve zdi); (MS).

soquete, m. (← fr. *socquette*) (1) (Arg, Bol, Chil, Par, Urug): ponožky; (2) [Š: *portalámpara*] (Chil, Guat): objímka žárovky; ■ Syn.: *sócate* (Ven); (RAE). • (3) (Arg, Chil, Urug, Mex): krátká ponožka; ■ Var.: *socquettes*; (4) viz: *sóquet*; (MS). • (5) (Kub): moulá, trdlo; (JD). • (6) [Š: *portalámparas*] (Chil): stojan lampy; ■ Syn.: *portalámparas* (Arg, Chil, Urug), *sócket* (Mex), *sócate* (Ven); (EEA).

sóquete, viz: *sóquet*; (MS).

soquetear, tr. (1) (Kol, Portor): trápit, rmoutit se, soužit se; (AM).

soquetes, m., pl. (1) pánské ponožky, viz: *medias*; (EEA).

soquital, viz: *zoquital*; (MS).

soquite, viz: *zoquite*; (MS).

sora, f., arch. (← aim.) (1) (Bol aj.): naklíčená kukuřice určená k výrobě kukuřičné pálenky *chicha*; (RAE). • (2) (Per): alkoholický nápoj čiča s vysokým procentem alkoholu; (MM).

sorbete, m., lid. (← it. *sorbetto*) **(1) valer** ~ (Mex, Salv): být bezvýznamný, irrelevantní; nestát za to, nestát za nic; př.: *–(...) y también me llamaste ‘décima musa’, y en el colmo del frenesí añadiste que comparadas conmigo las nueve <musas> juntas ‘valían sorbete’...*; (RAE, RR).
 • **(2)** (Mex): cylindr; **(3)** (Portor, Urug): brčko; (AM).

sorbeto, m. **(1)** (Portor): brčko, slámka na pití; (RAE).

sorbitorio, m. **(1)** (Hond): lék ve formě prášku, který se vdechuje; (MM).

sordina, adj. **(1) estar** ~ (Kub): být hluchý; př.: *mi padre está sordina*; (DMC).

sordo, adj. **(1)** (Mex): o zvířeti: neposlušné, nevychované; (AM). • **(2) estar** ~ **como tromba** (Kub): být hluchý jako poleno; př.: *él es sordo como una tromba desde que nació*; (DMC).

soreco, -ca, adj. **(1)** (Mex: Jalisco): hloupý; nahluchlý; (AM). • **(2)** adj/subst., lid. (Mex, Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

soreque, adj. **(1)** (Mex): hluchý, neslyšící; (AM).

sorete, m. **(1)** (Arg): exkrement; př.: *ese pintor está medio pirado. Che, supe que llamó a su más reciente obra de arte “Sorete en un pedestral”*; **(2) adj.** (Arg): lakomý; př.: *ese Miguel es medio sorete*; *le di una mano grande y sólo me tiró unos pesos*; ► slang; (RF). • **(3) podvodník, nesolidní, zadlužený člověk**; viz též: *chancho*; (NET).

sorguicultor, -ra, m/f. **(1)** (Kol): pěstitel čiroku, obchodník s čirokem; (RAE).

sori (sorri), adj. (← angl. *sorry*) [Š: *perdón, disculpa*] **(1)** (US): pardon, promiň(te), omlouvám se; ► slang; (RF).

sorimbo, -ba, adj., lid. **(1)** (Mex): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

sornaguear, tr. **(1)** (Kost): zatřást, zatřepat; ■ Syn.: *sornijear* (Salv); (RAE).

sornear(se), intr., lid. **(1)** (Hond, Salv, Nik): spát, zdřímnout si, dát si šlofika; viz též: *siestear*; (DA).

sornijear, tr. **(1)** (Salv): zabloumat, zatřást; ■ Syn.: *sornaguear* (Kost); (RAE).

sorocche, m., lid. **(1)** (← keč. *suruqchi*, „horská nemoc“) (Bol) viz: *sorojche*; (LM).

soroco, -ca, adj. **(1)** (Portor): zohavený, zmračený, bezruký; (AM). • **(2)** adj/subst. (Kol: Huila, Tolima): blbý, hloupý; idiot; př.: *Miguel es un soroco, todavía cree en el hada madrina*; ► slang; (RF). • **(3)** adj/subst., lid. (Guat, střKol, Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sorococo, m. **(1)** (Hond): kulíšek brazilský (*Glaucidium brasilianum*); ► pták z řádu sov (*Strigiformes*) načervenalé hnědé až šedavé barvy, částečně aktivní i přes den; (RAE).

soroconti, m. **(1)** (Hond): strom (*Cassia alata*); ► 2 až 4 metry vysoký tropický strom z čeledi bobovitých (*Fabaceae*) se složenými, z rubu ochlupenými listy, a dlouhým květenstvím s pěti oranžovými kališními a pěti žlutými okvětními lístky, a s plody v luscích; jeho drcený kořen se po uvaření používá v tradiční medicíně; ■ Syn.: *barajo* (Hond, Salv); (RAE).

sorocuá, f. (← guar.) **(1)** (Arg, Ven): pták (*Trogon collaris exoptatus*); ■ Var: *surucuá*; (MS, NET).

sorocharse, zvrat. **(1)** (Arg, Bol, Chil, Ekv, Per): dostat vysokohorskou nemoc nebo jí trpět; **(2)** (Chil): uvést do rozpaků; (MS). • **(3)** (Chil): zrudnout, červenat se; (AM). • **(4)** lid. (← keč. *suruqchi*, „horská nemoc“) (Bol) viz: *sorojcharse*; (LM).

soroche, m. (← keč.) **(1)** (JižAm): výšková nemoc; **(2)** (Bol, Chil): galenit, leštěnec olověný; (RAE). • **(3)** (Chil): červeň; **(4)** (Chil): ostudný; ■ Var: *sorocho*; (MS). • **(5)** (Chil): červenání; (JD). • **(6)** (← keč.) (Am → Š) (Arg aj.): akutní horská nemoc; ► způsobená nedostatkem kyslíku ve velkých nadmořských výškách.; př.: *le habían advertido más de una vez que la altura provoca soroche*; (BDE). • **(7)** lid. (← keč. *suruqchi*, „horská nemoc“) (Bol) viz: *sorojche*; **(8) sufrir** ~, (Bol) viz: *sufrir sorojche*; (LM).

sorochi, m. **(1) lid.** (← keč. *suruqchi*, „horská nemoc“) (Bol) viz: *sorojche*; **(2) sufrir** ~, lid. (Bol) viz: *sufrir sorojche* (LM).

sorocho, viz: *soroche*; (MS). • **(2) adj.** (Ven): nazelenalý nezralý plod; **(3)** (Kol): nedopečený, polodušený; nezralý; (AM).

soroilo, adj/subst., lid. **(1)** (Salv): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sorojcharse, zvrát. (1) (← keč. *suruqchi*, „horská nemoc“) (Bol) viz: *sufirir sorojche*; (2) lid. (Bol: Tj): stydět se, uvést se do rozpaků; ■ Syn.: *acalorarse*; (LM).

sorojche, m. (1) (← keč. *suruqchi*, „horská nemoc“) (Bol): horská nemoc; (2) nevolnost ve vysokých výškách; ■ Syn.: *apunamiento, asorojchamiento, mal de puna, mal de altura*; ■ Var.: *sorocche, soroche, sorochi, sorojchi*; (3) **sufirir** ~, (Bol): mít nevolnost ve **velkých výškách**; ■ Syn.: *sunar, asorojchar, sorojchar, sufrir mal de puna, sufrir mal de altura*; ■ Var.: *sufirir soroche, sufrir sorochi, sufrir sorojchi*; (LM).

sorojchi, m. [Š: *mal de montaña*] (1) (Bol): horská nemoc; ■ Syn.: *soroche* (Am); (RAE). • (2) (← keč. *suruqchi*, „horská nemoc“) (Bol) viz: *sorojche*; (3) **sufirir** ~, (Bol) viz: *sufirir sorojche*; (LM).

sorolfo, -fa, adj., lid. (1) (Salv): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

sorolpa, f. (1) (Nik): hlava, palice, kebule; viz též: *pensadera*; (DA).

sorompo, adj/subst., lid. (1) (Hond): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sorongo, m. (1) (Arg): velké množství, velká věc (v negativním smyslu); př.: *fuimos todos a bajar las cosas del camión y a mí me tocó el sorongo más pesado*; ► slang; (RF).

soroño, adj. (1) **tiempo** ~ (Kub): dusné počasí; (AM).

soropeta, f., lid. (1) (Nik): penis; viz též: *pinga*; (DA).

soropete, adj., hovor., venkov. [Š: *ebrio*] (1) (Hond): opilý; (RAE). • (2) lid. (Hond): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

soropeto, adj/subst., lid. (1) (Hond): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

sorosí, m. (← ind.) (1) (Hond): druh popínavé rostliny tropické Ameriky čeledi tykvovitě (*Cucurbitaceae*); ► se žlutými květy a jedlým, masitým, žlutým bobulovitým plodem s červenými semínky; v tradiční medicíně se odvar z listu nebo náplast z listu používá k různým účelům; (RAE).

sorprender, tr. (1) (Per): podvádět; zneužívat něčí dobrou vůli; (RAE). • (2) lid. (Per, Bol, Urug, Pan): ošidit, oklamat, podvést; viz též: *empaquetar*; (DA).

sorpresivo, -va, adj. (1) (Am): nečekaný, překvapivý; př.: *dícese de lo que se hace o viene por sorpresa: ataque sorpresivo; el Vicario Apostólico salió sorpresivamente de la isla ...*; (RAE, BDE).

sorprofe, m/f. (1) (Arg): učitel; př.: *la sorprofe de inglés es de Australia*; ► slang; (RF).

sorquín, m. (1) (Bol): pohlavek, rána, úder; (AM).

sorrajár, tr. (1) (Mex): bít, zranit, poranit; (AM). • (2) v. tr. (Mex): **hodit, rozbít**; (AHM).

sorrasear, tr. (1) (Mex): péct, grilovat; ► především maso a jen z poloviny; (AM).

sorri, adj., viz: *sori*; (RF).

sorrongar, intr. (1) (Kol): remcat, brblat; (AM).

sorrongo, -ga, adj. (1) (Kol): o člověku: remcavý; (AM).

sorrostrigar, tr. (1) (Kol): trápit, obtěžovat; (AM).

sortario, -ria, adj., hovor. [Š: *afortunado*] (1) (Ven): mající štěstí; (RAE).

sortear, intr. (1) (Am): bojovat, utkat se s kým; (JD). • (2) tr/zvr. (← angl. *to sort*) [Š: *clasificar, ordenar, arreglar*] (US): uspořádat, urovnat, uklidit si; př.: *ya terminé de fotocopiar los documentos, pero todavía no los he sorteado*; ► slang; (RF).

sortero, m., adj. (1) (Mex): mající kliku, štístko; (JD).

sortijero, m. (1) (Bol): zloděj prstenů; ► bol. argot *coba*; (HB).

sorullo, m. (1) (Kub): buňka plástve, do které včely ukládají med; (2) (Kub): špatně balený tabák nízké kvality; (RAE). • (3) (Portor): smažené či pečené kukuřičné těsto; (4) dlouhá, válcovitá kukuřičná placka; (AM).

sorumbo, -ba, adj. (1) (Mex: Jalisco): ohromený, zmatený, zblbý; (AM).

sosa, f. (1) **confundir la ~ con la potasa** (Kub): plést si pojmy s dojmy; plést jablka a hrušky; ► ve smyslu plést si jednu věc s druhou; další variantou je: *confundir las gimnasia con la magnesias*; př.: *yo no te dije eso; tú confundes la sosa con la potasa*; ■ Syn.: *confundir la peste con el mal olor*; (DMC).

sosco, m. (1) (Kol): kus, kousek; (AM).

sosegate, m. (1) hovor. (Arg, Bol, Par, Urug): slovní nebo skutková důtka; př.: *dar un sosegate; pegar el sosegate*; (2) citosl. (Nik): citoslovce pro zklidnění; (RAE). • (3) lid. (Par, Arg, Urug, Bol): pokárání, důtka; viz též: *limpiada*; (DA).

sosipayo, m., lid. (1) (Kub): nesmělý, stydlivý člověk; př.: *él es y siempre será sosipayo*; (DMC).

soso, -sa, adj. (1) **quedarse** ~ (Portor): zrudnout, zčervenat, zastydět se; (AM).

sospe, adj/subst. (1) (Bol): podezřelý; ► bol. argot *coba*; (2) (Bol): peníze, pesa; ► přesmyk slabik: *vesre*; bol. argot *coba*; (HB).

sosquil, m. (← may.) (1) (Mex): vlákno z listu agáve; (2) (Mex): agáve (*Agave fourcroydes*; *Agave leotona*; *Agave sisalana*); (MS, DA).

sosquilar, intr. (1) (Mex): *sosquilear*; (MS).

sosquileada, f. (1) (Mex): výprask; (MS).

sosquilear, tr. (1) (Mex): zbičovat lanem z lýka; zbičovat obecně; (MS).

sosquín, m. (1) (Kub): roh (domu apod.) v tupém úhlu; (AM). • (2) (Kub): zákeřný úder, rána pod pás; (MM).

sosquinar, tr. (1) (Kub): sestrojit tupý úhel; (2) dát ránu pod pás, zradit; (AM).

sosta, adj. (1) (Arg): o člověku: šestiprstý; (AM).

sostén, m. (1) **ser una mujer el gran ~ de la familia** (Kub): o ženě: mít obrovská prsa; př.: *ella es el gran sostén de la familia*; ■ Syn.: *tener las Lomas de Managua*; ► podle dvou horských hřebců, *Las Lomas de Managua* v provincii *La Habana*, které připomínají ženská ňadra; (DMC). • (2) [Š: *sujetador*] (Chil, Urug, Ven): podprsenka; ■ Syn.: *corpiño* (Arg, Urug), *soutièn* (Arg, Urug), *brasier* (Mex, Ven); (EEA).

sostenedor, m. (1) (Ven): pastevec (čeledín) dohlízející na stádo; př.: *(...) Comenzaban a reconocerse los padrotes <machos destinados a la reproducción> de los distintos rebaños, y a medida que éstos se iban congregando en torno a aquéllos, se arremansaban* los torbellinos de bravura y disminuía el cabildeo*, dejando oír el canto de los sostenedores*; (RR). • (2) (Kub): podprsenka; (JD).

sostenidos, lid. (1) (Kub): viz: *tres*; (DMC).

sotao, m. (1) **hasta el ~** (Kol: Riohacha): maximálně; (AM).

sota, adj/subst. (1) m/f. (Arg, Urug): (osoba) předstírající nevědomost; (RAE). • (2) (**estar, ir**) **vestido, -da como una ~ de baraja** (Ven, Kol): (být) velmi slušně oblečen, noblesně oblečen; př.: *En ese momento apareció un hombre bastante blanco, (...) vestido con traje militar a la antigua, túnica roja de oro (...).* / –Bueno, pues. *Vestido como una sota de baraja*; (RR). • (3) ~ **voche**, viz: *sotto-voce*; (MS). • (4) (Chil): dílovedoucí, dozorce; (JD). • (5) lid. (Arg, Urug): hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (6) **verle las patas a la ~**, f. (Arg, Urug): podezřívát někoho, začít si uvědomovat pravdu týkající se nějaké situace nebo osoby; (7) **verle patas a la ~**, f. (Nik): mít halucinace, viz též: *pata, verle patas a la sota*; (DA).

sotabanco, m. (1) (Arg): kumbál, kamrlík; (MM).

sotaco, -ca, adj/subst., hovor., viz: *chaparro, -rra*; (DBM).

sotacura, m. [Š: *coadjutor*] (1) (Am): koadjutor, pomocný biskup; (RAE). • (2) (Arg, Kol, Chil): zástupce faráře; (AM). • (3) (Am): kaplan; (JD).

sotana, f. (1) (Bol): vnější kapsa saka; ► bol. argot *coba*; (HB).

sótano, m. (1) **estar en el ~** (Kub): ocitnout se ve špatné situaci; př.: *en este momento estoy en el sótano*; (2) **quedar en el ~** (Kub): být poslední; ► užívá se především jako hantýrka při míčových hrách; př.: *en el concurso quedé en el sótano*; (DMC). • (3) lid. (Hond): vězení, žalář; viz též: *canasta*; (DA).

sotanudo, m., hanl. (1) (Guat, Mex, Hond, Ekv): kněžour; ► hanlivé označení pro katolického kněze či duchovního; př.: *interrumpió su discurso el sotanudo ...*; (RR, BDE). • (2) adj. (Am): flandácký; (JD).

sotaventeado, -da, adj. (1) (Mex): popletený, zmatený; (RAE).

sote, m. [Š: *nigua*] (1) (Kol): blecha písečná (*Tunga penetrans*); ► hmyz z řádu blech (*Aphaniptera*) původem z Ameriky, rozšířený i v Africe, podobný bleše, ale menší a s delším

sosákem; oplodněné samičky pronikají pod kůži zvířat a lidí, kam nakladou vajíčka, což způsobuje svědění a těžké vředy; (RAE). • (2) citosl., hovor. (Per): jedeš?!, ► citoslovce, které se užívá k odehnání psa; př.: –*Sote, Güenamigo –riño el otro jinete al perro amarillo y éste, con el rabo entre las piernas, se fue a tender a buena distancia*; (RR).

soto voce, viz: *sotto-voce*; (MS).

soto voche, viz: *sotto-voce*; (MS).

soto, m. (1) (Ekv): uzel na niti či provazu; (2) výstupek na kůži; (AM).

sotol, m. (← nah. *zotolin*, „palma“) (1) (Mex) (1) druh rostliny čeledi liliovité (*Liliaceae*); ► vyrábí se z ní alkoholický nápoj; (2) likér, který se vyrábí z této rostliny, potažmo z cukrové třtiny nebo z kukuřice; (RAE). • (3) (Mex): alkoholický nápoj; ► vyrobený z této rostliny; ■ Var: *xotol*; *zotol*; *zotole*; (4) ~(**e**), m. (← nah.) (Mex): trávovník (*Dasyllirion*); ► dorůstá do výšky až 1,8 m; má krátké výhonky, hodně dlouhých, úzkých, trnitých listů tvořící růžičky; květenství lata je tvořeno malými květy; kmen se využívá ve stavebnictví nebo jako palivo; (MS, DA). • (5) (Mex): palmová kořalka; (JD). • (6) (← nah. *tzotolli*) (Mex): bot. liliovitá rostlina čeledi *Dasyllirion*; (7) (Mex): alkoholický nápoj, který se připravuje z této rostliny; ► je typický pro oblast Zacatecas, Chihuahua, Durango; ■ Var.: *sotol*; (AHM).

sotole, m., viz: *sotol*; (AM).

sotolín, m. (1) (Mex): sloní noha (*Beaucarnea gracilis*); ► rostlina vysoká 8 - 10 m; kmen naspodu zesílený do tvaru velké cibule připomíná sloní nohu; část stonku slouží jako zásobník vody; (MS, NET).

sotolito, m. (1) (Mex): agáve; (MS).

sotolo, -**la**, adj., lid. (1) (jižEkv): malý, -á; viz též: *chicón*, -*ona*; (DA).

sotorrey, m. (1) (Hond): střízlík zahradní (*Troglodytes aedon*); ► malý pták z řádu pěvců, kávové barvy, bělavý na hrdle a břicho, s černými pruhy na křídlech a ocasu; ■ Syn.: *shaurire* (Hond); (RAE).

sotreta, adj/subst., hovor., venk. [Š: *resabiado*] (1) (Arg, Urug): o zvířeti: nevyčvičitelný; (2) (Arg, Urug): o člověku: mravně zkažený; (RAE). • (3) (Arg, Urug): o koni: neužitečný, nepotřebný; ► z důvodu stáří nebo nevyčvičitelnosti; (4) o člověku: líný, vychytralý, prohnáný, zrádný; (MM). • (5) (Arg, Bol): stará herka, mrcha; (6) potvora; (JD).

sotto-voce, adv. (← it. *sottovoce*) (1) (Arg, Chil, Per, Urug, Kub): tajně; (2) (Kol, Mex, Par, Per): tajně; potichu; (3) (Pan): potají; (4) a **soto voce** (Kol): tichým hlasem; (5) in **sottovoce** (Kol, LaPla): tichým hlasem; ■ Var.: *sota voche*, *soto voce*, *soto voche*; (MS).

sotupio, m. (1) (Mex): hromada, spousta; (AM).

soturno, -**na**, adj. (1) (Ven): samotářský, zamlklý, melancholický; (MM).

sotuto, m. (1) (Bol): blecha písečná, zemská veš; (MM, JD).

soufflé, m. (← fr.) (1) (Am, Kol): suflé; (2) (Arg): parfémová voda na obličej s rozprašovačem; ■ Var.: *sufilé*; (MS).

sound-track, m. (← angl.) (1) (Kol): zvukový doprovod v kině nebo v televizi; (MS).

soutién, m. (1) podprsenka, viz: *sostén*; (EEA).

souvenir, viz: *suvenir*; (MS).

sova, m. (1) (Bol): sklenička; (2) **un ~ con gotra** (Bol): čtvrtka; ► přesmyk slabik: *vesre*; bol. argot *coba*; (HB).

sover, m. (← *verso*) (1) (Arg): šprým, žvást, legrace; ► přehození slabik, viz: *vesre* (← *al revés*); (NET).

soviético, -**ca**, adj., lid. (1) (Hond): rozzlobený, naštvaný; viz též: *encojonado*; (2) (Salv): bláznivý, pomatený, ztřeštěný; viz též: *rechiflado*; (DA).

soy, (1) ~**sola** (~**sola**, **soisola**) (Ven): zpěvný pták z čeledi *Crypturellus*; ► zpívající smutně, ponuře; př.: *en la horqueta de un mahomo*, estaba una soy sola, a la orilla del pajizo nido, dando al aire sus notas melancólicas y arrobadoras como el tinte todo de la selva venezolana*; (RR).

soya, f. (1) [Š: *soja*] (Chil, Mex, Urug, Ven): sója; ■ Syn.: *soja* (Arg, Chil, Urug); (EEA).

soyacal, m. (1) (Guat): druh vesnického pláště proti dešti; ► z palmových listů; ■ Var: *suyacal*; (AM).

soyal[e], viz: *soyate*; (MS).

soyanza, f. (1) (Ekv): pozornost, poctění, gratulace; (AM).

soyate, m. (← nah.) (1) (StřAm, Mex): palma sladká (*Brahea dulcis*); ► vysoká až 12 m; kmen ne moc silný s málo znatelnými články; listy tvoří vějíře (používané jako střešní materiál); hroznovité květenství; květy mají krémovou nebo žlutou barvu a plodem je peckovice; (2) (Mex): různé textilní rostliny; (3) (Kub, Mex): list palmy, obyčejný textilní materiál získávaný z palem; (4) (Kub, Mex): kůže; (5) (Mex): klobouk; (6) **arrancarle a uno el sollate** (Kub): mluvit o někom špatně; ■ Var: *sollate*; *soyal[e]*; *suyate*; *soyal[e]*; *zoyate*; *zuyate*; (MS, DA).

sparring, m. (← angl.) (1) (Chil): v boxu, trenér boxera; (2) ~ **partner**, partner k zápasu, protihráč; (MS).

speaker, m. (← angl.) (1) (Am): hlasatel; (MS).

special delivery, (← angl.) (1) (Portor): spěšná zásilka; (MS).

speed-way, viz: *speedway*; (MS).

speedway, m. (← angl.) (1) (Am): cyklistický nebo motocyklový závod; (2) dráha k těmto účelům; (MS).

speech, m. (← angl.) (1) (Am): přednáška, proslov; (MM).

speleking, m. (1) (Bol): mladík, sluha; ► bol. argot *coba*; (HB).

spich, m. (1) **tener el «espich» and «teip»** (Kub: exil): o člověku, který nikdy nezmlkne; ► kubánská výslovnost angl. slova *speech* neboli proslov a slova *tape*, což znamená páska, o člověku, který mluví tolik, že se nestihne ani nadechnout; př.: *Juan tiene el «espich» and «teip»*; (DMC).

spin, m. (← angl.) (1) (Chil): faleš, v tenise; (2) **top~** (Chil): rychlý točivý pohyb míčku; (MS).

spiritual, m. (← angl. *spiritual*) (1) (Am): píseň, obvykle s náboženským námětem; zpívají ji černoši v USA; (2) **negro ~**, viz: *spiritual*; (MS).

split, m. (← angl.) (1) **banana ~** (Am): dezert se zmrzlinou, sirupem a banánem; (MS).

sport, m., málo použ. (← angl.) [Š: *deporte*] (1) (Am): sport; (RAE). • (2) (Arg): **vítězství v koňských dostizích**; př.: *tengo una rumbeada* papa* que ganará buen sport, me asegura mi datero* que la corre un gran muñeca / y que paga por lo menos treinta y siete a ganador*; (RR). • (3) (Kol): koníček, hobby; (4) (Chil): dividenda, která se vyplácí vítězným sázkařům na koně; (5) (Mex): typ oblékání; (6) **casas de ~** (LaPla): herny; (7) **estar uno espor** (Dom): být dobře oblečen; (8) **saco ~**, sportovní sako; (9) **traje ~**, sportovní oděv; (10) **vestido ~**, sportovní oblek; (MS).

sportivo, -va, adj. (1) (Chil): sportovní; (MS).

sportman, viz: *sportsman*; (MS).

sportmanship, m. (← angl. *sportsmanship*) (1) (Chil): smysl pro správnost ve sportu, poctivá hra; (MS).

sportsman, m. (← angl.) (Am): (1) sportovec; (2) horlivec pro sport; (3) člověk, který se obléká sportovně; (MS).

sportswoman, f. (← angl. *sportswoman*) (1) (Kub): sportovkyně; (MS).

spotlight, m. (1) **ponerle a alguien el «spotlight»** (Kub): dávat na někoho pozor; ► kubánek vysloví jako „*espot lai*“, *spotlight* je angl. výraz pro ohnisko, střed; př.: *a ése la policía le tiene el spotlight encima*; ■ Syn.: *tenerlo en la mirilla telescópica*; (DMC).

spray, viz: *spray-net*; (MS).

spray-net, m. (← angl. *spray-net*) (1) (Am): pomáda, fixační roztok; (2) (Mex): rozprašovač, postříkovač; (MS).

sprey, viz: *spray-net*; (MS).

sprit, viz: *esprí*; (MS).

spusa, viz: *puzza*; (MS).

spuzza, viz: *puzza*; (MS).

stadium, m. (← angl.) (1) (Am): stadion; (MM).

staff, m. (← angl.) **(1)** (Kol, Kub): tým, vedení, generální štáb, hlavní velitelství; (MS).

stand, m. (← angl.) **(1)** (Am): místnost obývaná obchodní firmou v budově určené k těmto účelům; **(2)** výstavní stánek; **(3)** stupně na stadionu; **(4)** (Chil): vozovna, stanoviště; (MS).

standard, adj. (← angl.) **(1)** (Am): normální, běžný, obvyklý; př.: *tipo standard, modelo standard*; **(2)** m. (Am): životní úroveň; **(3)** model, vzor; (MM). • **(4) ~ de velocidades, převodovka, viz: sincrónico; (EEA).**

standardización, f. **(1)** (Am): sjednocení; (MM).

standardizar, tr. (← angl. *to standardize*) **(1)** (Am): sjednotit, unifikovat; (MM).

standarizar, tr., viz: *standardizar*; (MM).

stand-by, m. (← angl.) **(1)** (Am): lodní vysílačka; ► kormidelník jí předává příkazy mechanikům; (MM).

starter, m. **(1)** (Am): rozhodčí koňských dostihů; **(2)** zařízení, které zajišťuje souběžný výběh koní na koňských dostizích; (MM).

station wagon, m. (← angl. *station-wagon*) **(1)** (Chil, Portor): malé nákladní auto; (MS).

status, m. **(1)** (Am): společenské postavení; (JD).

stayer, m. (← angl. *stayer*) **(1)** (Chil): běžec na dlouhé vzdálenosti; (MS).

steeple, viz: *steeplechase*; (MS).

steeplechase, m. (← angl.) **(1)** (Am): v dostizích, překážková dráha; (MS).

stencil, m. (← angl.) **(1)** (Am): tisk, malba přes šablonu; (MM).

stewardess, f. (← angl.) (Kub, Mex, Portor): letuška, stevardka; (MS).

stock, m. (← angl. *stock*) **(1)** (Am): sortiment zboží, kterým obchodní firma disponuje k prodeji; **(2)** (Arg): kapitál, fondy; **(3)** (Arg): majetek; **(4)** (Arg): množství (o zboží); **(5)** (Arg): zásoba; **(6)** (Arg): zásobování; **(7)** (Arg): rod, rodina, druh, vztahující se ke zvířatům; **(8)** (Chil): uskladněné zboží, zásoba; (MS).

stop, m. (← angl. *stop*) **(1)** (Am): v boxu, výkřik rozhodčího pro zastavení zápasu; **(2)** (Am): stop! ► rozkazovací výraz, který ohlašuje nutnost okamžitého ukončení činnosti; **(3)** (Am): slovo, které se píše v telegramech tam, kde text naznačuje tečku; **(4)** (Chil): ve fotbale, zastavení míče nohou; **(5)** (Mex): brzdové světlo; **(6)** (Mex): parkovací světlo; (MS).

storia, f. (← it.) **(1)** *la solita* ~ (LaPla): stále ta stejná historka; (MS).

straique, viz: *strike-out*; (MS).

strapless, m. (← angl.) **(1)** (Kol, Kub, Mex): podprsenka bez ramínek; (MS).

stretch, adj/subst. (← angl.) **(1)** (Chil): natahovací; to, co se může natáhnout; **(2)** intimní část ženského oděvu; (MS).

strike, m. **(1)** *pasar a alguien un estraik* (Kub): podvést, oklamat; ► slangový výraz při míčových hrách, kub. výslovnost angl. slova *strike*; př.: *me pasó un estraik' y le di cien dólares*; (DMC).

strike, viz: *strike-out*; (MS).

strike-out, m. (← angl. *strike-out*) **(1)** (Kol, Chil, Mex): v baseballu: nahození míčku nahazovačem třikrát po sobě bez toho, že by ho odpalovač udeřil; (MS).

strikeout, viz: *strike-out*; (MS).

striptisera, f. **(1)** (Chil): žena, která provádí striptýz; (MS).

stroke, m. (← angl.) **(1)** (Chil): rána; **(2)** veslař, který udává tempo ostatním; (MS).

strokear, **(1)** (Chil): vést plavidlo udáváním tempa ostatním; (MS).

stronismo, m. **(1)** (Par): diktatura Alfreda Stroessnera; př.: ... *la cultura autoritaria que nos dejó el stronismo*; (BDE).

stronista, adj/subst. **(1)** (Par): přívrženec (přívrženecký) diktatury Alfreda Stroessnera; př.: *el 5º aniversario del fin de la dictadura stronista* ...; (BDE).

stud book, m. (← angl. *stud-book*) **(1)** (Kub, Chil): rejstřík rodokmene čistokrevných koní; (MS).

stud, m. (← angl.) **(1)** (Am): zařízení pro chov závodních koní; **(2)** skupina koní chovaných pro jedno z těchto zařízení; **(3)** stáj pro závodní koně; (MS).

stufante, viz: *estufante*; (MS).

stufar, viz: *estufar*; (MS).

su, lid. (1) (Kub): viz: *Jony*; (DMC). • (2) zájm. (Per): opakování přivlast. zájm. ve frázích; př.: *de la señora su frasada*; ► vliv jaz. kečua; (EA).

súa, zájm. (1) **a la facha** ~ (LaPla): to se mu povedlo; to je celý on; viz též: *facha*; (NET).

suábana!; citosl. (1) (Kub): hrome!; (JD). • (2) lid. (Kub): hej!; ► výkřik, který někdo pronese, když vidí něco pěkného, jako např. pěknou ženu; př.: *¡suábana, qué mujer más bella!*; (DMC).

suaca, f., lid. (1) (Mex): rány, bití, výprask; viz též: *golpeadura*; (DA).

suampo, m. (← angl. *swamp*) (1) (StřAm, Mex): bažina; (MS).

suán, m. (1) parazitní strom, fíkovník, viz též: *matapalo*; (DA).

suape, f. (1) (Dom): flám, opice; viz též: *juerga*; (DA).

suaré, viz: *soaré*; (MS).

suato, -ta, adj. [Š: *tonto*] (1) (Mex): hloupý, mentálně zaostalý; ■ Syn.: *sopete* (Hond); (RAE).

• (2) hovor., viz: *babotas*; (DBM). • (3) (Mex): hloupý; viz též: *babosas*; (MV). • (4)

hloupý, viz: *babotas, güevón*; (DA).

suávana!; citosl., lid. (1) (Kub): ty bláho!; to je co říct!; viz též: *¡miércole(s)!*; (DA).

suave, adj., adv. [Š: *magnífico*] (1) (Mex): skvělý, úžasný; (RAE). • (2) (Chil, Mex): obrovský, mimořádný; př.: *le dio una paliza suave*; (3) (Mex): o ženě: nadržená, vzrušená; př.: *la cobija y la mujer, suavécitas han de ser*; (4) **caer uno de** ~ (StřAm): nechat se podvést (oklamat, ošidit); (AM). • (5) (Mex): veliký, obrovský; (MM). • (6) (Mex): o ženě: rajcovný; o lihovině: slaboučký; (7) **está** ~ (Mex): to je vono; (JD). • (8) f. (Mex): **dar la** ~ nadbíhat, lichotit; (AHM). • (9) ~ **que me estás matando**¹ (Kub): přibrzdí, nebo mě zničíš; ► říká se člověku, který toho chce po někom příliš, ale sám vyžaduje nenáročnost; vycpávkový výraz; př.: *suave que me estás matando; eso es demasiado*; (10) ~ **que me estás matando**² (Kub): dávej si větší pozor; ► text jedné kubánské písně; př.: *no me des más trabajo. Suave que me estás matando*; viz též: *papá*; (11) **cógelo** ~ (Kub): ber věci s klidem; př.: *esa noticia cógela suave*; (12) **estar o ser alguien ~ como el calzado** (Kub: exil): být jemný jako *calzado*; ► *calzado* znamená obuv, v tomto případě je „Suave“ značka obuvi; př.: *él es suave como el calzado*; (13) **estar ~ en el tejado** (Kub): být plešatý; př.: *Juan está suave en el tejado*; (14) **ponérsela a alguien** ~ (Kub): jednat s někým ohleduplně; př.: *en el examen se la pusieron suave*; (DMC). • (15) adj., hovor. (Mex): velmi příjemný, pohodový; př.: *pasamos unas vacaciones bien suaves*; (16) adv., viz: *¡ándale pues!*; př.: *¿vamos al cine? -suave*; (17) **dar la** ~ (Mex): mazat někomu med kolem pusy; ► mex. argot *caliche*; (18) **ya estuvo** ~ (Mex): to by už stačilo, už toho bylo dost; př.: *ya estuvo suave de abusar siempre de los más débiles*; (DEUM). • (19) citosl. (Kost): moment, počkat; př.: *¡suave! Ésta es la casa que buscaba.*; ► slang; (RF). • (20) viz: *estar, ya estuvo suave*; (21) **dar la** ~, f. (Mex): lichotit; (22) **ir al** ~, m. (Hond, Salv, Nik): dělat pomalu; (23) **llevar** ~, adj. (Kub): ustoupit někomu; (24) **llevarla** ~, adj. (Salv, Kost, Kol): žít si jako prase v žitě, jako v bavlnce, být ve vatě; viz: *llevarla del cuello*; (DA).

suavecita, f. (1) **estar ~ una mujer** (Kub): mladičká dívka; př.: *Juanita está suavecita*; (DMC).

suavena, adj., adv., slavn. [Š: *magnífico*] (1) (Mex): úžasný, velkolepý; (RAE).

suavetón, hovor. [Š: *suavemente*] (1) al ~ (Hond): jemně, hebece; (RAE).

Suavín, adj., lid. (1) (Kub): opatrný; ► vliv asturského dialektu, na Kubě bývala spousta Astuřanů; př.: *dale Suavín que rompes eso*; (DMC).

suavito, adv., lid. (1) (Kub): jemně; př.: *todo le salió bien porque lo hizo suavito*; (DMC).

suavizante, aviváž, viz: *bálsamo*; (EEA).

suaza, m. (1) (Kol): klobouk vyrobený ve městě Suaza; (AM).

suba, f. (1) (Kol): tah ryb proti proudu řek (s cílem naklást jikry); (RAE). • (2) **estar en** ~ (Arg): stoupat (o cenách); (JD). • (3) (Arg, Par, Urug): nárůst, zvýšení cen, zdražení; př.: *... el chairman (jefe máximo) de la reserva Federal ... anunció una suba del 3% ...*; (BDE).

subanik, m. (1) (Guat): regionální pokrm; ► maso v chilli omáčce; (AM).

subastador, dražebník, viz: *martillero*; (EEA).

subconsciente, m. (← angl. *subconscious*) (1) (Am): podvědomí; (MM).

sube y baja, houpáčka, viz: *subir*; (EEA).

sube, m. (1) (Am): zvednutí, zvedání, vytahování nahoru; (2) výprask; (3) **el ~ y baja** (Am): ježdění nahoru a dolů; (4) **le dio un ~** (Am): zvedl ho; napráskal mu; (JD). • (5) lid. (Kub): porazit na celé čáře; př.: *¡qué sube le dieron a tu equipo en el juego de ayer!*; (6) (Kub): výprask; př.: *la policía le dio un sube al ladrón*; (7) (Kub): přimět někoho tvrdě pracovat; př.: *¡qué sube me dieron en el trabajo! estoy molido*; (8) **dar un ~** (Kub): potrestat; pokárat; přimět tvrdě pracovat; plísnit; ► záleží na kontextu; př.: *en el trabajo me dieron un sube que me dolían los huesos de tanto trabajar*; ■ Syn.: *dar una suiza*; (9) **darle un ~ a alguien**¹ (Kub): udeřit; př.: *mi padre me dio tremendo sube*; (10) **darle un ~ a alguien**² (Kub): porážka; př.: *en el partido de dominó nos dieron un sube*; (11) **tener alguien un ~ y baja** (Kub): mít vzestupy a pády; radosti i strasti; př.: *tiene un sube y baja en la enfermedad, que parte el alma*; (DMC).

subibaja, m. (1) (Kub): bílá káva s chlebem; (JD). • (2) lid. (Kub): káva s mlékem a toasty; př.: *dame un subibaja nada más*; ■ Syn.: *pancho blanco montado sobre potro negro*; (DMC).

subido, adj. (1) (Kub): našťvaný; př.: *está subido*; (JD). • (2) (Hond): namyšlený, nafoukaný, pyšný; př.: *Pablo es subidísimo, por eso le cae mal a todo el mundo*; ► slang; (RF).

subienda, f. (1) (Kol): období výtěru, kdy ryby migrují na tření; ► viz též: *suba*; (RAE). • (2) (Kol): hejno ryb; (AM).

subilón, -na, adj. (1) (Per): o alkoholickém nápoji: lehce opíjející, stoupající do hlavy; (AM, JD).

subín, m., akácie, viz: *aromo*; (DA).

subión, m., lid. (1) (Kub): náhlý nárůst; př.: *la moneda dio un subión*; (DMC).

subir, tr. (1) (Mex): milovat se se ženou, souložit; př.: *Yo no dije nada a Dominga, ella se dejó, se entregó sin decirme nada; lo hicimos despacio... para no hacer ruido, para que no despertaran los viejos. Esa noche, le <la> subí tres veces, una vez cada hora*; (2) ~sele a uno (Kol): polekat se, dostat strach, vylekat se; př.: *¿No quieres venir? ¿Miedo? ¿Te da culillo? (...) ¿Se te subieron?*; (RR). • (3) ~ al guindo (Chil): zrudnout jak vlčí mák; (4) ~ la prima (Arg): otvírat si pusy; (5) ~ió por escaleras y bajó por ascensor (Kub): jak rychle šel nahoru, tak rychle spadl dolů; (6) se le ~ió el indio (Am): našťval/rozzuřil se jako divoké prase; (JD). • (7) un sube y baja o subibaja, intr. (Kub): dlouhý doutník; př.: *se está fumando un subibaja*; (DMC). • (8) sube y baja, tr/intr. [Š: *balancín*] (Arg, Mex, Urug, Ven): houpáčka (pro dva); ■ Syn.: *balancín* (Chil); (EEA). • (9) viz: *trepas*, *tropa que sube*; (RF). • (10) ~ al tutumo¹, lid. [Š: *enfadar(se)*, *enojar(se)*] (výchBol): rozzlobit (se), našťvat (se); viz též: *encojonar(se)*; (10) ~ al tutumo², lid. (výchBol): dostat se mezi papaláše; ► získat důležitou politickou funkci; (DA).

submarino, m. (1) (Urug): druh mučení topením ve vodě; př.: *La picana y el submarino los reservaban para los subversivos*; (RR). • (2) (Arg): horké mléko s čokoládou; (BDE). • (3) lid. (Mex, Hond, stř., sev. a jzKol, střBol): pivo; viz též: *pilsen*; (4) lid. (Portor): protidrogová policie; viz též: *buitre*; (DA).

subrogancia, f. (1) (Arg, Chil): nahrazení, náhrada, zástup za koho; (BDE).

subrogante, m/f. (1) (Chil): náhradník, zastupující; př.: *el vicealmirante Rigoberto Cruz Johnson asumió la Jefatura del Estado Mayor de la Defensa Nacional ... hizo entrega del mando el general de brigada aérea Jorge Massa Armijo, quien actuaba como subrogante en el alto cargo*; (BDE).

subsídio, m. (1) (Nik): nemocenská; (RAE). • (2) (Kol, Ekv): neklid, úzkost, trápení; (AM).

subsistencia, f. (1) (Ekv): nepřítomnost; (JD).

subsistir, intr. (1) (Per): žít na hromádce, žít v konkubinátu; ► nesezdané soužití; (AM, JD).

subsuelo, m. (1) (Am): suterén, sklepní byt; (JD).

subte, m. [Š: *metropolitano*] (1) (Arg): metro; (RAE). • (2) [Š: *metro*] (Arg, Urug): metro; ■ Syn.: *metro* (Chil, Mex, Ven); (EEA). • (3) (Arg): metro; př.: *Shau Li nunca había viajado en*

un subte antes de venir a Buenos Aires; adj. (← angl. *underground*); (4) (Arg): nekonvenční, radikální, nekomerční; př.: *Alejandro trabaja en un programa de radio subte*; ► slang; (RF).

subterráneo, m. [Š: *metropolitano*] (1) (Arg): metro; podzemní dráha; (RAE).

subtiaba, adj/subst. (1) (Nik, Mex): příslušník ind. kmene Subtiaba; (2) subtiabský; (3) ind. jazyk; ► patří do jaz. rodiny *oto-mangue*; dnes už patří mezi mrtvé jazyky; používal se v Nicaragui a podle některých svědectví byl blízký jazyku *tlapaneco*; slovem *subtiaba* byli v Nikaragui nazýváni příslušníci indiánského kmene *yope*, kteří se do Nicaragui uchýlili z Mexika po boji se španělskými dobyvateli, jimiž byli téměř všichni vybiti; (S02).

subtiava (**sunbtiaba**), m. (1) (StřAm): ind. kmen; jeho příslušník; ► kmen žije v pobřežní oblasti Nik na sz od jezera Managua; (2) příslušné adjektivum; (3) jazyk tohoto kmene; (EA, EHA).

subuco, m., kastrol, viz: *osobuco*; (MS)

suburbio, m. (1) (Ven): předměstí, periférie; viz též: *afuera*; (EEA).

suburbios, m., pl. (1) (Chil): předměstí, periférie; viz též: *afueras*; (EEA).

subusina, f. (1) (Mex): vedlejší elektrárna; (JD).

subuso, m. (← afr.) (1) lid. (Kub): o tom nikomu nic; př.: *subuso en esto, Pedro*; (2) (Kub): ticho; př.: *subuso que ahí viene ella*; (DMC).

subway, m. (← angl.) (1) (Kol, Kub, Mex, Portor): podzemka, metro; (MS).

suca, m. (1) (← keč. *suk'a*, „nakupený“); (2) ~ **collo** (← keč. *qullu*, „náhorní plošina“) (Bol) viz: *collo*²; (LM).

succionacalcetines, adj/subst., lid. (1) (Arg): lichotník, pochlebník; viz též: *chupahuevos*; (DA).

sucedido, -da, adj. (1) (Chil): o člověku: smolný, nešťastný; (2) ušpiněný, špinavý; (AM).

suceso, m., lid. (1) (Kub): viz: *himno*; (DMC).

sucia, f. (1) **la** ~ (**la Sucia**) (Salv; Hond): mýtická postava střední Ameriky; ► má v různých oblastech různá jména; jde o krásnou ženu, která vychází v noci do ulic a trestá muže flamendry tak, že si na ně počká na okraji osamělých ulic, a když ji chtějí svest, promění se v hrůznou bytost; př.: *Sólo miraba sus ojos, sus caderas y los camanances <hoyuelos> pues no dejaba de sonreír. Imagínense, no ocurrírseme que podía tratarse de la sucia*; (RR). • (2) **salir la** ~, adj. (Hond): něčeho se leknout; (DA).

sucinto, adj. (1) (Mex): strašně rozvláčný; (JD).

sucio, m. (1) (Portor; Ven, Kol): špinavá stopa; př.: *Guardó las herramientas y se limpió el sucio de las manos con un puñado de yerba que arrancó de la cuneta*; (RR). • (2) (Kol): špína; (3) (Ven): čert, rohatý; (4) **andar** ~ (Arg): být na kordy s kým; (5) **jugar ~ a una persona** (Arg): udělat někomu ošklivý kousek; (JD). • (6) adj., lid. (Kub): naštvaný; mrzutý; př.: *Juan está sucio con lo que le dijiste*; (DMC). • (7) **sacarse el** ~, adj. (Ekv): být vytrvalý v nějaké práci; (DA).

suco, m., adj. (Ekv): světlý, plavý; př.: *Yo, con mi muñeca blanca, suca, ojiazul, embutida en su blujin <sus pantalones vaqueros>*; (RR). • (2) (Per): oranžový, naoranžovělý, ryšavý; (3) (Bol, Ven): bahnnitý terén; (AM). • (4) (Bol, Ven): rozbahněný, blátivý; (5) (Kol): chromý; př.: *suco de un brazo*; (6) [Š: *rubio*] (Ekv): blondýn; (JD, EA).

sucres, m. (1) **medio** ~ (Ekv): mince; ► poloviční hodnoty jednoho *sucres*; (AM). • (2) (Ekv): ekvádorská měna; př.: *y la misa fue de a cien sucres, con banda de pueblo...*; (BDE). • (3) lid. (Ekv): bankovka 1 dolar; viz též: *dólar*; ► před rokem 2000 základní ekv. měnová jednotka; (DA).

sucretización, f. (1) (Ekv): financování ekvádorského národního dluhu; (BDE).

sucuchazo, m., vulg. (1) (Portor): facka, políček; (AM).

sucuchear, intr. (1) (Bol): skrývat, schovat; (AM).

sucucho, m. (1) (Am): kamrlík, zákoutí; ■ Var.: *socucho* (Am); př.: *... en el décimo piso del ministerio, en un sucucho, sin computadora siquiera*; (RAE, BDE). • (2) (← keč.) (szArg): malé místo; (EA). • (3) byt, obydlí, příbytek svobodného muže nebo ženy, viz též: *caño, jaula*; (NET).

sucumbé, m. (1) (Bol): vaječný koňak; (AM).

sucumuco, adv. (1) **a lo** ~ (Am): pořouchle, potměšile; (JD).

sucunán, m. (1) (Hond): strom (*Vernonia deppeana*); ► 6 m vysoký strom rostoucí od Mexika až po Kostariku, s podlouhlými střídavými listy, bílými nebo narůžovělými květy a žlutým plodem; jeho listy jsou využívány jako organické hnojivo a v tradiční medicíně; ■ Syn.: *suquinay* (Guat, Hond), *sucunango* (Hond); (RAE).

sucunango, m. (1) (Hond): strom, viz: *sucunán*; (RAE).

sucursal, f. (1) **ser alguien ~ de Bayer** (Kub): říká se lidem, kteří mají všechny možné imaginární choroby; ► *La Bayer* je značka aspirinu; př.: *muchacho, ¿cómo puedes vivir? tú eres una sucursal de Bayer*; (2) **ser una ~ de Trucutú** (Kub): být velmi silný; ► „Trucutú“ je velmi silná postava z komiksů; př.: *mi hijo levanta pesas y es una sucursal de Trucutú*; (DMC). • (3) [Š: *amante*] (Guat, Chil, Mex, Nik, Per): milenka, milenec, vedlejšák; př.: *pobre Javier... se peleó con la sucursal y su mujer lo echó de la casa*; (4) (Guat, Chil, Mex, Nik, Per): hodinový hotel, místo pro milenecké schůzky, hnízdečko lásky; ► místo, kde se odehrávají nemanželská setkání; ► slang; (RF).

sucusucu, m. (1) **gustarle a alguien el** ~ (Kub): rád smilnit; př.: *a Pedro lo que más le gusta es el sucusucu*; (DMC).

sucusumucu, [Š: *a la chita callando*] (1) **a lo** ~¹ (Kol, Portor): potají; (RAE). • (2) **a lo** ~² (← afr.) (Kub, Kol, Portor): bez povyku a skandálu; (3) **a lo** ~³ (Kub, Portor): přestíráním hlupáka; děláním ze sebe vola; (MS).

sud, m., málo použ. [Š: *sur*] (1) (Am): jih; (RAE).

sudada, f. (1) (Am): pocení; (JD).

sudadera, f. (1) (Kol): lehké sportovní oblečení; ► široké a pohodlné kalhoty s bundou či svetrem; př.: *llevaba <el presidente Clinton> una sudadera pueril con una crucigrama estampado en el pecho*; (RR). • (2) mikina, viz: *buzo*; (EEA). • (3) (← angl. *sweatshirt*) [Š: *camisa de manga larga para deporte*] (US): mikina, tepláková bunda; př.: *Manny nunca se quita esta sudadera vieja*; ► slang; (RF).

sudado, m. (1) (Per): vařený či dušený pokrm z ryb nebo mořských plodů; př.: *¿cómo inició el día? –muy bien, en el desayuno un sudado de mariscos ...*; (BDE).

sudador, m. (1) (Dom): šátek na utření potu; dečka, kterou se podkládá jezdecká postroj; (AM).

sudar, tr. (1) (Salv; Kost): péct maso ve vlastní šťávě, s tukem či bez; př.: *el pollo sudado con mantequilla y adornado con ensalada rusa*; (RR). • (2) ~ **a un recién nacido** (Dom): po porodu zahřívát dítě přidržením na hrudi; (AM). • (3) ~ **el alma** (Chil): potit se jako vůl; (4) ~ **la calentura** (Mex): odnést; zaplatit to za druhé; (5) ~ **la tina** (Mex): mít hlavu v pejru; (6) ~ **petróleo** (Kol): topit se v potu; (7) ~ **tinta (de calamares)** (Mex): být v (pořádné) bryndě; (8) **lo tengo ~ado** (Mex): mám to ve frcu; (JD).

sudario, m. (1) (Kub): svetr ke krku; (JD).

sudestada, f. (1) (Arg, Urug): lokální vítr; ► silný jihovýchodní vítr v okolí Río de la Plata, obvykle doprovázený lijáky; (RAE). • (2) (Arg, Urug): stoupání hladiny řeky La Plata v Buenos Aires; ► důsledek prudkých dešťů a silného jihovýchodního větru; př.: *Miraba (...) el río que se extiende casi inmóvil sobre cien kilómetros de ancho, como un apacible lago, y en los días de tempestuosa sudestada como un embravecido mar*; (RR). • (3) ■ Var: *suestazo*; (JD).

sudón, -na, adj. (1) (Kol, Kub, Chil, Guat, Mex): zpocení, hodně se potící, upocení; (AM).

sudor, m., hovor. [Š: *sudorífico*] (1) (Kol): diaforetikum, potopudný lék; (RAE). • (2) ~ **de roca** (Portor): druh guána; ► tvoří se v jeskyních na portorickém ostrově Mona; (AM). • (3) ~ **de ala** (Chil): smrad potu; (JD).

suegra, f. (1) (Salv): mince v hodnotě 1 *colón*; ► salvadorská měna; př.: *me encontré una suegra cuando quité los cojines del sofá*; ► slang; (RF).

sueida, f. (1) (Hond): zabránění býkovi v pohybu svázáním jeho přední nohy a rohu; (MM).

suela, f. (1) **ponerse los de** ~ (Am): prasknout do bot; zatřepat bačkorama; (JD). • (2) **tener que echar una ~ gorda**¹ (Kub): vzít nohy na ramena; př.: *cuando vi al policía eché una suela*

gorda; (3) **tener que echar una ~ gorda**² (Kub): hodně chodit; př.: *creí que era una distancia corta pero tuve que echar una suela gorda*; (DMC).

suelada, f. (1) (Kol): bouchnutí, žuchnutí, neúspěch; (AM).

suelazo, m. (1) (Chil): rána, úder o podlahu; (2) (Chil): neočekávané fiasko, neúspěch; (RAE).
 • (3) lid. (střKol, Nik, Ven, Ekv, Per, Chil): pád, spadnutí; viz též: *derribada*; (DA).

suelda con suelda, m. (1) (Per): keř, viz: *chilca*; (DA).

suelda, f. (1) fikovník, viz též: *matapalo*; (DA).

suedaconsuelda, f. (1) (Am): obecné pojmenování bylin používaných v domácím lékařství na hojení ran; (MM).

sueldo, m. (1) (Kol): druh stromu čeledi morušovníkovité; ► má robustní kmen, husté větvení, velké střídavé listy, šťavnaté plody a silné bíložluté dřevo; (MM). • (2) **tener ~ de oficial clase primera** (Kub): mít dobrý plat; př.: *yo tengo un sueldo de oficial clase primera*; ► v kubánském občanském žebříčku byl plat úřední první třídy ten nejlepší; (DMC).

suelear, tr. (1) (Arg): hodit, shodit, mrštit, vyhodit; (AM).

suelería, f. (1) (Mex): krátek s podešvemi; (JD).

suelo, m. (1) **está contra el ~** (Kub): je celý skleslý; jako by šel na funus; (JD). • (2) **dar en el ~** (Kub): oklamat; př.: *ése me dio en el suelo*; (3) **regar por el ~** (Kub): hodit o zem; př.: *le dio un golpe que lo regó por el suelo*; (4) **tirarse en el ~** (Kub): rozzlobit se; př.: *cuando lo vio se tiró en el suelo*; ■ Syn.: *coger los nueve puntos*; viz též: *güiro*; (DMC). • (5) **poner a alguien por los ~s**, hovor. (Mex): vyhubovat někomu; mluvit o někom špatně; (6) **por los ~s** (Mex): zdiskreditovaný, ve špatném stavu; př.: *la administración está por los suelos*; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (7) viz: *piso*; (EEA). • (8) **estar contra el ~** (Ven): být na dně; ► být deprimovaný, skleslý; (9) **irse al ~** (Pan): spadnout, rozpadnout se; (DA).

suelta, f. (1) (Kol): poutko, pouto, provaz; př.: *Ya tiene lista la silla / La manta y un par de sueltas / Y una sogá suavecita / Pa' reviatarle <conducir> a su bestia, / (...)*; (RR). • (2) **yegua ~**, m., lid. (Chil): homosexuál, gay, teplouš; viz též: *culero*; (DA).

suéltame, zvrát., lid. (1) (Kub): nech mě v klidu; př.: *por tu madre, suéltame, déjame leer*; (DMC).

suelista, m/f. (1) (Am): novinář publikující krátké zprávy; (MM).

suelto, -ta, adj/subst. (1) m. (Kost): národní (lidový) tanec; ► nedochází v něm ke kontaktu tanečníků; př.: *Y a las dos de la tarde pidió un suuelto y quiso bailar con su mujer, pero ésta se negó, y tuvo que buscar otra compañera*; (2) m. (Ekv): dupák; národní (lidový) tanec s podupováním; ► tanečník se v něm snaží o to, aby jeho taneční partner nestoupil na jeho šátek; během tohoto tanečního souboje se zpívají různé sloky písní ve španělštině a v jazyce kečua; př.: *¿Le han visto bailar a Carlota un suuelto? Eso es cosa buena. (...) El zapatero entusiasmado tocó lo mejor de su repertorio...*; (3) ~s, m., pl. (Ekv): drobné, měďáky, peníze; př.: *no he tenido sueltos, espérate me cambie el cantinero*; (4) ~ta de cuerpo (Arg, Urug): uvolněně, nenuceně, bez skrupulí; př.: *aquí estoy porque he venido..., muy suuelto de cuerpo, de visita, como de la casa*; (5) **el diablo ~**, viz: *diablo*; (RR). • (6) (Mex): o stěně: neomítnutý; (JD). • (7) (Mex): drobné mince; př.: *no tengo suuelto para el camión*; ► mex. argot *caliche*; (8) **estar o andar uno ~ (del estomago)**, adj., hovor. (Mex): mít průjem; (DEUM). • (9) m., drobné (peníze), viz: *sencillo*; (EEA). • (10) adj., viz: *llave, estar con las llaves sueltas*; (DA).

sueñera, f., vulg. (1) (Kol, Portor, Urug): spánek, velká ospalost; (AM).

sueno, lid. (1) (Kub): viz: *olimpiadas*; (DMC).

sueño, m. (1) **hace ~** (Chil): chce se mi spát; (2) **se le va el ~** (Mex): nemůže usnout; (JD). • (3) ~s **guajiros**, hovor. (Mex): fantazie, nesplnitelné sny; ► mex. argot *caliche*; (INFO).

suera, f. (← angl. sweater) [Š: *jersey, suéter*] (1) (Mex, US): svetr; př.: *si tienes tanto calor, ¿por qué no te quitas la suera?*; (RF).

suero, m. (1) (Kub): voda s cukrem; (JD). • (2) lid. (Kub): název pro čokoládový koktejl; př.: *ese suero qué rico es*; (DMC).

suerte, f. (1) [Š: *carne*] (Arg, Bol, Urug): hlezenní kost; (2) (Per): slosovací výherní los; (RAE).
 • (3) (Arg, Urug): jednotka rozlohy; ► tři čtvrtiny míle, pro měření půdy určené dobytku; (AM). • (4) **¡qué ~ chaparra!** (Mex): to je smůla!, pech!; (5) **tener la ~ virada** (Kub): mít pech; (JD). • (6) **¡~, negrito!** (Bol): doslovně: černoušek, hodně štěstí!; ► potkat černocha přináší podle bolivijské tradice štěstí, pokud se použije uvedená formulka; srovnatelné s naší tradicí, podle níž přináší štěstí chytit se za knoflík, když potkáme kominíka; (ABS). • (7) **la ~ es la mata del mango** (Kub): viz: *mata*; (8) **qué ~ tiene el cubano; le coge el dinero a Antonio y vota por Castellanos** (Kub): užívá se, když někdo využívá někoho, ale obrátí se to proti němu; ► heslo, které vzniklo během voleb v Havaně mezi Nicolásem Castellánem a Antoniem Priem; (9) **tener ~ pa' la desgracia** (Kub): mít smůlu; ► „pa“ znamená „para“; př.: *¿llegó Juan? ¡qué suerte tengo pa' la desgracia!*; (DMC). • (10) **slang caló** (Mex): krádež; ► mex. argot *caliche*; (DEUM). • (11) **echar a (la) ~**, ponechat něco náhodě; viz: *sello (echar al cara y sello)*; (EEA). • (12) citosl. (Kol): tak ahoj, měj se; ► kol. argot *parlache*; (M01). • (13) **sacarse la ~** (Per): mít kliku; ► přihodit se neočekávaně něco dobrého; (14) **tener ~ de cuzco** (Hond): mít smůlu; (DA).

suertero, -ra, adj/subst. (1) adj. (Am): šťastný; (2) m/f. (Per): prodejce slosovacích výherních losů; (RAE). • (3) (Am): mající kliku, klikařský; (4) (Am): klikař; (JD).

suertudo, -a, adj., lid. (1) (Ekv, Mex, Kost, Ven, Per, Par, Urug, Chil, Arg, aj.): šťastný, spokojený, blažený; př.: *Y pensando en mi caso, la beca que me dieron para estudiar en este país por siete años y que he creído hasta hoy que me tocó por suertudo*; (RR). • (2) mající velké štěstí, viz též: *lechero*; (NET).

suestada, f., viz: *sudestada*; (AM).

sueste, m. (1) **pegar un ~** (StřAm): utéct; (AM).

sueta, f. (1) (Kost): svetr; př.: *No me di cuenta cuando Mami me puso una sueta de ella*; (RR).

suéter, m. (← angl. *sweater*) (1) (Am): svetr, mikina; (MM). • (2) (Mex): propínací svetr, svetr na zapínání; př.: *... un suéter abierto con cierre de color verde ...*; (BDE). • (3) svetr, viz: *buzo*; (4) ~ **abierto**, dámská vesta, propínací svetr, viz: *saquito*; (5) ~ **con escote en ve (~ cuello en ve)**, věčko, svetr s výstřihem do V, viz: *buzo escote en ve*; (6) ~ **de cuello tortuga** [Š: *jersey de cuello alto*] (Mex, Ven): rolák; ■ Syn.: *polera de lana* (Arg), *beatle* (Chil), *rompevientos* (Urug, ze silné vlny), *polerón*, *polera* (Urug, z lehké tkaniny); (7) ~ **de lana para bebé**, dětský vlněný svetřík, viz: *chombita*; (EEA). • (8) [Š: *jersey*] (Arg, Dom, Hond, Chil, Kol, Kost, Kub, Mex, Pan, Par, Portor, Urug): svetr, svetřík; př.: *alguien dejó olvidado su suéter en la silla*; (RF). • (9) m/f. (← angl. *sweater*) (Mex): tchán nebo tchýně; ► mex. argot *caliche*; (10) lid. (Mex, Guat): tchán (patrně záměna za *suegro*); (11) (Nik, Pan): tričko; ► prádlo pod košili nebo sportovní tričko, s krátkými nebo dlouhými rukávy; (DA).

sufle, viz: *soufflé*; (MS).

sufragar, intr. (1) (Am): volit; (RAE).

sufrida, f. (1) **los de la ~** (Kub): lidé černé rasy; př.: *los de la sufrida han sido discriminados*; (DMC).

sufridor, m. (1) (Ven; Kol): látka (hadr) na otírání koní či jiných zvířat; př.: *(...) Lo que le quedaba era el sufridor, y él decía que tenía apero. El sufridor, es decir: la voluntad de pasar trabajos. De ahí le viene al llanero su fuerza*; (RR). • (2) (Kol, Ven): šátek na utření potu; (MM).

sufrir, tr. (1) (Mex): ulevit si; (JD). • (2) **¡cómo sufro!**, intr. (Kub): jaké utrpení; ► výraz používaný, když se někomu něco nelíbí nebo když je třeba příliš pracovat; př.: *¡qué película, caballeros! ¡cómo sufro!*; (DMC).

suche, adj/subst. (← keč.) (1) adj. (Ven): trpký, kyselý; tvrdý; nedozrálý; (2) m., arch. (Arg): vřidek, pupínek na tváři (i po holení apod.); (3) m., hanl. (Chil, Nik): zaměstnanec poslední kategorie, podřízený; (4) m. (Chil): darebák; ■ Var: *sucho*; (5) m. (Ekv, Per): strom, viz: *cacalichuche*; (6) strom, viz: *súchil*; (RAE, MS). • (7) m. (← aim. *such'i*) (Per): jedlá ryba o délce 30 cm z jezera Titicaca a přítékajících řek; (RAE). • (8) m. (Bol): ryba (*Trichomycterus dispar*); ► žije v řekách i jezerech; je žíhaná a má výtečnou chuť; př.: *-(...) se ahogó una*

noche cogiendo suches; (RR). • **(9)** (Chil): příručí, pasák, šmajchlíř; **(10)** (Mex): hubeňour; (JD). • **(11)** m., lid. (← keč. *suchi*, „akné“) (Bol: Valleg): viz: *mocho*; (LM).

súchel, m. **(1)** (Kub): strom (*Plumeria rubra*); ■ Syn.: *cacalichuche* (Hond), *sacalosúchil* (Mex); ► viz též: *cacalichuche*; (RAE). • **(2)** viz: *súchil*; (MS).

súcheles, m., pl. **(1)** (Guat): směs koření; ► zázvor, anýz, hřebíček, pepř, apod.; (AM).

suchento, adj. **(1)** (Bol): opupínkovaný na tváři (po holení); (MS).

suchi, viz: *suche*; (MS).

suchicopal, m. (← nah.) **(1)** (Mex): kopál (strom); (MM). • **(2)** (← nah.) (svMex): březule balzámová (strom), viz: *chacaj*; (DA).

súchil, m. (← nah. *xochitl*, „květ“) **(1)** arch. (Mex): květ; (RAE). • **(2)** (Ekv, Kost, Kub, Mex, Per): strom (*Talauma mexicana*); ► vysoký až 30 m; má naředlou hladkou kůru; jednoduché oválné nebo podlouhlé listy, velmi voňavé růžové květy a hnědozelené oválné plody; využití v tradiční medicíně; terapeutické vlastnosti; **(3)** (Guat): osvěžující nápoj; **(4)** (Mex): malá kytice; **(5)** (Mex): konec nějaké noční párty; **(6)** (Mex): užovka; **(7)** (Kost): květina podobná gardénii; **(8)** (Kost): dohazovačka; prostitutka; ■ Var: *joche*; *juche*; *suche*; *súchel*; (MS, DA).

sucho, -*cha*, adj/subst. (← keč.) **(1)** (Arg, Bol, Ekv, Per): ochrnutý; mrzák; **(2)** viz: *suche*; (MS).

suchu, m/f., lid. (← keč. *suchu*, „invalidní na nohy“) **(1)** (Bol: alt/vall): osoba pohybující se plazením se po zemi; (LM).

suchuda, f. **(1)** *caminar de* ~ (Bol): pracně se posunovat po zadku; (MS). • **(2)** lid. (← keč. *suchuy*, „klouzat“) (Bol: alt): klouzání se; ► na spirálové klouzačce nebo na kopci; (LM).

suchudo, -*da*, adj. **(1)** (Arg): opupínkovaný na tváři (po holení); (MS).

suchuna, f., lid. **(1)** (← keč. *suchuna*, „kluzký“) (Bol: alt/vall): spirálová klouzačka; **(2)** (Bol: alt): kopcovitý svah vhodný ke klouzání; (LM).

suchur, intr., lid. (← keč. *suchuy*, „klouzat“) **(1)** (Bol: alt): klouzat se; ► na spirálové klouzačce nebo na kopci; (LM).

sui!, citosl., vulg. **(1)** (Portor): do toho!; ► citoslovce povzbuzení; (AM).

suicida, adj. **(1)** *ser una mujer* ~ (Kub): o ženě, která se nechá osahávat mužem; ► také lze použít výraz *se mata, que se deja matar*; př.: *esa mujer de enfrente de mi casa es suicida*; (DMC).

suich, m. **(1)** viz: *suiche*; (MS). • **(2)** (← angl. *switch*) [Š: *interruptor, conmutador*] (US): vypínač, spínač; př.: *se rompió el suich del volumen de la tele y ahora casi no se oye nada*; ► slang; (RF).

suiche, m. (← angl. *switch*) **(1)** (Am, Kol, US): pojistka, vypínač; **(2)** (Kol, US): odbočka na železnici; **(3)** (Kol, Kost): výhybka; **(4)** (Kol, Mex): v automobilismu: startovací klíček; (MS). • **(5)** (← angl. *switch*) (Ven): vypínač; viz též: *apagador*; (EEA). • **(6)** *hasta el* ~, lid. (Pan): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

suichero, m. **(1)** (US): výhybkář, posunovač; (MS).

suin, viz: *swing*; (MS).

suindá, m. **(1)** (Arg, Par, Urug): kalous pustovka (*Asio flammeus*); ► 38 cm velký pták z řádu sov (*Strigiformes*), s velkou hlavou, krátkým, zakřiveným a ostrým zobákem, okrově hnědým peřím na hřbetu, s bílými skvrnami, bílou tváří s tmavým okolím očí; hnízda staví na zemi; (RAE).

suing, m. **(1)** *querer* ~ (Kub): chtít sex; chtít problémy; ► pochází z angl. *swing*, což znamená houpat se, které Kubánec vysloví tak, jak se píše; př.: *esa mujer quiere suing*; (DMC).

suirirí, m. (← onomat.) **(1)** (Arg): husička (*Dendrocygna*); ► viz též: *sirirí*; (RAE).

suiset, m. (← fr. *soie*) **(1)** (Kub): hedvábí; (MS).

suíta, f. **(1)** (Kostr): rostlina (*Asterogyne martiana*); ► využívá se na pokrytí střech domů; (RAE).

suite, f. (← angl.) **(1)** (Kol): byt s několika pokoji; **(2)** apartmán; (MS). • **(3)** (Kol): rezidence; př.: *suite presidencial*; (JD).

suiza, f. [Š: *comba*] **(1)** (Kub): skákání přes švihadlo, provaz; (RAE). • **(2)** (Kost; Kub): provaz, švihadlo; př.: *Venía sosteniéndose en un bordón y pegando brincos como jugando eso que*

llaman los chiquillos suiza; (RR). • (3) (StřAm, Kub, Ekv, Ven): nářez, nakládačka; (AM). • (4) **dar** ~¹ (Kub): přimět někoho hodně pracovat; př.: *qué suiza me han dado hoy*; (5) **dar** ~² (Kub): trápit; př.: *¡qué suiza das niño!*; (6) **dar** ~³ (Kub): hodně otravovat; př.: *mira que ese muchacho da suiza*; (7) **estar alguien bailando la ~** (Kub): být do něčeho zapletený; př.: *ese ahí está bailando la suiza*; (8) **montarle la ~ a alguien** (Kub): udělat někomu skandál; př.: *me tenía fastidiado pero le monté una suiza*; ■ Syn.: *encenderle un Carnaval*; (DMC).

sujeto, m. (1) (Dom): opovržená osoba, bezvýznamný člověk; (RAE). • (2) ~ **de avería**, viz: *avería*; (RR). • (3) **ser/no ser** ~ (Bol): být/nebýt něčeho schopný; (AM). • (4) **f.** (Am): poddaná, občanka; (JD). • (5) **lid.** (Arg, Bol, Dom, Par, Per): odporný člověk, zmetek; viz též: *hijueputa*; (6) **¡sujeto!**, citosl., lid. (Dom): no nazdar!; ale kdepak!; to zrovna!; viz též: *¡miercole(s)!*; (DA).

sujo, -ja, m/f., hanl. (1) (Chil): nepodstatný člověk; (AM).

sulacre, m. (1) (Kub): přírodní asfalt; ► slouží k překrytí těsnění trubek vodovodního potrubí; (AM).

sulca, m. (1) (Arg): nejmladší syn, benjamínek; (AM, JD). • (2) **f.** (← keč. *sullk'a*) (Per): benjamín; (EA).

sulco, m. [Š: *surco*] (1) (Am): brázda, rýha; (RAE).

sulfatado, adj. (1) (Kub): bláznivý, pošuk, blázen; (JD).

sulfatar, tr/zvrat. (1) (Kub): naštvat; (2) ~**se** (Kub): naštvat se; př.: *no se me sulfates*; (JD). • (3) **zvrat.**, lid. (Kub): zbláznit se; př.: *a los cuarenta años se sulfató*; (4) (Kub): dopálit se; př.: *cuando oyó lo que le dijeron se sulfató y por poco sufre un ataque al corazón*; (5) **estar sulfatado** (Kub): být blázen; př.: *Juan está completamente sulfatado*; (DMC).

sulfatillo, m. (1) (StřAm): rostlina (*Schwackaea cupheoides*); ► rostlina z čeledi *Melastomataceae*; má slabé stonky, srdčité listy a drobné fialové květy; je hořká a její odvar se používá jako prostředek ke snížení horečky; (RAE).

sulfurarse, zvrat., lid. (1) (Kub): rozzlobit se; př.: *se sulfuró porque lo mendé a dar un recado*; (DMC).

sulfúrico, -ca, adj. [Š: *irascible*] (1) (Bol, Ekv): popudlivý, prchlivý; (RAE).

sulfuro, m. (1) **ser alguien** ~ (Kub): lehce se nechat vytočit; př.: *ése es un sulfuro*; *trátalo con tacto*; (DMC).

sulfuroso, m. (1) (Bol): popudlivý člověk; viz též: *capacho*; (LM).

sulky, m. (← angl.) (1) (Arg, Chil, Urug): **dvoukolový** jednomístný kočár tažený koněm; (MS).

sullca, adj/subst. (1) **f.**, lid. (← keč. *sullk'a*, „nejmenší“) (Bol: Tj): kreolský pokrm; ► z dobytčího nebo ovčího pečeného a nakrájeného masa, z kusu osmahnutých vnitřností, brambor a porce *mote*; (2) adj/subst., lid. (Bol: LP): mladší syn; (LM).

sullo, m. (← kič. *sullu*) (1) (Arg, Bol): nenarozené zvíře (i mrtvé); (AM).

sullu, adj/subst. (1) **m.**, lid. (← keč. *sullu*, „plod“) (Bol: alt/vall): nenarozené zvíře; (2) **lid.** (Bol: alt/vall): plod zvířete; ► většinou lamy; v rituálním obřadu slouží jako symbol štěstí; (3) **m/f.**, lid., hanl. (Bol: alt/Pn/vall): předčasně narozené dítě; (4) adj/subst., lid., hanl. (Bol: alt/vall): nezdravě vyhublá osoba; ■ Syn.: *cherle muju*; (5) **lid.**, hanl. (Bol: vall): zesláblá, vyčerpaná osoba; ■ Syn.: *chulchu*, *enclenque*; (LM).

sultán, m. (1) **ser un ~** (Kub): o muži: být sukničkář; př.: *él es un sultán por eso se divorció*; (2) **vivir como el ~** (Kub): žít si jako pán; ► žít velmi dobře; př.: *ése vive como el sultán*; (DMC). • (3) **pasák** (prostitutek), kuplíř, viz též: *caferata*; (NET).

sultana, f. (1) (Bol): odvar z kávy; (AM).

sumaca, f., arch. (1) (Arg, Urug): malé ozbrojené plavidlo; (AM).

sumar, intr., lid. (1) (Kub): jíst; př.: *voy a sumar en ese restaurante*; (DMC).

sumariante, m/f., adj. (1) (Arg, Chil): veřejný soudní úředník pověřený předběžnými soudními řízeními; př.: *La mayoría de los empleados sumariantes eran nuevos e incompetentes, traídos de nuevas oficinas*; (RR).

sumbambico, m., lid. (1) (Kol): odporný člověk, zmetek; viz též: *hijueputa*; (DA).

sumel, m. (← map.) (1) (Arg, Chil): jezdecká bota araukánských indiánů; ► vyrobena z koňské kůže; (MM).

sumercé, m. (1) (Ekv): vašnost; (JD).

sumidera, f. (1) (Portor): bažina; (JD).

sumidero, m. (1) (Arg; Par): bažina, rašeliniště; př.: (...) *Vaya y vea, va a encontrarlos hasta en los sumideros de Lacarra y Avenida del Trabajo*; (RR). • (2) (Per, Portor): nádrž s odpadní vodou; (3) (Portor): třesavka, třesení; (AM). • (4) *kanalizace, odtok, viz: coladera*; (EEA).

sumir, tr/zvrat. (1) (Mex): zmáčknout, promáčknout; (2) zvrat. (Mex): zamyslet se, zarazit se, zmlknout; (3) *~se el sombrero* (Am): narazit si na hlavu klobouk až po obočí; (MM). • (4) *~se* (Mex): dostat strach; ztratit řeč; strčit do kapsy; (5) *~ el resuello a una persona* (Mex): nahnat strach komu; oddělat, vyřídít koho; (JD).

sumu, m. (1) (StřAm): ind. jazyk z rodiny *misumalpa*; má dva dialekty: *tawahka* a *panamahka*; ► mluví jím asi 7.000 mluvčích ve východní části Nikaraguy, dialektem *tawahka* mluví asi 700 osob v Hondurasu; ■ Syn.: *ulua, mayangna*; (EA).

sunca, f. (← keč. *sunkha*) (1) (Per): druh ryby; ► s vousky; (EA). • (2) lid. (← keč. *sunkha*, „vousy“) (Bol: alt): vousy; (3) lid. (Bol: alt): knírek; (4) lid. (Bol: Bn/Valleg): lano z palmových listů; (LM).

suncarara, m., adj. (1) lid. (← keč. *sunkha*, „vousy“, aim. *-rara*) (Bol: alt) viz: *suncas*; (2) lid. (Bol: alt): chlupatý muž; ■ Syn.: *champoso*; (3) lid. (Bol: alt): špatně oholený; (LM).

suncas, m., lid. (← keč. *sunkha*, „vousy“) (1) (Bol: alt): vousatý muž; ■ Syn.: *champoso, chapi, chapudo, suncarara, suncasapa, tapudo, barbón, barbudo*; (LM).

suncasapa, m., lid. (← keč. *sunkhasapa*, „vousatý“) (1) (Bol: vall) viz: *suncas*; (LM).

sunco, -ca, adj/subst. [Š: *manco*] (1) (Chil): jednoruký, s chromou paží; (RAE).

suncuán, m., viz: *zuncuán*; (RAE).

sunfiate, m. (1) (Salv): řiť, zadek; viz též: *cagón*; (DA).

sungo, -ga, adj. (1) (Kol): černý, černošský; (2) ošlehaný, ozářený (sluncem); (3) *dejar a una persona* ~ (Kol): urazit někoho, vynadat komu; (AM, JD). • (4) (Kol): černoš; (JD).

sunchal, m. (← keč.): záhon rostlin *Baccharis salicifolia*; ► rostliny z čeledi hvězdnicovitých, využívají se v medicíně při výrobě léčiv, větve se používají při ohňostrojích; (MS).

sunchar, tr. (1) (Bol): píchnout, bodnout; (AM). • (2) (Arg, Bol, Par): vyztužit, zpevnit, podepřít; (MM). • (3) (Am): upevnit kovovými páskami/obručemi; (JD). • (4) (Bol): *zranit ostrou zbraní*; ► bol. *argot coba*; (HB).

sunchillal, m. (← keč.) (1) (Kol): místo výskytu rostliny *Wedelia glauca*; (MS).

sunchillarse, v. (← keč.) (1) (Arg): malátnět, slábnout (z nedostatku jídla); (2) zežloutnout; (MS).

sunchillo, m. (← keč.) (1) (Kol): jedovatá rostlina *Wedelia glauca*; ► z čeledi hvězdnicovitých, mívá na svědomí rozsáhlé otravy dobytka zejména v období od podzimu do zimy; (MS).

suncho, m. (← keč. *sunch'u*) (1) (Arg): keř *Bacchalis salicifolia*; ► druh pryskyřičnatého keře čeledi hvězdnicovité, dříve složnokvěté; ► vysoký 1 až 2 m; má načervenalé květy; (RAE, DA). • (2) (Bol): hvězdice žlutá; ► druh byliny čeledi hvězdnicovité, dříve složnokvěté, má žluté květy; (RAE). • (3) *~ amargo*, m. (← keč.) (Arg): rostlina *Bocconia frutescens*; ► z čeledi makovité, slouží k výrobě žlutého barviva a některých léčiv; (MS). • (4) (Am): kovová páska, obruč; objímka; (JD).

sunchu, m. (1) (← keč. *sunch'u*) (Bol: alt/vall): rostlina *Viginera mandonii*; ► měří zhruba 1 m, má žluté květy a používá se jako hořlavina; (2) *~ quisca* (← keč. *khiska*, „trn“) (Bol) viz: *quisca*; (LM).

sunicho, m. (← keč. *suní*, „náhorní plošina“) (1) (Bol): místní kůň z náhorní plošiny a horských údolí; ► je nižší a odolnější než běžný kůň; (RAE). • (2) m/f., lid. (Bol): venkovský; venkovan; viz též: *guajiro,-ra*; (DA).

sunsudo, -da, adj., lid. (1) (Salv): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

sunsún, m. (1) (Am): kolibřík; (JD).

sunsuniar, tr. (1) (Mex): bít, bušit; (AM).

sunzapote, m. (1) strom, viz: *sonzapote*; (RAE). • (2) strom, viz: *apompo*; (MS, NET).

sunzudo, -da, adj., lid. (1) (Salv): opilý, namazaný; viz též: *enchichado*; (DA).

supais, f. (← kič.) (1) (Ekv): konkubína; (MM).

supay, m. (1) lid. (← keč. *supay*, „d’ábel“) (Bol: alt): zlomyslný duch; ► většinou obývá podzemí a je srovnáván s křesťanským d’áblem; (2) i~ **apachun!** (← keč. *supay apachun*, „jdi ke všem čertům“) lid. (Bol: Cbb/Or/Pt): jdi ke všem čertům!; (3) **china** ~¹ (← keč. *china*, „samice“) (Bol): d’áblova tanečnice; ► má na sobě zářivý oděv s krajkou, kamínky a flitry, krátkou sukni a kotníkové boty; obličej má zahalený; (4) **china** ~², lid., hanl. (Bol: alt): chlípničku!; (5) **opa** ~, lid. (← keč. *opa*, „němý“) (Bol: Cbb/Or/Pt): viz: *opa catari*; (LM).

supaya, m., lid. (← keč. *supay*, „d’ábel“) (1) (Bol: alt): tanečnice d’ábelského tance; (LM).

supe, m. (1) (Ven): vařené maso podávané s omáčkou; (AM). • (2) (Mex): o ovoci: trpký; (JD).

supeditado, adj. (1) (Par): náhlý, ukvapený; (JD).

supeditar, tr. (1) (Am): dát, poskytnout; (JD).

super, adv., hovor. [Š: *muy*] (1) (Š < Am) (Chil aj.): nesmírně, neobyčejně; př.: *ahora, en otoño está super agradable*; (BDE). • (2) adj., lid. (Kub: exil): velmi; ► klade se před adjektivum za účelem jeho zdůraznění; př.: *es un vestido superbueno*; př.: *es un vestido supermalo*; (3) (Kub): dobrý; skvělý; krásný; př.: *mi novio está super*; (4) (Kub): označení prosperující ekonomické situace; př.: *el padre de mi novio está super*; viz též: *Álvaro de Villa, Los Super, Diario Las Américas, jueves 2 de febrero de 1978, pág. 5*; (DMC).

superación, f. (1) (Am): zdokonalení, vzestup, zlepšení, rozvoj; př.: *superación económica, superación de nivel de vida*; (2) (Kub): zvýšení kvalifikace; př.: *una superación constante, curso de superación*; (JD). • (3) **fue la ~ social** (Kub): to byla ostuda; ► říká se, když se někdo chová neslušně; slovní spojení inspirované kubánským tancem *danzón*; př.: *¡si le ves en la fiesta! ¡qué vergüenza! ¡fue la superación social!*; (4) **ser ~ social** (Kub): překonat sám sebe; př.: *ese hombre es superación social*; (DMC).

superar, tr/zvrat. (1) (Am): rozřešit, vyřešit; př.: *superar los problemas*; (2) (Am): zvýšit, zvednout; př.: *superar el nivel*; (3) ~se (Am): zdokonalit/zdokonalovat se, dále se vzdělávat; př.: *superarse en su trabajo*; (4) ~ **la impase** (Arg): dostat se ze slepé uličky; (JD).

superdreadnought, adj. (← angl. *super-dreadnought*) (1) (Chil): obávaný, odvážný (v atletice); (MS).

superchería, f. (1) (Ven, Ekv): pověra, pověřivost; př.: *Es superchería muy generalizada en el bajo pueblo venezolano que cuando alguien desempeña con acierto y prontitud los quehaceres de su oficio, sin dar muestras de excesiva laboriosidad, se le crea asistido de la colaboración de un duende familiar y propicio, al cual se denomina su muñeco**; (RR).

superitar (supiritar), tr. (1) (Ven, Kol, Chil): překonat, předčít, předstihnout, zvýhodnit; ► může se vyskytnout také ve tvaru *supeditar*; př.: *–(...) la mentira ha supiritaio <supiritado> a la verdad <verdad>*; (RR).

superman, m., lid. (1) (Kub): viz: *colores*; (DMC).

supermarket, m. (← angl.) (1) (Chil, Per): supermarket, obchodní dům; (MS).

supermercado, m. (1) **carrito (carro) del ~** (Chil): nákupní vozík, viz: *carrito*; (EEA).

superpulga, f. (1) **meterle a alguien una ~** (Kub): zničit někoho; porazit někoho; ► „superpulga“ znamená blecha, blechy pijou krev; př.: *no te aguanto que me metas esa superpulga*; (DMC).

supersonificado, adj., lid. (1) (Kub): dobrý; př.: *eso es supersonificado*; (DMC).

supersulfatado, m. (1) **ser un ~** (Kub): být naprostý blázen; př.: *él es un supersulfatado*; (DMC).

superto, adj/subst., lid. (1) hloupý, hlupák; viz též: *güevón*; (DA).

supervigilancia, f. (1) (Mex): vrchní dozor; (JD).

supervigilar, tr. (1) (Mex): dozírat, mít hlavní dozor; (JD).

supervisar, tr. (← angl. *supervise*) (1) (Am): kontrolovat, dohlížet, střežit, hlídat; (MM).

supervisión, f. (← angl. *supervision*) (1) (Am): kontrola, dohled, dozor; (MM).

supervisor, m. (← angl. *supervisor*) (1) (Am): inspektor, hlavní vedoucí; (MM).

supi, m. (1) **vulg.** (← keč. *supi*, „prd“) (Bol: alt/vall): prd; (2) **turu** ~, **lid.**, **hum.** (← keč. *t'uru*, „bahno“) (Bol: Chuq): krajan; ► z kantonu Collpa, provincie Nor Cinti a okresu Chuquisaca; (LM).

supia, f. (1) (Bol): nekvalitní pálenka; ■ Var: *zupia*, *supía*; (MM, JD).

supichir, tr. (← keč.) (1) (Bol): bít někoho, až se z toho podělá; (2) (Mex): bičovat a týrat někoho, dokud nevypustí duši; (MS). • (3) **cabra** ~, m/f., **lid.** (← keč. *supichiy*, „prdět“) (Bol): krajan; ► z kantonu Vitichi, provincie Nor Chichas a okresu Potosí; ■ Syn.: *cabra cara*; (4) **hacer** ~, **lid.**, **hum.** (Bol: Cbb/Pt/Valleg): bít do břicha; ► bít tak silně, až dotyčnému odcházejí plyny; (LM).

supiritado, -da, adj. [Š: *impetuoso*] (1) (Nik): prudký; (RAE).

súpito, adj. (1) (Am): hloupý; netrpělivý; (2) **de** ~ (Am): náhle, najednou; (3) **quedarse** ~ (Am): zůstat stát s otevřenými ústy; (JD). • (4) (Mex): tvrdě spící; (AHM).

suple, m. (1) (Chil): násada k prodloužení příliš krátkého trámu; (2) záloha; ► před obdržení platů či denní mzdy; (AM).

suplementero, -ra, adj/subst. (1) m. (Bol, Chil): pouliční prodejce novin; (RAE). • (2) (Bol, Chil): podomní obchodník prodávající časopisy a noviny; př.: *¡(...) 'La Razón' de La Paz!... –pasó pregonando un suplementero de rostro amable*; (RR). • (3) m., pouliční prodáváč novin, viz: *diariero*; (EEA).

suplencia, f. (1) (Arg, Chil, Guat, Mex, Per): zastoupení, suplování; (AM). • (2) (Arg, Chil, Guat, Mex): čas zastoupení; (MM).

suplidor, m/f. (1) (Portor): dodavatel, skladník; (RAE). • (2) m. [Š: *proveedor*] (Ven): dodavatel, zásobovatel; ■ Syn.: *proveedor* (Arg, Chil, Mex, Urug); (EEA).

suplir, tr. [Š: *abastecer*] (1) (Portor): dodávat, zásobovat; (RAE).

supositorio, m. (1) ~ **de carne** (Kub): penis; viz též: *barilla*; (2) **eso es sólo el ~, si te pongo el lavado, te mato** (Kub): to je jen začátek, jestli zajdu dál, zničím tě; př.: *me hizo trabajar diez horas sin parar y me dijo: esto es sólo el supositorio, si te pongo el lavado te mato*; (3) **ser un médico un ~** (Kub): stále operovat, pracovat; ► „el supositorio“, tedy česky čípek, pracuje, operuje, pomáhá vyprázdnit břicho – doktor operuje; př.: *ese médico nunca está en la casa; siempre está en el hospital; es un supositorio*; (DMC).

supremar, tr. (1) (Par): ovládnout, překonat; (JD).

supu, f. (1) ~ **tola** (← keč. *t'ula*, „pryskyřičná rostlina“) (Bol): viz: *tola*; (LM).

supuesto, adj. (1) **está ~ estar aquí** (Am): prý je tady; (JD). • (2) **estar ~** (Dom, US): zachovávat naději; ► věřit, že se něco vyplní; (DA).

suque, m. (1) (Kol): rána pěstí; ► levačkou; ■ Var: *zuque*; (AM).

suquear, intr. (1) (Bol): souložit; ► bol. argot *coba*; (HB). • (2) tr., **lid.** (← keč. *suk'ay*, „složit“) (Bol: alt): skládat, složit, poskládat; (LM).

suquinay, m. (1) (Guat, Hond): strom (*Vernonia deppeana*); ► viz: *sucunán*; ■ Syn.: *sucunán* (Hond), *sucunango* (Hond); (RAE).

sura, f. (1) (Arg, Bol, Per): samice od nandu pampového (*Rhea americana*); (2) (Bol, Per): tulačka; ► žena, která se nestará o děti nebo opustí domov; (MS, DA).

surá, m. (1) (Kost): strom (různé druhy); př.: *De los surás de tronco blanco y elevados penden mechones de una vegetación negruzca, fibrosa y vaga...*; (RR).

surat, m. (1) (Kub): surat (tkanina); (MS).

surazo, m. (1) (Chil): silný jižní vítr; př.: *el día comenzó a descomponerse y, por último, el surazo nos obsequió una noche de frío y agua*; (RAE, BDE). • (2) (Bol, Par): chladné proudění vzduchu od jižního pólu mísící se se severním prouděním a přinášející mženi a deště; př.: *Hay grupos de Indios esqueléticos (...) que se acaban entre la tisis y la disentería. Cada surazo acaba con dos y con tres simplemente de frío...*; (RR).

surbajacaliforniano, -na, adj/subst., **lid.** (1) (Mex): obyvatel státu Baja California Sur; (DA).

súrbana, f. (1) (Kub): rostlina (*Panicum coloratum*); ► z čeledi lipnicovitých (Poaceae); má fialové květy; používá se jako krmivo pro dobytek; (RAE).

surcado, m. (1) (Mex): vyorávání brázd; (JD).

surcar, tr. (1) (Kub): projít; (JD).

surco, m. (1) **me escribió desde el ~** (Kub): psal mi z venkova; (JD).

sureño, -ña, adj. (1) (Chil, Dom): žijící na jihu země; (AM). • (2) adj. (Arg): týkající se provincií Neuquén, Río Negro, Chubut, Santa Cruz a Tierra del Fuego; (3) m/f. (Arg): obyvatel tohoto regionu; ■ Syn.: *patagónico, patagón*; (4) adj/subst., lid. (Mex): obyvatel jižních oblastí; (DA).

surero, -ra, adj. (1) (Arg): jižní, jižanský, pocházející z jižní provincie Buenos Aires; př.: *Las colas iban cortadas como una cuarta arriba del garrón. Los estribos, cruzados por delante, hacían grupa bajo los cojinillos: modas sureras*; (RR). • (2) m. (Bol): ledový vítr z jihu; (AM).

surestada, f. (1) (Arg, Urug): prudký vítr s deštěm přicházející z jihovýchodu; (AM).

surfear, intr. [Š: *practicar el deporte de surf*] (1) (Arg, Guat, Kol, Mex): surfovat; př.: *¿vamos a surfear el domingo?*; (RF).

surfo, -fa, m/f., lid. (1) (Mex): nadšenec do surfování; ► mex. argot *caliche*; (DA).

surgente, f. (1) (Arg): pramen, zdroj, zřídlo; př.: *El agua del arroyo es cristalina, fresca, y se ve el fondo pese a que es agua torrentosa que baja con fuerza de la surgente*; (RR).

surgete, m. (1) (Arg, Mex, Kol): nášev, steh; ■ Var.: *surjete*; (MS).

surgidor, m. (1) (Per): druh petardy (prskavky, rozbušky); př.: *las campanas festejaban la gloria del día, coreadas por las camaretas y los restallantes surgidores, que iban dejando, al reventar, retorcidos airones de humo blanquecino sobre el límpido espacio*; (RR).

suri (surí, zurí), m. (← keč.) (1) (Arg, Bol, Per): nandu pampový (*Rhea americana*); ► nelétavý jihoamerický „pštros“; vysoký až 1,5 m; má malou hlavu, popelavou barvu, silný zobák a dlouhý černý krk; viz též: *ñandú*; (2) (Arg, Bol, Per): samotář; (3) (Arg, Bol, Per): nenasyta; (MS, DA). • (4) (Per): vlna nejvyšší kvality; (AM). • (5) (← keč. *suri*, „nandu“) (Bol: alt/vall): nandu; ► je vysoký až 1,4 m; má okrovou až načervenalou barvu s bílými skvrnami a žluté nohy se třemi prsty; jeho vajíčka jsou vhodná na vaření a pera se používají u folklorního oblečení; ■ Syn.: *ñandú petiso*; (6) pl. (Bol: alt): skupina mužů hrajících na *sicus* k tanci *suri sicuris*; (7) ~ **sicuri**¹ (← keč. *siku*, „Panova flétna“) (Bol): viz: *sicuri*; (LM). • (8) (szArg): člověk – pták; ► postava s připevněným peřím; při náboženských procesích tančí před nesenými obrazy; (9) (szArg): chudák, švorcák; ► člověk bez peněz; (10) (Per): alpaka (přežvýkavec) s dlouhou jemnou srstí; (11) ~ **sucuri**², m. (Bol): obyvatel depart. La Paz; viz též: *paceño*; (DA).

surí, viz: *suri*; (MS).

suriano, -na, adj/subst. (1) (Mex): původem z jihu Mexika; (RAE). • (2) lid. (Mex): obyvatel jihu (zvl. státu Guerrero); ■ Syn.: *guerrerense*; (DA).

suriar, intr. (1) (Arg, Bol, Per): chovat se jako pštros *ñandú*: rád chodit rychle; (MS).

suribios, m., pl. (1) **por encima de los ~** (Kol): ztratit trpělivost; (AM).

suricacina, f. (1) (Bol): pštroší vejce; (2) srab, zbabělec; (AM).

suricito, m. (1) (Arg): pštroší mládě; viz též: *suri, ñandú*; (MS).

surimba, f. (1) (Kol): výprask, nářez, nakládačka; (AM). • (2) lid. (Pan): káva, kafe; ► dvakrát zcezená; viz též: *bellota*; (DA).

surimbo, adj. (1) (Mex): hloupý, zaostalý; ■ Var: *zurimbo*; (AM).

surirí, m. (← guar.) (1) (Arg, Par): obecné pojmenování stěhovavých kachen; (2) tyran tropický (*Tyrannus melancholicus*); ► pták čeledi tyranovití; (MM).

surisca, f. (1) (Par): šťáva z cukrové třtiny; (JD).

surjete, viz: *surgete*; (MS).

surmenado, -da, adj. (1) (Kol): zmatený; (MS).

surmenaje, m. (← fr. *surmenage*) (1) (Arg, Kol, Kub, Chil, Mex): psychické vyčerpání; (2) (Kol, Mex): fyzická únava; ■ Var.: *surmenay*; (MS).

surmenay, viz: *surmenaje*; (MS).

surna, f. (1) (Kub): chrápání (spánek); př.: *voy para la surna*; (JD).

surnar, intr. (1) (Kub): hnípat; př.: *ir a surnar*; (JD). • (2) lid. (Kub): spát; ► výraz, který používají chucheros; př.: *me voy a surnar*; viz též: *chuchero*; (DMC). • (3) lid. (Kub): spát, zdřímnout si, dát si šlofika; viz též: *siestear*; (DA).

suro (zuro), m. (1) (Ekv): divoké rákosí; vyskytuje se v chladných oblastech (pustinách); př.: *Ya con el viejo alcalde a la vista, sentado en el corredor*, tejiendo un canasto de suro, completé mi saludo*; (RR).

surquearse, zvrat. (1) (Ven): budít odpor; (AM). • (2) (Ven): mít nepříjemný pocit; (JD).

surrapa, m. (1) (Bol): benjamínek; (JD).

surrucuco, m. (1) (Ven): druh venezuelské sovy; (MM).

surrucucú, m. (1) (Kol): had; viz: *verrugosa*; (DA).

surrumato, -ta, adj. (1) (Mex): zmatený, poblázněný, omráčený, ohromený; (MM).

surrunguear, tr., vulg. (1) (Kol): brnkat (na kytaru); (AM).

surrupiero, m., lid. (1) (Kub): člověk, který nestojí za nic; ► častější je použití slova *surrupio*; př.: *ése es un surrupiero*; (DMC).

surrupio, -pia, m/f., hovor. (1) (Kub): bezvýznamný člověk; (RAE). • (2) f. (Kub): střídka chleba; (JD). • (3) m., lid. (Kub): špatný, neuznávaný člověk; př.: *es un surrupio de marca mayor*; (DMC).

surtirse, zvrat., hovor. (1) (Mex): zranit se; ► mex. argot *caliche*; (INFO). • (2) tr/zvrat., lid. (Mex): souložit; viz též: *jinetear*; (DA).

súrtuba, f. (1) (Kost): obecný název některých druhů palem; ► jejich hořké výhonky se jedí pečené; (RAE). • (2) (Kost): bílé jedlé jádro kapradí; ► *Cyathea arborea*; (AM).

surubí, viz: *suruví*; (MS).

surubio, viz: *suruví*; (MS).

suruca, f. (1) (Portor): křik, povyk, rámus; (2) opilost; (AM).

suruco, adj. (1) (Portor): připitý; (2) m. (Chil): lidský výkal; (AM).

surucuá, viz: *sorocuá*; (MS).

surullo, m. (1) (Portor): kukuřičná placka; (AM).

surumbático, -ca, adj. (1) (Mex): zmatený, poblázněný, omráčený, ohromený; (MM).

surumbiar, tr. (1) (Arg): bičovat; (MM). • (2) (Arg): šlehat, řezat; (JD).

surumbo, -ba, adj. (1) (Guat, Hond): ohromený, zmatený, užaslý; (AM).

surumpe, m. (← keč. *surump'i* nebo ← aim.) (1) (Per): zánět spojivek; ► vzniká při přechodu zasněžených And a je způsobený odrazem slunečních paprsků ve sněhu; ■ Var: *surumpi*; *surumpio*; *surupí*; (RAE, MS, DA).

surumpi, viz: *surumpe*; (MS).

surumpio, viz: *surumpe*; (MS).

surupa, f. (1) (Ven): šváb; (MM).

surupí, viz: *surumpe*; (MS).

suruví (suruví, zurubí), m. (← guar.) (1) (Arg, Bol, Par, Urug): anténovec (*Pseudoplatystoma*); ► druh ryby; dlouhá až 1,5 m, hnědá v různých odstínech; má oblé tělo, velkou zploštělou hlavu a žluté maso; žije v povodí řeky La Plata; (2) (Bol): sedlová střecha ranče vyrobená ze slámy; ■ Var: *surubí*; *surubio*; *zurubí*; *zurubio*; (RAE, MS, DA).

survey, m. (← angl.) (1) (Kol, Ven): vyšetřování, výzkum, zkouška; (MS). • (2) (Am): rozbor, přehled; (3) (Am): anketa; (JD).

Susa, f., lid. (1) (Portor, Bol): hovor. tvar jména *Jesusa*; (DA).

susana, f. (1) (Bol): služka, domácí sluha; ► bol. argot *coba*; (HB).

Susana, f. (1) **no ser como la ~ sino como el banyo** (Kub: exil): dělat věci jiným způsobem; ► původ v písničce, která zní: „Oh Susana, oh Susana... Come from Alabama with the banjo on my knee“; př.: *los derroté con mi técnica de no ser como la Susana sino como el banyo*; (DMC).

suscripto, -ta, adj. [Š: *suscrito*] (1) (Arg, Urug): podepsaný, zapsaný; př.: ... *el decreto de intervención suscripto por Medem ...*; (RAE, BDE). • (2) (Am): upsaný (kapitál); (3) předplacený; (JD).

susheta, adj. (← it: janov. *sciùscetto*) **(1)** (Arg, LaPla): ten, který si o sobě myslí, že je zdvořilý a aristokratický; **(2)** (Urug): udavač, donašeč; ■ Var.: *shusheta*; (MS).

Susi, f., lid. **(1)** (Mex, Guat, Salv, Dom, Portor, Kol, Ekv, Bol, Chil, Arg, Urug): hovor. tvar jména *Susana*; (DA).

suspend, tr. **(1)** (Kub): o počasí: vydržet; př.: *parece que va a suspender*; (JD). • **(2)** lid. (Hond): krást, okrást; viz též: *ladronear*; (DA).

suspensión, f. (← lat., *suspensio*) [Š: *suspense*] **(1)** (Am): napětí, napínavost (např. ve filmu); (RAE). • **(2)** ~ **de tareas** (Mex): zastavení práce; (JD).

suspenso, m., viz: *suspensión*; (RAE).

suspensor, m. **(1)** (Per, Urug, Arg): suspensor; ► součást sportovního spodního prádla chránící mužské přirození; př.: ... *llénense de piedras los bolsillos, no se olviden de los suspensores, el hombre debe cuidar los huevos más que el alma*; (RR, BDE). • **(2)** pl. (Kol, Chil, Per, Portor): šle; př.: «... y no usa camiseta ni suspensores, como te imaginarás» «bueno, esos no los usa ni mi papá»; (AM, BDE). • **(3)** pl., šle, viz: *tiradores*; (EEA).

suspirada, f. **(1)** (Mex): vzdychání; ■ Var: *suspiradera* (Kost); (JD).

suspiritar, tr. **(1)** (Ekv): působit pohoršení, vyvolat skandál; (AM).

suspiro, m. (← lat., *suspirium*) **(1)** [Š: *pensamiento*] (Chil): maceška; ► jednoletá bylina z čeledi violkovitých (*Violaceae*); **(2)** (Arg, Chil): označení pro různé druhy révy z čeledi svlačcovitých (*Convolvulaceae*); (RAE). • **(3)** (Chil): lehký chléb podávaný nemocným; **(4)** ~ **de monja** (Arg, Par): koblížek posypaný práškovým cukrem; (MM). • **(5)** **de un** ~ (Chil): jako vítr (běžet aj.); (JD). • **(6)** (Kol, Ven): (sněhová) pusinka; (BDE).

susquín, adv. **(1)** **de** ~ (Portor): bokem; (AM).

susquinear, intr., vulg. **(1)** (Portor): opomenout, pominout; (AM). • **(2)** (Portor): zahnout za roh, vzít roha; (JD).

sustancia, f. [Š: *consomé*] **(1)** (Nik): bujón, masový vývar; **(2)** (Par): pokrm z mléka, vejce a cukru podávaný rekonvalescentům; (RAE).

sustanciador, m. **(1)** (Pan): soudce; (AM).

susto, m. **(1)** (Arg, Urug): silné nervové zhroucení; ► v některých oblastech (jako např. Jauja) se jedná o označení pro tuberkulózu, kterou někteří lidé spojují s démony; př.: (...) *Ahora que va usted allá para que le quite el susto a su hijo, seguramente encontrará una ronda de gallinas y pollos, perros y gatos en el cuarto de entrada que le sirve al rezador para espantar los sustos...*; (RR). • **(2)** **dar un** ~ (Dom): umřít; **(3)** **me metiste un** ~ **madre** (Am): strašně jsi mě vyděsil; (JD). • **(4)** **tener** ~ **de estómago** (Ven): být špatně od žaludku od nervozity nebo rozrušení; (DA).

susubano, -na, adj., vulg. **(1)** (Portor): zmatený, užaslý, zaskočený; (AM).

susuchazo, m., vulg. **(1)** (Portor): facka; (AM).

susunga, f. (← keč.) **(1)** (Kol): sběračka nebo naběračka plná dř; **(2)** (Kol): síto, cedník; ■ Var: *zuzunga*; (MS).

susunguear, tr. **(1)** (Kol): provrtat, prosít, cedit; (MS).

susy, f., viz: *susana*; (HB).

sutape, m. **(1)** (Ven): zbytky kakaových bobů po semletí; ► vaří se; (AM).

sute, adj/subst. (← quiché *sute*, „trpaslík, zakrslý“) **(1)** adj. (Kol, Ven): slabý, stonavý, churavý, neduživý; **(2)** m. (Kol): podsvinče, sele; **(3)** m. (Hond): strom, viz: *chinín*; (RAE). • **(4)** adj. (Kol, Ven): churavý, slaboučký; **(5)** adj. (Kol): zasviněný; **(6)** m. (Hond): druh avokáda; **(7)** m. (Kol, Ven): rozmazlené dítě; **(8)** **beberle la mazamorra a un** ~ **y quebrarle el coroto en la cabeza** (Kol): odsouzení zvráceného chování; (MS). • **(9)** (Arg, Urug): metro; (AM). • **(10)** (Ven): nedonošené dítě; (MM). • **(11)** (Hond): hruškovce, avokádo; ► plod a strom; (JD). • **(12)** lid. (Kol, Ven): slabý a často nemocný; viz též: *neneque*; **(13)** m/f., lid. (střKol, Ven): dítě, děčko; viz též: *nené*; (DA).

suti, m., lid. (← keč. *suti*, „jméno“) **(1)** (Bol: alt/vall/Yungas): lidské jméno; (LM).

sutián, m. (← fr. *soutien*) **(1)** (Arg, Kol): podprsenka; ■ Var.: *sutian*, *sutién*; (MS).

sutian, viz: *sutián*; (MS).

sutién, viz: *sutián*; (MS).

sutilito, adv. (1) lid. (Kub): bez hluku; př.: *Mario entró sutilito en el cuarto*; (2) (Kub): jemně; opatrně př.: *¿te fijas como lo hace todo tan sutilito?*; (DMC).

sutu, m., lid. (← keč. *sut'u*, „kapka“) (1) (Bol: Cbb/Pt/Valleg): alkoholický nápoj; ► připravuje se ze zbytků nápoje *chicha* padajícího po kapkách; má rychlý nástup opilosti; (LM).

sutuchi, m., lid. (← keč. *sut'uchiy*, „nechat okapat“) (1) (Bol: Cbb/Pt): alkoholický nápoj; ► připravuje se smícháním nápoje *chicha*, teplé vody a cukru; ■ Syn.: *quitacalzón*; (LM).

suvenir, m. (← fr. *souvenir*) (1) (Kol, Kub, Guat, Mex, Pan): suvenýr, památka; (2) (Kol): dárek; (3) (Urug): upomínkový předmět, suvenýr; ■ Var.: *souvenir*; (MS).

suwa, m. (1) **chajcha** ~¹, lid. (← keč. *chujcha*, „vlasý“) (Bol: Valleg): vážka (hmyz); (2) **chajcha** ~², lid., hanl. (Bol: Valleg): žena v milostném vztahu; (3) **chajcha** ~³, lid. (Bol: Valleg): zamilovaná; (4) **wallpa** ~, lid. (← keč. *wallpa*, „slepice“) (Bol): zloděj slepic; ■ Syn.: *wallpa luntata*; (LM).

suxa-suxa, f. (← aim. *sujsa*, „poslední večerní nebo první ranní světlo“) (1) (Bol: Yungas): šero, soumrak, setmění, přitnutí; ► dialekt *afro-yungueño*; ■ Syn: *suxita*; (ABS).

suxear, tr. (1) (Bol): znásilnění nezletilého; ► bol. argot *coba*; (HB).

suxita, f. (← aim. *sujsa*, „poslední večerní nebo první ranní světlo“) (1) (Bol: Yungas, vesnice Chicaloma, Mururata a Chijchipa): šero, soumrak, setmění, přitnutí; ► dialekt *afro-yungueño*; ■ Syn: *suxa-suxa*; (ABS).

suxo, m. (1) (Bol): pedofil; ► bol. argot *coba*; (HB).

suyacal, viz: *soyacal*; (MM).

suyate, m. (← nah. *zoyatl*, „palma“) (1) (Hond): druh stromu čeledi palmovité (*Palmaceae*); ► malého vrstvi; se silným kmenem nesoucím velké listy ve tvaru vějíře s trny na okraji řapíku a bílými kulatými plody v hrozu; listy slouží k výrobě klobouků, rohoží a především k zastřešování domů; (2) lano nebo provaz vyrobený z vláken této palmy; (RAE). • (3) viz: *soyate*; (MS).

suyco, m., lid. (← keč. *suyk'u*, „sklenice“) (1) (Bol: alt): sklenka, pohárek; (LM).

suyo, adj. (1) (Arg): nenarozený, nehotový; narozený císařským řezem; (AM).

suyu, m. (1) (← keč. *suyu*, „region“) (Bol): část říše Inků; (2) (Bol): každá část říše Inků; (3) (Bol): rozloha říše; (4) (Bol): sebemenší územní část (např. okres); (LM).

suyus, m. (← kič.) (1) (Per): část území určená Inkovi; ► k obdělávání a obřadům; (MM).

suza, f. (1) (Kol): druh kolumbijských divokých trav; ► *Gynerium sagittatum*; tvoří neprostupné houštiny na březích řek a močálů; (MM).

suzuki, adj. (1) (Per): špinavý; př.: *dejaron la cocina suzuki y no se preocuparon ni de lavar los platos*; ► slang; (RF).

sweater, m. (← angl.) (1) (Am): svetr, vlněná bunda, mikina; (MM). • (2) **svetr**, viz: *buzo*; (3) ~ **escote en ve** (Chil): věčko, svetr s výstřihem do V; viz: *buzo escote en ve*; (EEA).

sweepstakes, m. (← angl. *sweepstakes*) (1) (Kol): klusácké závody; (2) sdružené sázky v klusáckých závodech; (MS).

swing, m. (← angl.) (1) (Am): tanec podobný foxtrotu; ► styl jazzu soustředěný na tanec s melodickým rytmem, který zrychluje tempo v průběhu jeho provedení; populární ve třicátých letech minulého století; (2) v boxu: boční výpad; (MS).

switch, viz: *suiche*; př.: *buscaba el switch para desconectarlo*; (MS, BDE).

symposium, m. (1) (Am): vědecké zasedání, sympozium; (MM).

4. COMENTARIO

El objetivo de este trabajo era, como ya he mencionado en la introducción, juntar y arreglar todos los lemas que comenzaban con la letra S según las reglas utilizadas en el diccionario de americanismos, encargadas por profesor Černý. Como la base de la tesina me servían los materiales de otras estudiantes de la Filología Española que ya habían elaborado la traducción de todas las entradas del español al checo, lo que me facilitó mucho el proceso entero. Sin embargo, era necesario revisar el orden alfabético y principalmente juntar todas las acepciones pertenecientes a una sola palabra al lema particular. Esta acción era la más difícil, detallada y la que tomó más tiempo. Para distinguir el trabajo ya hecho antes y los cambios elaborados por mí, decidimos utilizar simplemente los colores; así que la parte cambiada o añadida por mí tiene color azul y la parte ya hecha es de color negro. El resultado, entonces, parece por ejemplo así:

superación, f. **(1)** (Am): zdokonalení, vzestup, zlepšení, rozvoj; př.: *superación económica, superación de nivel de vida*; **(2)** (Kub): zvýšení kvalifikace; př.: *una superación constante, curso de superación*; (JD). • **(3) fue la ~ social** (Kub): *to byla ostuda; ► říká se, když se někdo chová neslušně; slovní spojení inspirované kubánským tancem danzón; př.: ¡si le ves en la fiesta! ¡qué vergüenza! ¡fue la superación social!*; **(4) ser ~ social** (Kub): překonat sám sebe; př.: *ese hombre es superación social*; (DMC).

Para empezar, merece mencionar la forma de la entrada utilizada en el diccionario de americanismos. Como podemos ver en el ejemplo antecedente, primero va el lema concreto en negrita, seguido por coma y las abreviaturas que determinan las clases de palabras y/o el género particular. También puede aparecer la expresión española original de la palabra o el origen de la expresión cuando proviene por ejemplo de una lengua indígena. En el primer caso la información se encuentra en corchete: [*Š: manco*], en el segundo caso en paréntesis: (*← keč. sunch'u*). Luego tenemos el número de acepción, como suelen ser más, sigue la abreviatura del país o de la área donde la expresión es utilizada, y dos puntos. Después va el significado propio de la palabra traducido al checo, eventualmente con un ejemplo concreto escrito en español y con letra cursiva, lo que suele

ser una frase citada de una obra literaria. Todo termina con punto y coma, la abreviatura del diccionario particular, del que procede la entrada, puesta en paréntesis, y punto al final. Si hay varias acepciones de varios diccionarios, cada fuente nuevo es separado por un punto grande.

El orden de las fuentes no es, por supuesto, casual sino tiene la reglas estrictamente dadas. Con la lista del orden pongo aquí, al mismo tiempo, los diccionarios de los que eran sacadas todas las entradas para el diccionario de americanismos. Primero va el *Diccionario de la lengua española* de la Real Academia Española (RAE)¹, después el *Diccionario de americanismos no recogidos por la Real Academia* de Renaud Richard (RR)² y el diccionario *El español de América* de Marius Sala (MS)³. Siguen el *Diccionario de americanismos* de Augusto Malaret (AM)⁴, *Diccionario del español de América* de Marcos Morínigo (MM)⁵, *Velký česko-španělský slovník* de Josef Dubský (JD)⁶ y el *Breve diccionario ejemplificado de americanismos* de Brian Steel (BDE)⁷. Luego van todos los demás diccionarios y otras fuentes como el internet o los informadores, ordenados según el alfabeto. Y finalmente, la lista la termina el *Diccionario de americanismos* de la Asociación de Academias de la Lengua Española (DA)⁸.

La verdad es que yo personalmente no tenía que consultar todos pero a veces era necesario mirar algunas dudas, ambigüedades o datos ausentes en algunos de ellos. El más útil para mi trabajo era por cierto el *Diccionario de americanismos no recogidos por la Real Academia* escrito por Renaud Richard⁹, de dónde sacaba todos los ejemplos concretos de las palabras, que faltaban en la parte ya hecha por las otras estudiantes.

¹ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Diccionario de la lengua española*, 22ª ed., Madrid, 2001, versión electrónica.

² RENAUD RICHARD, ed., et al., *Diccionario de americanismos no recogidos por la Real Academia*, 2ª ed., Catedra, Madrid, 2000.

³ MARIUS SALA, ed., et al., *El español de América*, I, II, Instituto Caro y Cuervo, Santafé de Bogotá, 1982.

⁴ AUGUSTO MALARET, *Diccionario de americanismos*, 3ª ed., Buenos Aires, 1946.

⁵ MARCOS A. MORÍNIGO, *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2ª ed.: 1996.

⁶ JOSEF DUBSKÝ, *Velký španělsko-český slovník*, I, II, Praha, 1999.

⁷ BRIAN STEEL, *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Arco/Libros, Madrid, 1999.

⁸ ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA, *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010.

⁹ RENAUD RICHARD, ed., et al., *Diccionario de americanismos no recogidos por la Real Academia*, 2ª ed., Catedra, Madrid, 2000.

Ésta era la segunda parte más amplia y difícil de mi tesina, pero este problema voy a comentarlo más tarde.

El vocabulario elaborado es muy variado ya que proviene de casi todos los países latinoamericanos y de todo tipo de campos. Podemos encontrar términos de la inconfundible flora y fauna de la selva amazónica, expresiones procedentes de las lenguas indígenas, nombres de comidas o bebidas que sólo se preparan en la América Latina, o simplemente palabras frecuentemente usadas en el lenguaje vulgar o en las jergas de varias clases de la sociedad. Muy interesantes son por ejemplo las palabras utilizadas en la jerga *lunfardo*, que es hablada en ciertas partes de Buenos Aires por las capas bajas, y es fuertemente influida por italiano y otras lenguas europeas gracias a la enorme ola de inmigración de los europeos a Argentina, ocurrida en las postrimerías del siglo XIX y XX. Gracias a este proyecto, entonces, podemos echar una mirada a la cultura y la historia de un mundo hoy ya no tan lejano, pero siempre tan diferente del nuestro, europeo.

Pasemos ahora al mismo proceso de la creación de esta parte del diccionario. Como ya he mencionado, mi tarea principal era juntar y revisar los datos ya preparados y ordenarlos a la forma correcta, presentada en la primera página del comentario. En la versión original que había obtenido, todas las entradas ya habían sido traducidas al checo pero la mayoría de ellas iba separada. Es decir, la forma de aquel lema era por ejemplo así:

sabana, f. (← arw.) (Am → Š) **(1)** (Ven aj.): savana; př.: *el viajero, a primera vista, sufre una gran decepción; sabanas áridas, hierba reseca*; (BDE).

sabana, f. (← karib.) **(1)** savana ► rozlehlá rovina většinou bez stromů; v Peru se výraz nepoužívá, v Chile, Río de la Plata a dalších oblastech Jižní Ameriky existuje i lidový výraz *pampa*; **estar alguien en la sabana**¹, fr. **(2)** (Ven): *hovor.* být bohatý, být šťastný; • **(3) estar en la ~**² (Ven): být propuštěn na svobodu; (AM). **(4) cocuyo de ~** (Kub): strom *cocuyo*; ► typický strom savan; odolný, o něco menší než agáve; (RAE). • **(5)** (Am): planina, rovina; (AM). • **(6)** (Kub): pastvina; **(7) ponerse en la ~** (Ven): nečekaně získat velké bohatství; (MM).

En este caso era necesario unir estos dos lemas en uno; es decir, añadir la segunda parte a la primera cuando lo más difícil era ordenar luego toda la información y todas las acepciones según las reglas, porque, en la mayoría de las veces, iban completamente desordenadas. Además, aunque ese lema es bastante corto y era separado solamente en dos partes, no era ninguna excepción arreglar las entradas que cubrían una mitad de página y que provenían por ejemplo de seis lemas separados.

No obstante, primero tenía que arreglar las fuentes; en este caso concreto, entonces, pasar la acepción del diccionario de la Real Academia Española (RAE)¹⁰ al primer lugar en vez del cuarto. Después, separado por el punto grande, va el diccionario de Augusto Malaret (AM)¹¹ que tiene aquí cuatro significados diferentes, que además no van juntos. Sigue el de Marcos Morínigo (MM)¹², con un solo significado, y el diccionario de Brian Steel (BDE)¹³ que originalmente había ocupado el primer lugar. A continuación hay que poner todas las acepciones de un fuente al orden alfabético, si hay ejemplos concretos, o sea, locuciones. También es necesario revisar las clases de palabras y los géneros, si corresponden con las acepciones cambiadas, y completar eventualmente los datos ausentes o incompletos. El resultado final, entonces, parece así:

sabana, f. **(1) cocuyo de ~** (Kub): strom *cocuyo*; ► typický strom *savan*; odolný, o něco menší než agáve; (RAE). • **(2)** (← karib.): savana ► rozlehlá rovina většinou bez stromů; v Peru se výraz nepoužívá, v Chile, Río de la Plata a dalších oblastech Jižní Ameriky existuje i lidový výraz *pampa*; **(3)** (Am): planina, rovina; **(4) estar alguien en la sabana**¹, fr., hovor. (Ven): být bohatý, být šťastný; **(5) estar en la ~**² (Ven): být propuštěn na svobodu; (AM). • **(6)** (Kub): pastvina; **(7) ponerse en la ~** (Ven): nečekaně získat velké bohatství; (MM). • **(8)** (← arw.) (Am → Š) (Ven aj.): savana; př.: *el viajero, a primera vista, sufre una gran decepción; sabanas áridas, hierba reseca*; (BDE).

¹⁰ REAL ACADEMIA ESPAÑOLA, *Diccionario de la lengua española*, 22^a ed., Madrid, 2001, versión electrónica.

¹¹ AUGUSTO MALARET, *Diccionario de americanismos*, 3^a ed., Buenos Aires, 1946.

¹² MARCOS A. MORÍNIGO, *Diccionario del español de América*, Madrid, 1993, 2^a ed.: 1996.

¹³ BRIAN STEEL, *Breve diccionario ejemplificado de americanismos*, Arco/Libros, Madrid, 1999.

En este caso, toda la entrada tiene color azul, ya que era necesario cambiar completamente el orden de las fuentes desde la primera hasta la última. En muchos de los casos, pero, tenía que añadir o cambiar sólo una parte de las acepciones porque el resto ya había estado en el lugar correcto. Por eso algunas entradas van coloradas solamente de una parte. Así pues, lo que antes tenía aquella forma...:

semita, f. **(1)** (szArg, Bol, Ekv, Guat, Hond, Kub, Mex): houska z tmavé mouky; ► viz: *cemita*; (RAE, AM).

semita, f., lid. **(1)** (Hond): ženské přirození; viz též: *palomita*; (DA).

...ahora parece así:

semita, f. **(1)** (szArg, Bol, Ekv, Guat, Hond, Kub, Mex): houska z tmavé mouky; ► viz: *cemita*; (RAE, AM). • **(2)** lid. (Hond): ženské přirození; viz též: *palomita*; (DA).

Otra posibilidad era naturalmente la que no hacía falta cambiar algo porque todo el lema ya había tenido la forma correcta. En la mayoría de los casos, no obstante, apareció algún problema, aunque pequeño, que era necesario corregir. Uno de ellos era la posición incorrecta de la abreviatura de la clase de palabra, del género o del corchete o el paréntesis que contenía la información sobre el origen de la expresión presente. Lo que pasa es que tenía que distinguir si dada abreviatura pertenecía sólo a una de las acepciones o a todas, y si valía para todas las fuentes o sólo para algunas de ellas. El caso que encontraba quizá más frecuentemente era el que el corchete con la palabra española, que correspondía a la expresión del español latinoamericano, se encontraba detrás del número de la acepción, pero en la situación, cuando la entrada tenía sólo un significado, así que el corchete tranquilamente podía venir antes del número, ya que la información en el corchete, o en el paréntesis (el origen de la palabra), se refería a todas las acepciones, es decir a la única. Lo mismo, por supuesto, ocurría si había más acepciones pero las abreviaturas pertenecían a todas igualmente, así que no era necesario repetirlas detrás de cada número. Por eso en el trabajo a menudo aparecen las entradas donde sólo son coloradas las abreviaturas que había trasladado a otro lugar, como por ejemplo éstas:

senador, m., [lid.](#) (1) (Kub): viz: *ceniza*; (DMC).

shullo, m. ([← kič. *chullu*](#)) (1) (Per): čepice s klapkami na uši; ► vlněná, kuželovitého tvaru, zakončená šťápcem; ■ Var: *chullo, cchullo*; (AM).

Otra falta para corregir era el orden de las fuentes en el caso que un lema tenía por ejemplo una acepción que provenía de dos diccionarios diferentes, lo que pasaba normalmente. Sin embargo, su orden solía ser cambiado y hacía falta repararlo. Por eso aparecen las entradas sólo con las abreviaturas coloridas, lo que significa un cambio hecho en cuanto a su orden. También en esta situación son válidas las reglas sobre la ordenación de las fuentes. El resultado es así:

serenazgo, m. (1) (Per): městská bezpečnostní hlídka; př.: *un delincuente fue muerto a tiros por miembros del Serenazgo de Magdalena ...*; ([RAE](#), [BDE](#)).

A menudo encontraba asimismo los errores casi diminutos, más bien los detalles, causados probablemente por la abundancia de los datos, y su omisión u olvido; lo que a mí solía pasar también y sigo corrigiéndolo cada vez que leo la tesina de nuevo. Son cosas como no poner la letra en negrita, olvidar escribir el número de la acepción o solamente el punto, poner un error mecanográfico, confundir la forma culta de la palabra checa, etc. También he encontrado, unas pocas veces, la traducción checa cuando la expresión, no obstante, no era de la lengua culta sino más bien provenía de un dialecto; eso me divertió bastante porque se puede deducir que la estudiante que había elaborado esa parte del diccionario antes, era probablemente de la Moravia del sur, ya que la dicha expresión (ya no sé cuál era concretamente) se utilizaba allí. Entonces, también aquellas curiosidades se pueden descubrir durante este trabajo interesante. Y justamente por todas esas novedades inagotables, que hallamos tanto en la nuestra cultura como en la ajena, merece la pena tomar parte en este gran proyecto.

Salvo esos problemas y errores pequeños, que podía corregir bastante fácilmente, surgió una complicación mucho más grave, esto es, la ausencia extensa de los ejemplos concretos que demostraban en qué situación la presente expresión se podía utilizar; todos estos provenientes del *Diccionario de americanismos no recogidos por la*

Real Academia de Renaud Richard (RR)¹⁴. Así que era necesario buscar y completarlos todos al trabajo, lo que era, como ya he mencionado, la segunda parte más difícil del proceso entero. La verdad es que originalmente debía hacer una acción más, es decir completar las entradas ausentes del *Diccionario de americanismos* de la Asociación de Academias de la Lengua Española (DA)¹⁵, pero después de averiguar la cantidad de los ejemplos concretos que faltaban, profesor Černý se decidió a cambiarme un poco las instrucciones, puesto que este trabajo ya era suficientemente extenso. Entonces, pedí prestado el diccionario necesario y empecé a trabajar de nuevo.

Primero tenía que señalar todos los lugares dónde los ejemplos faltaban con el color rojo, lo que, por suerte, estaba haciendo continuamente, para que no los buscara todos de nuevo, lema por lema. Pues eso ya lo tenía preparado y podía empezar. Era la desventaja que las citas eran bastante largas y exigió así mucho tiempo copiarlas a la tesina. Es posible que precisamente por esta razón esa parte faltaba en los materiales porque las estudiantes antecedentes a lo mejor no tenían ganas de hacerlo. No obstante, progresaba una entrada por otra hasta que no tenía completados todos los ejemplos. Para demostrar la modificación, pongo aquí la forma original...:

servir, tr/zvrat., venk. (1) [Š: *cubrir*] (Arg, Kub, Per, Urug): o samci: oplodnit samici; (RAE). • (2) ~se, zvrat., tr. (Ekv; Bol, Urug, Arg): jíst či pít, konzumovat; př.: **xxx**; (RR). • (3) **¡para lo que me sirve!** (Mex): co z toho mám?; (JD).

...y la forma actual cuando el cambio elaborado por mí tiene otra vez el color azul:

servir, tr/zvrat., venk. (1) [Š: *cubrir*] (Arg, Kub, Per, Urug): o samci: oplodnit samici; (RAE). • (2) ~se (Ekv; Bol, Urug, Arg): jíst či pít, konzumovat; př.: –¿*Qué se sirven los señores?* –preguntó un muchacho negro desde su uniforme azul. (...) / –Yo quiero de esa champaña que bebe aquel señor de anteojos dorados; (RR). • (3) **¡para lo que me sirve!** (Mex): co z toho mám?; (JD).

¹⁴ RENAUD RICHARD, ed., et al., *Diccionario de americanismos no recogidos por la Real Academia*, 2ª ed., Catedra, Madrid, 2000.

¹⁵ ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA, *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010.

Con esta acción concreta, entonces, no tenía ningún problema grave porque todos los ejemplos ausentes eran bien accesibles y se podían alcanzar bastante fácilmente, lo que, sin embargo, no se puede decir sobre otros datos que faltaban en el trabajo: las fuentes. Claramente, la mayoría de las entradas disponía de esa información pero, a pesar de ello, también era bastante frecuente su ausencia. Lo que pasa es que esa complementación era mucho más complicada ya que uno no sabe dónde debería empezar con la búsqueda, así que estaba forzada a pedir ayuda a profesor Černý. Juntos descubrimos que había varios casos distintos de los que algunos era capaz de encontrar yo misma pero otros teníamos que completar juntamente ya que sólo el profesor tenía acceso a todas las fuentes necesarias.

Lo interesante es que la ausencia del diccionario particular siempre aparecía solamente en las entradas que habían incluido un sinónimo o una variante de la palabra concreta. En el resto de los casos, cuando el lema contenía sólo los datos comunes y la acepción traducida al checo, la fuente no era ausente ninguna vez. Con esto llego a una nota que todavía no he mencionado, es decir, la presencia eventual de los dichos sinónimos o variantes de la expresión latinoamericana. Probablemente no hace falta explicar lo qué son o para qué sirven pero es importante advertir que cada sinónimo o variante puede proceder de otro diccionario que la entrada concreta, lo que pasaba en la mayoría de los casos. Y eso también causó el problema con la ausencia de las fuentes. Para completar la información merece escribir que todos estos sinónimos y variantes van en letra cursiva y siguen la acepción a la que pertenecen, cuando la variante, que es menos común, se señala así: **(3)** lid. (Hond, Nik, Salv): zadek, zadnice; ■ Var.: *sentadero*; mientras el sinónimo, que es mucho más frecuente, utiliza para su determinación una forma más simple: **(1)** (Kol): zadek, zadnice; viz též: *fundamento*; cuando puede variar «viz též» con un solo «viz».

No obstante, para pasar al fondo del asunto, voy a empezar con el primer y más fácil caso cuando la fuente falta en un sinónimo que ya había aparecido en el trabajo pero simplemente se olvidaba copiarlo. Aquí sólo es necesario buscar el término ya utilizado y poner la abreviatura del diccionario particular al lugar dónde todavía no está. También todos estos cambios son marcados con el color azul así que cada fuente colorado, si va solo, significa su ausencia original. Este ejemplo es visible aquí:

sarazo, -za, adj/subst. **(1)** adj. (Am, Andy): o ovoci (kukuřici): dozrávající; **(2)** (Portor): o kokosové šťávě: pocházející ze zralých plodů kokosové palmy; **(3)** m. (Dom): napůl uvařený banán; (RAE). • **(4)** (Ekv): o kokosu: ani tvrdý ani měkký, ani suchý ani zelený; **(5)** [Š: *rancio*] (Portor): o kokosu nebo kokosovém mléce: žluklý; **(6)** [Š: *calamocano*] (Guat, Kol, Ven): lehce opilý, stříknutý; (AM). • **(7)** (Mex): viz: *zarazo*; (MM).

sarazón, adj., viz: *zarazo*; (MM).

La fuente del sinónimo «zarazo» ya es dada en el primer lema pero se había olvidado copiarla a la entrada siguiente. Otro caso bastante parecido es el que la abreviatura del diccionario falta en un sinónimo que empieza con la letra S, así que la expresión ya forma parte del trabajo como una entrada independiente. Por eso otra vez no es necesario nada más que buscar el lema concreto y copiar la fuente. Lógicamente, ambos de estos lemas incluyen un sinónimo cuando uno refiere al otro. Este caso parece así:

saporro, -rra, adj. [Š: *rechoncho*] **(1)** (StřAm, Kol): baculatý, oplácaný; ■ Syn.: *saparruco* (StřAm), *saponeto* (Ven), *saporreto* (Ven); (AM, MM).

saparruco, -ca, adj., baculatý, viz: *saporro*; (AM, MM).

Aquí también podemos ver que el sinónimo no tiene que ser sólo uno, sino a veces pueden ser más. Otra posibilidad que ya exigía el acceso a una fuente más, no solamente a la tesina misma, era la que el sinónimo comenzaba con la letra A, B o C. La razón, por qué justo con estas tres, es muy simple. Como las dos primeras partes del diccionario de americanismos ya habían sido publicadas, incluidas la letra A, B y C, podía mirar la única fuente y conseguir los datos necesarios, sin revisar todos los diccionarios posibles. En este caso la entrada, en la forma original y actual, parece así:

sobretudo, m. **(1)** (Am): nepromokavý plášť; (RAE).

sobretudo, m., viz: *abrigo*. (xxx)

sobretudo, m. **(1)** (Am): nepromokavý plášť; (RAE). • **(2)** plášť, viz: *abrigo*; (EEA).

La manera más difícil de cómo completar las fuentes llegó cuando encontré los lemas en los que el sinónimo particular empezaba con alguna de las letras desde la D, respectivamente la Ce, hasta la Z (salvo la S). Estos ejemplos, lógicamente, no se podían hallar ni en la tesina, ni en la parte del diccionario de americanismos accesible a los estudiantes así que era necesario juntar las fuerzas con profesor Černý. Por suerte, casi todas las letras del alfabeto y todos los materiales para el diccionario de americanismos ya habían sido elaborados por los estudiantes y no hacía falta, entonces, revisar cada diccionario por separado, lo que además sería casi imposible, pero bastaba sacar la información necesaria de otras tesinas y otros trabajos estudiantiles que profesor Černý tenía en el ordenador. Así que buscamos cada sinónimo con la señal roja, sirviendo para distinguir la ausencia del dato, y en la mayoría de los casos teníamos éxito y encontramos las fuentes necesarias. El resultado original y final es aquello:

sopardos, m., pl. **(1)** pesa (peníze), viz též: *fasules*. (xxx)

sopardos, m., pl., lid. **(1)** (Arg): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

sopardos, m., pl. **(1)** pesa (penize), viz též: *fasules* (MS). • **(2)** lid. (Arg): peníze, prachy; viz též: *plata*; (DA).

Otro detalle conectado con esa acción, lo que no se puede ver en este ejemplo concreto, era la necesidad de controlar y cambiar el orden de las acepciones, si hacía falta. En las entradas más largas fácilmente pasaba que, gracias a la complementación de la fuente particular, todo se había desordenado y era entonces necesario corregir el orden alfabético de las fuentes según las reglas mencionadas y cambiar los números de las acepciones, lo que también era un trabajo minucioso y no era fácil guardarlo todo bien. Sin embargo, logramos completar la mayoría de los datos y nos queda así el último grupo de los sinónimos en los que decidimos omitir la fuente por completo. Lo que pasa es que en algunos casos, en los que la entrada particular no tenía ninguna otra acepción menos el sinónimo, no era tan necesario poner la fuente ya que la expresión, es decir el enlace del sinónimo, sería bien accesible en la versión final y completa del diccionario de americanismos. Por eso añadimos allí sólo el significado básico de la

palabra, si lo conocimos, y dejamos la información no completada. Aquellos lemas parecen así:

shimacu, ind. jazyk; viz: *urarina*.

sonatina, f., smrt, viz též: *espiche*.

sompopera, f., viz: *zompopera*.

El último problema que requería solución era la ausencia de todos los otros datos como por ejemplo el país dónde la expresión se usaba o el género, que eran los más frecuentes. Por suerte, esto podíamos solucionar de la misma manera como lo hicimos con las fuentes, es decir algunos de ellos encontrar en el diccionario particular y otros en las tesinas ya trabajadas. Este proceso, entonces, creó un punto final en todo el trabajo extenso, si lo decimos un poco con engreimiento. Claramente no puedo olvidar poner el ejemplo en la forma original y actual. En este caso, además, encontramos durante la búsqueda otro sinónimo posible:

saúco, m. (1) ~ **falso**, m. (Chil): strom (*Pseudopanax laetevoirens*); ► strom dorůstající do výšky 5 m, s dlouhými kopinatými listy a okolíkem s 3-5 květy; (RAE).

saúco, m. (1) ~ **hediondo** (xxx): houselník Barlandierův (keř), viz též: *negrito*; (DA).

saúco, m. (1) ~ **falso** (Chil): strom (*Pseudopanax laetevoirens*); ► strom dorůstající do výšky 5 m, s dlouhými kopinatými listy a okolíkem se třemi až pěti květy; (RAE). • (2) ~ **hediondo** (Mex): houselník Barlandierův (keř), viz též: *negrito*; (3) (szArg): strom, viz: *cochucho*; (DA).

Ahora ya falta sólo la revisión completa del trabajo y la corrección de los últimos errores y detalles. Por fin, sinceramente tengo que escribir que estoy muy feliz y agradecida por participar en este proyecto tan extraordinario. La verdad es que durante los primeros años de mis estudios de la Filología Española, la lingüística no me interesaba mucho, más bien me gustaba la literatura. Pero con el tiempo y con esa estupenda oportunidad de poder intentar un trabajo lingüístico práctico y verdadero, finalmente tomé afición a esa disciplina tan interesante y sorprendente. Estoy feliz por

la posibilidad de crear una tesina que me encantaba tanto y espero que mi trabajo fuera tanto el aporte para todo el proyecto como él lo era para mí.

5. CONCLUSIÓN

El propósito de la tesina era juntar todas las entradas que empiezan con la letra S que formarán parte del diccionario de americanismos español-checo, un gran proyecto de profesor Černý y el equipo de los estudiantes de la Filología Española. La tarea principal era unir todas las acepciones pertenecientes a un solo lema ya que en la versión original muchas de ellas iban separadas. También era necesario arreglar toda la información y todas las acepciones unidas según dichas reglas y complementar todos los datos ausentes, como por ejemplo las fuentes o los países dónde la expresión concreta se utilizaba. Al cabo tenía que revisar el trabajo entero, corregir las faltas eventuales y no olvidar los detalles como los errores mecanográficos.

La base para mi tesina eran los materiales parcialmente elaborados por otras estudiantes que ya habían traducido todas las expresiones latinoamericanas al checo, lo que facilitó mucho el proceso entero. Todos los datos allegados provienen de distintos diccionarios monolingües latinoamericanos, nombrados en el comentario, que nos servían como la fuente principal.

El texto es dividido en varias partes de las que la más importante es el mismo diccionario, junto con el comentario donde presento todas las explicaciones necesarias, describo el proceso de la elaboración y las soluciones de los problemas aparecidos, lo que apoyo con algunos ejemplos concretos. También añado unas pocas opiniones propias y menciono las nociones interesantes que se me ocurrieron durante el trabajo.

Tengo que confesar que este tipo de tesina exigía mucho tiempo, paciencia y un trabajo a menudo muy minucioso. Pero otra vez repito que estoy realmente feliz por haber participado en este proyecto y en el trabajo que me encantaba tanto. Aprendí, además, muchas cosas nuevas del campo lingüístico, tanto del vocabulario como del lado práctico, y espero que el resultado final, es decir el diccionario de americanismos español-checo, sea un aporte considerable para todos los lectores potenciales.

6. ANOTACIÓN CHECA E INGLESA

Autor: Pavla Vankeová

Fakulta a katedra: Filozofická fakulta, Katedra romanistiky

Název diplomové práce: Diccionario de americanismos español-checo: Letra S

Vedoucí diplomové práce: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Počet znaků: 485 796

Počet stran: 139

Klíčová slova: slovník, amerikanismy, španělsko-český, seřazení, doplnění, heslo

Charakteristika: Cílem této diplomové práce je zkompletování, seřazení a doplnění všech hesel začínajících písmenem S a ostatních chybějících údajů, které se k těmto heslům vztahují. Práce je součástí projektu Španělsko-český slovník amerikanismů zpracovaném profesorem Jiřím Černým a kolektivem studentů.

Author: Pavla Vankeová

Faculty and Department: Philosophical Faculty, Department of Romance Studies

Title of thesis: Spanish-Czech dictionary of Americanisms: Letter S

Thesis supervisor: prof. PhDr. Jiří Černý, CSc.

Number of characters: 485 796

Number of pages: 139

Key words: dictionary, Americanisms, Spanish-Czech, order, completion, entry

Thesis character: The goal of this dissertation is to elaborate, to order and to complete all of the words beginning with the letter S and the rest of the missing information which regard to these entries. The thesis makes part of the project Spanish-Czech

dictionary of Americanisms, worked out by professor Jiří Černý and the team of students.

7. BIBLIOGRAFÍA

ASOCIACIÓN DE ACADEMIAS DE LA LENGUA ESPAÑOLA: *Diccionario de americanismos*, Lima, 2010.

ČERNÝ, Jiří: *Španělsko-český slovník amerikanismů A-Azz*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012.

ČERNÝ, Jiří: *Španělsko-český slovník amerikanismů B-Cd*, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA: *Diccionario de la lengua española*, 22^a ed., Madrid, 2001, versión electrónica.

RENAUD, Richard, ed., et al.: *Diccionario de americanismos no recogidos por la Real Academia*, 2^a ed., Catedra, Madrid, 2000.